

Spolnui zapovedi!

Po raznih virih

spisal

FRANC BERNIK,

župnik v Domžalah.

—◆—
Druga knjiga.
—◆—

Samozaložba.

1922.

Spolnuj zapovedi!

Po raznih virih

spisal

FRANC BERNIK,

župnik v Domžalah.

Z dovoljenjem škof. ordinarijata v Ljubljani z dne 16. febr. 1922. št. 644.

Druga knjiga.

Samozaložba.

Natisnila Slatnar-jeva tiskarna v Kamniku.

1922.

Drugi del:

Deset božjih zapovedi.

Nadaljevanje.

1.

Četrta božja zapoved (I).

Spoštuj očeta in mater!

24. dec. 1920 je papež Benedikt XV. sprejel kardinale, ki so mu prišli izraziti božične čestitke. Ob tej priliki je sv. Oče izrekel besede: „Človeška družba danes krvavi na petih velikih ranah: na pomanjkanju avtoritete, sovraštvu med brati, zabaveželjnosti, delomrznosti in nepoznani namena človekovega na zemlji. Edino zdravilo je vrnitev ključev evangelija. Ta nam kliče v spomin, da se moramo vsi ljudje na zemlji smatrati kot bratje med seboj. S tem bomo ozdravili prve tri rane. Tudi za četrto nam nihče ne daje boljšega zdravila, kakor evangelij, ki nam kaže delavnico v Nazaretu, da vemo delo prav ceniti. Potem bo ozdravljena tudi peta rana. Vrniti se je torej treba k evangeliju!“

Nič manj ni povedanega v teh besedah kakor, da se današnja človeška družba, ki je zavrgla sv. evan-

gelij, vero v Boga, zavrgla torej božje zapovedi prve plošče, ki ukazujejo in urejujejo ljubezen do Boga, ne briga tudi za božje zapovedi druge plošče, ki ukazujejo in urejujejo ljubezen do samega sebe in do bližnjega.

Predragi! Ali ni res tako? Le poglejmo, kakšen je danes svet!

Nobene oblasti noče več priznati nad seboj, svoboden hoče biti. Sovraštvo divja v njem. Le po uživanju, kratkočasju in zabavi hrepeni. Resnega dela ne mara. Samo to gledajo ljudje, kako bi zlahka živeli in si brez truda kar mogoče veliko pridobili, četudi na še tako krivičen način.

Da je to resnica, o tem se bomo v tej drugi knjigi razlage božjih zapovedi jasno prepričali.

Oglejmo si le prvo rano: pomanjkanje avktoritete!

Vsi čutimo, kako globoka rana današnjih dni je to. Ali ne opazujemo sami vsepovsod, kako svet danes noče ubogati, pokoren biti? Vsak bi le rad ukazoval. Pod oblastjo drugim noče biti nihče.

Odraščeni ne, pa tudi ne — otroci! —

Le poslušajte!

Praška policija je od začetka svetovne vojske do 25. sept. 1921 prijela 1176 otrok zaradi potepanja, 1138 otrok zaradi tatvine in ropa, 3689 otrok skupno iz drugih vzrokoy. Nobeden teh otrok še ni dopolnil — enajstega leta starosti! V isti dobi je ravnotam pobegnilo od starišev 154 dečkov in 45 deklic in iz mest-

nega zavetišča 55 dečkov in 18 deklic. Nedavno so v Zagrebu zasačili družbo drznih žepnih tatov obojega spola v starosti 13—14 let, ki so bili nravno že popolnoma sprijeni. Par mesecev poprej je belgrajska policija izsledila enako mlado tatinsko družbo, ki je kradla na železnici.

„Tatovi in tatice izpod 15 let so danes vsakdanja prikazen“, kliče z grozo list, ki o tem poroča. („Novi Čas“, 27. jan. 1922.)

Predragi! To naj je pokorščina otrok! Kakšna pač more biti prihodnjost takih otrok?!

Vprašam vas: Ali naj res po tej poti hiti zapeljani svet dalje? V nesrečo, v propast?

Ne!

Nazaj k evangeliju, nazaj k — spolnovanju božjih zapovedi!

V tem je edina rešitev!

To je smisel navedenih besedi Benedikta XV.

Tvarina torej, katero hočemo tudi v tej knjigi obravnavati, za današnji zbegani čas gotovo ni brez velikega pomena.

In prav pokorščino, brez katere ni in ne more biti reda, zato pa tudi ne sreče in blagoslova, dà, brez katere človeška družba sploh obstati ne more, je hotel Bog sam na najlepši način človeštvu zavarovati s tem, da mu je med gromom in bliskom na sinajski gori zaklical:

„Spoštuj očeta in mater, da boš dolgo živel in ti bo dobro na zemlji!“

Četrta božja zapoved!

Na čelo je postavljena zapovedim druge plošče, ki natančneje pojasnjujejo drugo poglavitno zapoved krščanske ljubezni: „Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe!“ (Mat. 22, 39.)

Bog sam je s tem pokazal, da je najimenitnejša izmed vseh teh zapovedi, da je prav v njej jedro vse prave ljubezni do bližnjega.

In to po pravici!

Človek je po svoji naravi družabno bitje. Ne živi sam, ampak skupno z drugimi.

Odgovorite si pa sami, predragi, na vprašanje: Je li mogoča družba, kakršnakoli, brez pokorščine, brez podrejenosti volje in koristi posameznikov volji in koristi celote?

Družina, v kateri nihče noče ubogati, v kateri vsak po svoji glavi dela, kar, kakor in kedar se mu zljubi, mož, žena, otroci, posli, mora razpasti.

Prav tako društvo, občina, država!

Že stari Homer se je tega zavedal. Zato je odločno zahteval, da „eden mora biti gospodar!“

„Kakor brez poveljnika ni upati na zmago, kakor ladija brez krmarja ne pride srečno v pristanišče, tako ni mogoče brez pokorščine na morju tega življenja izogniti se pogubi.“ (Sv. Lavrencij Justinijan.)

A zgolj zunanja pokorščina ne zadostuje. Prihajati mora iz srca, iz ljubezni in voditi jo mora spoštovanje do tistega, ki ukazuje.

In to ravno zapoveduje četrta božja zapoved.

Spoštovanje, ljubezen in pokorščino moramo skazovati vsem, ki nam imajo po božji volji ukazovati.

Zapoveduje pa tudi njim, ki nam po božji volji ukazujejo, da morajo tudi sami vse storiti, da jim podložni res zamorejo skazovati spoštovanje, ljubezen in pokorščino.

Celo človeštvo pa ni drugega, kot skupina takih, ki ukazujejo, ki so predpostavljeni in skupina takih, ki morajo ubogati.

Četrta zapoved urejuje torej medsebojno razmerje cele človeške družbe, vesoljnega človeštva.

Zares velika zapoved! Prevažna za človeštvo. Blagoslov ali prokletstvo celega človeštva zavisi od nje.

Srečni ljudje, med katerimi je ta zapoved v časti! Gorje pa tistim, ki se zanjo ne brigajo!

Ni pa dvoma, predragi, da najvažnejša družba na zemlji, podlaga vsaki drugi človeški družbi na zemlji je — rodbina.

Božja ustanova je!

Že v raju jo je ustanovil Bog sam, ko je govoril Adamu in Evi: „Rastita in množita se in napolnita zemljo!“ (I. Mojz. 1, 28.)

In od tedaj zapušča človek očeta in mater in se drži svoje žene. (Mat. 19, 5.)

In ko posije v to življenjsko zvezo moža in žene solnce zakona s svojimi blagodejnimi žarki ljubezni,

ko se rodijo otroci, tedaj je veselje dobrih starišev dopolnjeno. Le eno željo imajo, da bi jim bili otroci res v veselje.

Dobri stariši! Le pomirjeni bodite! Bog sam skrbi, da se vam ta želja izpolni. Zato je Bog ravno na vas, stariši, mislil in je ravno tebe, oče, in tebe, mati, imenoval, ko je dal četrto zapoved.

Jasno po sebi!

Če so rodbine prav urejene, če otroci dolžnosti napram starišem prav spolnujejo, potem je tudi vsaka druga družba, ki ravno sestoji iz posameznih rodbin, na dobrem. Ni zidana na pesek, ampak na trdno podlago.

Z otroci, ki četrto božjo zapoved natančno spolnujejo, si tudi vsaka druga družba kar najbolje opomore.

Starišem morajo torej otroci pred vsemi drugimi skazovati spoštovanje, ljubezen in pokorščino.

Zakaj?

Ker so stariši otrokom božji namestniki in za Bogom največji dobrotniki.

Stariši — božji namestniki svojim otrokom!

S tem, predragi, je pač najlepše označena nepopisna čast starišev v luči sv. vere.

Pri vsakem rojstvu namreč sodeluje Bog sam na prav poseben način, svest si svoje besede: „Naredimo človeka po svoji podobi in podobnosti!“ (I. Mojz. 1, 26.)

Vsakemu novorojenčku on sproti ustvari neumrjočo dušo, katera šelé telesu da življenje in katera šelé

združena s telesom naredi človeka. Ž njo postane človek podoba božja.

Te velike resnice nas spominja sv. Cerkev, ko ob vsakem pogrebu izgovarja besede: „Vzemi zemlja, kar je tvojega; naj sprejme Kristus, kar je njegovega; meso je iz zemlje; duh pa je od zgorej vdihnjen.“

Jezus pa nam isto potrjuje z besedami: „Eden je vaš Oče, ki je v nebesih.“ (Mat. 23, 9.) Od njega imajo torej pozemski očetje očetovsko čast in oblast kot njegovi namestniki.

Vladar izroči svojemu namestniku deželo, pokrajino in mu naroči, da v njegovem imenu poskrbi za njo in ljudstvo. Kralj nebes in zemlje pa izroči vama, oče in mati, najdražje, neumrjočo dušo otrokovo in vama govori: „Vidva sta moja namestnika. Vama izročim to dušo, da skrbita zanjo in mi jo ob smrti nepokvarjeno zopet izročita.“

To čudežno čast ima sv. Krizostom v mislih, ko ves navdušen kliče:

„Stariši, vi ste apostoli svojih otrok, vaša hiša je vaša cerkev. In če mi duhovniki čujemo nad njihovimi dušami in moramo odgovor dajati zanje, koliko boljše vi, stariši, ki jih je vam Bog izročil v varstvo že v najnežnejši dobi, da jih tem lažje morete vzgojiti!“

In sv. Gregor Nac., ko pravi: „O stariših yelja, kar govori Jezus o apostolih: Kdor vas zaničuje, mene zaničuje! Čast božja in čast starišev sta med seboj

združeni. Zato pravi sv. pismo: „Kdor se Boga boji, on časti svoje stariše.“

Ali čujete, otroci, kóga spoštujete in častite vi v svojih stariših? Boga, ker njegovi namestniki so vam stariši!

In za Bogom največji dobrotniki so stariši svojim otrokom.

Mlada mati je ležala na mrtvaškem odru. Tu pa pride najmlajša, triletna hčerka k njej, stegne svoje ročice proti njej in milo zakliče: „Mama, kdo bo pa meni sedaj kruhka dal!“ Nihče se ni mogel ob tem prizoru solz ubraniti. Vse je občutilo: na mrtvaškem odru leži največja dobrotnica otrokova.

Deklica, kateri je mati umrla, je prišla v tujo hišo. Silno je pogrešala svoje ljube matere. Kedar je le mogla, je izginila iz hiše. Šla je na materin grob in je klicala mamico, da pride ponjo. Ko je nekoč dolgo časa ni bilo domov, so jo šli iskat. Našli so jo na materinem grobu — mrtvo.

Predragi! Kaj vse se je že pisalo o ljubezni matere do otrok! Še vse premalo!

Kadarkoli je hotel veliki slikar Rafael vpodobiti prav prisrčno ljubezen božje Matere, šel je in je opazoval pozemsko mater z detetom v naročju. Ob tem pogledu mu je bilo lahko naslikati — ljubezen.

Dà, mati je posebljena ljubezen do otroka! Kaj bi bilo brez te ljubezni z otrokom! Pred rojstvom in po rojstvu! Saj je Bog ravno materi napovedal: „Veliko boš trpela s svojimi otroci!“ (I. Mojz. 3, 16.) Premnogo je slučajev, da je rojstvo otrokovo

bilo smrt materina. In po rojstvu! Pišče se zvali in še isti dan shodi in si išče živeža. A otrok! Mesece, leta je potreba truda, trpljenja, žrtev, predno iz take ne-bogljene stvarice v materinem naročju postane toliko, da si more vsaj kolikortoliko samo pomagati.

In ves ta čas se mati žrtvuje za dete! Podnevi, ponoči! Drugi so mirno pri počitku, ona pa vstaja, kolikorkrat je treba, da novorojenčka pomiri, posebno če je bolan. In to često v mrazu ali ko je sama vsa bolehnna. In če sama strada, otrok mora imeti hrano. Neštetokrat se zdi, da gledamo pred seboj zgodbo ptice pelikana, le neprimeroma lepšo, ker je zgodba — ma-
terina!

V silnem mrazu, ko mladički nimajo jesti, razkljuje pelikan sebi žilo, da priteče kri, katero izpijejo mladički, ne zmeneč se zato, da s tem izpijejo srčno kri svoji materi, ki vsled tega umrje.

In pozneje v življenju! Če te vse zapusti, vse vara in obsoja, ljubezen materina te ne zapusti, ne vara, ne obsodi!

Če pa ti, nehvaležen sin, nehvaležna hči, mater zapustiš in kreneš na napačna pota, ali kaj pomisliš, kako tedaj krvavi srce materi!

Toda, ali ne delamo krivico?

Na novi maši je bilo. V izredno navdušenih besedah je pri obedu slavil govornik novomašnikovo mater. Tu pa pristopi k njemu oče novomašnikov in reče: „Gospod, saj ima novomašnik očeta tudi še živega!“

Tako je! Ne le mati, tudi oče je velik dobrotnik otrok. Od zore do mraka, od mraka do dne se trudi, dela in peha, da pošteno preživi svoje otroke. Ena misel ga spremlja povsod, pri vsem težkem delu: Da bi le za otroke mogel prav poskrbeti, da bi se le otrokom dobro godilo!

Posebno v letih svetovne vojske, ko so očetje morali zapustiti dom in družino in je vsa velika skrb za nje preživljanje padla na matere, smo tudi iz njihovih ust čuli neštetokrat: „Sedaj šele živo čutim, kaj je oče pri hiši!“

Oba, oče in mati, sta torej res za Bogom največja dobrotnika otrok!

Za oba torej poskrbi Bog v četrti zapovedi.

In če modri Sirah opominja: „Iz vsega svojega srca spoštuj svojega očeta!“ (Sir. 7, 29), podučuje prav tako prisrčno stari Tobija: „Spoštuj svojo mater vse dni njenega življenja!“ (Tob. 4, 3.)

Spoštovanje! Kazati se mora v vsem zunanjem obnašanju napram starišem, v vsem občevanju z njimi. Biti mora vsikdar prijazno, spoštljivo.

Glej egiptovskega Jožefa! Komaj sliši, da se mu bliža oče, ubog, priprost pastir, že mu hiti on, prvi za kraljem, poglavar nad celim Egiptom, z največjim spoštovanjem naproti, ga poljubi in objame in ga ves srečen pelje k kralju.

Pagan Dijagor iz Roda je kot častitljiv starček pripeljal dva svoja sinova k olimpijskim igram, ki so bile tedaj najslavnejše pri Grkih. Zmagovalec pri njih je postal junak naroda, slavljen od vseh. Oba sinova

sta zmagala. Zadobila sta venec zmage. A čujte, kaj sta naredila! Vpričo vse velikanske množice sta venec, njima namenjen, položila na glavo svojemu sivolasemu očetu, sta vzdignila očeta na rame in sta ga nosila sredi med vsem ljudstvom okrog. Ljudstvo je bilo do solz ginjeno ob tem prizoru in je blagrovalo očeta, da ima tako plemenita sinova.

Ljubezen! Že smo povdarili, da je spoštovanje le nekaj zunanjega, zunanji izraz tega, kar človek v notranjem, v srcu misli in čuti. Kar je v srcu, to se rado tudi na zunaj pokaže! Če pa je prazno srce...! Poglavitno je torej, da otroci ljubezen starišev v resnici z ljubeznijo povračujejo, da jih imajo zares iz srca radi, da je torej zunanje obnašanje napram njim zares pravi, odkritosrčni izraz njihove notranje ljubezni do njih.

Pokorščina! Kakor Boga nima tisti rad, kdor mu pravi „Gospod, Gospod,“ ampak kdor njegovo voljo spolni, tako tudi starišev ne ljubi tisti, ki se še tako prijazno obnaša do njih, ki jih še tako ljubeznivo nagovarja, ampak kdor jih — uboga!

Žalibog pa otroci, posebno dandanes, silno veliko greše zoper to trojno premenitno dolžnost, ki jo imajo do svojih starišev.

Zoper spoštovanje greše otroci, če jih zaničujejo ali se jih sramujejo.

Predragi! Le pogledjte, kako se godi! Komaj sin le nekoliko odraste, pride v šolo, v družčine, v mesto, že hoče vse boljše vedeti kot oče. Pri vsaki reči mu

nasprotuje, ga v nič deva. In če res kam naprej pride — z žulji očetovimi in materinimi! Kako se ti sramuje svojih priprostih starišev! Le gleda, da bi ga nihče ne videl ž njimi, češ „kaj si bodo ljudje mislili o meni!“

Slaven poveljnik je imel svoje revne starše pri sebi. Naj so bili še tako imenitni gostje pri njem, njegovi priprosti stariši so morali obedovati skupno ž njimi pri mizi. Nek častnik se je nad tem spodtikal. Poveljnik pa ga zavrne: „Predno sem jaz postal častnik, sem bil že veliko let poprej njihov otrok!“

Če slabo o njih govore ali jih zasramujejo.

Pretresljiva je svetopisemska zgodba o Noetu in njegovih sinovih.

Noe je zasadil vinograd. Moči vina ni poznal. Upijanil se je in je razgrnjen ležal v šotoru. Ko je Kam to videl, je povedal bratoma. Brata pa sta vzela plašč in sta s proč obrnjenim obrazom očeta s plaščem odela. Ko se Noe prebudi in zve, kaj se je zgodilo, prekolne Kama, Sema in Jafeta pa blagoslovi. (I. Mojz. 9, 21—28.)

Kako pa ravnaš ti, če je tvoj oče vdan pijači ali ima morda razne druge slabosti? Ali tudi ti vzameš plašč ljubezni in molčečnosti in ž njim zagrneš slabosti svojega očeta? Morda pa raznašaš te slabosti okrog? Morda radi njih očeta zasramuješ, preklinjaš?

Kaj narediš s podobo Križanega, če jo vidiš ležati v blatu? Ali jo zato zaničuješ? Ne! Spoštljivo jo pobereš, poljubiš, blata očistiš.

Naj ima tvoj oče še tako velike slabosti, vender je le tvoj oče. Slabosti njegove pač obsojaj, a očeta spoštuj! Tem prisrčneje moli zanj!

Če se sirovo ali trmasto obnašajo proti njim.

O, kolikokrat se tudi to primeri! Kako strupen je velikokrat jezik otrok napram starišem, kako neprijazen njihov obraz! Celò roke polože nanje, celo tepejo jih!

Groza! Vsikdar, kedar se otrok tako daleč spozabi, da lastnega očeta ali mater udari, občuduj neskončno usmiljenje božje, da se na mestu zemlja ne odpre in ga ne požre, da se mu takoj roka ne posuši, da v tistem trenutku z jasnega ne trešči vanj!

Sv. Vincenc Fererij pripoveduje, da je bil v Valenciji na Španskem nekdo radi umora obsojen v smrt na vislicah. Ko je prišel na kraj, kjer je imel biti obešen, je pretresljivo zaklical: „O Bog, ti si pravičen! Prav na tem mestu, kjer bom sedaj obešen, sem jaz svojo lastno mater udaril!“

Zoper ljubezen do starišev greše otroci, če ne marajo zanje ali če jim žele kaj hudega!

Predragi! Naj samo eno stvar omenim, ki pa je silno važna!

Dokler sin ali hči ne dobi gospodarstva pri hiši, se dela na vso moč prijaznega in prijazno napram starišem. Samo sladka beseda jih je, kako rada jih bota imela, kako lepo bota skrbela zanje.

Komaj pa jim stariši prepuste gospodarstvo, hipoma se vse spremeni. Med na jeziku izgine, pelin v srcu se pokaže. Že ne

marata več svojih starišev. Že samo to gledata, kako bi se jih čimpreje iznebila. Vsak grižljaj jim je oponošen, vsak košček kruha zanje preveč, vsak dan predolg!

Je res nekaj čudnega! En oče, ena mati devet in več otrok pošteno preživita. Vseh devet otrok pa skupaj ne more preživiti enega očeta, ene matere!

Kolikokrat slišimo take nesrečne revčke zdihovati: „Saj bi rajši danes kot jutri umrla! Pa živa ne morem v zemljo!“

Razmerje med starimi in mladimi v premnogih hišah, to, predragi, je med nami najbolj žalostno!

In vender velja takim nehvaležnim, zaslepljenim otrokom bolj kot komurkoli: „Danes meni, jutri tebi!“ Danes ti z menoj grdo ravnaš, jutri bo pa tvoj sin s teboj še grše!

Kako je bilo že s tistim sinom, ki je očeta od mize k peči spravil, ker se mu je roka tresla in je zlival! Pa mu je dal leseno skledico, ko se mu je lončena ubila! Nekaj dni pozneje vidi, kako mali sinček iz lesa nekaj dela. „Kaj boš pa naredil?“ „Skledico za vas, ata, da bote tudi vi za pečjo jedli, kedar bote stari!“ Pomagalo je. Drugi dan je oče že zopet z družino smel jesti pri mizi.

Če jih žalijo ali jeze.

Pred leti je umrl velik trgovec. Imel je veliko premoženje. Kdo naj vse to podeduje? Ljudje so vedeli, da ima trgovec edinega sina. A bil je še čisto mlad, ko je odšel zdoma. Nihče ga ni poznal. Po smrti

očetovi se vrne. Oglasita se pa še dva druga, češ da sta prava sinova. Sodnik prinese veliko podobo ranjkega trgovca in tri puške. Kjer je srce, naredi na podobi znamenje in reče: „Kdor bo najbolje v srce ustrelil, tisti bo dobil dedščino.“ Dva sta izvrstno zadela. Tretji pa, ko puško dobi, obledi, tresti se začne, solze ga polijejo. „V podobo svojega očeta pa res ne bom streljal,“ reče in puško odloži. „Ti si pravi sin,“ odvrne sodnik in mu izroči dedščino.

Kako pa delaš ti, sin, ki se cele noči potikaš po gostilnah in slabih družčinah in zapravljaš čast in premoženje? Doma pa oče in mati zdihujeta in jokata zaradi tebe! Ali je to prav? Ali je to ljubezen?

Če jim v potrebah ne pomagajo ali ne prenašajo potrpežljivo njihovih slabosti.

„Starost starišev bodi v časti in povračujte jim, kar so vam storili! Naj vaši otroci vidijo, kako vi s svojimi stariši delate, da bodo oni z vami enkrat enako ravnali,“ opominja sv. Hijeronim.

In modri Sirah: „Sin, podpiraj starost svojega očeta in ne žali ga v njegovem življenju in ako mu pamet peša, mu zanašaj in ne zaničuj ga v svoji moči!“ (Sir. 3, 14, 15.)

Če ne molijo zanje.

Za vsakega smo dolžni moliti. Koliko bolj pa še za stariše! In to, če so živi. Tem bolj pa še, če so nam že umrli.

Umirajoča sv. Monika prisrčno prosi svojega sina sv. Avgušтина, da naj moli za pokoj njene duše.

To je prošnja vsakega očeta, in vsake matere do nas vseh.

Prežalostno, če otroci na to veliko dolžnost ljubezni pozabijo!

Zoper pokorščino pa, ki so jo dolžni svojim starišem, greše otroci, če ne poslušajo njihovih ukazov, opominov in svaril.

„Otroci, bodite pokorni svojim starišem v Go spodu; zakaj to je prav!“ (Efež. 6, 1.)

„In jima je bil pokoren!“ (Luk. 2, 51)

Kdo? Bog sam! Komu? Ljudem! Kako? S celim srcem, z vso ljubeznijo!

Kolikokrat otroci sploh nočejo ubogati! Ali pa ubogajo le neradi, z godrnjanjem in nejevoljo, ali le navidezno! In če jih svare, se za to ne zmenijo. Če jih kaznujejo, so celò nejevoljni in jim to zamerijo!

Pozabljajo, da stariši tudi, kedar kaznujejo, blagoslavljajo, ker jih tudi pri kaznovanju vodi le ljubezen!

Hči je zašla na slaba pota. Mati jo je svarila. Ona pa se za vsa svarila ni nič zmenila. Mati od žalosti radi hčerine sramote umrje. Tu pa pride hči k spoznanju. Dan za dnem hodi na materin grob in zdihuje: „O mati, zakaj vas nisem ubogala!“

Mrtve matere seveda ni mogla obuditi k življenju!

To torej, predragi, so dolžnosti, ki jih imajo otroci do svojih starišev.

Žalibog jih premnogi prelamljajo!

Toda čujmo, kaj gledè takih otrok pravi sv. Kri-
zolog!

„Vzemi žarek od solnca in ne bo več svetil;
loči potok od studenca in ne bo več tekel;
odsekaj vejo od drevesa, posušila se bo;
loči ud od telesa, mrtev bo — vzemi otroku
spoštovanje do starišev in že ni več to otrok,
ni več sin, ni več hči!“

Ti pa vendar hočeš biti sin, hči, kajne?!

Dobro se torej vsikdar zavedaj, da na
najlepši način častiš Boga samega, če zvesto
spolnuješ dolžnosti četrte božje zapovedi!

Zato spoštuj očeta in mater! Amen.

2.

Četrta božja zapoved (II).

Da ti bo dobro!

Kdo si pač ne želi sreče v tej borni solzni dolini!

Stvarnik sam je to hrepenenje po sreči položil v naravo človekovo. Zato je to hrepenenje skupno vesoljnemu človeštvu.

Kajne, prijatelj, tudi ti želiš, da ti bo dobro tukaj na zemlji!

Pa veš, kaj ti je v ta namen storiti?

Bog sam ti odgovarja: „Spoštuj očeta in mater, da boš dolgo živel in ti bo dobro na zemlji!“

Prečudno! Česar pri nobeni drugi zapovedi Bog ni storil, storil je pri četrti. Navezal je na nje spolnovanje svoj prav poseben blagoslov že za ta svet, že tu na zemlji. Da namreč prejmejo po smrti veliko plačilo vsi, ki to zapoved spolnujejo, se razume po sebi pri tej, kakor pri vseh drugih zapovedih.

Otrokom, ki spoštujejo očeta in mater, je Bog obljubil v tem življenju svoje varstvo

in svoj blagoslov, v drugem pa večno življenje.

Le poslušajte, predragi, kako lepo sv. pismo to potrjuje.

Mojzes govori: „Spoštuj svojega očeta in svojo mater, kakor ti je zapovedal Gospod, tvoj Bog, da dolgo živiš in da ti bo dobro v deželi, ki ti jo bo dal Gospod, tvoj Bog!“ (V. Mojz. 5, 16.)

Modri Sirah opominja: „Otroci, poslušajte očetova povelja in tako delajte, da vam bo dobro! — Kdor svojega očeta spoštuje, se bo veselil svojih otrok in bo uslišan v dan svoje molitve. — Kdor svojega očeta spoštuje, bo dolgo živel. — Z dejanjem in besedo spoštuj svojega očeta, da njegov blagoslov nad te pride in njegov blagoslov do konca ostane. — Kdor svojo mater spoštuje, je kakor on, ki zaloge nabira. — Očetov blagoslov utrjuje otrokom hiše. — Usmiljenje do očeta ne bo nikdar pozabljeno. Ti boš v pravici potrjen in v dan nadlog se bo na te imel spomin in kakor led v lepem vremenu se bodo topili tvoji grehi.“ (Sir. 3. 2—17.)

In apostol Pavel kliče v spomin: „Spoštuj svojega očeta in svojo mater, to je prva zapoved z obljubo: da ti bo dobro in da boš dolgo živel na zemlji.“ (Efež. 6, 2.)

Kar pa sv. pismo z besedo zatrjuje, to potrjuje tudi s prelepimi zgledi.

Omenimo pred vsem blagoslov očetov, ki je prevažen za celo poznejšo zgodovino — blagoslov Noetov!

O dejanju Noetovih sinov o priliki, ko je prvič okusil moč vina, smo že slišali.

Tedaj je Noe Sema in Jafeta radi njune ljubezni do njega blagoslovil.

Rekel je: „Hvaljen bodi Gospod, Semov Bog! Razširi naj Bog Jafeta, on naj prebiva v Semovih šotorih!“ (I. Mojz. 9, 26, 27.)

Le poglejmo, predragi, kako se je ta Noetov blagoslov izpolnil!

Sem je očaj izvoljenega ljudstva božjega, katero edino je izmed vseh ljudstev ohranilo vero v pravega Boga, dočim so vsi drugi narodi zemlje zašli v ostudno malikovalstvo. Iz njega je bil, ko se je dopolnil čas obljube, rojen Kristus, Zveličar sveta. Jafet je bil blagoslovljen z najštevilnejšim zarodom in je pozneje prebival v Semovih šotorih, ker so se njegovi mlajši najprej udeležili blagosti, ki je prišla od Judov in so vsprejeli nauk Jezusov.

Čudovita je ljubezen Izakova do očeta.

„Bog govori Abrahamu: Vzemi svojega edinega sina Izaka, katerega ljubiš in daruj mi ga v žgavni dar na gori, katero ti bom pokazal!“ Abraham takoj uboga. Že je s sinom pod goro Morija. Vzame drva in jih naloži sinu Izaku. Sv. Avguštin vidi v tem prelepo predpodobo Jezusa Kristusa, ki je tudi sam nesel na rami svoj križ, na katerega je bil pribit. „In sta prišla na kraj, katerega mu je bil Bog pokazal“, po pobožnem sporočilu, kakor pripoveduje sv. Hijeronim, prav na tisti kraj, kjer je bil Jezus križan. „Ondi je postavil altar in nanj naložil drva. In ko je bil zvezal

Izaka, ga je položil na altar vrh grmade. In je stegnili roko in za meč prijel, da bi zaklal svojega sina." (I. Mojz. 22, 2—10.)

Kako pristrčno, ganljivo je vse to popisovanjel! Kakor bi se vse to samo po sebi razumelo, tako poroča o tem sv. pismo. Saj se je tudi! Za Izaka je bilo popolnoma po sebi umevno, da uboga svojega očeta, da gre v tej pokorščini, če treba, tudi v smrt. Vedel je, da, kar oče stori in ukaže, je in mora biti prav.

Presrečni sin! Zato pa „je Bog oblagodaryl Izaka.“ „Ne boj se, zakaj jaz sem s teboj! Oblagodaril te bom in namnožil tvoj zarod!“ (I. Mojz. 26, 24.) Izak sam to priznava: „Zdaj nas je Gospod razširil in dal, da rastemo na zemlji.“ (I. Mojz. 26, 22.)

Egiptovskega Jožefa smo že omenili. Razumemo, da ga je Bog tako očitno blagoslovil, ker je tako srčno ljubil svojega očeta.

Nad vse lepa je zgodba mladega Tobija.

Ko mu oče našteva dolžnosti do njega, do matere, do Boga, do bližnjega, on iz srca zatrdi: „Oče, vse bom storil, karkoli si mi zapovedal.“ (Tob. 5, 1.)

In tako je tudi bilo. Kakor je Bog ravno v njem in po njem čudežno poplačal ljubezen in usmiljenost očetovo do Boga in bližnjega, ko je nadangela Rafaela poslal mlademu Tobiju za spremljevalca, ki ga je srečno vodil v tuj kraj in srečno z nevesto in bogastvom nazaj k starišem pripeljal in slednjič še očeta rešil slepote, tako je tudi sin dobil plačilo ljubezni do starišev. Sv. pismo to potrjuje: „Tobija je po smrti svoje matere iz Niniv šel s svojo ženo in z otroci in z otrok

otroci in se je vrnil k svojemu tastu in tašči. In jih je našel zdrave v lepi starosti in je zanje skrb imel in jim je oči zatisnil. In vso dedščino hiše Raguelove je on prejel in je videl peti rod, otroke svojih otrok." (Tob. 14, 14, 15.)

Tudi cerkveni učeniki ta izredni blagoslov četrte zapovedi posebno povdarjajo.

Sv. Tomaž Akvinski ta blagoslov takole razlaga: „Kdor kako dobroto drugim skaže, zasluži, da se tudi njemu ista dobrota povrne. Ko je torej dober otrok hvaležen do svojih starišev in jim dobrote skazuje za življenje, katero ima od njih, zasluži, da mu Bog to življenje podaljša in se tako veliko let veseli dobrote življenja, katero v dobro tistim obrača, od katerih jo je prejel. Dalje pa je življenje dobrota, ki se na tem svetu veliko višje ceni, kot vsaka druga dobrota, ker se brez življenja sploh nobene druge dobrote tu na zemlji ni mogoče veseliti. Bog podeli torej otrokom, ki so do svojih starišev ljubeznjivi, spoštljivi in hvaležni, dolgo življenje, ki je največje izmed vseh naravnih darov, ki jih moremo tu na zemlji imeti. Kaj pa se pri stariših najtežje prenaša? Njihova slabost, posebno njihova starost, ki je navadno zelo težka in betežna. Kaj je torej Bog storil, da bi otroke opomnil, da svojih starišev ne zapuste, ampak jim pomagajo? Obljubil jim je dolgo življenje, torej starost, v kateri bodo drugi pri njih morali prenašati to, kar morajo sedaj oni prenašati pri svojih stariših, da toliko lažje prenašajo pri njih slabosti in boleznih, katerim bodo enkrat oni sami zapadli.“

Sv. Peter Damijan piše: „Po čisto pravični sodbi božji se godi, da se tisti, ki svoje stariše ponižno in voljno uboga, tudi sam kot oče razveseljuje prav posebne pokorščine svojih otrok do njega.“

Nešteto zgledov iz vsakdanjega življenja to potrjuje.

Bilo je v začetku prejšnjega stoletja, za časa krvavih vojsk skorej po celi Evropi. Poveljnik, ki je že dolgo oblegal neko utrjeno mesto, da vojakom dovoljenje, da bodo smeli svobodno pleniti po vseh hišah mesta, če se jim posreči mesto zavzeti. Vojaki mesto zavzamejo. Z besno silo začnejo ropati vse-navskriž, pri bogatih in revnih. Nek vojak pride do nizke, revne hiše. Zgolj revščina, kamor pogleda. V sredi te revščine sedi uboga bolna žena z detetom v naročju in poleg nje dva otroka. Ko vojak vstopi, skoči starejši, šestletni deček v kot, pograbi majhne zgodnice, sv. pismo s podobami, jih ponudi vojaku in reče: „Te podobice so mi najdražje, drugega nimam. Pa ti jih rad dam, samo da naši ljubi mamici ne storiš nič žalega!“ Prečudna moč teh besedi! Vojaku se srce omehča, dober postane tej družini, varuje jo pred svojimi divjimi tovariši. Ob odhodu res vzame na dečkovo prošnjo seboj ponudeno mu knjižico s podobami. Malo dni pozneje zadivja ljut boj. Od cele čete, pri kateri je bil ta vojak, ni ostal niti eden živ! Tudi on je bil zadet od krogle ravno v srce. Nezavesten je obležal na tleh. Ko pa pride k sebi, ne čuti nobene rane, nobenih bolečin. Pogleda. O čudo! Krogla je tičala v mali knjigi, ki mu jo je deček usilil in jo je on v

naglici iz posebnega spoštovanja utaknil na prsa pod obleko. Dečkova ljubezen do matere je bila torej v srečo materi in celi rodbini in še vojaku v rešitev življenja in dušno spreobrnjenje.

Duhovnik pripoveduje: „Poznal sem mladega odličnega moža, ki pa je bil popolnoma brez vsake vere. Na visokih šolah jo je popolnoma izgubil. Nikdar ni šel v cerkev. Vprašam ga: „Kedaj ste pa Vi zadnjič v življenju izmolili očenaš?“ „Sinoči“, mi odgovori. Duhovnik ga začudeno pogleda in mu reče: „Vi, ki sploh v Boga ne verujete, ki tako živite, Vi da molite?“ In ta brezverni mož pripoveduje duhovniku, da ga je njegova dobra, pobožna mati na smrtni postelji, že umirajoča, s povzdignjenimi rokami prosila: „Sin moj — ne pozabi — na Boga! Je Bog — je večnost — je sodba — jaz to čutim — verjemi mi — ob smrtni uri — človek — ne laže! — Moli vsaj — vsak dan — en očenaš — zase in zame! — Obljubi mi — tu v roko!“ Sklonil sem se k njej in ji roko poljubil. V tem hipu je že izdihnila. To obljubo, dano svoji materi na smrtni postelji, spolnujem vse življenje, dasi nič ne verujem.“ Ginjen sem mu rekel: „Ta očenaš, ki ga Vi molite iz ljubezni do Vaše matere, bo Vaša rešitev!“ Tako se je tudi zgodilo. Čez nekaj let pozneje zvem, da se je popolnoma spreobrnil in da živi vzorno.

To je plačilo četrte božje zapovedi!

In kazen?

Otroke, ki ne spoštujejo očeta in mater, čaka v tem življenju božje prekletstvo, v drugem pa večno pogubljenje.

Zopet odprimo najprej sv. pismo in poslušajmo, kaj sv. Duh sam v tem oziru govori!

Mojzes grozi svojemu ljudstvu: „Kdor kolne svojega očeta ali svojo mater, naj umrje!“ (II. Mojz. 21, 17.) In zopet: „Preklet bodi, kdor ne spoštuje svojega očeta in svoje matere!“ (V. Mojz. 27, 16.)

Modri Sirah svari: „Materina kletev otrokom hiše do tal podira.“ (3, 11.) — „Kako grdo slovi, kdor očeta zapusti in preklet je od Boga, kdor mater razsrdi.“ (3, 18.) — „Spominjaj se očeta in matere, kedar med mogočnimi stojiš, da kje Bog tebe ne pozabi pred njimi, da se tega ne navadiš, da ne boš nespameten, da zasramovanja ne trpiš, da ne boš raje hotel, da bi rojen ne bil in da ne preklinjaš dneva svojega rojstva!“ (23, 18, 19.)

V knjigi Pregovorov (20, 20) beremo: „Kdor svojega očeta in svojo mater kolne (to se pravi: kdor jim hudo želi in stori), mu bo svetilnica v največji temi ugasnila“ (to se pravi: njega bo sreča v največji sili, tudi ob smrti zapustila).

In zopet: „Oko, katero svojega očeta zasramuje in pokorščino svoji materi odreče, naj krokerji pri potokih izkljujejo in mladi orli požro!“ (Preg. 30, 17.)

Kar pa z besedo grozi, to nam zopet sv. pismo na pretresljivih zgledih tudi v dejanji dokaže.

Naj tudi tu najprej omenim prekletstvo Noetovo nad hudobnim sinom Kamom!

„Preklet bodi Kanaan, suženj bódi sužnjih svojih bratov!“ (I. Mojz. 9, 25.)

Kanaan je bil sin Kamov. S tem, da je bil preklet sin, je bila za Kama kazen še neprimeroma hujša. Saj je za stariše najhujša kazen, če so v otrocih kaznovani.

In res se je prekletstvo strašno uresničilo, kot nam zgodovina do današnjih dni to potrjuje. Kanaan in sploh Kamovi mlajši so bili sužnji Sema in Jafeta in njunih potomcev. Dežela Kanaanova ravno je bila tista obljubljen dežela, katero je Bog obljubil in tudi dal zarodu Abrahamovemu, torej potomcem Sema. Ti so si Kananejce podvrgli. Kamovi potomci so zamurci. Kaj ne potrjuje žalostna zgodovina nesrečnih zamurcev, da nad tem rodom biva res prav posebno prekletstvo božje? Nikjer na zemlji suženjstvo ni toliko časa trpelo in bilo tako grozno, kot med temi nesrečneži v črni Afriki. Naš slavni misijonar zamurcev Knoblehar to potrjuje. Ko je pred leti kardinal Lavigerie hodil po velikih mestih Evrope in s pretresljivimi besedami opisoval grozote tega suženjstva, je vse ljudstvo kar strmelo, da je kaj takega še dandanes mogoče! In kdo drži te nesrečneže v taki grozni sužnosti? Še danes potomci Sema, judje in potomci Jafeta, Evropejci sploh!

Za vse čase svarilen je zgled nehvaležnega Davidovega sina Absaloma.

Zoper lastnega očeta se je uprl in začel vojsko zoper njega, da bi se polastil prestola in oblasti. David potrtno najgloblje žalosti beži s svojimi ljudmi iz Jeruzalema čez potok Cedron na Oljsko goro. „In je grede jokati. Pa tudi vse ljudstvo, ki je bilo z njim, je šlo jokaje gori.“ (II. Kralj. 15, 30.)

V Efraimovem gozdu pride do bitke. „In zgodil se je velik poboj tisti dan, dvajsettisoč mož.“ Milo je prosil David: „Ohranite mi mladeniča Absaloma!“ Zastonj! Absalomova vojska je bila pobita. Absalom je na mezgu pobegnil. Ko mezeg prileti pod košat hrast, so se Absalomovi dolgi lasje zapletli med veje hrasta, tako, da se ni mogel rešiti. Obvisel je na hrastu, mezeg pa je izdirjal izpod njega naprej. Poveljnik Joab prihiti in tri sulice zasadi Absalomu v njegovo nevhvaležno srce. „In ko je še na hrastu viseč trepetal, je priteklo deset mladeničev, Joabovih oprod, in so po njem mahnili in ga ubili. In vzeli so Absaloma ter so ga vrgli v gozdu v prav veliko jamo in so nanj silno velik kup kamenja nanosili.“ (II. Kralj. 18, 6-17).

Tri sulice v srcu Absalomovem! Kako pomenljivo! Saj se je strašno pregrešil zoper trojno veliko dolžnost napram očetu: zoper spoštovanje, ljubezen in pokorščino!

Kup kamenja na njegovem grobu! Še danes, pravijo, pelje judovski oče ob gotovem času svojega sina k temu Absalomovemu grobu. Ko prideta tja, vrže sin kamen na grob, češ da naj se tudi njemu zgodi, kot nekdanj Absalomu, če ne bo spoštoval svojih starišev.

Naj vam, predragi, pokličem v spomin le še strašno kazen hudobnih dveh Helijevisih sinov, Ofnija in Fineesa, ki se nista zmenila za opomine in svarila svojega premehkega očeta!

Filistejci pridero in napadejo Izraelce. Izraelci so premagani. Da bi si opomogli, prineso skrinjo zaveze iz Sila. „Pri skrinji zaveze božje sta bila dva Helijeva

sinova." Nič ni pomagalo. Izraelci so bili še hujše te-peni. 30.000 jih je padlo. In skrinja zaveze je bila ujeta in oba Helijeva sinova sta umrla. In ko je Heli to zvedel, je padel znak s stola, si je zlomil vrat in je umrl." (I. Kralj. 4, 4, 11, 18.)

Samoumevno so tudi cerkveni učeniki edini v tem, da Bog grehe zoper četrto zapoved že na tem svetu strašno kaznuje.

Sv. Hijeronim pravi: „Oslepi naj, kdor obličje svojih starišev s čmernim obrazom zaničuje in s prevzetnimi očmi žali otroško ljubezen!“

Sv. Peter Damijan trdi: „Kdor starišev ne uboga, on si ne pripravlja bivališča v domovini živih (v nebesih).“

Sv. Bernardin Sijenski izjavlja: „Če bo Bog na dan sodbe tako strog proti tistim, ki ptujcem ne skažejo del ljubezni, koliko strožji bo Sodnik proti tistim, ki so napram svojim lastnim starišem brez ljubezni!“

Oglejmo si le še na nekaterih zgledih življenja, kako se tudi dandanes še kazni božjega prekletstva nad hudobnimi otroci uresničuje!

Nek premožen, a hudoben sin je iz nejevolje, ker mu je oče le predolgo živel, v pijanosti očeta na tla vrgel, pretepal in ga z nogo osuval. Užaljeni oče sinu zagrozi, da bo pravični Bog tolik zločin prav kmalu kaznoval. Še ni minul en mesec potem, začuti sin v nogi, s katero je očeta osuval, silne bolečine. Hodil je od zdravnika do zdravnika, a nobeden mu ni mogel

pomagati. Ostal je do smrti hrom na nogi. Umrli je kot berač v največji revščini.

Bogat posestnik, toda silno lakomen, svojega očeta videti ni mogel. Le gledal je, kako bi se ga znebil. Oče je moral od hiše. A ž njim je odšel tudi ves blagoslov od nje. Hči se je omožila na slovečo gostilno. Vdala se je pijači. Možu in otrokom je bila v žalost in pohujšanje. Druga hči je dobila v zakon popolnega ničvredneža in zapravljevca. Tretja je dobila od očeta dom. Na očetovo prigovarjanje je vzela za moža človeka, o katerem je bil oče prepričan, da bo prav dober. Motil se je. Pretepal je ženo in otroke in zapravljal, da je bilo groza. Oče se niti prikazati ni smel k hiši! Ljudje pa so govorili: „Saj smo vedeli, da ne bo sreče pri tej hiši, ker tukaj že od nekdaj nimajo v časti starišev!“

Sin se je prepiral s svojim očetom. Zagrabil ga je za lase in vlekel po stopnicah, da bi ga iz hiše vrgel. Mirno in tiho je oče vse to trpel. Ko ga pa privleče sin do vrat, zakliče oče: „Stoj, nesrečnež, sedaj je dosti! Do tu sem tudi jaz pred leti za lase privlekel svojega očeta!“

Vender pa moramo, predragi, nekaj posebno povdariti!

Često se primeri, da imajo otroci svoje stariše srčno radi, jih ljubijo in jim strežejo, kot lepše ni mogoče. A navzlic temu se jim ne godi dobro. Nesreča za nesrečo jih obiskuje, ali pa prav kmalu umrjejo.

Nasprotno pa zopet niso redki slučaji, da otroci grdo ravnajo s stariši, a jim navzlic temu gre vse po volji. So v časti, bogastvu in zdravji, da je veselje.

Ali v takih slučajih Bog ne drži svoje besede, ne spolni obljube oziroma grožnje? Gotovo! Bog je zvest v svojih obljubah!

A sodbe božje so često nam ubogim zemljanom nerazumljive!

Bog v svoji vsegavednosti najbolje ve, kaj je posamezniku res v korist. On ve, da bi marsikateri otrok, če bi dalje živel, zašel v smrtne grehe, v njih umrl in bil pogubljen! Če mu torej predčasno, ko je še dober in v milosti božji, vzame življenje, ga mu vzame zato, da mu nakloni tem večjo srečo — nebesa!

In zopet! Če grdemu ravnanju s stariši ne sledi vselej takoj tudi kazen, je to le znak božje prizanesljivosti in usmiljenja. On, ki noče smrti grešnika, ampak, da se spokori in živi, mu s tem daje priložnost k spreobrnjenju. Udari pa ob svojem času tem huje, čim prizanesljivejše je čakal. Božje sodbe niso človeške sodbe! Te sodbe bomo popolnoma spoznali šelè na sodnji dan, ko bomo strmeč pred celim svetom klicali: Pravičen si, o Bog, pravičen!

Zato pa ni dvoma, da je in ostane za slehrnega izmed nas res najboljše, če verujemo božji besedi in se po njej ravnamo!

Sv. Bernardin Sijenski pripoveduje: Na Španskem je živel mladenič, ki je bil silno hudoben nasproti svojim starišem. Zašel je tako daleč, da je postal ropar in morilec. Ujet je bil in obešen. Takoj po smrti pa so mu lasje popolnoma osiveli. Vsi, ki so bili priče tega prizora, so ostrmeli. Vprašali so škofa, kaj to pomeni. V pobožni molitvi je ta pri Bogu iskal

razsvitljenja. Potem pa je ljudstvu pojasnil ta dogodek: „Bog je hotel s tem pokazati, kako visoko starost bi bil ta mladenič dosegel, ko bi bil svoje stariše ubogal in spoštoval!“

Dà, dà, predragi, nad četrto božjo zapovedjo čuva Bog prav posebno!

In ti, sin, hči! Kaj hočeš ti zase imeti: Plačilo ali kazen, blagoslov ali prekletstvo te zapovedi?

Nikar, o nikar torej nikdar ne pozabi v življenju velike obljube božje na Sinajski gori in poskrbi, da bo tudi tebi — dobro! Amen.

3.

Četrta božja zapoved (III).

O dolžnostih starišev do otrok.

„Stariši, otroci — imena ljubezni, besede dolžnosti, vezi narave, takoj prva vez za Bogom! Pač ni nobena hvala, ako se ljubite med seboj, ker je to vaša dolžnost. A silna pregreha, gnjusoba pa je, če se ne ljubite!“

Tako govori sv. Hijeronim.

Vprašam pa vas, predragi, ali so to imena ljubezni in besede dolžnosti le za enega, le za otroke? Ne! Tudi in v prvi vrsti za stariše!

Res je — otroci morajo svoje stariše spoštovati, ljubiti in ubogati.

A tudi stariši sami morajo vse storiti, da zamo-rejo otroci svoje dolžnosti do njih radi in z veseljem vršiti.

Četrta božja zapoved ne obsega samo dolžnosti otrok, temveč tudi dolžnosti starišev.

V Detroitu v Ameriki je stal lani pred sodiščem sin neke vdove radi tatvine in slabega življenja. Predno pa je sodnik izrekel obsodbo, je stopila pred njega jokajoča mati mladeniča in je rekla: „Jaz sem ga pokvarila sama že kot otroka. Ne on, jaz zaslužim kazen! Prosim, gospod sodnik, dajte mi sina domov! Vidim, da sem veliko zagrešila. Dajte mi priliko, da to skusim popraviti. Naj gre sedaj z menoj domov! In ako materino srce sploh more še kaj doseči in popraviti, bom popravila! Vsak mesec bom prihajala tu sem sporočat, kako se sin obnaša. Če se mi pa ne bo posrečilo sina poboljšati, prosim, potem naložite meni kazen, katero nameravate sedaj naložiti mojemu sinu, kajti zaslužim jo!“

Med očetom in sinom, ki sta delala na polju, je nastal prepir. Sin reče: „Res je, da sem lahkomišljen; toda samo Vi ste krivi tega!“ „Jaz?“ zavpije oče ves jezen. „Kedaj sem te jaz učil tvojih nesramnosti in hudobij?“ „Učili me ravno niste“, odgovori sin, „a me tudi niste od njih odvrčevali! Ravno sedaj bo deset let, ko sva delala ravno na tejle njivi. Prosil sem Vas kot otrok, da me spustite od dela, da grem z drugimi otroci k spovedi. Pa ste mi rekli: „Ni treba! Pred vsem je treba delati! Duhovni nam ne dajo kruha, če si ga sami ne zaslužimo!“ Ko sem pozneje imel priložnost, da bi šel k spovedi, se mi ni ljubilo, ker sem se spomnil Vaših besedi! Mislil sem si, da je vsejedno, če grem ali ne!“ Na te besede oče ni nič odgovoril!

Predragi! Ali ne povesta ta dva zgleda dovolj?

Le tedaj smejo stariši upati, da bodo otroci res dobri in pošteni, ako tudi sami vse storijo, kar jim je le mogoče, da si takih otrok vzgojijo!

Ako pa stariši sami ne poskrbijo za svoje otroke in sami ne storijo zanje vsega, kar bi lahko, da bi jih ohranili na pravi poti, kaj čuda potem, če so otroci sprijeni, če ne ljubijo svojih starišev, jim niso pokorni! „Jabelko ne pade daleč od drevesa!“

Prevažne so torej dolžnosti, ki jih imajo stariši do svojih otrok!

Pred vsem jih morajo poučevati v pravi veri in jih navajati k vsemu dobremu.

Naša sv. katoliška vera, edino prava, edino zveličavna! O kako si lepa, kako čudovita!

„Petdeset let sem živel in sem veliko prestal! Toda najčistejše veselje sem vedno zajemal iz sv. vere; tolažbo sem našel samo v veri. Več kakor enkrat sem zrl smrti v oči in gledal v večnost. A vselej sem občutil, da le vera more premagati smrtni strah in nam daje moč za ta veliki korak na drugi svet. To pričujem pred Bogom!“ Tako je izjavil odličen učenjak.

Resnica je to! V luči sv. vere šelè postane človekovo življenje tu na zemlji vredno trpljenja, žrtev, premagovanja, vredno — življenja!

V svitlobi sv. vere nam je hipno vse jasno: vir, cilj, pot, sredstva!

Od Boga smo, za Boga smo, k Bogu moramo priti, po Bogu in z njegovo milostjo pridemo k njemu!

„Nemirno je naše srce, dokler ne počiva v Bogu, našem Gospodu!“ (Sv. Avguštin.)

„Blagor vsem, ki se boje Gospoda, ki hodijo po njegovih potih! Zakaj delo svojih rok boš užival; blagor tebi in dobro ti bo. Tvoje žena je, kakor polna vinska trta ob steni tvoje hiše; tvoji otroci so kakor mlade oljke okoli tvoje mize. Glej, tako bo oblagodarjen človek, kateri se boji Gospoda! Blagoslavljaljaj te Gospod iz Sijona in glej srečo Jeruzalema vse dni svojega življenja in glej otroke svojih otrok!“ (Psalm 128.)

Predragi! Ali si morete misliti lepši, vzvišenejši cilj svojega življenja, nego je Bog sam!

A čujte, kaj govori sv. Krizostom!

„Mnogi očetje se na vse načine trudijo, da prekrbe svojemu sinu lepo hišo, veliko posestvo, lepega konja. Da pa bi bila njegova duša plemenita, njegove misli poštene, za to se ne brigajo! In vender bo Bog enkrat vsakemu očetu govoril: „Ali ti nisem že od početka dal otroka v tvojo hišo? Ali nisem tebe postavil za njegovega učenika, vzgojitelja, vodnika, gospodarja? Ali nisem v tvoje roke položil vso oblast, da ga izrediš in oblačiš? Kako moreš upati odpuščanje, če to zamudiš?“

Žal pa je že pred veliko leti po pravici tožil naš nepozabni Slomšek:

„Novo paganstvo se je razvilo med ljudmi in njegov kvas se čedalje bolj širi v vseh stanovih. Zapustili so ljudje studenec žive vode in si izkopali vodnjake, ki vode ne držijo. Molijo zlato tele takoimeno-

vane prosvete, skopuštva in poželjivosti, Boga in njegovo kraljestvo pa so preveč zapustili.“

Predragi! Kaj bi veliki škof šelè rekel, ko bi videl današnje versko razdejanje!

„Kje cvete upanje boljših časov?“ Tako se žalosten vprašuje.

A takoj tudi najde pravi odgovor na to vprašanje:

„V pravi in zdravi versko-nravni vzgoji mladine!“

Da, kristijani, v tem je rešitev!

Mladino nazaj k Bogu!

A kdo naj to stori? Vi, krščanski stariši!

„Dajte mi dobrih krščanskih mater in cel svet bom sprebrnil“, je govoril sv. Frančišek Saleški.

Isto trdi sloveč pisatelj današnjih dni A. Weis:

„Dajte nam svetih družin in vsa človeška družba bo kmalu prenovljena in posvečena!“

Na dobrih stariših je torej vse ležeče!

Le taki morejo svoje otroke uspešno izrejati v sv. veri, v strahu božjem.

Česar človek sam nima, kako naj to drugim da? Česar sam ne ceni, kako naj za to druge navdušuje?

Najvažnejše je torej, da imata oče in mati sama živo sv. vero in da sama cenita vero kot najdražji zaklad tu na zemlji.

Brez vere tava človek v temi, je slepec! „Če pa slepec slepca vodi, padeta oba v jamo!“ (Mat. 15, 14.)

Zato vam, krščanski stariši, najprej in pred vsem drugim zakličem:

„Bodite trdni v veri!“

Ne gre samo za vas, ampak za vaše otroke!

Vera pa je dar božji. Izprositi jo je treba od tam, od koder prihaja vsak dober dar, od Očeta luči.

Molite torej veliko in goreče, da vam Bog v zmedah današnjih dni ohrani živo, trdno vero!

Prav tako pa se tudi ponižno zavedajte, da je vse človeško delo prazno brez „žegna z nebes“.

„Ne tisti je kaj, ki seje, tudi ne tisti, ki žanje, ampak tisti, ki daje vsemu rast, Bog!“

Izprosite si torej vsemu vašemu trudu in delu z otroci obilnega božjega blagoslova!

In potem pa v božjem imenu pogumno na najplemenitejše delo za pravo versko vzgojo otrok!

Še predno je otrok rojen! Neumrjoča duša je že združena s telesom. A ni lepa v očeh božjih, ker je omadeževana z izvornim grehom, ker nima svatovskega oblačila za nebesa, posvečujoče milosti božje, katero prejme v sv. krstu.

Vse je zato na tem ležeče, da otrok prejme zakrament sv. krsta, brez katerega se nihče, celo otrok ne more zveličati.

Strašna bi bila odgovornost, če bi bili stariši sami kakorkoli krivi, da bi otrok ne prejel sv. krsta!

A čujte, predragi! V letu 1920 je bilo med nami Slovenci 937 mrtvorojenih otrok (33·28⁰/₁₀₀). Poročilo

pristavlja: „Vzroka tej gorostasnosti ne moremo slutiti niti zdaleka!“ („Čas“ 1922 str. 119.)

In ko je dete rojeno in krščeno, o kaj more dobra mati narediti lepšega, kakor da njega, ki ga je že pred rojstvom Bogu darovala, daruje Bogu tudi sedaj, pa ga srčno prosi, da bi ga mogla vzgojiti res za Boga, za nebesa. V dno duše se zaveda, da ji je dete — in kolikor bi jih tudi bilo! — velik, velik dar božji!

S kakšnim veseljem jemlje malega novorojenčka v naročje, pa mu dela znamenje sv. križa na čelo, ga zaznamuje z blagoslovljeno vodo, mu sklepa nedolžne ročice skupaj k molitvi!

Pa naj vam to rajše pripoveduje škof Slo m-š e k, pristrčno, ljubko, kot samo on zna!

„Kakor hitro se začne otrok zavedati, začni mu ti pripovedovati o Bogu, dobrem očetu! In ko se je dete naživilo in se materi nasmeji, ga mati lepo pokrižaj! Pokrižaj ga, kedar ga poviješ in spat deneš, pokrižaj, kedar se prebudi! In ko začne dete govoriti, mu začni naprej moliti! Dobro je, če le eno ali dve besedici za teboj reče! Bog nedolžnih golčanje posluša najrajše!“ „Mati, ki malo dete dojiš, utisni mu v srce gorečo ljubezen do Jezusa! In kedar po zimi sediš na klopi in predeš, popevaj otroku svete pesmi in ga uči lepo moliti!“ „Ako moliš, naj tudi otrok poleg tebe kleči, rokice kvišku drži!“ „In vi očetje, kedar prvi košček kruha odrežete svojemu otroku, k nebesom mu pokažite, kjer dobri oče prebiva in otrokom kruheka daje!“

Tako je delala mati sv. Frančiška Saleškega. Vse je storila, da bi v njegovem nežnem srčku vzbudila prav pristrčno ljubezen do Boga. Vedno mu je zato klicala v spomin, da je Bog sam njegov pravi Oče. „Glej sin, jaz ti nisem dala življenja. Jaz sem tvoja mati le, ker je Bogu dopadlo, da je ravno mene izbral za tvojo mater. Bog te je napravil za to, kar si. On ti je dal neumrjočo dušo, on te je odločil za večno srečo. On te preživlja, ohranjuje! Od njega moraš vse upati!“ Vse, kar je videla, kar jej je prišlo ravno pred oči, vse jej je bilo povod in pripomoček, da je dečkovega duha napeljevala k Bogu. Peljala je sinčka na polje, v prosto naravo. Povsod mu je klicala v spomin neskončno modrost, ysemogočnost, dobrotljivost božjo. „Glej, koliko se ljudje trudijo in delajo! A nevihta, toča v trenutku vse pokonča. Vse je odvisno le od Boga!“ Ako sta srečala ubožca, pripovedovala mu je, da je tudi revček od Boga ustvarjen, da ima tudi on neumrjočo dušo, da je tudi njega Jezus Kristus na križu odrešil. Zato ga ne sme nikdar zaničevati, ampak ljubiti zavoljo Boga in mu dobrote skazovati!“

To je bila res vzgoja za Boga!

In tako so delale vse dobre matere skozi vse čase!

Tako so delale tudi verne slovenske matere skozi vsa stoletja do danes! Dokaz temu je dejstvo, da je navzlic vsem velikim nevarnostim v preteklosti naš rod v splošnem do danes ostal veren!

In tudi ti, če si res še krščanska slovenska mati, delaš prav tako!

Le govori veliko otroku o Bogu, o Materi božji, angelu varihu, patronu, svetnikih! Govori pa tudi veliko z Bogom o otroku v prisrčni molitvi zanj! Skrbi, da otrok gotovo gre kakor hitro more vsako nedeljo in vsak zapovedan praznik k sv. maši, k pridigi, k popoldanjski službi božji! Poizveduj, kako se v cerkvi zadrži, vprašaj ga, o čem je bila pridiga, krščanski nauk!

In ti, ljubljeni mož, podpiraj ženo pri njenem delu za pravo versko vzgojo otrok!

Pri nobenem delu ni bolj resnično, kot pri tem, da „le v edinosti je moč“, da „sloga jači, nesloga tlači“. Kjer eden zida, drug podira, se vse podere! Kjer eden vleče voz naprej, a drug nazaj, voz obtiči, ali pa se prekucne!

Treba vama je torej zato pred vsem ljubezni, velike ljubezni, ki vse prenese, potrpi, ki je iznajdljiva, ki samo to gleda, da v mlado srce vtisne prav živo vero!

In če se pozneje v vrtincu in viharju življenja še toliko poizgubi, spomin na ta najlepša leta skrbne verske vzgoje dobrih starišev ostane in provzroči v poznejšem življenju često naravnost čudežna spreobrnjenja!

Stariši pa morajo otroke tudi varovati zapeljevanja in jim dajati dober zgled.

Vrtec cvetic se zavaruje in ogradi, da živina vanj ne more.

Najlepši vrtec pa je mlado, nepokvarjeno otroško srce! Tu rastejo prelepe cvetlice, predvsem najlepša, lilija sv. nedolžnosti.

Varihi tega najlepšega vrtca, otroškega srca in njegove nedolžnosti ste vi, stariši!

Glejte vrtnarja! Kako skrbno snaži svoj vrt, obrezuje, trebi, priliva! Če bi on zanemaril drevje, cvetlice, kakšno bi naenkrat bilo na tem vrtu! In kdo bi bil kriv?

Na cvetlice otroškega srca, posebno na nedolžnost, pa neprenehoma preži toliko in tako hudih sovražnikov! Slaba družčina preži na vseh straneh in gleda, kako bi čimpreje zapletla to mlado nepokvarjeno srce v svoje grešne zanjke!

Jezus je prosil apostole: „Čujte in molite, da ne padete v skušnjava!“ (Mark. 14, 38.) Vas pa prosi prav tako prisrčno: „Čujte in molite, da vaši otroci ne padejo v skušnjava, ne zajdejo na grešna pota!“ Klical je: „Gorje svetu zavoljo pohujšanja!“ (Mat. 18, 7.) Vam pa kliče:

„Trikrat in stokrat gorje, če pripustite, če ste vi krivi, da se vaši lastni otroci pohujšajo, pogubé!“

Bilo je ob spovedovanju ranjenih vojakov za Velikonoč leta 1916. Dvajsetletni mladenič se je spovedal z odkritosrčnostjo in kesanjem, da je bil spovednik ginjen v srce. Ko drugo jutro pride duhovnik z Najsyetejšim, ravno tega ranjenca ni bilo k sv. obhajilu, kar je duhovnika zelo zbolelo. Ko ta dan

popoldne pride zopet isti duhovnik v sosedno bolnišnico, ki je stala tik prve, spovedovat ranjence, prvi, ki vstopi, da opravi sv. spoved, je bil prav ta mladenič! „Čutim, da me Bog kliče! Gotovo bom v kratkem padel! Hočem opraviti dobro spoved!“ Obtoži se greha, ki ga je prejšnji dan zamolčal. Spovednik ga vpraša: „Kaj pa je bil vendar vzrok, da ste tako globoko padli?“ „Moji lastni stariši! Ne samo, da me niso od hudega odvračali, celó napeljevali so me v slabo!“ Mladenič je bil doma iz Trsta. Teden dni pozneje je res padel v bojih pri Gorici.

Zgled starišev!

Predragi! Če že sploh velja, da „besede mičejo, zgledi pa vlečejo“, kaj naj rečemo potem šelè o zgledu starišev!

„Dela starišev so knjige, iz katerih se otroci uče.“
(Sv. Krizostom.)

„Dela starišev so tudi jezik, ki je pa še veliko zgovornejši, kot navadni človeški jezik. Zato otroci mnogo bolj pazijo na to, kar stariši delajo, kakor na to, kar uče.“ (Sv. Ciprijan.)

„Velik čudež je, če sin ali hči ne sledita slabemu zgledu starišev! (Sv. Krizostom.)

Zavedajte se torej, ljubljene stariši, v dno svoje duše, da večje sreče ne morete nakloniti svojim otrokom, da jim večjega bogastva ne morete dati, kakor če jim daste — dobrega, vzglednega očeta, dobro, vzgledno mater!

Zato naj sveti vaš lep zgled kot luč pred vašimi otroci, „da vidijo vaša dobra dela in časte vašega Očeta, ki je v nebesih!“ (Mat. 5, 16.)

Da pa morejo stariši otroke varovati zapeljevanja in greha, jih morajo tudi svariti in ako treba tudi kaznovati!

Naj v tej prevažni reči govori sv. Duh!

„Komur se škoda zdi šibe, sovraži svojega sina; kdor ga pa ljubi, ga vedno strahuje.“ (Preg. 13, 24.) — „Ne odteguj otrokom krotitve; zakaj če ga s šibo udariš, ne bo umrl. Ti ga boš s šibo udaril, njegovo dušo pa boš pekla rešil!“ (Preg. 23, 13, 14.) — „Šiba in svaritev podelujeta modrost; deček pa, ki je svoji volji prepuščen, dela sramoto svoji materi!“ (Preg. 29, 15).

Predragi! Ali poznate besedo „slepa mati“?

Tako je zaverovana v svoje otroke, da na noben način noče videti njihovih napak! Vsi ljudje že pripovedujejo, kakšni so ti otroci, kako slabo živijo, a ona tega noče verjeti. Le drugi so slabi, hudobni, nevoščljivi, a njeni so dobri, o tako dobri! Z vso silo se vleče zanje tako dolgo, dokler se končno z grozo ne zave, da je le resnica, kar so ljudje govorili. A tedaj je žalibog že prepozno!

Le še ena važna beseda o svarjenju in kazni!

Stariši! Če hočete res doseči vspeh, morate posebno v tej stvari biti očetje in matere popolnoma edini!

Če pa oče svari in kaznuje, mati pa otroka boška in se zanj vleče, mu s tem daje le potuho in silno škoduje!

„Brezovo olje zaceli razvade mladih dni in šiba novo mašo poje — to je pridne otroke izredi!“ (Slomšek.)

Slednjič morajo stariši skrbeti tudi za časno srečo svojih otrok.

K tej spada posebno telesno zdravje. Predragi! Poslušajte poročilo zdravnika o umrljivosti otrok med Slovenci! Leta 1920 je v prvem mesecu življenja umrlo 1702 otrok (60%), v prvem letu življenja 3441 dojenčkov (154%). V dobi do pet let je ugrabila smrt kar 6775 otrok (304%). Vsak tretji mrlič pri nas je bil otrok do petih let, vsak četrti novorojenček vam umrje do končanega petega leta. Strahotna bodočnost se nam odpira, ako se kmalu ne zavzamemo za svoj naraščaj, ki nam kupomagine v najnežnejših letih!“ (Dr. A. Breclj v „Času“ 1922, str. 119, 120.)

K časni sreči spada tudi skrb za napredek in izobrazbo.

Silne važnosti je čas šolskega pouka. V poznejših letih se šele prav živo čuti, kolike važnosti je, da si človek v mladih letih nabere zakladov vednosti in znanosti za celo poznejše življenje. A tedaj je že prepozno. Posebno v tej stvari velja pregovor: „Ura zamujena, ne povrne se nobena!“

Zato, stariši, le radi pošiljajte svoje otroke v šolo in sami kar mogoče poskrbite, da se bodo res pridno učili!

Potrudite se tudi za časno blagostanje svojih otrok! Tudi ta skrb je potrebna, Bogu dopadljiva. Primerno časno blagostanje človeku prinese največ prave zadovoljnosti, katere ni ne v prevelikem bogastvu, a tudi ne v preveliki revščini. „V sredi — zlati skledi“ velja tudi tu!

Zato imate prav, stariši, da gledate, kako bi si opomogli, da bi bilo tu na zemlji vam in otrokom boljše.

A vedno le na pošten način! Krivično blago nima teka!

Tudi ne pozabite nikdar, da časno premoženje ni cilj vašega življenja, ampak le pripomoček, da ž njim sebi in otrokom tem gotovejše pridobite večno srečo!

Kaj pa, če je oče zapravljivec, če je vdan pijančevanju! Pa zapravlja naprej, naprej, otroci z materjo pa stradajo in žive v revščini! In naposled zapoje boben! Nesrečna družina je pa naenkrat brez strehe, brez doma!! Ali je to skrb za časno blagostanje otrok?!

Že misel je strašna! In je vendar tolikokrat resnica!

To torej, predragi stariši, so pa vaše dolžnosti napram otrokom!

Spolnujte jih z veseljem in ljubeznijo. In bo dobro vam in vašim otrokom! Amen.

4.

Četrta božja zapoved (IV).

Mati, úči otroka krščanskega nauka!

Predraga mati! Te-le vrstice so pa namenjene popolnoma le tebi!

Ti imaš blago srce, polno najlepše ljubezni do svojih otrok. Tudi voljo imaš dobro in trdno, vse svoje velike in težke dolžnosti do otrok kar le mogoče vestno in natančno spolnovati.

Med temi dolžnostmi pa zavzema takoj za pristrčno molitvijo za otroka prav prvo mesto — pouk malega otroka v krščanskem nauku o resnicah sv. vere!

A s tem poukom je težava! Sama to čutiš! Često si v zadregi, kako otroka učiti, da mu bo res kaj ostalo za celo poznejše življenje.

In ravno v tej prevažni stvari bi ti rad pomagal.

Gledè načina tega pouka pripomnim tole:

Nekateri so mnenja, da naj se pouk v krščanskem nauku vrši zgolj pripovedovalno, da naj se otroku posamezne resnice kolikor mogoče živo in zanimivo pripovedujejo in pojasnujejo, a se ga ne veže na gotove

besede, na čisto gotove odgovore, da bi se namreč tvarina obravnavala v vprašanjih in odgovorih. Pravijo, da se na ta način otrok uči bolj misliti.

Drugi pa so zopet popolnoma navezani na taka vprašanja in odgovore v prepričanju, da za poznejše življenje zadostuje, če si otrok le dobro v spominu ohrani take odgovore katekizma.

Takoj pa čutiš, da na ta način tvarina, ki je že sama na sebi zelo težka, postane presuhoparna. V spominu morda res kaj ostane, a srce ne vzljubi tvarine s tisto ljubeznijo, ki je potrebna, da bo celo poznejše življenje vravnano po teh prevažnih resnicah.

Tudi jaz sem spočetka otrokom pripovedoval in razlagal kar naprej, otroci pa so prav radi poslušali, posebno, kedar je prišla kakšna mična zgodbica na vrsto.

Ko pa sem začel otroke spraševati, sem bil — razočaran. Ni bilo uspeha, ki sem ga pričakoval.

Potem sem pa drugače zastavil. Pripovedoval sem otrokom živo in prisrčno, obenem sem pa razloženo tvarino povzel v prav kratka jasna vprašanja in odgovore. Te sem potem zopet in zopet ponavljal. In je šlo. Otroci so začeli odgovarjati, da je bilo veselje.

In ta način pouka priporočam v naslednjem tudi tebi.

Le razlagaj otroku posamezne verske resnice kolikor mogoče živahno in otroškemu razumu primerno! Besede za to pripovedovanje ti bo materina ljubezen kar sama polagala na jezik.

Povzemi pa tudi ti te verske resnice v prav kratka vprašanja, na katera naj ti otrok prav tako kratko in jasno odgovarja!

Katere resnice iz krščanskega nauka so pa za otroka najvažnejše za celo poznejše življenje?

O molitvi, o pobožni pričujočnosti pri sv. maši in o lepi pripravi na sv. spoved in sv. obhajilo.

Vse to pa pride na vrsto pri pouku, s katerim majhne otročiče sedmih let pripravljam na prvo sv. spoved in prvo sv. obhajilo.

Gotovo boš pri tem pouku tudi ti prav rada sodelovala, kajne?

Poslušaj torej, kako ti sama svojega malega otročička vprašuješ in kako tebi on odgovarja!

Seveda ni potreba, da bi za svoje poučevanje ohranila ti pri vprašanjih to vrsto, ki jo tu v naslednjem vidiš. Ne!

Obdelaj z otrokom najprej vprašanja o molitvi, potem o pobožni pričujočnosti pri sv. maši in šelè pozneje, kedar je čas zato, o sv. spovedi in sv. obhajilu!

Priprava na prvo sv. spoved.

Kateri greh ti je bil odpuščen pri sv. krstu? Pri sv. krstu mi je bil odpuščen podedovani greh.

Kje se ti po sv. krstu storjeni grehi odpuste? Po sv. krstu storjeni grehi se mi odpuste pri sv. spovedi.

Kdo ti pri sv. spovedi odpusti grehe? Pri sv. spovedi mi odpuste grehe mašnik.

Namesto kóga ti mašnik odpuste grehe? Mašnik mi odpuste grehe namesto Boga.

Od kóga morajo mašnik imeti oblast? Mašnik morajo imeti oblast od škofa.

Kaj moraš ti storiti, da ti mašnik morejo odpustiti grehe? Da mi mašnik morejo odpustiti grehe, se moram grehov skesati, odkritosrčno spovedati in skleniti, da jih ne bom več storil.

Koliko reči je torej potrebnih k sv. spovedi? K sv. spovedi je potrebnih pet reči: izpraševanje vesti, kes ali obžalovanje, trdni sklep, spoved in zadostovanje.

Kaj se pravi vest izpraševati? Vest izpraševati se pravi premišljevati, kaj sem grešil.

Kako izprašuješ vest? Vest izprašujem, če premislim, kaj sem grešil zoper posamezne božje zapovedi.

Na katero besedo se spomniš pri prvi božji zapovedi? Pri prvi božji zapovedi se spomnim na besedo: molitev.

O molitvi.

S kom se pogovarjaš, kedar moliš? Kedar molim, se pogovarjam z Bogom.

Na kóga torej moraš misliti, kedar moliš? Kedar molim, moram misliti na Boga.

Kako moraš misliti na Boga, kedar moliš? Kedar molim, moram pobožno misliti na Boga.

Kedaj torej moliš? Molim samo takrat, kedar pobožno mislim na Boga.

Kedaj moraš moliti? Moliti moram zjutraj, opoldne in zvečer.

Moli jutranjo molitev!

»O Bog, ki čuval si nocoj
Kot oče zvesto nad menoj,
Te molim, hvalim in častim,
Se nov'ga dneva veselim.
Obvaruj še današnji dan
Me greha, smrti, dušnih ran;
Vse misli in vsa dela moja
Naj blagoslovi roka tvoja!« Amen.

Moli večerno molitev!

»Za dobrote dan's prejete
Se zahvalim tebi, Bog.
Prosim pa iz duše vnete,
Da me varuješ nadlog;
Tudi to nocojšnjo noč
Bodi zvesto mi v pomoč!
Predno še sladko zaspim,
v tvoje varstvo se zročim.« Amen.

Na katero besedo se spomniš pri drugi božji zapovedi? Pri drugi božji zapovedi se spomnim na besedo: božje ime in kletev.

Kako moraš božje ime izgovarjati? Božje ime moram izgovarjati vselej spoštljivo.

Ali smeš kleti? Ne smem kleti.

Kje kolnejo? Kolnejo v peklju.

Kaj torej dela, kdor kolne? Kdor kolne, dela to, kar delajo v peklju.

Na katero besedo se spomniš pri tretji božji zapovedi? Pri tretji božji zapovedi se spomnim na besedo: nedelja.

O sv. maši.

Kam moraš vsako nedeljo iti? Vsako nedeljo moram iti v cerkev k sv. maši.

Kako se moraš v cerkvi zadržati? V cerkvi se moram lepo zadržati.

Kaj moraš v cerkvi storiti? V cerkvi moram moliti in poslušati.

Kaj ne smeš v cerkvi storiti? V cerkvi ne smem govoriti, se smejati, nazaj gledati, jesti in se tepsti.

Kateri so poglobitni deli sv. maše? Poglobitni deli sv. maše so: evangelij, darovanje, povzdigovanje in zavživanje.

Kedaj je evangelij pri sv. maši? Evangelij je pri sv. maši, kedar vstanemo in se prekrižamo.

Za kaj se moraš pri evangeliju Bogu zahvaliti? Pri evangeliju se moram Bogu zahvaliti za dar sv. katoliške vere.

Kaj narediš pri evangeliju? Pri evangeliju vstanem in se prekrižam, nato pa rečem: „Jezus, zahvalim se ti za dar sv. katoliške vere.“

Kedaj je darovanje pri sv. maši? Darovanje je pri sv. maši, kedar prvič pozvončka.

Kaj darujejo mašnik Bogu pri darovanju? Mašnik darujejo pri darovanju Bogu kruh in vino.

Kaj moraš ti pri darovanju Bogu darovati? Jaz moram pri darovanju Bogu svoje srce darovati.

Kako rečeš pri darovanju? Pri darovanju rečem: „Jezus, tebi darujem svoje srce.“

Kaj se pa to pravi: „svoje srce Bogu darovati“? „Svoje srce Bogu darovati“ se pravi: svoje misli, želje, besede in dejanja Bogu darovati.

Kako torej še lahko rečeš pri darovanju? Pri darovanju še lahko rečem: „Jezus, tebi darujem vse, kar bom danes mislil, želel, govoril in storil.“

Kedaj je povzdigovanje pri sv. maši? Povzdigovanje je pri sv. maši, kedar pride sam živi Jezus na altar.

Kaj je pred povzdigovanjem na altarju? Pred povzdigovanjem je na altarju kruh.

Kaj govore mašnik nad kruhom? Mašnik govore nad kruhom: „To je moje telo.“

V kaj se kruh pri teh besedah spremeni? Kruh se pri teh besedah spremeni v živo telo Jezusa Kristusa.

Ali je to mogoče, da bi se kruh v telo spremenil? Pri Bogu je vse mogoče.

Kaj je še pred povzdigovanjem na altarju? Pred povzdigovanjem je na altarju tudi vino.

Kaj govore mašnik nad vinom? Mašnik govore nad vinom: „To je moja kri.“

V kaj se vino pri teh besedah spremeni? Vino se pri teh besedah spremeni v živo kri Jezusa Kristusa.

Ali je mogoče, da bi se vino v kri spremenilo? Pri Bogu je vse mogoče.

Kaj je od povzdigovanja naprej na altarju? Od povzdigovanja naprej je na altarju živo telo in živa kri Jezusa Kristusa.

Kaj moraš pri povzdigovanju storiti? Pri povzdigovanju moram klečati, se prekrižati, na prsa trkati in moliti Jezusa, ki pride na altar.

Pri povzdigovanju naredi takole: Ko mašnik prvič pokleknejo in ko pozvončka, naredi križ! Ko mašnik povzdignejo sv. telo in trikrat pozvončka, se ti trikrat potrkaj na prsa in reci: „Jezus, tebi živim — Jezus, tebi umrjem — Jezus, tvoj sem živ in mrtev. Amen.“ Ko mašnik zopet pokleknejo in pozvončka, naredi drugič križ. Potem, ko je vse tiho, glej pobožno na altar in izgovarjaj prav počasi, kolikorkrat čas dopušča: „Češčeno in hvaljeno naj vedno bo — presveto Rešnje Telo!“ Ko potem mašnik zopet pokleknejo, in ko pozvončka, naredi križ! Ko mašnik povzdignejo sv. kri in trikrat pozvončka, se zopet trikrat potrkaj na prsa in reci: „Jezus, tebi živim — Jezus, tebi umrjem, Jezus, tvoj sem živ in mrtev. Amen.“ Ko mašnik zopet pokleknejo in pozvončka, naredi še enkrat križ! Potem pa zopet prav pobožno poglej na altar in reci počasi: „Češčena in hvaljena bodi ti — presveta Rešnja Kri!“

Kedaj je zavživanje pri sv. maši? Zavživanje je pri sv. maši, kadar mašnik zavžijejo.

Kaj pa zavžijejo mašnik pri zavživanju? Mašnik zavžijejo pri zavživanju živo telo in živo kri Jezusa Kristusa.

Kedaj pa ti zavžiješ živo telo in živo kri Jezusa Kristusa? Jaz zavžijem živo telo in živo kri Jezusa Kristusa, kedar pristopim k sv. obhajilu.

Ali pristopiš vsak dan k sv. obhajilu? Ne pristopim vsak dan k sv. obhajilu.

Kaj pa lahko vsak dan obudiš? Vsak dan lahko obudim željo, da bi bil pri sv. obhajilu.

Kako se imenuje taka želja po sv. obhajilu? Taka želja po sv. obhajilu se imenuje duhovno obhajilo.

Kako zamoreš torej ti pri vsakem zavživanju Jezusa prejeti? Jaz zamorem pri vsakem zavživanju Jezusa po duhovno prejeti.

Pri zavživanju naredi tako: Ko trikrat zvončka, se ti trikrat potrkaj na prsi in reci: „Jezus, tebi živim — Jezus, tebi umrjem — Jezus, tvoj sem živ in mrtev. Amen.“ Nato naredi križ in potem reci prav pobožno: „Jezus, pridi po duhovno v moje srce!“

Na katero besedo se spomniš pri četrti božji zapovedi? Pri četrti božji zapovedi se spomnim na besedo: stariši, duhovniki in učitelji.

Kakšno dolžnost imaš do starišev, duhovnikov in učiteljev? Stariše, duhovnike in učitelje moram rad imeti, jih ubogati in zanje moliti.

Na katero besedo se spomniš pri peti božji zapovedi? Pri peti božji zapovedi se spomnim na besedo: pretep, jeza in pohujšanje.

Ali se smeš s kom tepsti? Z nobenim se ne smem tepsti.

Ali smeš biti na koga jezen? Na nobenega ne smem biti jezen.

Če si na koga jezen, kaj moraš storiti? Če sem na koga jezen, mu moram takoj odpustiti.

Kako moliš v očenašu? V očenašu molim: „Odpusti nam naše dolge, kakor tudi mi odpuščamo svojim dolžnikom!“

Kaj se bo torej s teboj zgodilo, če ne odpustiš? Če jaz ne odpustim, tudi Bog meni ne bo odpustil grehov.

Ali smeš koga pohujšati? Nobenega ne smem pohujšati.

Na katero besedo se spomniš pri šesti božji zapovedi? Pri šesti božji zapovedi se spomnim na besedo: nesramežljiv ali grd.

Ali smeš kaj grdega radovoljno misliti ali želeti? Grdega ne smem nič radovoljno misliti ali želeti.

Ali smeš kaj grdega govoriti? Grdega ne smem nič govoriti.

Ali smeš kaj grdega gledati? Grdega ne smem nič gledati.

Ali smeš kaj grdega storiti? Grdega ne smem nič storiti.

Ali smeš samega sebe kedaj po nagem kamorkoli dotakniti? Samega sebe smem po nagem kamorkoli dotakniti, kedar in kolikor je potrebno.

Kaj ima Bog pri tebi najrajše? Bog ima pri meni najrajše čisto srce.

Komu se moraš posebno priporočati, da boš ohranil čisto srce? Da bom ohranil čisto srce, se moram prav posebno priporočati Mariji.

Takole moli vsak dan pri jutranji in večerni molitvi: „Tebi, o deviška Mati, ki nikdar nisi bila omadeževana z madežem kakega zadolženja, ne z lastnim ne z izvirnim grehom, priporočim in izročim čistost svojega srca. Amen.“

Na katero besedo se spomniš pri sedmi božji zapovedi? Pri sedmi božji zapovedi se spomnim na besedo: krasti.

Ali smeš kaj ukrasti? Nič ne smem ukrasti.

Kaj moraš narediti, če si kaj ukradel? Če sem kaj ukradel, moram nazaj dati.

Če pa tega nimaš več, kar si ukradel, kaj moraš potem storiti? Če pa tega nimam več, kar sem ukradel, moram skleniti, da bom nazaj dal, kakor hitro bom imel.

Na katero besedo se spomniš pri osmi božji zapovedi? Pri osmi božji zapovedi se spomnim na besedo: lagati.

Ali smeš lagati? Ne smem lagati.

Kdo je prvi lagal? Prvi je lagal hudobni duh.

Kaj dela, kdor laže? Kdor laže, dela to, kar dela hudobni duh.

Ali more brez kesanja kdo dobiti odpuščanje grehov? Brez kesanja ne more nihče dobiti odpuščanja grehov.

Kedaj se kesaš greha? Greha se kesam, če sem žalosten zavoľjo greha in se mi greh studi.

Zakaj moraš biti žalosten zavoľjo greha? Zavoľjo greha moram biti žalosten, ker sem z grehom razžalil Boga svojega najboljšega Očeta.

Zavoljo kóga ti torej mora biti žal, da si grešil? Zavoljo Boga mi mora biti žal, da sem grešil.

Na kóga torej moraš misliti pri kesanju? Pri kesanju moram misliti na Boga.

Kedaj je kes boljši, če pri kesu misliš samo na Boga, ker si z grehom Boga razžalil, ali če misliš tudi nase, ker si z grehom zaslužil božjo kazen?

Boljši je kes, pri katerem mislim samo na Boga in nič nase.

Zakaj je tak kes boljši? Tak kes je boljši, ker pri njem ni nič sebičnosti, ampak sama ljubezen do Boga.

Kako se imenuje kes, pri katerem mislim samo na Boga? Kes, pri katerem mislim samo na Boga, se imenuje popoln.

Kaj zadobiš s popolnim kesom? S popolnim kesom zadobim odpuščanje grehov takoj tisti trenutek, ko ga obudim.

Kaj pa moraš vselej skleniti, kedar tak popoln kes obudiš? Kedar tak popoln kes obudim, moram vselej skleniti, da bom šel k spovedi, kakor hitro bom mogel.

Kako pa se imenuje kes, pri katerem misliš na Boga in tudi nase? Kes, pri katerem mislim na Boga in tudi nase, se imenuje nepopoln.

Kaj zadobiš z nepopolnim kesom? Z nepopolnim kesom zadobim odpuščanje grehov, a le pri spovedi.

Zakaj se ti mora greh studiti? Greh se mi mora studiti, ker je grd.

Kaj narediš ti z grdo rečjo? Grdo reč vržem proč od sebe.

Kaj moraš torej storiti, če grehe res obžaluješ? Če grehe res obžalujem, moram skleniti, da vsaj nobenega smrtnega greha ne bom več storil.

Ali je pa to že zadosti? To še ni zadosti.

Kaj moraš še skleniti? Skleniti moram tudi, da se bom ogibal vsega, kar me v smrtni greh napelje.

Ali smeš pri spovedi kak smrten greh vedoma zamolčati? Pri spovedi ne smem nobenega smrtnega greha vedoma zamolčati.

Kaj stori, kdor pri spovedi vedoma kak smrten greh zamolči? Kdor pri spovedi vedoma kak smrten greh zamolči, naredi božji rop.

Ali smejo spovednik komu povedati, kaj si se ti pri spovedi spovedal? Spovednik ne smejo nikomur povedati, kaj se m se jaz pri spovedi spovedal.

Kaj morajo spovednik rajše pretrpeti, kakor da bi povedali, kaj se je kdo spovedal? Spovednik morajo rajše smrt pretrpeti, kakor da bi komu povedali, kaj se je kdo spovedal.

Kako moraš opraviti pokoro? Pokoro moram opraviti ravno tako, kakor mi je naložena in brž kakor hitro je mogoče.

Priprava na prvo sv. obhajilo.

Kóga prejmeš v sv. obhajilu? V sv. obhajilu prejmem samega živega Jezusa.

Pod kakšno podobo pa prejmeš v sv. obhajilu Jezusa? V sv. obhajilu prejmem Jezusa v podobi sv. hostije.

Kako se moraš na sv. obhajilo pripraviti? Na sv. obhajilo se moram prav lepo pripraviti.

Kaj bi ti naredil, če bi v tvojo sobo imel priti kak posebno imeniten gospod? Najprej bi sobo osnažil vsake nesnage in prav čisto pometel.

Kaj moraš torej najprej s svojo dušo narediti? Najprej moram svojo dušo očistiti in osnažiti vsake nesnage.

Kaj pa je nesnaga v tvoji duši? Nesnaga v moji duši so grehi.

Kje pa očistiš svojo dušo grehov? Svojo dušo očistim grehov pri sv. spovedi.

Ali bi pa bilo to že dosti, da bi ti sobo le pomedel in osnažil, ako bi imel vanjo priti imeniten gospod? To bi še ne bilo dosti.

Kaj bi ti še storil, da bi pokazal spoštovanje do tega imenitnega gospoda? Da bi pokazal spoštovanje do tega imenitnega gospoda, bi sobo tudi okrasil z lepimi cveticami.

S katerimi cveticami boš ti posebno okrasil svoje srce za Jezusa? Za Jezusa bom posebno okrasil svoje srce z lilijo, vijolico, rdečo vrtnico in solnčnico.

Kaj pomeni lilija? Lilija pomeni čistost.

Kedaj je lilija v tvojem srcu? Lilija je v mojem srcu, če je moje srce čisto.

Kaj pomeni vijolica? Vijolica pomeni poniznost.

Kedaj je vijolica v tvojem srcu? Vijolica je v mojem srcu, če sem ponizen.

Kako boš zato molil pred sv. obhajilom? Pred sv. obhajilom bom molil: „Gospod, nisem vreden, da greš pod mojo streho, ampak reci le besedo in ozdravljena bo moja duša!“

Kaj pomeni rdeča vrtnica? Rdeča vrtnica pomeni ljubezen.

Kdaj je rdeča vrtnica v tvojem srcu? Rdeča vrtnica je v mojem srcu, če imam Jezusa rad.

Kdaj pa imaš Jezusa rad? Jezusa imam rad, če vse rad ubogam, kar mi on ukaže.

Po kom pa ti Jezus ukazuje? Jezus mi ukazuje po stariših, duhovnikih, učiteljih.

Kaj torej moraš storiti, da boš Jezusa res rad imel? Da bom Jezusa res rad imel, moram vselej, rad in z veseljem ubogati stariše, duhovnike, učitelje.

Kakšno lastnost ima solnčnica? Solnčnica ima to lastnost, da se zmiraj k solncu obrača.

Kdo pa je solnce tvojega srca? Solnce mojega srca je Jezus v sv. obhajilu.

Kdaj je torej solnčnica v tvojem srcu? Solnčnica je v mojem srcu, če rad na Jezusa mislim.

Ali smeš pred sv. obhajilom kaj zavžiti? Pred sv. obhajilom ne smem nič zavžiti.

Ali smeš k sv. obhajilu, če bi nevedé poprej kaj zavžil? Če bi nevedé kaj zavžil, tisti dan ne smem k sv. obhajilu.

Ali pa si s tem grešil, če si prej kaj zavžil? Če sem prej kaj zavžil, s tem nisem nič grešil.

Ali smeš drugi dan potem brez spovedi k sv. obhajilu? Ker nisem nič grešil, smem drugi dan potem brez spovedi k sv. obhajilu, če sem brez smrtnega greha.

Ali smeš koj, ko sv. hostijo zavžiješ, ven pljuniti? Ne smem koj potem ven pljuvati, ker je nevarnost, da bi sv. hostijo ven pljunil.

Ali smeš takoj po sv. obhajilu iz cerkve iti? Ne smem takoj po sv. obhajilu iti iz cerkve.

Kaj moraš po sv. obhajilu storiti? Po sv. obhajilu moram: moliti, zahvaliti, obljubiti, prositi! Moliti moram Jezusa, ki je v mojem srcu; zahvaliti se mu moram, da je prišel k meni; obljubiti mu moram, da bom prav priden in prositi ga moram zase, za stariše, duhovnike, učitelje.

Kolikokrat boš pristopal k sv. obhajilu? K sv. obhajilu bom pristopal, kolikor bom največkrat mogel.

Kot vidiš, draga mati, je ta način poučevanja zelo priprost. A pravijo, da ravno v priprostosti često tiči uspeh. Poskusi! Morda se bo tudi pri tebi obnesel. Amen.

5.

Četrta božja zapoved (V).

Spoštujte svoje predstojnike!

Poleg starišev smo dolžni spoštovanje, ljubezen in pokorščino tudi predstojnikom.

Beseda „predstojnik“ pomeni rednike in učitelje, mojstre in gospodarje, duhovsko in svetno gosposko.

Tudi o teh stvareh, predragi, nam je treba spregovoriti, ker so tudi to zgolj stvari, ki silno globoko posegajo v vse naše zasebno in javno življenje.

Ko bi se tudi v teh stvareh četrta božja zapoved natančno spolnovala, kako srečne bi bile potem posamezne družine, kako srečna bi bila človeška družba sploh!

Spoštovati je torej treba rednike!

Redniki so tisti, ki kakega otroka, ki ni njihov, sprejmejo za svojega, ga redijo, preživljajo, zanj skrbijo. To se primeri v slučaju, da otroku umrjejo stariši in otroka potem sprejmejo sorodniki ali drugi dobri ljudje, bodisi popolnoma za svojega, ali proti plačilu „na rejo“.

Jasno je po sebi, da mora potem otrok te ljudi spoštovati, ljubiti in jim pokoren biti. Saj mu nadomestujejo njegove lastne stariše in so mu zato prav kot ti posebni dobrotniki, dà, namestniki božji.

Spomnite se, predragi, le na najimenitnejšega rednika sv. Jožefa! Sam Sin božji je bil njegov varovanec, njegov rejenec. A hvaležen rejenec! Ljubil ga je, kot bi mu bil pravi oče. Dà, tako prisrčna je bila ta ljubezen, da nihče slutiti ni mogel, da on ni v resnici njegov oče. Zato so se ljudje, strmeč nad Jezusovo učenostjo, začudeno vpraševali: „Kaj ni on tesarjev sin?“

Tudi zgled hvaležne rejenke nam podaja sv. pismo v ljubki zgodbi o Ruti in njeni tašči Noemi.

„V dnevih, ko so na Judovskem vladali so dniki, je nastala lakota v deželi. In je šel mož iz Betlehema, da bi stanoval v moabski deželi, s svojo ženo in z dvema sinovoma. On se je imenoval Elimelek in žena Noema, sinova pa Mahalon in Kelijon. Elimelek je umrl in Noema je sama ostala s sinovoma. Ona sta vzela Moabljanki za ženi, katerih ena se je imenovala Orfa, druga pa Ruta. Ostali so ondi deset let. Pa tudi oba sinova sta umrla. Noema se je vzdignila z obema sinahama, da bi šla iz moabske dežele nazaj v domovino; zakaj slišala je, da se je bil Gospod ozrl na svoje ljudstvo in jim je dal živeža. In ko je že na poti bila, je rekla sinahama: „Vrnita se v hišo svoje matere! Gospod naj skaže vama milost, kakor sta vedve storile ranjkima in meni!“ Orfa je poljubila svojo taščo in se vrnila. Ruta pa ji je rekla: „Kamorkoli pojdeš ti, pojdem

tudi jaz in kjerkoli boš ostala ti, ondi bom ostala tudi jaz. Tvoje ljudstvo je moje ljudstvo in tvoj Bog je moj Bog. Dežela, ki bo tebe ob smrti sprejela, v njej bom umrla in ondi bom pokopana tudi jaz." (Rut. 1, 1—17.)

Kajne, kako lepa ljubezen v besedah! Kar najlepše je skrbela ves čas zanjo. Za ženjci je hodila in pobirala klasje, ki jim je iz rok padlo, da je le imela kaj jesti dati svoji ljubljeni tašči.

Bog pa jo je za toliko ljubezen blagoslovil. Postala je žena bogatega Boóza, pradedu Davida kralja, iz katerega je bil rojen Kristus, Zveličar sveta.

Bogat mož ni imel lastnih otrok. Sprejel je kot sina revnega, a nadarjenega siroteja. Lepo je skrbel zanj. In ob smrti mu je zapustil vse svoje veliko premoženje. Bil je pa ta rejenec zares hvaležen. Vedno se je z ljubeznijo spominjal svojega dobrotnika. Najljubša mu je bila sobica, kjer je dobrotnik v življenju prebival, kjer je tudi umrl. Kedar je le mogel, je prišel vanjo. S solznimi očmi je gledal na podobo ranjkega dobrotnika, ki je v tej sobi na steni visela. Vedno jo je krasil s cveticami. Ljudje pa so rekli: „Ta je zares hvaležen svojemu dobrotniku!“

Naj bi vendar te prelepe zglede posnemali vsi, ki so v podobnem razmerju! Ni dvoma, da bo tudi njim Bog vse to prav obilno poplačal.

Naj bi se pa tega velikega blagoslova, namenjenega rednikom, udeležili posebno taki, ki imajo premoženje, a jim Bog ni dal lastnih otrok! Sirot je posebno danes veliko!

Spoštovanje smo dolžni tudi učiteljem!

Predragi! Saj smo gotovo vsi edini v tem, da je učiteljski stan izredno važen in imeniten.

Glejte, stariši, to, kar imate vi najimennitnejšega, najdragocenejšega na tem svetu, svoje otroke, izročite vi ob gotovem času v gotovi starosti temu stanu, učiteljem in učiteljicam, da se potem ti trudijo ž njimi, jih podučujejo v vsem potrebnem, jih vzgojujejo. Koliko moč ima zato učiteljeva beseda na mlado, dovzetno otrokovo srce! In če besedo podpira še lep zgled, zares pravo krščansko življenje učitelja, vedno in povsod, v šoli in izven šole, vprašam vas, ali si morete misliti lepšo pomoč svojemu vzgojnemu delu, vzgojnemu delu svojih duhovnikov, kot je v dobrih, zares krščanskih učiteljih!

Zato spoštovanje in priznanje tako važnemu stanu!

Saj je resnica, kar trdi sv. Krizostom: „Ni je vzvišenejše umetnosti, kot je umetnost vzgajati druge. Slikarji in kiparji narejajo le mrtve podobe in kipe; moder vzgojitelj pa ustvarja živo mojstrsko delo, nad katerim se oko Boga in ljudi razveseljuje. Zato imam jaz za imennitnejšega kot slikarja, kot kiparja in kateregakoli umetnika tistega, ki zna mladino prav vzgajati.“

Posebno pa morajo seveda šolski otroci sami spoštovati svoje učitelje, poslušati njihove nauke, si jih v spominu ohraniti in se po njih ravnati. Hvaležni jim morajo biti za trud, ki ga imajo ž njimi in jim to hva-

ležnost tudi v dejanji kazati z lepim obnašanjem, posebno pa s pobožno molitvijo zanje. In to ne samo, dokler hodijo v šolo, ampak tudi v poznejšem življenju!

Vam pa, stariši, zapoveduje ta zapoved, da greste učiteljem kjer in kolikor le morete na roko, posebno, da radi pošiljate svoje otroke v šolo in skrbite, da se res kaj naučijo. Tudi ste dolžni varovati ugled učiteljev pri otrocih. Zato morate posebno napram otrokom vedno s spoštovanjem govoriti o učiteljih, nikdar pa jih kakorkoli poniževati ali zasmehovati.

Dragi stariši, ali delate tako? Posebno, ako je vaš otrok v šoli kaznovan? Ali se ne začneš tedaj ti, mati, jeziti, hudo jeziti — pa ne nad otrokom, ki res to zasluži! — ampak nad učiteljem, češ „mojega že ne bo kaznoval, ni nič hudega naredil, moj se uči, je priden, dobro zna!“

Tako ravnanje seveda ni pravo.

Jasno pa sledi iz doslej povedanega, da ima tudi učiteljstvo prav posebne dolžnosti do šolske mladine.

Kot pri stariših, je tudi pri njih najvažnejše — lep zgled.

„Življenje učiteljevo mora biti otrokom v zgled, po katerem morajo tudi oni svoje življenje vravnati, da torej učitelj v dejanji pokaže to, kar z besedo uči.“
(Sv. Bonaventura.)

A s tem, predragi, smo pri preimenitni stvari.

Učitelji so poleg starišev in duhovnikov najupljivnejši vzgojitelji ljudstva!

Vzgoja pa je le tista prava in res blagonosna, ki je zasnovana na temelju edino prave sv. kat. vere.

Tega se katoliški stariši dobro zavedajo!

Zato pa more tudi učiteljski stan svojo vzvišeno nalogo le tedaj prav in uspešno vršiti, če izročeno mu šolsko mladino uči in vzgaja v istem duhu, v katerem jo dobri krščanski stariši vzgajajo doma, v duhu sv. vere!

Vsaj nasprotovati temu duhu nikdar ne sme!

Vzgoja mora biti enotna. Šola in domača hiša se morata podpirati. Sicer ni uspeha!

A, kristijani, kaj vidimo?

Z vsemi silami se deluje na to, da bi se ta enotnost vzgoje onemogočila!

Že pred leti so se v Avstriji vzprejele šolske postave, ki jih je Pij IX. javno obsodil kot „leges abominabiles“, kot postave, ki so vse obsodbe vredne.

Na Laškem so duhovniku sploh prepovedali vstop v šolo, tako da se je ondi krščanski nauk sploh popolnoma izključil iz šole.

Na Francoskem so že pred 20 leti napeli vse sile, da je bila vzprejeta postava, po kateri so izganjali red za redom. In najbolj strupeno so divjali ravno proti tistemu redu, ki je s posebnim uspehom širil pravo versko vzgojo v šoli, proti šolskim bratom.

Pa kaj trdim: pred leti?

Lani, 1921, meseca septembra so na Nemškem v Neuköllnu priredili „rdeči teden“ za brezyersko šolo. Zaključili so ga z velikim sprevedom, katerega se je

udeležilo posebno veliko šolskih otrok. V sprevodu so nosili otroci napise: „Stariši, osvobodite nas verskega pouka!“. „Resnično visoka nравnost je nравnost brez Boga!“ „Za bogaprosto človečnost!“ „Pustite priti male k nam v svetno šolo!“ Ko je sprevod prišel mimo cerkve, kjer se je vršila služba božja, je vsa množica kot na dano znamenje začela kričati: „Proč z duhovniki!“ Na shodu je potem govornik rekel: „Verski pouk se mora iz šole odpraviti! Mi zahtevamo svetno šolo. Otroci morajo svojim starišem oči odpreti in jih vzgajati! Nasprotujoče stariše naj otroci prisilijo, da odpovedo verski pouk. In če se stariši k temu ne dajo prisiliti, naj otroci brez dovoljenja starišev pridejo k nam!“

Pa poslušajmo, predragi, kakšni so sadovi take svetne brezverske šole!

„Šolska oblast v Čikagi gleda s strahom sadove vzgoje po državnih šolah, ki so brez krščanskega nauka. Kaj bo, ako se bo hudobija med nedoraslo mladino tako strašno širila, kakor se širi sedaj! Že več let mislijo vsi trezni možje, ki vidijo te grozne sadove, kaj bi se ukrenilo, da bi se način državnih šol izboljšal in bi se zabranilo to grozno pohujšanje.“ („Edinost,“ Čikago 1921.)

Lani, 1921, so nameravali svobodomisleci v Kolinu na Nemškem ustanoviti več brezverskih šol. Proti tej nameri je poslalo 60 odličnih sodnikov ugovor, v katerem pravijo: „Ravno v današnjem času, ko je dosegla posirovelost in podivjanost mladine vrhunec in so obsojbe mladostnih oseb neizmerno narastle, je potrebno, da vzgajamo mladino, to nositeljico bodočnosti našega

naroda, za avktoriteto in pravico. Skušnja pa uči, da je taka vzgoja možna samo na temelju nraavnih zakonov in verskih resnic. Šola zgrajena na temelju, ki izključuje verski pouk otrok, pomeni nevarnost za vzgojo mladine in za nraavnstveni prepород domovine!“

Sedaj šelè, predragi, popolnoma razumemo silen boj, ki se je s tako besnostjo zanesel v današnjih dneh tudi pri nas med dva najvažnejša stanova, med učiteljski in duhovski stan.

Kdo je kriv tega boja? Duhovnik? Ne! Učitelj? Tudi ne!

Kdo torej?

Tiste tajne peklenske sile, ki hočejo vsepovsod iz src mladine iztrgati Jezusa, sv. vero, da bi potem tem lažje dosegle svoje zlobne, črne naklepe, ki niso drugega nego — razkristijanjenje človeške družbe!

Zato pa vsi, ki se zavedamo vzvišenih dolžnosti učiteljskega stanu, na delo! Trudimo se posebno za to, da se duh edinosti in ljubezni zopet povrne med učiteljski in duhovski stan. Skupno naj zidata, skupno naj se trudita za blagor in srečo slovenskega ljudstva! A to pa vselej in povsod v lepem starem in večno novem duhu sv. katoliške vere! „Ako Gospod ne zida hiše, zastonj se trudijo, ki jo zidajo!“

Spoštovati pa moramo tudi mojstre in gospodarje!

Mojstri so samostojni rokodelci in obrtniki, ki delajo na svojo roko. Pri tem jim redno pomagajo tudi

drugi, ki kot učenci, vajenci ali pomočniki pri njih delajo, često tudi pri njih stanujejo. So tako kot nekaki člani njihove lastne družine.

Kóga pa, predragi, vzamejo taki mojstri navadno v pouk, da se pri njih izuči obrti, rokodelstva? Mladeniče v najnevarnejših letih življenja, v letih, ko telesno in dušno ravno dozorevajo, v letih, ki so torej za celo poznejše življenje kar največjega odločilnega pomena!

Velika sreča je torej za take mlade ljudi, da pridejo res k dobrim mojstrom, ki se zavedajo, da jih imajo ne samo primerno strokovno izobraziti, ampak tudi v dušnem oziru zanje poskrbeti.

Gospodarji so pa tisti, ki koga vzamejo proti gotovemu plačilu k sebi v službo kot hlapca, deklo ali karkoli.

Vsi ti torej, tako mojstri kot gospodarji prevzamejo za tiste, ki jih sprejmejo v pouk ali v službo, za ves čas, dokler so pri njih, prav vse tiste dolžnosti nase, ki jih imajo njihovi lastni stariši do njih.

Skrbeti morajo torej za njih telesne in časne potrebe, skrbeti pa pred vsem tudi za njih neumrjočo dušo!

Naj nam to pove sv. Tomaž Vilanovski! „Nikar ne reci: „Jaz dam svojim poslom jesti in piti in jim dam plačilo. Za svojo dušo pa naj sami skrbel! Jaz nisem njih dušni pastir!“ Na sodnji dan boš ti tistemu, ki je tvoj in tvojih poslov gospodar, moral ravno zato dati oster odgovor!“

Apostol Pavel govori: „Ako kdo za svoje, zlasti za domače nima skrbi, je vero zatajil in je hujši kot nevernik!“ (I. Timot. 5, 8.)

Lepo ravnanje s posli koristi v prvi vrsti gospodarju samemu.

„Če gospodar in gospodinja svoje posle tako vodita, da jih zamorejo ti bolj za očeta in mater kot za zapovedovalca imeti, dosežeta veliko več z ljubeznijo nego s silo, da ti vestno spolnujejo svoje dolžnosti. Pokorščina iz ljubezni je vsikdar zvestejša in prijetnejša, nego iz strahu.“ (Sv. Hijeronim)

Žal premnogi gospodarji na to pozabijo.

„Mnogi gospodarji — pravi sv. Avguštin — skrbijo bolj za svoje pse, kot za svoje posle!“

Da celò v pohujšanje so mnogi gospodarji svojim poslom!

Takim grozi sv. Gregor: „Gospodarji zaslužijo tolikokrat smrt, kolikorkrat svoje posle pohujšajo!“

Torej dolžnosti starišev prevzamejo gospodarji napram poslom!

Zato imajo pa tudi posli do njih dolžnosti otrok!

In te dolžnosti zanemarijo, če so jim nepokorni in nezvesti ali leni v svoji službi.

„Hlapci, bodite pokorni svojim telesnim gospodarjem v vseh rečeh. Ne služite le na oko, kakor bi hoteli ljudem dopasti, ampak s priprostim srcem in bogaboječi. Karkoli delate, iz srca radi delajte, kakor Gospodu in ne kakor ljudem, ker veste, da bote od

Gospoda prejeli povračilo dedščine. Gospodu Kristusu služite!" (Kološ. 3, 22 — 24.)

Posli niso pokorni, če ukazana dela le slabo in površno opravijo, za delo določeni čas zapravljajo z govorjenjem, posedanjem, godrnjajo, se neopravičeno pritožujejo, se jim ustavljajo, proti njihovi volji hodijo po prepovedanih potih.

Posli niso zvesti, če jemljejo gospodarju denar, blago, živila, drugim njegove reči prodajajo, posojujejo, darujejo brez njegovega dovoljenja, kakorkoli kvarijo ali celo nalašč poškodujejo!

Najlepša čednost v službi je zvestoba!

Predragi posel, odlikuj se tudi ti v zvestobi, da bo tudi tebi enkrat Jezus zaklical: „Blagor tebi, zvesti hlapec, zvesta dekla, ker sta bila v malem zvesta, bota postavljena čez veliko!" (Mat. 25, 21.)

Posli greše, če gospodarja opravljajo ali obrekujejo in če kalijo mir.

Posel je ud družine, v kateri živi! Zato mora držati z družino, s hišo! Varovati mora nje čast, nje ugled, nje dobro ime! Ne sme jo raznašati okrog! Kar se v hiši zgodi, naj v hiši ostane! Tako se ohrani mir!

Posebno pa greše podložni napram predstojnikom, če zapeljujejo njihove otroke in družino.

Duhovnik je z žalostjo opazil, da so v neki odlični hiši že majhni otroci čisto skvarjeni. Zasedoval je, odkod to. In prišel je na sled. V hiši je služila kot pestunja in varihinja otrok mladenka, ki je bila po-

polnoma sprijena. Z besedo in dejanjem je pohujševala že majhne otroke!

Predragi! Ali so taki slučaji res tako redki? Posli v grešnem znanju! Otroci pa to vedo! In zopet, če otroci slabo žive, a posli njihove pregrehe prikrivajo, jim dajejo potuho, morda celo pomagajo in jim roko drže!

Gospodarji in gospodinje! Nikdar ne pozabite, da so posli vaši delavci, ki se za vas trudijo in mučijo! Dajte jim zato radi in o pravem času zgovorjeno plačilo! Posli pa so tudi vaši bratje in sestre v Kristusu! Zato jim bodite dobri, usmiljeni, ljubeznjivi, posebno v boleznih! In posli so tudi udje vaše družine! Zato poskrbite tudi za njih neumrjoče duše, da jim vaša hiša nikdar ne bo v nesrečo, ampak res v srečo, časno in večno!

Posli! Vi pa se zavedajte, kar govori sv. Avguštin: „Nisi zato postal kristijan, da bi se sramoval služiti. Če zavoljo Boga služiš ljudem, ne služiš ljudem, ampak Bogu samemu.“

Priprosto deklo, ki pa je bila vzor pobožnosti in celi fari v najlepši vzgled, je vprašal duhovnik: „Za katero milost si ti Bogu najbolj hvaležna?“ Ona pa odvrne: „Za to, da sem uboga priprosta dekla!“

Neža Perko je služila nad sedemdeset let kot pestunja in služkinja v ugledni in premožni hiši v Spodnjih Domžalah h. št. 4. Štirikrat je v teh dolgih letih prešlo gospodarstvo od očeta na sina! Vsem je ona zvesto služila! Ko je 29. oktobra 1911 umrla, je ob pogrebu vsa družina

bila v solzah. Rekli so: „Kot za mater smo jo imeli! Tako lepo nas je učila!“

Saj kar čutite, predragi, kajne, kako srečno bi bilo življenje, ko bi se tudi gledè predstojnikov in podložnih četrta božja zapoved obojestransko vsikdar spolnovala!

V posebni meri pa velja to gledè — oblasti, gosposkel!

V mislih imamo tu sedaj svetno gosposkol! Tudi nje nositelji so, vsak v svojem delokrogu, predpostavljeni, predstojniki.

Prevažna je beseda, katero je gledè oblasti zapisal apostol narodov sv. Pavel:

„Vsak človek bodi višji oblasti podložen! Ni namreč oblasti od drugod, kakor od Boga! Katere pa so, so od Boga postavljene.“ (Rimlj. 13, 1.)

Jezus sam je to potrdil ob najslovesnejši uri, ko je rekel Pilatu, da ne bi imel oblasti nad njim, ko bi mu ne bilo od zgoraj dano. (Jan. 19, 11.)

Zato govori sv. Peter: „Bodite torej podložni vsaki človeški stvari zavoljo Boga, bodisi kralju kot najvišjemu ali vojvodom kakor od njega poslanim v maščevanje nad hudodelniki, dobrim pa v pohvaljenje!“ (I. Pet. 2, 13, 14.)

Danes pa je svet na to prevažno resnico — da je namreč vsaka oblast od Boga — prav zelo pozabil.

Postavil si je čisto drugačno trditev: Ne od Boga, ampak od ljudstva izvira vsa oblast! Ker pa je vsa

oblast od ljudstva, tako trdi dalje, se je nositeljem te oblasti treba ozirati le na ljudstvo, na njegovo korist, ne pa na Boga in njegove zapovedi.

In res se javna zakonodaja često pravi nič več ne briga za Boga!

Pred nekim francoskim porotnim sodiščem je stal 18letni mladenič kot roparski morilec. Samo radi dveh frankov je umoril neko žensko. Njegov zagovornik Dr. Appert je rekel: „Pred seboj vidim podobo Križanega in jo pozdravljam. Obesili ste jo v sodno dvorano, kjer hudodelnikom odmerjate kazen in jih obsodite na smrt. Toda zakaj ni videti podobe Križanega tam, kamor svoje otroke pošiljate v šolo? Zakaj se hudodelniku šelè tu pokaže križ? Ko bi mu ga pokazali na šolski klopi, bi ga mu morda nikdar ne bilo treba gledati na zatožni klopi. Vi, gospodje sodniki ste, ki vas jaz tožim, vi, ki sejete med ljudstvom nevero in nravno propalost. Potem se pa še čudite, da je mladina hudobna in podivjana. Obsodite vi tega hudodelca — to je vaša dolžnost! Toda jaz obsodim vas — to pa je moja dolžnost!“

Jasno je, predragi, da svet tudi brez svetne oblasti ne more biti.

Zato greši, kdor jo predrzno graja in sramoti in kdor se ji ustavlja ali celo napravlja upor.

Prav tako jasno je pa tudi, da je tudi svetna oblast pod Bogom! Tudi ona bo morala enkrat oster odgovor dajati pred Bogom, ali je od Boga dano oblast izvrševala res Bogu v čast,

ali se je ravnala po božjih postavah, ali pa jih je z nogami teptala in prezirala!

To torej, predragi, so naše dolžnosti napram predstojnikom.

Povdarimo le še eno, kar velja tudi gledè starišev:

Starišev in predstojnikov ne smemo ubogati, kadar nam ukažejo kaj grešnega!

V takem slučaju bi morali tudi mi pogumno in neustrašeno zaklicati, kakor nekdej Peter in drugi apostoli pred velikim zborom judovskim:

„Boga je treba bolj slušati kakor ljudi!“
(Dej. ap. 5, 29.) Amen.

6.

Četrta božja zapoved (VI).

Ljubite papeža!

Dvojna je oblast na zemlji, ki ima skrbeti za blagor človeštva.

Ena je svetna oblast, ki skrbi v prvi vrsti za časni blagor ljudi, da se jim tu na zemlji godi kolikor mogoče dobro, da so zavarovani v svojem življenju in premoženju, da imajo vse potrebno za pravi vsestranski napredek, da se jim ne godi krivica.

Druga pa je duhovska, ki skrbi pred vsem za večno srečo ljudi, za zveličanje njihovih neumrjočih duš.

Obojna ta oblast ima do svojih podložnikov dolžnost, jih braniti v pravi veri, z njimi ravnati, kakor vелеva pravo in pravica in sploh pospeševati njihovo srečo.

Zato pa gre tudi obojni tej oblasti spoštovanje, ljubezen in pokorščina.

Najvišji zastopnik in nositelj duhovske oblasti na zemlji je — rimski papež.

Besede, ki jih ob slovesnosti kronanja novega papeža izgovori kardinal, ko novoizvoljenemu papežu položi papeško krono na glavo, to prav lepo izražajo:

„Vzprejmi s trojno krono okinčano tijaro in vedi, da si oče knezov in kraljev, poglavar sveta, namestnik Jezusa Kristusa, kateremu bodi čast in slava na vekov veke! Amen.“

Velika, nedopovedljiva čast!

„Ti si Peter (to je skala) in na to skalo bom zidal svojo Cerkev in peklena vrata je ne bodo premagala!“ (Mat. 16, 18).

Kdo, predragi, je govoril te besede?

On, ki je ob slovesnem trenutku, — neposredno, predno se je po dovršenem svojem čudovitem delu človeškega odrešenja kot zmagovalec pekla in hudobnega duha iz lastne moči dvignil v nebesa, — izrekel še druge besede, kakršnih še nikdar nihče na zemlji ni izrekel:

„Dana mi je vsa oblast v nebesih in na zemlji!“ (Mat. 28, 18).

On, ki je resničnost teh besedi tudi potrdil in dokazal s svetostjo svojega življenja, z dokazi iz sv. pisma, s čudeži in prerokbami, s svojo smrtjo na lesu sv. križa, s svojim častitljivim vstajenjem, čudovitim vnebohodom!

Prav nobenega dvoma ni: On, ki je te besede apostolu Petru govoril, je res kralj nebes in zemlje, vsemogočni Bog, večna Resnica sama, ki ne more ne goljufati, ne goljufan biti!

Na skalo sv. Petra je zidana Cerkev Kristusa, Cerkev božja in vsa sila pekla je ne bode premagala!

Sedaj pa poslušajte, predragi, sv. Ciprijana!

„Na Petra je sezidana vesoljna Cerkev radi edinstnosti. Ta apostol je vir in središče cele Cerkve. Svoje prvenstvo pa je on prenesel na rimsko cerkev. Zato je škofovski prestol rimske cerkve resnično prestol sv. Petra in cerkev rimska prva in najimenitnejša cerkev celega sveta. Z njenim škofom morajo biti združeni vsi škofje sveta.“

In sv. Hijeronima, ki pravi: „V ladiji je le eden krmar, v hiši le eden gospodar in pri veliki družbi sv. Cerkve čaka vse le na znamenje in ukaz enega samega.“

In ta edini je — rimski papež.

„Nobenemu drugemu — trdi sv. Ciril — ni Vsemogočni izročil popolnoma vsega, kar je njegovega, kot edino le papežu. Pred papežem priklanjajo po božji volji glave vsi in so mu najvišji tega sveta pokorni kot Jezusu Kristusu samemu.“

In mi, predragi? Ali ljubimo papeža? Svojega očeta?

Hudobni svet ga ne ljubi! Celó sovraži ga, vztrajno in besno, kot nikogar na svetu!

Dobro ve, zakaj! Ker v njem sovraži tistega, katerega vidni namestnik na zemlji je ravno on, Jezusa Kristusa!

Ima pa še drug prav tako važen vzrok tega svojega sovraštva do njega, ki ga je napovedal Jezus sam

pri zadnji večerji. Misli si: „Udaril bom pastirja in razkropile se bodo ovce!“ (Mat. 27, 31).

Ker hoče razkropiti ovce, uničiti Cerkev, zato udriha po papežu!

Kedaj se ljubezen najlepše pokaže? V trpljenju, v preganjanju.

Zato pa se tudi mi, predragi, posebno dandanes prav živo zavedajmo velike in svete dolžnosti, ki jo nam nalaga četrta božja zapoved, da ljubimo papeža! Zavedajmo se, da je prav poseben blagoslov te zapovedi nam zagotovljen, če se kot hvaležni otroci v pravi otroški ljubezni oklenemo papeža in v njem vsikdar gledamo res svojega očeta!

Kaj pa, predragi, v otroku posebno vzbuja ljubezen do očeta? Zgodba očetovega dela in trpljenja za blagor otroka. Bolj ko otrok pozna to zgodbo, bolj ko ve, koliko je oče zanj pretrpel, tem pristrčneje ga ljubi, tem bolj mu je hvaležen.

Predragi! Kako pa je z zgodbo našega skupnega očeta rimskega papeža? Ali jo kaj poznamo? Težko.

In vendar je tako lepa — saj je zgodba ljubezni namestnika večne Ljubezni! Dolga je ta zgodba — saj obsega celih devetnajst stoletij! Pretresljiva je — saj je to zgodba neprestanih žrtev!

Oglejmo si vsaj nekaj prizorov iz nje, da tem bolj spoznamo, kaj nam je papež!

Kot Cerkev sama je tudi papeštvo moralo najprej v krvi mučeništva preskusiti in pokazati svojo življenjsko moč.

Saj veste, predragi, kakó se je preganjanje kristijanov, ki je bilo prav takó in še v posebni meri preganjanje papežev, pričelo.

Cesar Neron je dal leta 64 zažgati mesto Rim, da bi videl, kako je nekdanje mesto Troja gorelo, po drugih sporočilih pa, da bi namesto starega Rima sezidal novo mesto, ki naj bi se po njem imenovalo Neronovo mesto. Devet dni je neprenehoma gorelo. Enajst mestnih delov je bilo upepeljenih, le trije so še ostali. Da bi sebe opral, je zvrnil zlobnež krivdo na kristijane, češ da so oni mesto zažgali. In začelo se je preganjanje, kakršnega svet do tedaj še pač ni videl. Na križ so pribijali kristijane, devali so jih v živalske kože in metali pred divje zveri, zavijali so jih v vreče, namazali s smolo, porazstavili po cesarskih vrtovih in jih ponoči zažigali, da so kot žive baklje svetile razuzdancem, ki so se ondi sprehajali . . .

Med neštetimi mučenci je bil tudi prvi papež sv. Peter žrtev tega grozovitega preganjanja. 29. junija leta 67 je bil v Rimu križan z glavo navzdol . . .

Od tedaj pa se je vrstilo preganjanje za preganjanjem tija do leta 312. Če je na enem kraju za hip prenehalo, je pa zato na drugem bilo tem hujše.

Tako so mislili s krvjo v kali zamoriti Jezusovo vero! A so se motili!

„Meči preganjalcev so se konečno skrhali, izrabili in polomili, rablji so obnemogli in so morali odstopiti, kristijani pa so prepevali naprej slavospeve svojemu Bogu.“ (Evzebij).

Da ob takih časih papežem kot poglavarjem tako preganjane Cerkve ni bilo dobro, kdo bi o tem dvomil? Njim je pred vsemi drugimi veljal boj, sovraštvo, preganjanje. Posebno oni svojega življenja niso bili nikdar varni.

Devetindvajset papežev je ob teh groznih letih vladalo Cerkev. Mnogi izmed njih so bili pregnani v daljne, tuje kraje, skorej prav vsi so umrli mučeniške smrti.

Vseh teh 29 papežev slavi sv. Cerkev kot svetnike.

Taka je bila njihova smrt — v slavi mučeniške krone!

A smrt njihovih preganjalcev — cesarjev!

Neron si je sam končal življenje. Domicijan je bil od svojega bivšega suznja z mečem preboden. Maksimin Tračan je bil ubit od lastnih vojščakov. Decij se je v močvirju zadušil in so divje zveri raztrgale njegovo truplo. Valerijanu je dal njegov zmagovalec perzijski kralj Sapor raz živo telo odreti kožo. Avrelijana je njegov najljubši svetovalec prebodel z mečem. Dijoklecijan je zblaznel in umrl od lakote. Galerija so živega črvi snedli. Maksimin Daja se je zastrupil. Maksimijan se je obesil!

Tako so umirali mogočni rimski cesarji, ki so se drznili položiti svojo

zločinsko roko na Cerkev in njenega poglavarjal!

Šelè leta 313 je prišla rešitev.

Cesar Konstantin Veliki je v slovečem milanskem odloku dal kristijanom popolno versko svobodo. Ni se jim bilo treba več skrivati pod zemljo. Svobodno so smeli zidati cerkve in se v njih zbirati k javni službi božji. Ohraniti so smeli svoje premoženje. Nihče jih radi verskega prepričanja ni smel več tirati pred sodišče.

S kolikim veseljem je pač ta zaželjeni trenutek pozdravil takratni papež Melhijad!

In pri tem je tudi ostalo navzlic vsem poznejšim prizadevanjem cesarja Julijana odpadnika, ki je hotel krščanstvo zopet zatreti in vpeljati poganstvo v novem sijaju. Nič ni dosegel. Umirajoč je moral priznati, da „je Galilejec zmagal.“ Bil je po besedi sv. Atanazija on „le majhen oblak, ki je šel mimo.“

A kaj, predragi, ko je pa v cerkvi sami nastopil sovražnik, neprimeroma hujši in nevarnejši, kot vsi kruti rimski cesarji!

To so bili krivoverci!

Kar eden za drugim so nastopali in napadali nauk Jezusov, da bi tako skvarili čisto resnico.

Bili so to duhovniki, mnogi izmed njih celo škofje, nadškofje, patrijarhi!

Navzlic vsem opominom in svarilom so mnogi vztrajali z neyerjetno zakrknjenostjo v svoji zmoti in v njej nesrečno umrli.

Našli pa so ti nesrečneži premnogokrat mogočno oporo v cesarjih vzhodnega rimskega cesarstva, katerih glavno mesto je bil Carigrad.

Dà, predragi, Carigrad je igral neizmerno žalostno, usodepolno vlogo v zgodovini sv. kat. Cerkve!

To vlogo njegovo je treba imeti pred očmi, potem pa se pač ne moremo čuditi, da je prišlo do popolnega razkola z rimsko cerkvijo, pa tudi ne, da je nad to hudobno mesto prišla strašna kazen božja, ko so ga leta 1453 zasedli — Turki!

Le poslušajte, predragi!

Krivoverec Arij je bil duhovnik v Antijohiji. Mogočno zaslombo je našel v carigrajskem cesarju Konštancu I., ki je šel tako daleč, da je papeža Liberija pregnal v pregnanstvo v Tracijo, ker ni hotel priznati krivoverstva.

Krivoverec Nestorij je bil patrijarh v Carigradu. Podpiral ga je v njegovi zmoti tamošnji cesar Teodozij II.

Krivoverec Evtih je bil redovnik, arhimandrit v Carigradu. Njegov glavni zagovornik je bil Dijoskur, patrijarh v Aleksandriji. Tudi tega krivoverca je podpiral cesar Teodozij II. Zato si je upal patrijarh Dijoskur leta 449 kar na svojo roko sklicati v obrambo Evtiha nekak cerkven zbor v Efez, na katerem se za odposlanca papeža Leona I. niti zmenil ni, ampak je kar sam predsedoval.

Menas, zagovornik krivoverskega Teodorja, je bil patrijarh v Carigradu. Zaščitnik pa mu je bil cesar Justinijan I., ki je izdal odlok, potrjen od patrijarha Mena in drugih vzhodnih škofov v prilog krivovercu Teodorju. Papež Vigilij, ki ga je cesar povabil v Carigrad, je pa ta odlok cesarjev zavrgel in vse škofove, ki so ga potrdili, izobčil. Pred cesarjevo jezo je moral iskati zavetje v carigrajski cerkvi, od koder je kot pregnanec moral iti v Kalcedon.

Krivoverec Sergij je bil patrijarh v Carigradu. Podpiral ga je cesar Heraklij, posebno strastno pa cesar Konstanc II. Tudi on je izdal poseben cesarski odlok v korist krivovercu in je pod najstrožjimi kaznimi zahteval od škofov svoje države, da ga potrdijo. Papeža Urbana I., ki je ta odlok zavrgel in voditelje krivoverstva izobčil, je dal s silo pripeljati v Carigrad, kjer ga je grdo zasramoval. Nato pa ga je pregnal v Kerzon, kjer je kot mučenec umrl.

Boj zoper češčenje sv. podob pa je bil itak popolnoma delo carigrajskih cesarjev. Začel ga je cesar Leo III. Izavrijec. Nad papežem Gregorjem III., ki je ta boj obsodil, se je maščeval s tem, da mu je vzel vsa papeška posestva v Kalabriji in Siciliji in ilirske pokrajine odtrgal od rimskega patrijarhata.

In tako je šlo naprej, naprej!

Predragi! Ali naj se potem čudimo, da se je v takih razmerah vzhod s Carigradom čedalje bolj odtujeval zahodu z Rimom in

papežem, dokler ni prišlo do popolnega razkola pod patrijarhom Focijem?

Spoznajmo pa iz tega tudi, kako brezmejno težko je bilo v takih razmerah stališče papežev!

A vztrajali so! Neprenehoma so se z vso odločnostjo potegovali za nepokvarjenost Jezusovega nauka, so podučevali, opominjali, svarili osebno, po pismih po svojih odposlancih, na vesoljnih cerkvenih občnih zborih!

Največja zahvala gre torej papežem, da so skozi vsa stoletja zoper vsa krivoverstva v tako neizmernih osebnih težavah ohranili nauk Jezusov — čist!

A kakor proti krivovercem in njihovim cesarskim zaščitnikom, prav tako odločno so nastopali papeži tudi proti svetni oblasti sami v obrambo svobode Cerkve, nepokvarjenosti cerkvenega življenja, posebno še za svetost in nerazdružljivost zakona.

Nemški cesar Henrik IV. je zavrgel svojo pravo ženo in živel z drugo. Dajal je javno pohujšanje. Tudi je oddajal po svoji volji cerkvene službe.

Papež Gregor VII. je nastopil proti njemu, ga je izobčil iz Cerkve in odvezal podložnike od prisege zvestobe napram njemu. Cesar se je vdal. Šel je v Kanoso, kjer je tedaj bival papež in je javno obžaloval svoj greh. A ni držal besede. Celo z vojsko je šel nad papeža. Dvakrat je oblegal Rim. Papež je moral kot pregnanec iz mesta. Trpel je neizrečeno veliko. A pravice Cerkve je varoval do zadnjega zdi-

ljeja. Umirajoč je rekel: „Ljubil sem pravico in sovražil krivico, zato umiram v pregnanstvu!“

Nemški cesarski rod Hohenstaufov je celih sto let vodil boj proti papežem, kot ga zgodovina zlepa ne pozna.

Šlo se je za zaslužjenje Cerkve pod svetno oblast.

V pojasnilo tega silnega boja med najvišjo svetno in najvišjo cerkveno oblastjo naj služi sledeči zgodovinski dogodek: Vsled nasprotnega, dà, često naravnost sovražnega zadržanja carigrajskih ali vzhodnih cesarjev papeži od njih niso mogli pričakovati nikake obrambe, nikakega varstva, posebno v osmem stoletju, ko so ti cesarji z nečuvveno grozovitostjo divjali zoper častilce sv. podob in prav vsled tega prišli v popolno nasprotje s papeži. V Rimu samem pa ni bilo cesarja, ker je zahodno — torej rimsko — cesarstvo že davno prej prenehalo. In ravno koncem osmega stoletja so po Italiji in tudi v Rimu divjali silno besni medsebojni strankarski boji.

Papež Leon III. je bil leta 799 pri procesiji sv. Marka javno napaden in mučen!

Kje pa naj je iskal varstva, ki ga je v takih razmerah nujno rabil, da je mogel svoje dolžnosti kot poglavar Cerkve z uspehom vršiti? Obrnil se je na takratnega najmogočnejšega vladarja na zahodu, na Karola Velikega in ga je leta 800 na Sveti dan slovesno kronal kot rimskega cesarja.

Zapadno rimsko cesarstvo je bilo s tem obnovljeno.

Rimski papež in rimski cesar sta odslej bila v medsebojni zvezi.

Samo tisti je mogel postati rimski cesar, katerega je papež potrdil in kronal. A tudi cesarju je v znak najvišje časti bila od papežev priznana pravica, da potrdi novoizvoljenega papeža.

Kajne, predragi, kako lepo bi bilo to tesno medsebojno razmerje, ko bi vsikdar res tako ostalo, ko bi se obe oblasti držali res vsaka svojih pravic in dolžnosti in ne bi, zapeljana po človeških strasteh, ena hotela drugo njenih pravic — oropati!

In prav to se je zgodilo!

Mogočni Friderik I. Rdečebradec se ni zadovoljil s tem, da je bil kot od papeža kronani rimski cesar najvišji poglavar v svetnih zadevah! Ne! Po vzgledu nekdanjih paganskih rimskih cesarjev Avgusta, Nerona in drugih je hotel biti obenem tudi najvišji poglavar v cerkvenih zadevah, torej nad papežem! Uresničenju tega načrta je veljalo vse njegovo dolgoletno vladanje! Štirikrat je prišel z vojsko v Italijo nad papeža! Lastne papeže je hotel usiliti! Vse zastonj! Aleksander III., eden največjih papežev, je skozi 22 let vztrajal v tem silnem boju za pravice cerkve! Friderik I. ni imel uspeha. Strašna kuga mu je na zadnjem vojskinem pohodu v Italiji pomorila skorej vso veliko armado, med temi vse njegove najvišje svetovalce! Kazen božja!

Neprimeroma hujši pa je bil njegov vnuk cesar Friderik II. Kar divjal je samega sovraštva napram Cerkvi in papežem. Z vsemi sovražniki Cerkve je stopil

v zvezo, samo da bi jo uničil. Prav nobenega sredstva se v ta namen ni zbal porabiti. Samo en vzgled! Škofe, ki so iz Francoskega in Angleškega potovali na povabilo papeža Gregorja IX. na ladjah k občnemu cerkvenemu zboru v Rim, je dal na morju napasti in — potopiti! Kar pa se jih je rešilo, jih je vrgel v ječo! Vse zopet brez uspeha!

Hohenstaufi so že leta 1268 izginili iz površja zemlje, papeštvo pa je ostalo!

Ta orjaški boj je le znova potrdil veliko zgodovinsko resnico, da „so nasproti Cerkvi, kot pravi pisatelj Leo, najmogočnejši tirani le — slabotni otroci!“

Da je temu res tako, predragi, naj nam iz novjših časov potrdi pretresljiva zgodba papežev Pija VI. in Pija VII. v njunem zgodovinskem boju zoper Napoleona!

Pij VI. je vladal sv. Cerkev 24 let. To so bila težka leta! Na Francoskem je ravno tedaj divjala strašna revolucija. V Parizu je razdivjana množica na javnem trgu sežgala papeževo podobo v znak očitnega sovraštva in upora proti njemu. Nastopil je Napoleon. Tedaj že je hotel vzeti Rim in vso zemljo papežu. Svojega brata je poslal v Rim z namenom, da vso papeževo državo spunta. V Rimu so se vršile reči, kot pred kratkim v Parizu. Poulična druhal je imela vso oblast v svojih rokah. Napoleonov general napade Rim. Papež je prepovedal svojemu vojaštvu kri prelivati. Udalo se je. Častitljivega starčka, 80 letnega Pija VI., ki ni hotel niti pobegniti, niti se odpovedati svoji državi,

so kot ujetnika peljali v Zgornjo Italijo, odtam pa na Francosko. Neusmiljeno so ga mučili. Umril je v pregnanstvu kot pravi mučenec.

Nasprotniki, ki so tedaj imeli prav vso moč v rokah, so se zakleli, da ne sme biti noben papež več izvoljen.

Noben kardinal ni mogel priti v Rim!

Pij VI. pa jih je prehitel. Določil je pred smrtjo, da se naj po njegovi smrti volitev novega papeža izvrši tam, kjerkoli se more največ kardinalov zbrati. In ko so bile oči vseh nasprotnikov obrnjene v Rim, je 35 zbranih kardinalov izvolilo kardinala Chiaramontija kot novega papeža Pija VII. v — Benetkah.

Pij VII. je nad 23 let vladal sv. Cerkev. Pretrpel je več kot katerikoli njegovih prednikov. Napoleon ga povabi v Pariz, da ga slovesno krona za cesarja. Ustreže mu, le da bi ga omečil. Tu pa ga Napoleon ne pusti več v Rim, ampak zahteva od njega, da biva na Francoskem, ali pa ga zapre. Papež mu odvrne: „Le zaprite me! Zapri ne boste papeža Pija VII., ampak — kardinala Chiaramontija!“ Papež je namreč že prej mislil na ta slučaj in izročil kardinalom svojo odpoved, če bi ne smel nazaj iz Francoskega. Smel se je vrniti. Napoleon se zopet polasti Rima. Papež ga izobči. Mogočni cesar se iz tega norčuje: „Kaj misli papež, da bodo radi izobčenja mojim vojakom puške iz rok padle!“ Tri leta pozneje pa je isti Napoleon v svojem vojnem poročilu iz Ruskega pisal v Pariz doslovno: „Vsled mraza pada našim vojakom orožje iz rok!“ Cesar zahteva od njega, da se odpove državi. Pij odvrne, da

ga pač da cesar lahko na kose razsekati, a tirjati ne sme od njega, da se odpove državi, ki ni njegova, ampak rimske cerkve. Da ga ujeti in prepeljati v Florenco, potem v Genuo in nato v Grenoble na Francosko. Noben duhovnik ne sme več k njemu. Celo kardinal, ki je bil ž njim ujet, ni smel ž njim govoriti. Čez nekaj dni ga prepeljejo v Savono na Laško. Ko je leta 1812 šel Napoleon na Rusko, ga je ukazal prepeljati zopet na Francosko. Na potu je starček tako zbolel, da so ga morali prevideti za smrt. Vendar je moral še drugo noč zopet vstati in se naprej peljati! Dve leti ga je imel še potem Napoleon ujetega!

A uspeh tega preganjanja? Pij VII. se je 24. maja 1814 slovesno vrnil v Rim, Napoleon pa je kmalu potem sam moral v — pregnanstvo!

To so prizori iz Očetove devetnajststoletne zgodbe, to!

In takih prizorov bi vam lahko navedel še nebroj! A ni potreba! Za naš namen že ti popolnoma zadočujejo. Dokazujejo nam jasno, da so bili papeži skozi vsa stoletja varihi resnice in pravice! In to nasproti vsakomur in tudi v največjem preganjanju.

Da, papež je zares skala, na katero je postavil Jezus svojo Cerkev!

Prijatelj, prepričaj se sam! Preberi natančno vso zgodovino in poišči v njej le en slučaj, v katerem bi bil kak papež kot poglavar vesoljne Cerkve tej Cerkvi ukazal kaj napačnega verovati, kaj takega, kar bi se bilo pozneje skazalo kot neresnica, ne kot nauk Jezusov!

Toda nikar se ne trudi! Nešteti sovražniki Cerkve so to delo že davno davno izvršili in ga še vrše kar naprej!

Kaj bi dali za en sam tak slučaj, ko bi ga našli!
A ga ne najdejo, ker ga — ni!

Papeži vrše torej zares kar najlepše svojo očetovsko dolžnost napram človeštvu, napram nam!

Če hočemo tudi mi sebi in svojim dobro — ljubimo papeža! Amen.

7.

Četrta božja zapoved (VII).

Molite za duhovnike!

Med svetovno vojsko je odlična a brezverna gospa dobila od svojega sina, ki je bil z bratom na bojišču tam daleč na Poljskem, sledeče pismo: „Ljuba mati! Vse ste za naju poskrbeli, v vsem ste naju dali podučiti! Samo ene reči naju niste naučili — molitve! Tu na bojišču vidiva, kako tovariši okrog naju molijo — in to niso najslabši! — in v molitvi najdejo moč in tolažbo. Le midva z bratom ne znava moliti! Nikdar nisva bila podučena o duhu in pomenu molitve! O kakò sva midva uboga!“ . . . Kmalu nato dobi mati sporočilo, da sta ji oba sinova padla na bojišču. Strašno jo je ta novica potrla. Hiti k protestantovskemu pastoru, da bi pri njem našla tolažbe. Ne najde jo. Znori. Pride v sanatorij. Polagoma se zopet pozdravi. A bila je vsa obupana. Katoliški duhovnik jo je šelè potolažil, ko ji je povedal, da v katoliški Cerkvi lahko moli za svoja padla sinova in jima lahko naklanja sadove sv. maše in daruje zanja sv. obhajila. Danes je vnetá katoličanka.

Predragi! Ali je to edini slučaj, v katerem je katoliški duhovnik prinesel tolažbo?

Dan za dnem je svet priča takih in še ganljivejših prizorov!

In vendar svet danes tako brezmejno udriha po katoliških duhovnikih, jih tako strupeno sovraži!

Stem pa odbija od sebe — blagoslov četrte božje zapovedi!

Ali torej ni prav in potrebno, predragi, da tudi o tej stvari spregovorimo?

Pred vsem je potrebno, da smo si na jasnem, kaj je katoliški duhovnik.

Če on res ni nič drugega, kakor kdorkoli izmed ljudstva, če nima nikakega višjega poslanstva, oblasti in moči, potem ga pač res ni potreba!

In čudno! Prav ta očitek, ki ga dandanes tolikokrat slišimo iz ust brezvernih ljudi, da namreč duhovnikov sploh treba ni, najdemo že prav zgodaj, že v stari zavezi, pri izvoljenem ljudstvu božjem.

„Glej pa — tako beremo v sv. pismu — Kore, Datan in Abiron in drugih 250 Izraelovih otrok, ki so bili prvaki množice, so se vzdignili zoper Mojzesa in Arona in so rekli: „Vsa množica je izmed svetih. Zakaj se vzdigujeta zoper Gospodovo ljudstvo?“ Mojzes govori Koretu: „Ali je zato Bog dovolil, da se mu smete bližati ti in vsi tvoji „bratje, Levijevi otroci, da si še duhovstvo prilastujete?“ In je rekel množici: „Odstopite od šotorov hudobnih mož in ne dotaknite se nobene izmed njih reči, da se ne zapletete v njih grehe! Ako

bodo ti ljudje navadne smrti umrli, me ni Gospod poslal. Ako pa Gospod naredi novo reč, da odpre zemlja svoja usta in požre njih in vse, kar je njihovega in se pogreznejo živi v brezen, vedite, da so preklinjali Gospoda!" Kakor hitro je tedaj nehal govoriti, se je razpočila zemlja pod njih nogami in je odprla svoja usta in jih je požrla z njih šotori in z vsem njihovim premoženjem vred." (IV. Mojz. 16, 1—32.)

Toda, predragi, kaj je bilo duhovstvo stare zaveze v primeri z duhovstvom nove zaveze!

In vender je Bog na tako strašen način pokazal, da so že tudi tedaj bili duhovniki njegovi posebni izvoljenci, od njega samega odbrani iz vse druge množice za njegovo najsvetejšo službo.

Poslušajmo pa sedaj najvišjega duhovnika nove zaveze Jezusa Kristusa! On sam naj nam pove, kaj so duhovniki nove zaveze, njegovi duhovniki!

Pri zadnji večerji, tedaj, ko je postavil zakrament sv. mašniškega posvečevanja in posvetil prve duhovnike, je prisrčno, ljubeznjivo govoril svojim apostolom: „Vi ste moji prijatelji, ako storite, kar vam jaz zapovem. Posihmal vas ne bom več imenoval hlapcev, ker hlapec ne ve, kaj dela njegov gospod. Prijatelje sem vas imenoval, ker sem vse, karkoli sem slišal od svojega očeta, vam oznanil. Niste vi mene izvolili, ampak jaz sem vas izvolil in sem vas postavil, da greste in sad obrodite in da vaš sad ostane.“ (Jan. 15, 15, 16.)

In za te svoje duhovnike prosi Očetovega blagoslova: „Kakor si ti mene na svet poslal, tako sem tudi jaz nje poslal po svetu.“ (Jan. 17, 17, 18.)

Pa za kakšno službo, predragi, je izvolil Jezus te svoje prijatelje in jih odbral od vsega drugega ljudstva?

Poslušaj, človek in strmi!

Komaj je naredil včlovečeni Bog največji čudež svoje vsemogočne božje ljubezni, kar jih je kedaj gledala ta zemlja, da je namreč spremenil kruh v svoje najsvetejše telo in vino v svojo najsvetejšo kri, že da prav to čudežno moč in oblast tudi apostolom, vsem svojim duhovnikom do konca sveta, ko jim reče: „To delajte v moj spomin!“ (Jan. 22, 19.)

Duhovniki Jezusovi so torej mašniki, ki dan za dnem opravljajo najsvetejšo daritev, pri kateri kličejo samega Jezusa na altar, da se tu vedno znova daruje nekrvavo za človeštvo, za nas vse, ki tega Jezusa potem zaklepajo v ječo njegove neskončne ljubezni, v tabernakelj, da vedno prebiva tu med nami, kot prijatelj med prijatelji, da nas blagoslavlja, podpira, tolaži in ga v sv. obhajilu dajejo vsem, ki se le hočejo z njim združiti, zdravim, bolnim, umirajočim.

Kristijan, kdorkoli si, če si še tako bogat in imeniten! Če hočeš biti pri sv. maši, če hočeš imeti Jezusa v tabernaklju in ga v sv. obhajilu sprejeti v svoje srce — brez katoliškega duhovnika ti je vse to nemogoče!

Ali torej duhovnikov res ni treba?

Na dan po svojem vstajenju se je Jezus prikazal apostolom in jim je rekel: „Mir vam bodi! Kakor je Oče mene poslal, tudi jaz vas pošljem.“ In je dihnil vanje in jim je rekel: „Prejmite svetega Duha! Katerim bote grehe odpustili, so jim odpuščeni in katerim jih bote zadržali, jim bodo zadržani.“ (Jan. 20, 21—23.)

Čudovita, božja oblast!

Duhovniki so tisti, ki v zakramentu božjega usmiljenja — sami ubogi grešniki in zato dobro poznajoč slabost in grešnost človeškega srca — vender kot namestniki Boga samega grešnikom celijo dušne rane in jim govore nad vse tolažljive besede: „Jaz te odvežem od tvojih grehov!“

Pojdi h komurkoli, kristijan, ki si v smrtnem grehu, k najmogočnejšemu vladarju sveta, obetaj mu vse zaklade zemlje — niti od najmanjšega greha te on ne more oprostiti, če ni — duhovnik!

Vsi pa vemo, predragi, da je grehoy neizmerno veliko . . .

Od grehov pa nas morejo odvezati edinole duhovniki!

Ali torej res ni potreba duhovnikov?

Predno je šel Jezus z Oljske gore v nebesa, je naročil apostolom: „Pojdite in učite vse narode in krščujte jih v imenu Očeta in Sina in svetega Duha! Učite jih spolnovati vse, karkoli sem vam zapovedal!“ (Mat. 28, 20.)

In v ta namen jim je dal dvojno preimenitno obljubo, da bo on ž njimi do konca sveta in da jim bo poslal Tolažnika sv. Duha.

„Jaz sem z vami vse dni do konca sveta!“ (Mat. 28, 20.)

„Kedar pa pride on, Duh resnice, vas bo učil vso resnico!“ (Jan. 16, 13.)

Duhovniki so torej po volji Jezusovi učitelji narodov, ki pobožjem ukazu in po božji moči ljudem, katere so v sv. krstu sprejeli v sv. Cerkev, oznanjajo večne resnice, brez katerih ni rešenja, ni zveličanja.

„Kdor pa Cerkve ne posluša, naj ti bo kakor nevernik in očitni grešnik!“ (Mat. 18, 17.)

Naj si je kdo še tako učen v vseh znanostih in vednostih, naj je tudi pravi čudež učenosti, on nima poslanja, moči, oblasti, učiti večne resnice, oznanjati nauke sv. vere, če ni — duhovnik.

Kdo, predragi, pa naj vam oznanja nauke sv. vere, kdo lomi kruh božje besede, če ni duhovnikov?

Ali torej res ni treba duhovnikov?

Kjerkoli je užaljena božja Pravica ljudem vzela katoliške duhovnike, vzela jim je z duhovniki vred tudi presveto Rešnje Telo, sv. mašo, sv. obhajilo, sv. zakramente, oznanovalce besede božje, vzela jim je — sv. katoliško vero!

Kristijani! Ali sedaj vemo, kaj nam je katoliški duhovnik?

Namestnik Jezusa Kristusa samega, delivec božjih milosti, srednik med Bogom in nami!

Sv. Krizostom naj nam to pove!

„Ubogim ljudem, prebivalcem te zemlje je izročena delitev nebeških zakladov. Oni izvršujejo najbolj čudovite skrivnosti. Po njih se posvečujejo duše in se uresničuje veliko delo človeškega zveličanja. Njim — o čudovito in vendar resnično! — je dano tu na zemlji imeti in izvrševati oblast, katere Najvišji niti angelom in nadangelom ni podelil. Tem nebeškim duhovom ni nikdar rekel, kar je govoril duhovnikom: „Kar bote zavezali na zemlji, bo zavezano tudi v nebesih in kar bote razvezali na zemlji, bo razvezano tudi v nebesih.“ —

„Kar angelom ni bilo dovoljeno, to je ljudem podeljeno: Duhovnik, ubog človek opravlja skrivnostipolno daritev in nebeški duhovi mu stoje ob strani“, kliče strmeč sv. Avguštin.

Pa je seveda resnica, da se mi tega ne zavedamo. Saj imamo duhovnika tako blizu. Vsak dan ga lahko vidimo, ž njim govorimo. Kar pa je človeku vsakdanje, tega se polagoma tako privadi, da ga niti za mar nima. Ne zna ga ceniti. Celò naveliča se ga.

Drugače pa je po krajih, kjer ljudje duhovnikov nimajo blizu, po misijonskih krajih, pri novoizpreobrnjenjencih.

Misijonski list je poročal lani iz ledene pokrajine severne Kanade tole: Ljudje so v teh silno redko naseljenih krajih zelo oddaljeni od bivališča misijonarje-

vega. Zato more le malokateri v teh krajih bivajočih Indijancev ob smrti uri prejeti sv. popotnico. Starčki se, če le količkaj morejo, preselijo prav v obližje misijonarjevo. Boj za vsakdanji kruh prisili seveda večino, da mora ostati na svojem mestu, dokler le more. A tudi tem je najiskrenejša želja, da bi ob smrti uri imeli duhovnika ob svoji strani. Kaj je naredil priprost Indijanec v takem položaju? Ker ni imel papirja ali kaj podobnega, je na sekiro naredil par znamenj in jo poslal misijonarju kot prošnjo, da ga pride takoj previdit. Zatem je poslal sulico z enakimi znamenji. In neposredno potem je prihitela k misijonarju majhna vnukinja Indijanceva in mu kazala roko, na katero je bolnik z oljem napravil ista znamenja v dokaz, kako silno hrepeni po duhovniku.

Ni dvoma, predragi, da so duhovniki do brotniki naši.

Saj skrbe za to, kar imamo najdražjega, za naše neumrjoče duše.

Komaj si se rodil, že si potreboval duhovnika, ki je v sv. krstu opral tvojo dušo in te vpeljal v sv. Cerkev. Ko si nekoliko odrasel, že te je v sv. spovedi očistil grehov in ti je v sv. obhajilu podelil kruh življenja. In to ne samo enkrat! Kolikorkrat padeš, ti odpusti grehe, kolikorkrat tvoja duša zaželi nebeške mane, ti jo deli v sv. obhajilu. Nedeljo za nedeljo ti raz prižnico oznanja božjo besedo. Dan za dnem daruje zate najsvetejšo daritev. Od rojstva do groba te spremlja, te podučuje v šoli in drugod, moli zate, ti naklanja milosti sv. Cerkve. In če zbolíš, če te vse zapusti, duhovnik

hiti k tebi in ti prinaša njega, ki edini te more v tistem odločilnem trenutku potolažiti, ti pomagati.

Predragi! Ali nimaš zato tudi ti velikih in važnih dolžnosti napram duhovnikom?

Sv. Pavel piše v listu do Hebrejcev (13, 17): „Bodite pokorni svojim sprednikom — škofom in mašnikom — in bodite jim podložni; zakaj oni čujejo kakor taki, kateri bodo za naše duše dpgovor dajali; da z veseljem to delajo in ne zdihovaje. To bi namreč ne bilo za vas dobro.“

Če kedaj, predragi, danes katoliški duhovnik res zdihovaje vrši svoje težko delo za zveličanje neumrjoch duš!

Le poslušajte jih, kako na vseh straneh psujejo duhovnike in vpijejo nad njimi: Sami nevredneži!

Ko bi to tudi res bilo!

Ali zlat kelih, pozlačena monštranca količkaj izgubi na svoji lepoti in čudežni moči presv. Rešnje Krvi in presv. Rešnjega Telesa, ki ga hrani v sebi, če jo tudi največji grešnik vzame v roko, dviga kvišku, blagoslavlja ljudi? Prav nič! Ti si ravno tako deležen vsega blagoslova, kakor če bi to delal največji svetnik!

To je ravno največje usmiljenje božje, da on, ki je radi grešnikov samega sebe nič storil in ubog človek postal, tudi sedaj še vedno samega sebe ponižuje, ker se daje ubogim nevrednim ljudem, duhovnikom, popolnoma v oblast, da delajo ž njim, kar in kakor le hočejo.

Saj jim on te oblasti in moči ni dal radi njih samih, ampak radi tebe, dragi prijatelj!

Naj je tudi duhovnik še tako nevreden, on je in ostane delivec božjih skrivnosti, zakladov, milosti. Kdor le hoče iz njegovih rok prejemati sv. obhajilo, iz njegovih ust slišati besedo odpuščanja, on se udeležuje največjih milosti. Je torej še vedno večja sreča za vernike, kakor biti brez duhovnika!

Tak nevreden duhovnik si seveda nakopava grozno odgovornost pred Tistim, katerega namestnik je, ker najsvetejša opravila izvršuje v grehu! Drugim deli blagoslov, sebi prekletstvo, drugim daje življenje, sebi smrt, drugim odpira nebesa, sebi pekel . . .

Ko bi torej tudi res bilo, kar trdijo sramotilci duhovnikov!

Cesar Konstantin je ob priliki nicejskega cerkvenega zbora, ko je nekdo udrihal po duhovnikih, izgovoril prelepo besedo: „Ko bi jaz na lastne oči videl duhovnika kakorkoli grešiti, svoj cesarski plašč bi razgrnil nad njim, da bi ga nihče ne videl!“

Pa, predragi, saj te klevete duhovnikov v sto in sto slučajih niso resnične!

Za vsakega slabega duhovnika vam lahko navedem na stotine, na tisoče dobrih, svetih duhovnikov, katerih célo duhovsko življenje ni bilo in ni drugega, kakor ena sama nepretrgana vrsta žrtev za zveličanje duš, za blagor človeštva.

Ni sreče nad tistimi, ki duhovnike blatijo in zasramujejo, ki duhovnike sovražijo.

Šestnajst let je šelè minulo, odkar je z uprav peklenskimi sovražtvom na Francoskem preganjal duhovnike zloglasni ministrski predsednik Combes, katerega ime je bilo takrat, rekel bi, v vseh ustih cele Evrope, celega sveta. Lani, majnika 1921, je umrl, od vsega sveta popolnoma pozabljen. Niti ene solzice — pravi poročilo — ni potočila za njim domovina! Umrl je ravno na dan, ko je predsednik Briand, nekdanj njegov najzvestejši prijatelj, prisiljen vsled ljudske volje in razmer, zopet upostavil prijateljske razmere s papežem!

Tovarniški delavec neke nižjeavstrijske tovarne je bil strasten sovražnik duhovnikov. Pri vsaki priliki je bruhal iz svojih umazanih ust najgrše psovke proti njim. Imel se mu je roditi prvi otrok. In to priliko porabi zaslepljeni mož, da daje duška svojemu sovražtvu do vsega verskega. Bahato govori: „Moj otrok ne bo nikdar videl cerkve. Tudi krstiti ga ne dam!“ Tako se je tudi v resnici zgodilo. Navzlic vsej zdravniški pomoči dveh zdravnikov se mati ni mogla rešiti. Dete je bilo mrtvo v koscih izrezano, mati pa je umrla.

Župnik iz zasedenega ozemlja je pripovedoval: „Eno leto sem bil med vojsko zaprt od sovražnika. Pray nič nisem vedel, zakaj. Nobene krivde si nisem bil svest. Šelè ko sem se domov vrnil, sem zvedel za vzrok. Popolnoma po krivici me je ovadila iz sovražstva mladenka iz moje fare, katero sem posvaril radi njenega pohujšljivega življenja. Družina njena je bila že od nekdanj sovražna duhovnikom. Po letu največjega trpljenja sem prišel domov še ravno pravočasno, da

sem v sv. olje dal edinega, nezavestnega brata te nesrečnice, ki si je sam končal življenje!" . . .

Kajne, predragi, sovražili, blatili in preganjali pa mi res ne bomo svojih dobrotnikov — duhovnikov!

Rajši bomo zanje — molili!

Čudovit je dogodek, ki ga pripoveduje sloveči škof, Emanuel pl. Ketteler o tem, kaj je njega nagnilo, da je postal duhovnik.

Nek večer je on kot mlad, nadarjen jurist prav živo razmišljal, kakšen poklic naj si izvoli. Pred seboj zagleda klečečo redovnico, ki je nikdar v življenju še ni videl, katere poteze pa si je tako dobro zapomnil, da jih ni več pozabil. Notranje razsvitljenje mu je povedalo, da ona moli zanj, da bi si izvolil pravi poklic in postal duhovnik. Nič več ni omahoval, postal je duhovnik in čez leta potem škof. Kot tak mašuje некоč v neki samostanski cerkvi in podeli redovnicam sv. obhajilo. Med obhajanjem naenkrat prestane. Tresti se začne, ves je iz sebe. Pred seboj je namreč zagledal prav tisto redovnico, ki jo je videl pred leti, da je molila zanj, naj postane duhovnik. Po sv. maši so prišle vse redovnice skupaj, da jih je še enkrat nagovoril in jim podelil škofovski blagoslov. A ravno tiste, na katero je bil on posebno pozoren, ni bilo med njimi. Zve, da najnižje izmed vseh, ki je živino oskrbovala, ni med njimi. Prosi, da jo pokličejo. In res, prav ta je bila, katero je on pred leti gledal v prikazni pred seboj. Ves ginjen jo vpraša, kaj je njeno opravilo. Ona pa odgovori: „Zadnja sem izmed vseh v samostanu. Vedno

imam opravilo pri svoji ljubi živinici. Kolikor pa morem moliti, molim vedno in vedno samo za eno: da bi Bog svoji Cerkvi dal — dobrih duhovnikov!“

Ko je sedanji papež Pij XI. 23. febr. letos sprejel rimske župnike pod vodstvom kardinala Pompilija, je izrekel te-le pomenljive besede:

„Narodi so dobri, ako imajo zadostno število duhovnikov, dobrih duhovnikov!“

Predragi! Ali ne želimo tudi mi vsi, da bi posebno naš slovenski narod ostal vsikdar dober?

A poslušajte Pija XI.! Po njegovi besedi mu je zato pred vsem potreba dovolj dobrih duhovnikov!

Zato pa — molite za duhovnike! Amen.

8.

Peta božja zapoved (I).

Varuj svoje življenje!

Četrta božja zapoved urejuje v splošnem vse naše medsebojno življenje tu na zemlji.

Ljubezen naj prešinja in vodi vse to življenje!

Stariši, redniki, učitelji, mojstri, gospodarji, duhovska in svetna gosposka — vsi, ki nam imajo kakorkoli ukazovati, morajo biti deležni naše ljubezni in spoštovanja, ki jim gre, da morejo svoje težke dolžnosti spolnovati res v srečo svojim podložnim in ki se mora kazati v pravi pokorščini napram njim v vsem, kar ni proti božji volji.

Zato se pa morajo tudi vsi ti sami zavedati vsikdar svojih velikih in odgovornosti polnih dolžnosti, ki jih imajo do svojih podložnih.

„Dajte si — tako kliče ta zapoved neprenehoma vsem — vsi, prav vsi med seboj eden drugemu, kar vam gre, a dajte si tako, da daste tudi Bogu, kar gre

njemu kot najvišjemu poglavarju vsega stvarstva, skupnemu Očetu vseh ljudi, končnemu in edino pravemu namenu nas vseh!"

Dà, četrta zapoved sega še dalje, tudi do takih, do katerih navidezno nimamo prav nikakih obveznosti.

Tudi starost v obče zaukazuje spoštovati.

Mladina je dolžna stare ljudi spoštovati.

Saj poznate, predragi, pretresljivo zgodbo betelskih otrok, zasmehovalcev starčka Elizeja!

Elizej je šel v Betel. Ko je po potu hodil, so majhni dečki prišli iz mesta in so ga zasramovali, rekoč: „Pridi gori, plešec, pridi gori, plešec!“

Grdo je bilo to zasramovanje že samo na sebi.

Tem grše, če je resnica, kar trdi sv. Avguštin, da so tem otrokom njihovi lastni stariši ukazali, da naj zasramujejo preroka radi njegove vere in pobožnosti.

A čujte, kaj se je zgodilo! „Prišla sta dva medveda iz gozda in sta raztrgala izmed njih dvainštirideset dečkov.“ (IV. Kralji 2, 23, 24.)

Predragi! Ko bi tudi danes Bog tako strogo kaznoval vse, ki se napram stariim ljudem, posebno ubožcem, nespoštljivo obnašajo, ali ne bi tudi danes marsikakega otroka raztrgali medvedje!

V polni meri velja torej še danes, kar je že izvoljenemu ljudstvu božjemu zaukazal Mojzes:

„Pred sivo glavo vstani in spoštuj osebo starega človeka!“ (III. Mojz. 19, 32.)

Mladina, zavedaj se tega!

Vender se pa Bog z zapovedjo tega vsesplošnega medsebojnega spoštovanja še ni zadovoljil.

Poskrbel je še posebej za vse, kar ima človek tu na zemlji posebno dragocenega.

To je: življenje samo na sebi, nedolžnost, osebna lastnina in dobro ime.

Tudi to vse je zavaroval še s posebnimi zapovedmi.

Največji zaklad za vsakega človeka tu na zemlji je nedvomno njegovo življenje, telesno in dušno.

Pravim: telesno in dušno, ker je človek iz telesa in duše in ima zato tudi dvojno življenje, telesno in dušno.

Telesno obstoji v združenju telesa z dušo. Ima ga torej človek toliko časa, dokler je duša v telesu. Telo brez duše je mrtvo. Duša je tisto, kar telo oživlja, kar skozi njegove oči gleda, kar z njegovimi ušesi poslušša, z njegovimi rokami dela, z njegovimi nogami hodi, z njegovim jezikom govori, z njegovimi možgani misli. Če duše ni v telesu, vsi ti udje ne delujejo, ker ni tistega, kar bi ž njimi delovalo in jih uporabljalo. Če v kletki ni tička, iz kletke ven nihče ne gleda in ne poje.

Duša pa ne oživlja samo telesa, dokler je ž njim združena, ampak ima tudi sama zase še posebno nadnaravno življenje za nebesa. Dasi ne more umreti, ker je po svojem bistvu neumrjoča, vender pa lahko iz-

gubi to nadnaravno življenje za nebesa in postane žrtev pekla, kjer bo sicer tudi živela, a življenje pogubljenih.

Življenje duše je posvečujoča milost božja, ki je svatovsko oblačilo za nebesa. Brez nje je duša za nebesa mrtva.

To dvojno življenje, o človek, je tvoj največji zaklad tu na zemlji.

Brez telesnega življenja si sploh mrtev. Ničesar ne moreš več storiti ne za časno ne za večno srečo.

Brez dušnega življenja pa si mrtev za nebesa. Vse tvoje delo in trpljenje, naj je še tako veliko, je za nebesa brez zasluženja.

Ali naj se potem čudimo, predragi, da je ravno to dvojno življenje hotel Bog človeku prav posebno zavarovati, ko mu je v svoji peti zapovedi zaklical:

„Ne ubijaj!“

Peta božja zapoved nam namreč pred vsem zapoveduje, skrbeti za svoje življenje in svojo dušo.

Prepoveduje pa sebi ali bližnjemu škodovati na duši ali na telesu.

Pred vsem sebi, ker vsakdo je samemu sebi najbližji!

Svojemu dušnemu življenju škoduješ z grehom.

Dà, s smrtnim grehom vzameš svoji lastni neumrjoči duši njeno nadnaravno življenje milosti božje, jo umoriš za nebesa.

Predragi! Ali sedaj čutiš, kako nekaj strašnega je smrtni greh za te, za tvoje dušno življenje?

Na telesu pa škoduje sebi, kdor samega sebe umori ali si krajša življenje ali ga brez potrebe postavlja v nevarnost.

Največjo pregreho zoper svoje telesno življenje stori pač oni, ki si sam prostovoljno in pri polni zavesti vzame življenje!

Samoumor!

Že beseda sama pretrese!

Vender pa, predragi, bodimo pravični! Posebno pri tej stvari je treba dobro ločiti dvoje: je li človek, ki si sam konča življenje, za to svoje dejanje odgovoren, ali ne!

Mogoče je namreč, da človek, ki izvrši samoumor, ni pri pameti.

Naj norec, ki nima pameti, naredi karkoli, hišo zažge, človeka ubije, sebe umori, on za to ni odgovoren, ker se tega sploh ne zaveda, ker ne ve, kaj dela. On ne greši.

Mogoče je pa tudi, da človek, ki je sicer pri pameti, za hip popolnoma izgubi svojo pravo zavest, svojo dušno razsodnost.

Odličen mož je bil letos v javnosti obdolžen strašnih dejanj, ki da jih je kot bivši častnik zagrešil pred osmimi leti. Vse je o tem govorilo. Kamorkoli se je prikazal, vse se je nad njim zgražalo. On pa je proti vsakemu, tudi pred sodiščem zatrjeval, da se mu dela grozna krivica. Pelje se od sodišča. Med potjo je zopet od sopotnikov javno napaden in zasmehovan. V Domžalah izstopi pri prijatelju. Tu pa zve, da že njegovi stariši, katere je posebno ljubil, vedo za te

strašne obdolžitve! Hipoma mu odpove vse, razum, volja, energija. Ena strašna misel ga prevzame: Za celo življenje sem uničen, znorel bom! Odhiti na vrt in se — ustrel! Prej je še zapisal v poslovilnem pismu: „Moji živci so tako razburjeni, da se bojim najhujših posledic!“

Prijatelj! Ali si upaš v takem slučaju ti trditi, da je tako dejanje bilo izvršeno pri popolni zavesti, dušni razsodnosti? Jaz — ne! Sódi naj Bog!

Taki slučaji posebno v današnjem času, ko so živci vsled strašne svetovne vojske opešani, boj za preživeljanje in obstanek pa hujši in težji kot kedarkoli, niso redki.

Kjer pa po človeški sodbi ni razsodnosti, tam po človeški sodbi tudi ni krivde!

Bil sem pred leti klican k nesrečnemu samomorilcu. Par ur je potem še živel.

Da bi vi videli tega reveža, kako zelo je obžaloval svoj čin, kako milo je zatrjeval, da je bil popolnoma zmešan, da prav nič ne ve, kako je mogel to storiti!!

Prav ta dogodek pa vzbuja še eno misel, ki bódi tudi izgovorjena, v tolažbo vsem, ki morda prav v tej stvari potrebujejo tolažbe!

Tudi o človeku, ki si pri zavesti konča življenje, ne more nihče z gotovostjo trditi, da je pogubljen! Saj je tudi pri njem še mogoče, da je po izvršenem dejanju, vsaj nekaj časa še živel, četudi na zunaj ni bilo opaziti nikakega življenja in da je obžaloval, kar je storil.

A Bog je usmiljen! Le prisrčen, skesan zdihljej „Jezus“ in greh, če bi bil še tako velik, je lahko odpuščen . . .

Vsaj nemogoče to ni!

Tudi v tej stvari velja torej beseda sv. pisma: „Ne sodite, da ne bote sojeni!“

Razsodba o tem, je li bil samoumor izvršen pri polni zavesti ali ne, gre zdravniku! Cerkev v tem slučaju potem samoumevno dovoli cerkven pogreb in z nesrečnežem sploh ne ravna kot s samomorilcem.

Grozna pa je beseda, katero moramo spregovoriti o zavestnem, premišljenem, popolnoma vedoma in namenoma proyzročinem samoumoru!

Strašen zločin je tak samoumor zoper Boga samega!

Kdor umori samega sebe, greši silno hudo zoper Boga, ki je edini gospodar življenja na svetu.

Človek! Ti si nisi sam dal življenja! Tudi tvoji stariši ne! Dal ti ga je Bog, ki je tvojemu telesu ustvaril neumrjočo dušo!

Pravi in edini gospodar tvojega življenja je Bog!

Kakor pa si nisi sam dal življenja, tako si ga tudi sam vzeti ne smeš! Če si ga vzameš, posežeš s tem v najsvetejše pravice Boga samega!

In Bog ti je dal življenje zato, da ga rabiš v njegovo čast! Če si pa to življenje končaš, s tem na najhujši način Boga razžališ v tistem hipu, ko že stopaš predenj kot pred svojega — Sodnika!

Samomorilec greši silno hudo zoper svojo dušo, katero pahne v večno pogubljenje.

Zdi se, kakor da govori takemu nesrečnežu njegova lastna duša: „Kaj pa sem ti vender storila, da me proti božji volji predčasno ločiš od telesa, tiraš v smrtnem grehu pred sodbo, pehaš v pogubljenje? Vsaj mene, ki sem vendar tvoja in sicer tvoja edinka, bi moral ti ljubiti, a me tako strašno sovražiš!“

Dà, predragi, tak človek sovraži svojo dušo!

Neizmerni so zakladi milosti božje, ki so mu za njegovo dušo neprenehoma odprti po božji dobroti v sv. Cerkvi! Molitev, sv. maša, zakramenti, odpuščanje grehov, spreobrnjenje, lepi zgledi, Jezus sam v tabernaklju!

Vse to pa z enim samim dejanjem nesrečnež vrže proč od sebe! In to za vedno!

Dokler je življenje v človeku, je še upanje! A on ravno življenje sam vrže proč od sebe!

Da more vender kdo samega sebe tako sovražiti!

Pa misli, da si bo s tem pomagal, ker se bo rešil težav in trpljenja!

Nespametnež! S tem si ravno nakoplješ največje trpljenje — večno pogubljenje!

In kolik greh je to zoper druge ljudi, katerim daje slab zgled ter jim napravlja žalost in škodo.

O priliki nekega samoumora je novodobna gospodična zaklicala: „Kakšen velik junak je, ki si sam upa vzeti življenje!“

Ta beseda se dandanes večkrat sliši. A ni drugega, kot velika — laž, prevara!

Odgovorite mi vender, predragi: Kateri vojak je res pravi junak, tisti, ki se sovražnika zboji, vrže puško proč od sebe in zbeži, ali tisti, ki pogumno vztraja tudi v najhujšem boju in se nevstrašeno bori ž njim na življenje in smrt?

Tako je tudi v boju življenja.

Tisti je junak, ki vztraja, naj pride kakoli, se trudi, dela, trpi, skrbi za svojo ženo, otroke, če ga tudi cel svet preganja!

Tisti pa, ki se trenutnih težav zboji, naj so še tolike, ženo in otroke prepusti samim sebi, mesto da bi zanje skrbel in zbeži pred trpljenjem s tem, da si konča življenje, če ni nezavesten bolnik, je samo — strahopezljivec!

Kdo pa, predragi, naj popiše žalost, sramoto, katero tak nesrečnež povzroči svoji rodbini!

„Odkar si je on končal življenje — je pripovedoval prijatelj — mati še ni zatisnila očesa. Vsi se bojimo za njeno življenje. Tega udarca ona ne bo prenesla. Tudi sin je ves obupan!“

Moj Bog! Da bi človek, ki si misli sam končati življenje, vsaj nekoliko premislil, kako neizmerno gorje razgrne on s tem nad svojo lastno družino, in to za leta in leta, če le še iskra ljubezni tli v njegovem srcu do nje, on tega ne bi storil!

In vender je danes tudi zavestnih samoumorov velikol

Glasom statističnih podatkov je bilo v letih 1911 do 1913 v večjih čeških mestih povprečno 327, v moravskih 244 in v šleskih 247 samoumorov na en milijon prebivalcev. V prvi polovici 1921 pa je prišlo na en milijon prebivalcev v čeških krajih že 509, v moravskih 260, in v šleskih 173 samoumorov. („Slovenec,“ 28. I. 1922.) Kolik „napredek“! Samo v pol leta že toliko več, kot prej v treh letih! V Sloveniji je bilo leta 1920 samoumorov 113 („Čas“ 1922, št. 2)

Kaj pač, predragi, je vzrok tolikim samoumorom današnjih dni?

Gledè samoumorov v čeških krajih izjavlja poročilo samo: „Kakor povdarjajo listi, je to naraščanje samoumorov v prvi vrsti pripisati svobodomiselni agitaciji za odpad od katoliške vere.“

Te besede razumemo, predragi, če se spomnimo, kaj je celò bogotajec Morselli priznal gledè samoumorov: „Nagnjenje k samoumoru pojema v tisti meri, v kateri narašča ljubezen do pravega katoliškega življenja!“

Tako je! Z razširjajočim se brezverstvom se širi samomorilstvo!

In ker se tudi šolska mladina že zastruplja z brezverstvom, zato tudi njej ta stvar že ni več tuja! V Zagrebu je lani koncem šolskega leta skočila v Maksimirsko jezero 16 letna dijakinja, ker je dobila slabo spričevalo! Iz istega vzroka se je koncem lanskega šolskega leta v Somboru ustrelil dijak — drugega razreda!

Predragi! Kaj pa naj vender človeka, ki ne veruje v Boga, v neumrjročnost duše, v večnost, zadržuje pred samoumorom? Kaj naj ga nagiba k temu, da bo vztrajal v trpljenju, pomanjkanju boleznih, če mu to vse za večnost nič ne koristi, če na večnost sploh ne veruje? Če je s smrtjo človekovo vsega konec, kakor pri živali? Če človek sploh ni drugega kot bolj razvita žival?

Skozi desetletja so po listih, knjigah, govorih, celo po visokih šolah take nazore vcepljali ljudem v glavo! Sedaj pa žanjejo sadove svojega satanskega dela v — samoumorih!

Neveri pa sledi in jo spremlja razuzdanost, grešno uživanje, nečistost, kar vse v sto in sto slučajih vodi zopet v samoumor.

Ali naj vam naštevam dogodke samo zadnjega leta, zadnjih mesecev, ko je mladenka vsled grešnega znanja skočila v vodo, se zastrupila, obesila, se ustrelila?

In popivanje! „Zagrebški mesar M. je na pustni torek letos celo noč popival in plesal po raznih zabavah. Ko je prišel zjutraj v svoje stanovanje, se je ustrelil in bil takoj mrtev.“

Tudi nesrečna igra je že marsikoga tako daleč zapeljala. Nikjer skorej na svetu se primeroma ne izvrši toliko samoumorov, kot v znanem igrališču Monte Carlo na Laškem. Od vseh strani hodijo bogati ljudje tija igrati. Strast jih popolnoma prevzame. V nadi, da bodo

vender dobili, igrajo dalje. A ko zaigrajo vse, gredo ven in si vzamejo življenje. Drugi pa igrajo naprej!

Zavestnemu samomorilcu Cerkev odreče cerkven pogreb. Pokoplje se v neblagoslovljeni zemlji brez zvonjenja, brez duhovnika, brez molitev sv. Cerkve!

Kaj pa, predragi, ali je dovoljeno, smrt si želeti?

Naj nam to pove sv. Frančišek Saleški! Iz obupnosti si smrt želeti je smrtni greh. Iz žalosti, malodušnosti, nekake slabotne nepotrpežljivosti si smrt želeti sicer ni smrtni greh, vender je grešno in nedovoljeno.

Zoper peto božjo zapoved greši, kdor si iz čmernosti ali obupnosti smrt želi.

V prav hudih britkostih in težavah si smrt želeti, ako se to druží s popolno vdanostjo v božjo voljo, ni grešno. Želeti pa smrt zato, da ne bi več grešili, Boga razžalili, da bi bili čimpreje z Bogom združeni, je pa dovoljeno, celo hvalno, ker je tako hrepenenje izraz popolne ljubezni do Boga.

A želja po smrti iz tako popolnega nagiba je redka in težka.

Najbolje je torej smrti si ne želeti. Saj itak pride dosti zgođej. Prepustimo se rajši tudi v tem oziru volji božji in kličimo s sv. Terezijo: „Trpeti ali umreti, umreti ali trpeti!“

Oseba, ki si je vedno smrt želeta, je nevarno zbolela. Tedaj pa se je smrti tako bala, kot še zlepa nihče. Venomer je samo to Boga prosila, da vsaj sedaj še ne bi umrla!

Toda, predragi, ne le življenje si vzeti, tudi krajšati si življenje je prepovedano.

To se godi pred vsem z nezmernostjo v pijači!

Pijančevanje!

Saj je vendar čisto jasno zdravniško dokazano, da kdor katerokoli alkoholno pijačo neizmerno uživa, zastruplja samega sebe in si s tem končuje življenje.

V Ameriki je v desetih letih umrlo vsled pijančevanja 300.000 ljudi, ki so zapustili en milijon sirot in 100.000 jih je bilo sprejetih v bolnišnice vsled — pijanske bolezni!

A sedaj čujte, predragi! Samo v Sloveniji se je v letu 1920 izpilo: vina 270.790 hektolitrov, piva 170.000 hl, sadjevca 73.664 hl in sadnega žganja 4.200 hl v skupni vrednosti 1.405,100.000 K!!

Odpadlo je torej na vsako osebo — z vštetimi otroci in dojenčki! — povprečno 49 litrov v takratni vrednosti 1312 K.

Pri tem pa še ni všteto žganje, ki ga izdelujejo posamezne tvrdke iz špirta, istotako ne iz inozemstva uvoženo žganje in vino!

Koliko rodbin je že tudi med nami postalo vsled pijančevanja nesrečnih!

Otroci, spočeti v pijanosti, so že na svet prinesli kal vsakovrstnih bolezni! Žene pijancev, izjokane in iztrpinčene, so si nakopale zgodaj jetiko in so opešale! Možje, zadeti od mrtvouda, so v najlepši dobi morali

v grob! Cele družine so morale zapustiti posestva, ki so jim bila vsled pijančevanja zapravljena in so se preselile v pomanjkanje, stradanje, zgodnje umiranje...!

In nesreče na lastnem zdravju in življenju vsled pijanosti!

Bivši trgovski pomočnik iz Most pri Ljubljani je pred kratkim prejel večjo svoto denarja. Začel je popivati. Pijan je prišel zvečer domov. Kadil je. V tem je zaspal. Od goreče cigarete se je vnelo. Tudi nesrečnež je v pijanosti zgorel!

Takih in podobnih poročil najdeš v dnevnem časopisju, kamorkoli pogledaš!

A ljudje nočejo izpregledati!

V Ameriki so z javno postavodajo, potom „prohibicije“ hoteli zatreti pijančevanje. To žijo pa, da od tedaj ni bolje! Vsepovsod se za hrbtom javnih oblasti zasebno izdeluje „munšajn“, ki kar na stežaj odpira — norišnice!

Tako ljudstvo samo sebe končuje in kliče nad-se nesrečo po besedi preroka Izaija:

„Gorje vam, ki ste junaki v pitju vina in močni v mešanju vpijanljivih pijač!“ (5, 22.)

Kaj pa pijanost duha? Ali veste, katera je ta? Odgovori naj nam sv. Bazilij!

„Jeza je pijanost duha in oropa človeka treznosti, prav kot vino. Le glej človeka, ki je od jeze razvnet! Kot pijan je in omamljen! Samega sebe več ne pozna, ne tistih, ki so okrog njega! Ne more se

več premagati. Psuje in preklinja, tolče in razbija, grozi in kriči!"

In to naj bi bilo zdravju v korist!

Mladenič pride k zdravniku. Zdravnik ne najde nobene bolezni pri njem, dasi je bil ves suh in bled. Kmalu potem pa ga vidi, ko je silno razkačen. Pokaže mu ogledalo, da sam vidi svoj spremenjeni obraz in mu reče: „Bolezen, ki vam silno škoduje in ki vas bo kmalu upropastila, je vaša — jeza!“

Kolikokrat se je že primerilo, da je človeka v hipu, ko je bil posebno razkačen in ujezen, zadel mrtvoud!

Pa tudi grda nevoščljivost zdravje izpodjedal!

Sv. Hijeronim nam to pojasni: „Nevoščljivost dela tistemu, ki se ji vda, zgolj nemir, noči brez spanja, bridkosti in skrbi.“

Prav torej trdi modri Sirah: „Jeza in nevoščljivost krajšata življenje.“

Konečno škoduje sebi na telesu tudi, kdor svoje življenje brez potrebe postavlja v nevarnost.

Plat zvona naznanja ogenj. Vse hiti pomagat. Visoko gori na strehi neumorno gasi neustrašeni gasilec. Tu pa mu spodleti, omahne, pade na tla. Mrtev je.

On svojega življenja ni postavil brez potrebe v nevarnost, ampak iz najlepšega namena — bližnjemu na pomoč! Smrt njegova je junaška!

Glej pa drugega, kako ti visoko v zraku na vrvi proizvaja najbolj vratolomne vaje! Vse ga občuduje! A sedaj! En ponesrečen gib in že leži mrtev na tleh!

Ali je on tudi iz potrebe postavljaj svoje življenje v nevarnost?

Premisli, predragi, vse to in vsikdar — varuj svoje življenje! Amen.

Peta božja zapoved (II).

Varuj življenje bližnjega!

Kakor sebi, tako prepoveduje peta božja zapoved tudi bližnjemu škodovati na telesu in duši.

Bližnjemu škoduje na telesu, kdor ga po krivici umori ali rani, ali ga žali in trdo ž njim ravna ter mu s tem krajša življenje.

Umor bližnjega po krivici, predragi, je prav tako kakor zavesten umor samega sebe grozovita pregreha.

Dà, sv. pismo prišteva tak radovoljni uboj celò med vnebovpijoče grehe, med tiste največje grehe, ki vpijejo v nebo za maščevanje!

„Kaj si storil?“ je rekel Bog prvemu morivcu Kajnu. „Glas krvi tvojega brata vpije z zemlje do mene!“ (I. Mojz. 4, 10.)

Zato je Bog sam v stari zavezi za morivca za-ukazal smrtno kazen.

„Kdor udari in ubije človeka, naj smrti umrje!“ (III. Mojz. 24, 17.)

Po pravici!

Predragi! Kdo pa je dal bližnjemu življenje? Bog. Kdo edini ima torej tudi do življenja bližnjega pravico? Bog.

V najsvetejšo pravico Boga samega torej posega, kdor bližnjega umori.

In kakor ti, je tudi bližnji podoba božja po svoji neumrjoči duši, katera združena s telesom šelè tvori človeka.

Ali je pozemskemu vladarju všeč, če ti njegovo podobo pokončaš in razbiješ?

Bogu pa naj bi bilo všeč, kajne, če kdo podobo njega samega razruši v bližnjem s tem, da njegovo dušo siloma odtrga od telesa, da ga umori.

Ne!

„Kdorkoli bo človeško kri prelil, njega kri naj bo prelita, zakaj po božji podobi je človek ustvarjen.“

A morivec poseže tudi v najsvetejšo pravico tistega, ki ga umori.

Dvojen prevažen namen ima vsak človek tu na zemlji: oskrbeti si primerno časno in zagotoviti si večno srečo.

Za ta dvojni namen se mora vsakdo tu na zemlji truditi. To je njegova najsvetejša dolžnost in pravica. In se tudi lahko trudi zanj, dokler ima življenje v sebi.

Morivec pa mu vse to onemogoči.

Naj je bil še tako nadarjen, delaven, vnet, naj je imel še toliko lepih načrtov, katere bi bil rad uresničil — vse to je morivec v hipu uničil.

Mrlič je! Nič več ne more storiti za ta svet, nič več za večnost!

Najvažnejše pa je, v kakšnem stanu je bila njegova duša tisti trenutek, ko jo je hudobnež s silo odtrgal od telesa in postavil pred večnega Sodnika!

Če je bila duša tedaj v smrtnem grehu in je on umrl brez kesanja, je njegov delež — večno pogubljenje.

Kriv pa tega njegovega večnega pogubljenja je morivec, ki je nesrečneža oropal vsake priložnosti spoznanja, spreobrnjenja, pokore.

A kaj sem rekel: nesrečneža je oropal!

Tudi njegovo rodbino, stariše, otroke!

Kdo naj popiše njihovo žalost pa tudi škodo, če jim je kar naenkrat odvzet on, katerega so prisrčno ljubili, ki je zanje skrbel in jih preživljal!

Lani v novembru je bilo.

Zjutraj sta mož in žena, oba v najlepših letih, klečala, kakor že tolikokrat poprej, v cerkvi sv. Jožefa v Ljubljani skupaj pri angelski mizi in sprejela Jezusa. Živela sta v najlepši nekaljeni medsebojni ljubezni za svoje ljubljene otročiče. Ko pa se isti dan popoldne po dovršenem dopoldanjem delu vrača mož domov v svojo hišo k ženi in otročičem, plane izza njegovih hišnih vrat nanj — morivec in ga zabode v srce. Žena zasliši krik in prihiti. Izusti samo besedo „morivec!“ in že leži sama v nezavesti ob svojem mrtvem možu.

Predragi! Ali ni res nečloveška tista roka, ki na tako grozen način poseže v najsvetejše, v družino in iztrga s silo iz nje najljubše, najdražje!

Najhujše je pa to, ker se ta zločin sploh ne da nikoli in na noben način več popraviti.

Če komu kaj ukradeš, mu zamoreš nazaj dati. Če komu hišo zažgeš, mu jo zamoreš, četudi s težavo, nazaj pozidati. Če pa komu vzameš življenje, ne moreš ga mu povrniti na noben način.

Žrtvuj vse svoje premoženje, obhodi celo zemljo, izjokaj vse solze — mrtveca ne moreš več obuditi k življenju.

To pa je tista strašna zavest, ki morivca muči in trpinči, kot ga nobena kazen posvetne pravice ne bi mogla hujše!

Nima več miru!

Nad njim se uresničuje prekletstvo božje, izgovorjeno nad morivcem Kajnom:

„Bodi preklet na zemlji, katera je odprla svoja usta in je prejela kri tvojega brata iz tvoje roke! Kedar jo boš obdeloval, ti ne bo dajala svojega sadu; potikal se boš in bežal po zemlji!“ (I. Mojz. 4, 11, 12.)

Pretrsljiv dokaz temu je gotski kralj Teodorik. Poprej slaven in mogočen, je na stara leta postal nezaupen. Tri imenitne može je dal brez vsakega pravega vzroka vreči v ječo in umoriti: Albina, ker je sumil o njem, da je prijatelj cesarja, Betija, ki se je zanj potegnil in Betijevega tasta Simaha, ki je

javno izrekel obžalovanje radi njune nesrečne smrti. Od tedaj pa kralj ni imel več miru ne podnevi ne ponoči. Vedno je videl pred seboj te tri nedolžno umorjene. Pri nekem obedu prinesejo na mizo veliko ribo. Komaj kralj zagleda pred seboj ribjo glavo, že začne prestrašen vpiti: „Proč s to glavó! To je Simahova glava!“

Nek holandski ribič je nekoga umoril. Doma ni imel več obstanka, dasi nihče ni vedel, da je on morivec. Podal se je v Indijo. Dvanajst let je tam pridno delal. A vesti si ni mogel umiriti. Vrnil se je nazaj v domovino. Šel je naravnost k sodišču in je odkrito priznal svoj zločin. Sam je rekel: „Če ne povem javno, kar sem zagrešil, moram si v obupu končati življenje, ker niti za hip nimam miru!“

Nekdo je umoril mlado deklico. Bil je zaprt. V ječi pa si je sam neprenehoma drgnil roke, češ da so krvave, da se jih drži kri umorjene. Popolnoma si jih je razdrgnil in je umrl v strašnih bolečinah.

In vender, predragi, je tudi umorov veliko! Posebno dandanes!

In celò tam, kjer bi jih smeli in mogli najmanj pričakovati — v lastni rodbini!

Pripomnimo pa takoj: Takim umorom v lastni rodbini sledi skorej redno tudi za morivca samega najstrašnejše — samoumor.

Lani sta se v Brucku 60letni Altman in njegova žena, ki sta živela že precej časa v prepiru, radi malenkosti zopet sprla. Tekom prepira je mož potegnul

nož in ž njim zadal ženi več ran, nato pa še sebi pre-rezal žile na roki. Oba sta umrla.

29. jan. 1904 se je po Domžalah bliskoma raz-nesla grozna novica: Alojz Cunder, fant iz Spodnjih Domžal, je očeta in mačeho ustrelil. Očeta je zadel v nogo, mačeho pa v prsa ravno nad srcem. Krogla ji je obtičala v hrbtu tik pod kožo. K izredni sreči sta oba ostala pri življenju. A nesrečni sin? Isti dan proti večeru so slišali strel iz bližnjega gozda. Vse je bilo prepričano, da se je sam končal. A čudno! Dasi so ves gozd natančno preiskali, trupla ni bilo nikjer. 14. febr. 1908 — torej po celih štirih letih! — pa so otroci, ki so nabirali suhljad, našli v Šumberku kakih 400 korakov od hiš, okostnjak. Po obleki, čevljih, de-narnici, samokresu, ki je ležal zraven, so takoj ljudje v njem spoznali nesrečnega Lojzeta. Ustrelil se je v prepričanju, da je očeta in mačeho ustrelil. Kolikokrat so že prej otroci prav tam v obližju nabirali drv! In lovci so s svojimi lovskimi psi prav po tisti poti ho-dili neštetokrat na lov. Tudi duh, ki je vender moral biti hud, in to tako blizu hiš, bi bil moral ljudi pri-peljati na sled! Ni jih! Bog sam ni pripustil, da bi se bilo truplo tolikega zločinca pokopalo v zemljo, četudi neblagoslovljeno!

Predragi! Ali ni tu res prst božji?

Morivec pa konečno tudi nanajhujši način izpodkopuje varnost človeške družbe.

Človeška družba je le tedaj varna, če si ljudje med seboj varujejo eden drugega pravice!

A kako naj varuje pravice bližnjega on, ki se ne zgrozi samovoljno ga oropati celò njegove najsvetejše pravice, pravice do lastnega življenja!

Zato pa razumemo, da je tudi kazen božja zoper morivca redno tako grozna, tako huda!

Kje pa naj iščemo vzroka tolikim umorom?

Najvažnejši je, ker med ljudmi čedalje bolj gine strah božji, živo versko prepričanje!

Hribolazca je prehitela v gorah huda ura. Zatekel se je v samotno stoječo gostilno. Strah ga obide, ko se poda zvečer k počitku v svojo sobo. Mnogokrat je že bral, da so bili potniki v taki samoti umorjeni in oropani. S strahom vpraša gospodarja, če se mu ni bati kake nevarnosti. Ta pa se nasmeja in mu reče: „Nič se ne bojte — smo kristijani!“ Ko pa potem še sliši, kako lepo vsi skupno glasno molijo sv. rožni venec, je potnik popolnoma pomirjen v zavesti, da se nahaja v dobri krščanski hiši.

Tega, predragi, danes ravno pogrešamo — pravega krščanskega duha, krščanskega življenja!

Pa kedaj se redno izvrši največ pobojev? V pijanosti.

Le glejte fante! Prijateljsko se pogovarjajo v gostilni pri kozarcu vina, veselo prepevajo. Drugo jutro se pa razve daleč naokrog, da so se stepli med seboj, da je bil eden izmed njih zaklan.

In vzrok? Napili so se! Trezni so si dobri med seboj, pijani se pa pretepavajo in pobijajo! Potem pa v ječi razmišljajo o hudih posledicah svoje pijanosti.

Pa še nekaj je gotovo. Največ pretefov in pobojev med fanti je posledica — gostilniškega plesa.

Na takih javnih gostilniških plesih se navadno veliko pije. Potem pač ni čuda, če mlada kri zavre!

Sedaj pa čujte, predragi!

Leta 1920 je bil v Sloveniji dovoljen tak gostilniški ples v javnih prostorih v 1705 slučajih in preko-
račenje krajevno-policijske ure v 1730 slučajih z 2137 nadurami!!

Največ oseb, med njimi tudi večje število ženskega spola je bilo obsojeno radi — javne pijanosti! („Slovenec“ 25. XII. 1921.)

Seveda pa ne smemo prezreti najusodnejšega vzroka premnogim umorom v naših dneh — strašne svetovne vojske.

Nad štiri leta so morali fantje, tudi očetje, imeti morilno orožje v rokah. Vsak hip so morali biti pripravljani, da ustrelje ali zabodejo nasprotnika. Več ko jih je kdo pokončal, bolj je bil pohvaljen, odlikovan, višje se je povspel. Dan za dnem so časopisi poročali, koliko nasprotnikov je padlo tukaj, koliko tam, koliko mest je bilo požganih, hiš porušenih. Na suhem, na morju, v zraku, pod zemljo, povsodi se je podnevi in ponoči, na delavnik in na nedeljo izvrševalo skorej kar naprej eno samo strašno delo, kateremu je veljalo

vse drugo — prelivanje človeške krvi, pokončavanje človeškega življenja!

Ali naj se potem čudimo, predragi, da marsikateri sedaj po tej strašni svetovni moriji človeškega življenja ne ceni več tako kot nekdam!

Pa tudi človeške strasti, ki so navadno neposredni povod pretepom, pobojem in umorom, so danes vsebolj razbrzdane kot nekdam.

Jeza, sovraštvo, nevoščljivost in sumnivo so te strasti, katerih zunanji izraz je navadno zmerjanje in preklinjevanje, posledica pa v premnogih slučajih dejanjski spopad, izguba življenja.

O jezi trdi sv. Bazilij: „Če strast jeze zatemni razum in obvlada dušo, spremeni človeka v zver. Kakor hudournik, ki dere iz gore, odnese seboj vse, kar dobi, tako jezen človek divja zoper vse, kar mu pride nasproti. Nima za mar ne sivih las, ne poštenega življenja, ne krvnega sorodstva, ne izkazanih mu dobrot.“

Sv. Krizostom pravi: „Lažje prebivaš pri divji zveri, kakor pri človeku, ki je vdan jezi. Divja zver je mirna, ko jo ukrotiš. Jezen človek pa, če ga še tolikokrat pomiriš, ti takoj zopet vzplamti.“

Sin je s svojim 70 letnim očetom drva sekal. Skregala sta se. Sin razkačen udari očeta s sekiro, ki jo je imel v roki. Oče se zgrudi mrtev na tla. Ko sin vidi, kaj je naredil, prestrašen zbeži in si v obupnosti z nožem prereže vrat.

Dočim pa je jeza le bolj hipni izbruh notranje nevolje, je sovraštvo trajna, v srcu vkoreninjena in zadrževana velika nevolja nad bližnim.

A čujte, kaj o sovraštvu trdi sv. Janez: „Vsak, ki svojega brata sovraži, je morivec. In vi veste, da noben morivec nima večnega življenja v sebi.“

Prijatelj! Razmišljuj sam, koliko neizmerno gorja povzroča sovraštvo po družinah, med sosedi, po občinah, med narodi, posebno dandanes.

Vzrok sovraštvu pa — ali ni v premnogih slučajih grda zavist, nevoščljivost!

„Nevoščljivost je angele pahnila iz nebes in prva človeka pregnala iz raja. Nevoščljivost je nagnila Jakobove sinove, da so svojega brata hoteli umoriti. Nevoščljivost je zahrepenela celò po krvi Kristusovi in je svoj cilj tudi dosegla.“ (Sv. Krizolog.)

Sumnivot je bojazen, da bližnji hrepeni po tem, kar je v tvoji posesti in kar hočeš ti tudi obdržati.

Savel je sumil o Davidu, da mu hoče prevzeti kraljevsko krono in ga je sklenil — umoriti.

Posebno nastopa sumnivot kot grda ljubosumnost v premnogih zakonih, greni medsebojno življenje in provzroča bridkosti in žalosti, celò pretepov, in pobojev, kot bi si tega nihče ne mogel misliti.

V Laporju je letos v januariju kuhal nek posestnik žganje. Mimo pride drug posestnik s svojo ženo. Pijejo in se veselo šalijo med seboj. Mož, ki je imel ženo seboj, postane ljubosumen. Udari njega, ki je kuhal žganje, po glavi. Začneta se tepsti. In posledica

je bila, da mu je ljubosumnež s tako silo zasadil bajonet v hrbet, da je nesrečnež na mestu izdihnil svojo dušo.

Ali pa je sploh kedaj dovoljeno človeka umoriti?

Je — v silobranu.

Ti greš po samotni poti. Kar plane nadte ropar. Z vsemi močmi se braniš. Pri tem udariš roparja na sence tako, da se mrtev zgrudi na tla. Človeka si ubil. Si pa mari grešil s tem? Ne, ker si to storil v silobranu. Ti si imel samo namen, svoje življenje braniti pred napadalcem. Če je pri tem on izgubil življenje, je to njegova krivda. Zakaj te je pa napadel!

Gosposki je dovoljeno umoriti hudodelca, da ga tako kaznuje za njegov zločin, druge ostraši pred zločini in s tem poskrbi za javno varnost.

Kaj naredi zdravnik z bolnikom, ki mu prst gnjije in je nevarnost za celo roko, dà, za življenje? Če ga ne more rešiti drugače, mu prst odreže.

Človeška družba je telo, posamezni ljudje pa njega udje. Če je kak posameznik v nevarnost celoti, sme ga gosposka odstraniti, umoriti.

Zato beremo že v sv. pismu, kako Bog sam za posebne zločine pri svojem izvoljenem ljudstvu naravnost zaukazuje smrtno kazen.

„Ako bi kdo izmed Izraelovih otrok in ptujcev, ki med Izraelci prebivajo, daroval koga izmed svojih otrok maliku Molohu, naj smrti umrje; ljudstvo v deželi naj ga kamenja!“ — „Moški ali ženska, ka-

tera bi bila med vami zarotovalca mrtvih ali vražarja, naj smrti u mrjeta; s kamenjem naj ju posujejo; njuna kri bodi nad njima!" (III. Mojz. 20, 2, 27.)

Apostol Pavel to potrjuje z besedami: „Oblast ne nosi zastonj meča. Zakaj božja služabnica je, maščevalka k strahovanju tistega, kateri hudo dela.“ (Rimlj. 13, 4.)

In vojska, ta strašna velika moritev ljudi, je li dovoljena?

Dà, celò vojska je dovoljena, če je potrebna kot silobran domovine.

Če sovražnik napade domovino, sme se storiti vse, kar je potrebno, da se domovina reši.

Odgovornost za vso povzročeno škodo, za vso prelito kri, za vse neizmerno gorje, ki iz tega sledi, to strašno odgovornost nosi pred Bogom tisti, ki je vojsko provzročil in zakrivil.

Koliko vojsk so naši predniki imeli izbojevati skozi stoletja z divjimi Turčini „za krst častni, za slobodu zlatnu!“ Junaški Hrvati so si s temi boji zaslužili posebno zgodovinsko odlikovanje, naslov „antemurale christianitatis — predstraža krščanstva!“

Žalibog pa pozna zgodovina premnogo vojsk, ki so bile vse prej, kot pravične, kot dovoljene! Provročila jih je grda sebičnost, hlepenje po tujem blagu!

Grozen greh so take vojske pred Bogom, nepopisna nesreča za človeštvo!

Še ene vrste umor nam je omeniti, ki je posebno v takozvanih višjih krogih zelo razširjen, — dvoboj.

Dvoboj obstoji v tem, da oseba, ki se čuti razžaljeno, pokliče razžalivca na boj. Določita si orožje, kraj in način boja in priče. In se udarita! Potem pa priči razsodita, ali je čast rešena, ali ne!

Ni dolgo temu, kar sta se dva taka dvobojnika streljala. Eden je res obležal mrtev na tleh. A ne tisti, ki je razžalil, ampak razžaljenec. Bil je torej razžaljen in je povrh še življenje zgubil! In s tem naj je bila rešena čast!!

Jasno je po sebi, da dvoboj ni prav nič drugega kot navaden pretep med dvema fantoma. Razloček je le v tem, da prideta fanta v zapor, dvobojnika pa slavi svet kot junaka!

Dvoboj je torej velik greh.

Cerkev ga kaznuje z najhujšo kaznijo — z občenjem dvobojnikov in vseh, ki kakorkoli sodelujejo pri dvoboju.

Na telesu škoduje bližnjemu tudi, kdor ga žali, trdo ž njim ravna, mu kakorkoli krajša življenje.

Otroci, ki žalijo svoje stariše, gospodarji, ki s svojimi podložnimi trdo ravnaajo, ne greše torej le zoper četrto, ampak tudi zoper peto zapoved.

Posebno pa greše zoper to zapoved tisti stariši, ki že svojim majhnim otročičem dajejo upijanljive pijače, dà, celò žganje! S tem jih kar naravnost zamorijo, da se ne

morejo prav razviti, da ostanejo slabotni, mnogi tudi zgoodej pomrjejo!

Sedaj vemo, predragi, kajne, kako moramo tudi življenje bližnjega varovati.

A to še ni dovolj, če mi le skrbimo, da bližnjemu ne škodujemo na njegovem telesu, če mi torej opustimo, kar nam peta božja zapoved prepoveduje!

Več še! Zavedati se moramo vsikdar, da nam peta božja zapoved tudi gledè bližnjega nekaj silno važnega zapoveduje, namreč živeti z bližnjim v miru in slogi.

„Množica vernih pa je bila enega srca in enega duha.“ (Djanje ap. 4, 32.) Zakaj? Ker sta vse navdajala ena vera in en duh ljubezni.

„Kako dobro in prijetno je živeti kot bratje med seboj!“

V ljubezni so nebesa, v sovraštvu je pekel že tu na zemlji!

In česa ti je k temu treba? Angeli odgovarjajo v svojem božičnem slavonspevu:

„Mir ljudem na zemlji, ki so — dobre volje!“ (Luk. 2, 14.)

Dobro, trdno voljo imej, da boš z vsakim človekom živel v miru, edinosti, lepi zastopnosti in vedno se za to prizadevaj v pravi — potrpežljivosti!

Tako varuj življenje bližnjega! Amen.

10.

Peta božja zapoved (III).

Gorjé pohujšljivcem!

Prepovedano in grešno je bližnjemu škodovati na telesu.

Še veliko bolj pa je prepovedano in grešno škodovati mu na duši.

Bližnjemu škoduje na duši, kdor ga pohujšuje.

Pohujšanje!

Predragi! Kako strašna je ta beseda in kako strašno je to, kar ona pomenja!

Večna resnica sama naj nam to pove!

„Kdor pa pohujša katerega teh malih, ki v me verujejo, bi mu bilo bolje, da bi se mu obesil mlinski kamen na vrat in bi se potopil v globočino morja. Gorje svetu zavaljo pohujšanja! Gorje tistemu človeku, po katerem pohujšanje pride!“ (Mat. 18, 6, 7.)

„Ako je greh — pravi sv. Tomaž Vilanovski — bližnjemu vzeti plašč ali suknjo; ako je še veliko

večji greh, vzeti mu ženo ali otroka; pa še veliko večji greh, vzeti mu življenje; o kako grozen greh mora potem šelè biti, umoriti mu dušo, pahnti jo v peklenko trpljenje!"

Bližnjega pohujša, kdor mu pregrešno bodisi z besedo bodisi z dejanjem daje povod, da greši ali kdor ga celo namenoma zapeljuje v greh.

Koga pohujšati se pravi, kot že beseda pove, hujšega, slabšega na duši narediti, kot je bil poprej.

To pa se lahko zgodi brez namena ali pa z namenom.

Brez namena se zgodi pohujšanje, ako kdo komu z besedo ali dejanjem da povod, to se pravi mu je vzrok, da greši, dasi tega ne namerava.

Oče in mati govorita vpričo majhnega otroka, kar bi ne smela. Mislita si: Saj naju otrok tako ne razume! Otrok se je pa s tem pohujšal. Dasi ga oče in mati gotovo nista nameravala pohujšati, bi bila vendar lahko to naprej vedela, da ga bota s takim govorjenjem pohujšala.

Z namenom pa se zgodi pohujšanje, kedar kdo bližnjega z besedo ali z dejanjem namenoma zapelje v greh.

Pri tem je mogoče dvoje:

Namen, ki ga ima on pri tem, ko bližnjega pohujša, je ta, da bi samemu sebi z grehom bližnjega preskrbel kako namišljeno korist, dobiček, užitek, da bi se torej ž njim sam okoristil. Ne namerava torej greha kot takega, temveč svojo korist.

Zapelje ga k tatvini. A ne zato, da bi grešil, ampak, da bi sam dobil del tega, kar bo on ukradel.

Je pa tudi mogoče, da kdo bližnjega pohujša naravnost s tem namenom, da bi pohujšani Boga z grehom razžalil in milost božjo zapravil. Njemu namen ni lastna korist, ampak greh bližnjega.

To je pa najstrašnejše, zares dijabolično, satansko pohujšanje.

Še neke vrste pohujšanje je možno: pohujšanje brez — pohujšljivca. Vzrok takemu pohujšanju je le nevednost ali slabost bližnjega ali pa tudi njegova skvarjenost.

Ti nekaj spregovoriš ali storiš, kar ne le ni prav nič grešno, ampak je samo na sebi čisto dobro in nedolžno. Bližnji pa, ki to sliši ali vidi, v svoji slabosti in nevednosti, ali pa celò izključno le vsled svoje sprijenosti stvar popolnoma drugače razume in obrne, kakor ti gotovo nisi mislil in se tako pohujša. Si mar ti kriv njegovega pohujšanja? Ne!

Dà, če bi ti tudi kar naprej vedel, da bo bližnji tvojo dobro besedo, pošteno dejanje na slabo obrnil in se radi tega pohujšal vsled svoje lastne zlobnosti in skvarjenosti, ti nimaš pri tem nič krivde.

Tako je Jezus kot vsevedni Bog že naprej vedel, da se bodo farizeji pohujševali vsled ozdravljenja mrtvo-udnega na sobotni dan. A navzlic temu ga je ozdravil.

In ko so ob drugi priliki pristopili njegovi učenci in mu rekli: „Veš, da so se farizeji pohujšali, ko so

to govorjenje slišali," jih je on zavrnil: „Pustite jih! Slepci so in slepce vodijo!“ (Mat. 15, 12, 14.)

Sedaj pa že razumemo sv. Bazilija, ki glede pohujšanja pravi:

„Če je to, kar kdo spregovori ali stori, samo na sebi dobro, a si bližnji vsled svoje lastne sprijenosti to v slabo obrne in se nad tem pohujša, krivda pohujšanja ne zadene tistega, ki je to spregovoril ali storil. Če pa je to, kar kdo izgovori ali stori, samo na sebi slabo in grešno, zadene tistega, ki je to izgovoril in storil, krivda pohujšanja, če bi se tudi bližnji, katerega je hotel s tem pohujšati, ne bil pohujšal. Če pa je to sicer samo na sebi dovoljeno, a njemu, ki je v veri ali spoznanju slab, v pohujšanje, velja o tistem, ki to izgovori ali stori, beseda apostolova: „Ko se nad svojimi slabimi brati pregrešite in njihovo slabo vest ranite, se pregrešite nad Kristusom.“

Pohujšanja je posebno v sedanjih časih do groze velikol!

Le pomislimo, predragi, da pohujšuje oziroma se pohujšanja udeležuje:

Kdor govori proti veri, ali proti nramnosti in čistosti, tako govorjenje odobrava, se mu smeja, ga ne zabrani, da si bi ga lahko;

kdor protiverske ali nenravne časopise, knjige in pesmi piše, tiska, naroča, bere, pošuje, priporoča, kakorkoli podpira;

kdor zelo nenravne slike in razglednice slika, razstavlja, prodaja, priporoča, kaže;

kdor piše, vprizarja, priporoča, obiskuje, hvali pohujšljive igre in predstave po gledališčih, kinematografih;

kdor prireja ali v svojih prostorih pripušča spodtikljive plese, pohujšljive veselice, grešna shajališča;

kdor priporoča pohujšljivo nošo, posebno pri ženskah, kdor tako nošo dopušča, nosi;

kdor svojim podložnim in drugim daje slab zgled;

kdor tistim, ki greh delajo, kakorkoli gre na roko, jim daje priložnost, jim pomaga, jih spodbuja, jih izgovarja in zagovarja.

Sedaj pa stopiva, prijatelj, kar v življenje in poglejva, kako se danes v resnici godi!

Domača hiša!

Ali slišiš, kako brezskrbno govorijo stariši o vsem, kar jim ravno na jezik pride? Kako ti udrihajo po Cerkvi, duhovnikih! In če jim pride kaj navskriž, kako preklinjajo! Posebno, če je kateri izmed njih vdan pijančevanju! Poleg njih pa sedijo majhni, nedorasli otročiči, ki tako govorjenje poslušajo!

Poglej na mizo! Protiverski listi leže na njej. Vsak hip jih tudi otrok lahko vzame v roko in bere!

Brez vseh ozirov se pogovarjajo stariši med seboj,
kar bi vsaj otroku moralo ostati prikrito!

Kaj pravim: pogovarjajo!

Celò obnašanje njihovo je često tako neprevidno..!

Duhovnik je z žalostjo opazoval, da je v neki vasi cela vrsta majhnih otrok skvarjena. Zasedoval je, kaj je vzrok temu. Kmalu je prišel na sled. Šestletni deček je pripovedoval in kazal otrokom okrog, kar je na lastne oči videl v domači hiši.

Ali so res podobni slučaji tako redki? Posebno po mestih, kjer v eni sami majhni sobici stanuje vsa družina, stariši in otroci, podnevu in ponoči!

Kaj pa, če so tudi starejši bratje in sestre ali posli otrokom v spodtiko!

Dà, dà, gorjé svetu zavoljo pohujšanja — v domači hiši!

Šola!

Predragi! Saj si že v najbistvenejši stvari danes svet ni več na jasnem: ali naj šola vzgaja otroke sploh še za Boga, ali pa naravnost — proti Bogu!

24. dec. 1921 je priobčil „Novi Čas“: „Ravno te dni je napravil dunajski socialistični šolski svet nov napad na svobodo vzgoje. Izdal je energičen odlok proti marijanski kongregaciji in veroučiteljem. Odlok najstrožje prepoveduje katehetom v šoli na katerikoli način vabiti otroke v verske družbe, ker bi to nasprotovalo — nepristranosti v šoli. Zato pa smejo seveda socialistični učitelji in učiteljice med šolskimi otroci brez strahu agitirati za socialistične

mladinske organizacije in prireditve! Kako razumejo te organizacije nalogo vzgoje, naj navedemo le par slučajev. Po teh mladinskih društvih telovadijo fantje in dekleta skupaj, tudi na orodju. V šolskih kuhinjah uče njihovi učitelji mladino meščanskih šol družabnih oblik na ta način, da sedi mladina za mizo v parih, po en deček in ena deklica skupaj. Pouk se potem nadaljuje v predavanjih socijalističnega društva „Otroški prijatelji,“ ki obdelavajo spolna vprašanja. In to za oba spola skupaj!

Te že kar vidim, kako zmajuješ z glavo, češ, da kaj takega sploh ni mogoče!

Toda vprašam te: Ali ne vidiš sam, kako se danes na vseh straneh dela na to, da bi se iz šol pregnalo krščanstvo, Bog, strah božji!

Strašno pohujšanje mladine!

In kaj se tej mladini daje v roke?

Odgovorijo naj nam škofje čehoslovaške republike, ki so letos v aprilu izdali svojim vernikom skupni pastirski list!

„Če toliko mladih dijakov odklanja danes verski pouk in sv. mašo, če se jih toliko ogiblje sv. zakramentov, bi bilo treba najprej odgovoriti na vprašanje: Kaj pa je te ljudi tako daleč zapeljalo? Kajti živeti brez Boga je za človeško srce nekaj nenaravnega. Kdo je bil njihov učitelj? Katere knjige in časopise bero? Kdo jim je preskrbel gnoj sramotnih in grdih knjig? V tem oziru naj si izprašajo vest oni, ki imajo skrbeti za blagor države!“

In tisti skupni javni pouk „obeh spolov skupaj“ o najtežjih, najkočljivejših stvareh človeškega življenja!

Kjerkoli so ga vpeljali, povsod so se tisti, ki so ga vpeljali, prav kmalu sami prepričali, da to ni drugega kot strašno pohujšanje mladine!

Predragi! Vedno in vedno se ponavlja trditev, da je tudi v teh stvareh treba le zgodnjega pouka, potem pa da bo vse dobro!!

Kakor da bi bilo s poukom vse opravljeno! Kakor da ne bi bilo v slehernem človeku zélo greha, ki ga neprenehoma bije in bijel! Kakor da ne bi žalostna skušnja dovolj glasno učila, da so ravno tisti, ki so zgodajo vsem tem poučeni, redno tudi zgodajo — sprijeni!!

Če bi bilo s poukom samim že kdove koliko opravljeno, v kako lahkem položaju bi bili gledè teh stvari zakonski, zdravniki, drugi, ki so vender popolnoma poučeni! Pa so že v zreli dobi, ko je kri že kolikortoliko umirjena, pamet že skupaj, volja utrjena!

Pa tudi ti vsi morajo priznavati z apostolom: „Dano mi je zélo v moje meso, angel satanov, da me bijel“ (II. Korinč. 12, 7.)

Za majhnega, nedoraslega otroka, za to šibko drevesce, kjer je vse nežno, vse še v razvoju, kjer je najmanjša ne- Previdnost in napaka usodepolna za celo poznejše življenje, pa naj bo vse dobro! Za otroka, ki ima že v svoji na-

rayi, da vse — posnema, vse — sam preskusil!

Izobražen, a popolnoma brezveren mož je zatrjeval neštetokrat: „Ko bom pa jaz imel otroke, jih ne bom tako vzgajal, kot jih sedaj. Koj jih bom v vsem poučil.“ In je res dobil otroke. A glejte! Oskrbel jim je najboljšo vzgojo po samostanskih šolah. Pa so ga prijatelji spomnili njegovih nekdanjih besedi. In njegov odgovor? „Ahà, sedaj pa gre za moje otroke!“

Kdo se pri tem ne spomni pisatelja svobodomišelca Renana? Njegovi otroci so zvedeli, kako imeniten pisatelj je on in so ga prosili, naj tudi njim da brati kako svojih knjig. Toda on, ki je nešteto drugih otrok s svojimi spisi pohujšal, svojim lastnim otrokom ni upal dati nobene teh svojih pohujšljivih knjig v roke! Nalašč je spisal zanje popolnoma nespodtikljivo knjigo!

V šoli pa vendar gre za vzgojo lastne mladine! In tej mladini hočejo iztrgati na sto in sto načinov vero, sramežljivost!

Kar sejejo, to bodo želi!

Gorje svetu z avoljo pohujšanja — v šoli!

Gostilne!

Poslušaj, predragi, kaj vse se govori v gostilnah, pri pijači, na veselicah, plesih! In to opazujejo, gledajo in poslušajo otroci! Pa ga ni, ki bi jih spodil, če je tudi že pozno zvečer!

Kaj še! Oče in mati sta v gostilni. Poleg sebe pa imata majhnega otroka. Kaj bo seveda revček sam doma delal? Kako naj sedaj sam domov gre? A v

družčini čas tako hiti, je tako prijetno! Otrok pa poslušaj, gleda, vidi veliko več, kot si ti misliš!

Potem se pa čudiš, da toliko ve, da je tako zgodaj zrel!

Služba božja je. Gostilničar dobro ve, da mladi fantje, ki so tedaj v gostilni, niso bili še pri sv. maši. Nasprotno, da so ravno zato prišli k njemu, da bi se službi božji odtegnili! In to na nedeljo, na velik praznik!

A on vse to mirno dopusti, samo da iztoči!

In brez skrbi daje pivcem pijačo, če jo imajo že do grla dovelj, če je potem doma še toliko kletve, če bo tudi vse prodano, žena in otroci brez strehe! Samo da več iztoči!

Ne trdim, da se po vseh gostilnah tako dela! Ne! Poznam tudi dobre, vzgledne gostilne!

A vendar gorje svetu zavoljo pohujšanja — po gostilnah!

Na vlakih!

Mladi fantje, ki so šli na delo v Ljubljano, so vpričo nedoraslih šolarjev klafali, da je bilo kar strah. Duhovnik stopi med nje. Hoče zlepa zabrniti pogovor drugam. Prijazno vpraša enega izmed njih: „Kakšno delo pa imate vi v Ljubljani!“ „Jaz sem za portirja na številki trinajst,“ predrzno odgovori in se začne glasno krohotati, drugi pa za njim!

Takih in hujših prizorov kar mrgoli dan za dnem po vlakih.

Mladina pa to poslušaj in opazuje!

Strašno pohujšanje!

In v mestih!

V izložbah se ti kažejo slike, da ti rdečica zalije obraz, po prodajalnah ti kar usiljujejo najbolj ogabne razglednice, na vseh straneh te vabijo k raznim kinopredstavam, kjer nečistost, prešestvo, greh slavi svoje orgije, na vseh koncih in krajih ti ponujajo protiverske časopise, premnogokrat vidiš ženske napravljene kot živo pohujšanje, da ob njihovi strani angel sramežljivosti zakriva svoj obraz in joka...!

Zdi se, kakor da je celo ozračje, ves današnji duh, prenasičen pohujšanja! Vse javno mnenje skorej se že klanja pohujšanju! Moda današnjih dni čisto že ni več izraz dostojnosti, ženske lepote, ampak najuspešnejši pripomoček pohujšanja!

Zares gorje svetu zavoljo pohujšanja!

A ti se izgovarjaš: Priznam, da nedolžnega otroka pohujšati je res greh. Tega tudi jaz ne pustim. Če pa vpričo odraščениh malo poklafam, pa to vendar ni nič hudega!

Prijatelj, le počasi! Kdor nedolžnega pohujša, je podoben človeku, ki hišo zažge. Kdor pa tistemu, ki je že pohujšan, daje povod, da znova greši, je podoben človeku, ki vidi hišo goreti, pa namesto da bi gasil, še neti ogenj, da še bolj gori! Ali tak prav dela?!

Pohujšanje, predragi, je neizmerna nesreča.

Redno in po svojem bivstvu je smrten greh, izvzemši seveda posebne olajševalne okoliščine.

Tudi ni mogoče drugače!

Zakaj, predragi, je prišel Zveličar na svet? Zakaj je v tako groznih bolečinah umiral na križu? Zakaj v tabernaklju noč in dan prebiva med nami? Edino zato, da našo neumrjočo dušo reši, v nebesa pripelje. Njo spremlja od zibelke do groba, za njo hiti kot najboljši Pastir vedno in vedno po vseh njenih potih, jo varuje, brani, nasičuje z nebeških kruhom!

A sedaj, o groza! Kot vidni satan plane pohujšljivec na to ljubljenko Jezusovo in jo iztrga iz naročja predobrega Pastirja!

V hipu jo oropa vse njene nepopisne lepote, posvečujoče milosti božje!

Mrtva je za nebesa!

In njen morivec?

Nesrečni pohujšljivec, to si ti!

Če v tem stanu duša stopi v večnost, za vselej je pogubljen!

Duša v peklu! In to po — tvoji krivdi!!

Poslušaj sv. Tomaža! „Če kri Abelnova tako glasno vpije z zemlje k nebu za maščevanje, koliko hujše bo kri večno pogubljene duše vpila zoper njenega morilca! Kako toži, kako kriči! Kako preklinja in izziva pri pravici božji vse hudo nad tistega, ki ji je bil vzrok tolike nesreče, tolikega gorja, po čigar krivdi je padla v tako strašen prepad!“

Mladenič je zapeljal tovariša v greh. V trenutku pa, ko je ta grešil, je že umrl. Zapeljivca je to grozno pretreslo. Zapustil je svet in je vstopil v samostan, da bi se ondi celo življenje pokoril. In tam je imel navado, da je vselej, ko so redovniki šli v obednico, padel pred njimi na tla in je glasno klical: „Usmilite se me, molite zame nesrečneža! Jaz sem eno dušo pahnil v pekel!“

Eno dušo!

A predragi, saj navadno ne ostane pri eni žrtvi, pri eni pogubljeni duši!

Pohujšanje je kot iskra, ki zaneti strašen požar, kot plaz, ki se utrga visoko na gori in s čedalje večjo silo hiti navzdol in vse pokonča, kot kamen, ki ga vržeš v vodo in ti dela čedalje večje kolobarje naokrog.

Če bi ti samo enega v enem letu pohujšal, in bi ta od tebe pohujšani vsako leto zopet samo enega pohujšal in tako vsak izmed teh pohujšanih zopet vsako leto samo enega — v dvajsetih letih bi bilo nič manj kot 1,048.576 pohujšanih!! (Dr. Jakob Schmitt.)

Sedaj pa čuj!

Peta božja zapoved zapoveduje popraviti škodo storjeno bližnjemu na duši!

Kako naj pohujšljivec to stori, ko niti zdaleka ne more presoditi, koliko jih je on v resnici pohujšal!

In ko njegovo pohujšanje morda deluje in kot strup končuje naprej, ko je on že davno mrtev!

Zato so vsi, ki so poprej s svojim grešnim življenjem druge pohujševali, pa so zadobili milost spoznanja, s solzami in z ostro pokoro skušali zadostiti božji pravici za greh pohujšanja!

Pohujševalka Tajda je na očiten kraj znosila vse, kar si je s svojim grešnim življenjem pridobila. Glasno je klicala vsem, ki so prišli to gledat: „Pridite vsi, ki sem vam bila v pohujšanje in glejte, kako sežgem vse vaše darove! Odslej hočem delati pokoro!“ Odšla je v samoto in je do smrti delala ostro pokoro.

Predragi! Varujmo se pohujšanja! Zavedajmo se dobro, da je pot pokore, ki edina preostane pohujšljivcu, posebno zanj nad vse težka in — negotova!

Kje ima on, ki je druge v pogubljenje tiral, zagotovilo, da se bo sam pogubljenja rešil?! Da se tudi nad njim ne bo uresničila beseda božje Pravice:

„Gorjé tistemu človeku, po katerem pohujšanje pride?!“ Amen.

11.

Šesta božja zapoved (I).

Varuj se vsake nečistosti!

Julija, hči rimskega cesarja Avgusta, je silno grdo in razuzdano živela. A nihče si tega ni upal cesarju povedati. Ko je po smrti Agripovi postala vdova, je morala po prizadevanju njene mačehe Livije skvarjenega Tiberija vzeti v zakon. Seveda ni bilo nikakega spoštovanja med obema, tem manj še ljubezni. Tiberij je bil surov človek, a Julija sramota celega mesta. Tiberij je vedel, kako Julija živi. Zapustil jo je. To je osupnilo starega cesarja. Sedaj šelè je zvedel za hudobijo svoje hčere. Silno ga je to zbolelo, ker je ravno to svojo hčer najbolj ljubil. Pregeljal jo je na samotni otok Pandatarija, kjer je veliko trpela. Bila je to pač huda kazen za razvajeno cesarsko hčer. Vse ljudstvo je enkrat očitno prosilo zanjo. A zastonj! „O da bi mi bogovi nikdar ne bili dali nobene hčere! Da bi jaz nikdar oče ne bil postal!“ Tako je klical Julijin oče, cesar Avgust in solze so ga zalivale.

Predragi! Zakaj vam navajam ta zgled iz starega paganskega Rima? Zato, da spoznamo iz njega, kako so se celó poštenci pagani, ki pravega Boga in njegovih zapovedi še niso poznali, zgražali nad tisto strašno pregreho, o kateri nam je sedaj spregovoriti, nad pregreho, katero nam prepoveduje šesta božja zapoved, ki se glasi:

„Ne prešeštuj!“

Lani so zagrebški listi priobčili prežalostno povest 17letnega dekleta, hčerke ugledne zagrebške meščanske rodbine.

Dekle je še pred nekaj meseci obiskavalo eno odotnih srednjih šol. Pod vplivom svobodne vzgoje doma in v šoli, pod vplivom gledišča in kina je dekle prehitro dozorelo. Vjela se je v mreže 40letnega bogatega verižnika, ki jo je kar obsipal z dragocenimi darili. Zapeljivec je odšel v drugo mesto in hči te dobre meščanske hiše je šla ž njim. Čez par mesecev se je je razuzdanec že naveličal. Nesrečnica pa se je pogrezala vedno globlje, globlje... Konečno jo je oče s silo, s pomočjo policije, potegnil iz — blata življenja!

Ali ni tudi ta nesrečni oče klical s solzami, kakor nekdanj mogočni cesar Avgust: „Da bi jaz nikdar ne bil postal oče!“

In takih očetov, takih mater, ki jokajo nad svojimi sinovi in hčerami vsled njihove sramote, skvarjenosti in razuzdanosti, je danes nebroj!

Kot nekdanj ob vesoljnem potopu, govori tudi danes Bog:

„Moj duh ne bo ostal v človeku vekomaj, ker je meso!“ (I. Mojz. 6, 3.)

„Če so druge pregrehe reke, ki milijone ljudi potegnejo seboj, je pa pregreha mesa — nečistost — pravi vesoljni potop, ki skorej vse potegne seboj v prepad. Mladeniči, možje, starčki se potapljajo v teh nečistih, razburkanih valovih, nekateri bližje, drugi dalje od obrežja, se prikažejo na površju, a kmalu zopet zginejo, se prizadevajo, da bi se rešili, a takoj nato opešajo. Nekateri pridejo na suho in se rešijo, premnogi pa utonejo in zginejo za vedno!“ (P. A. Doš.)

Prijatelj! Ali tudi ti? Bog varuj!

Silno je torej važno, da smo tudi o tej zapovedi prav dobro poučeni in vse storimo, da se vsikdar v življenju po njej ravnamo.

Šesta božja zapoved predvsem prepoveduje vse, kar žali čistost ali sramežljivost.

Bog hoče, da so naša srca vedno čista, nedolžna.

V varstvo čistosti je zato Bog sam v naša srca, v našo naravo zasadil nek prav poseben čut, čut sramežljivosti, ki povzroči, da nas je sram, da se sramujemo vsega, kar je grdo, nespodobno.

Sv. Bernard trdi, da je ta čut sramežljivosti vsakemu človeku tako prirojen, da celò tisti, ki se ne sramuje več grdo živeti, se vendar sramuje, da bi ljudje za njegovo grdo življenje vedeli.

Ta čut torej se kar sam po sebi vzbudi v vsakem poštemem človeku, v vsakem, ki tega čuta ni zamoril z grdim življenjem, vselej, kedar slučajno vidi ali sliši kaj grdega. Često mu ob takem trenutku kar rdečica šine v obraz, prestraši se, nemiren postane.

Saj kar vidiš nedolžnega Jožefa, kako je ves iz sebe, kako prestrašen kliče: „Kako bi mogel to hudobijo storiti in grešiti zoper svojega Boga?“ (I. Mojz. 39, 9.)

Ta notranji čut, predragi, je kot angel varih, ki človeku varuje najdražje, čistost srca.

Vse torej, kar ta naravni čut čistosti ali sramežljivosti žali, vse to prepoveduje šesta božja zapoved.

In kaj je to?

Kaj žali čistost?

Prostovoljne nespodobne misli in želje.

„K popolni sramežljivosti je nujno potrebno, da se vzdržimo ne samo grešnega dejanja, ampak tudi vsake misli nanj. Saj je jasno, da se duša že s samo grešno mislijo omadežuje.“ (Laktancij.)

Tu pa nam, predragi, pride v spomin mladenič, ki je ves potr prišel k puščavniku in mu je pripovedoval, kako zelo ga mučijo nečiste misli. Prosi ga, naj ga reši takih misli. Puščavnik ga pelje ven na prsto pod milo nebo, kjer je ravno veter prav močno vleknel in mu reče: „Razprostri svoj plašč in vjemi vanj — veter!“ Mladenič ga začuden pogleda in mu odvrne, da tega ne more storiti. Puščavnik mu pojasni: „Kakor vetra ne moreš v svoj plašč vjeti, prav tako ne moreš

zabraniti, da te ne bi slabe misli nadlegovale. Tvoja dolžnost je le, da vanje ne privoliš.“

Tako je! Nespodobne misli in želje, ki se vzbujajo v naši glavi, le tedaj žalijo čistost, so torej grešne, če so prostovoljne, če se prostovoljno v njih pomudimo, če imamo nad njimi dopadajenje ali — kar je še hujše — celò poželjenje, kaj grdega videti, slišati, storiti.

Sicer so to le skušnjave in torej ne grešne!

S takimi mislimi in željami stóri, predragi, kar storiš z iskro, ki ti pade na obleko! Takoj jo ugasiš in zadušiš, da se ti obleka ne vname in sam ne zgoriš. Tako tudi slabe misli in želje takoj zatri, da te strast poželjivosti ne premaga!

Zavedaj se vsikdar besede sv. Hijeronima: „Kar se sramuješ povedati, sramuj se tudi misliti!“

Nespodobni pogovori, šale in pesmi.

Sv. Alojzij je naletel na starca, ki je vpričo mladeničev grdo govoril. Vzplamtel je. Tako ga je zavrnil, da si poslej nihče ni upal več vpričo njega grdo govoriti.

Sv. Krizostom kliče: „Če je že to, kar iz ust mečejo, tako nečisto, premisli vender, kako nečist mora biti šelè studenec, iz katerega se ta grdobija izteka. Kar je v srcu, to prihaja iz ust. Kaj je gršega, kaj bolj ničvrednega, nego človek, ki nespodobno govori. Bolje bi bilo, da gnoj iz ust bljuješ, nego grde besede! Kaj bi storil s človekom, ki bi ti nečisto posodo postavil na mizo! Meniš pa, da ne kličeš jeze božje na svojo

glavo, ker izgovarjaš besede, ki so grše, kakor katera-koli ostudna posoda, pa se pri tem še drzneš vzprejeti Boga na svojo mizo! Božja miza so vender tvoja usta, kedar v sv. obhajilu vzprejmeš samega Boga na svoj jezik!"

Ni dvoma, predragi, da ravno nespodobni pogovori posebno žalijo čistost.

Zato greši, kdor o grdih rečeh govori, take stvari pripoveduje, če tudi le za šalo, da bi se mu drugi smejali.

Greše pa tudi vsi tisti, ki tako govorjenje z dopadanjem poslušajo, mu pritrjujejo, se mu smejajo.

Nespodobne pesmi! Kdo ne ve, da je tudi med našim narodom mnogo pesmi z grdimi, spodtljivimi besedami, ki pa se žal prav mnogokrat slišijo!

Nespodobni pogledi.

„Kdor nespodobno pogleduje ptujo osebo, je podoben človeku, ki vrže bakljo v svoj skedenj. On zažge v svojem srcu ogenj poželjivosti in pride prav kmalu tudi do grešnega dejanja.“ (Sv. Krizostom.)

To nam potrjujeta hudobna starca sodnika, ki sta se najprej pregrešila z nespodobnimi pogledi nad čisto Suzano, a že nista mogla več krotiti ognja svoje poželjivosti. Celò pred smrtno grožnjo se nista zgrozila, samo da bi bila svoj grešni namen dosegla.

Tako se pregreši, kdor sebe ali druge ljudi brez važnega vzroka ogleduje, kdor gleda z dopadanjem nespodobne podobe ali kdor živali nespodobno gleda, posebno ako brez potrebe in vzroka gleda živali, kedar kaj nespodobnega počenjajo.

Ni pa greha, ako se to kar hitro, mimogrede in brez vsakega nespodobnega občutka, oziroma brez privoljenja vanj zgodi.

Tudi se pregreši, kdor se vedoma vpričo drugih ljudi neprevidno slači ali oblači, ker daje s tem drugim povod k nespodobnim pogledom.

In vsa nespodobna dejanja.

Tu omenimo posebno nespodobna dotikanja.

Dovoljeno je samega sebe se dotakniti po nagem in to po vseh delih telesa koderkoli, kedar je potrebno in kolikor je potrebno.

Dovoljeno je umiti se po celem telesu.

Tudi je dovoljeno podrgniti se hitro, kar mimogrede po celem telesu koderkoli, če zarsbi.

Če pa se pri tem pomudiš dalje kot je potreba in si s tem vzbudiš nečiste občutke, je to nedovoljeno in smrten greh.

Drugega nespodobno se dotikati ni dovoljeno, razven kar je nujno potrebno, kot pri strežbi bolnikov.

Grešno in prepovedano je tudi pustiti se od drugega nespodobno dotikati.

Predragil! Zavedajmo se v tem oziru, kakor tudi gledè vseh nespodobnih dejanj besedi apostola Pavla: „Ali ne veste, da ste tempelj božji in da duh božji v vas prebiva! Če pa kdo tempelj božji skruni, ga bo Bog pokončal; tempelj božji je svet in to ste vi.“ (I. Kor. 3, 16, 17.)

In drugih besedi istega apostola: „Nečistost in vsa nesramnost se še imenuj ne med vami, kakor se spodobi svetim, ali nesramnost, ali nespametne ali grde besede!“ (Efež. 5, 3, 4.)

Šesta božja zapoved pa dalje prepoveduje tudi vse, kar napeljuje v nečistost.

V nečistost napeljujejo posebno radovedni pogledi.

Predragi! Zlepa zoper nobeno drugo reč cerkveni učniki tako zelo ne svaré, kakor zoper nepredvidnost in lahkomišljeno radovednost v pogledih.

Sv. Bazilij trdi: „Po pripovedkah starih zadostuje en sam pogled baziliska, da človeka zastrupi in umori. Prav tako je premnogokrat že en sam pogled človekov zadostoval, da mu je srce zastrupil in nedolžnost umoril.“

„Prve puščice, ki zadenejo čiste duše in velikokrat tudi umorijo, priletijo vanje skozi oči. Zato varuj svoje oči, kdor nočeš z Jeremijem zdihovati: Moje oko mi je vzelo življenje!“ (Sv. Bernard.)

„Tisti, ki svojih oči ne zavaruje, bo kmalu imel dušo polno gnjusnih misli in želja.“ (Sv. Gregor.)

Ni čuda, predragi! Saj so, kot trdi sv. Avguštin, oči okna duše.

Zato tudi sv. Duh po modrem Sirahu tako živo svari pred nepotrebnimi pogledi: „Ne vpiraj svojih oči v devico, da se kje nad njeno lepoto ne pohujšaš! Ne zijaj okrog po mestnih ulicah in ne klati se po njegovih cestah! Obrni svoj obraz od nališpane ženske in ne pogleduj po ptuji lepoti! Zavaljo ženske lepote

se jih je že veliko pogubilo in iz nje se poželjivost kakor ogenj vnema." (Sirah, 9, 5, 7—9.)

Predragi! Kralj David nam resničnost teh besedi pretresljivo potrjuje. „Sprehajal se je po strehi kraljeve hiše. In je videl nasproti od svoje strehe ženo, ki se je umivala. Žena pa je bila silno lepa." (II. Kraljev, 11, 2.)

In posledica tega njegovega radovednega pogleda! Postal je — prešeštnik in morivec!

Ti pa vender nisi svetejši kot David, modrejši kot Salomon, močnejši kot Samson! In vsi ti so — padli! (Sv. Hijeronim.)

Sv. Frančišek Serafinski je posebno svaril svoje učence pred nepotrebnimi pogledi. Povedal jim je priliki: Nek kralj je poslal k svoji nevesti, prihodnji kraljici, dva služabnika z važnimi naročili. Ko se vrneta, sporoči prvi samo odgovor neveste. Ne ve pa kralju na tozadevno njegovo vprašanje nič povedati o njeni lepoti, češ, da ni imel pri njej drugega za mar, kakor da naročilo vestno opravi. Drugi pa govori na dolgo in široko samo o lepoti neveste. A kaj naredi kralj? Tega takoj odslovi iz svoje službe, češ, da mu ne more zaupati, ker je preradoveden v svojih pogledih, onega pa postavi za svojega prvega služabnika.

Predragi! Ali ni ta kraljeva nevesta tvoja neumrjoča duša?

Zavaruj, o zavaruj lepoto njene čistosti s tem, da se varuješ radovednih pogledov!

V nečistost napeljujejo dalje nespodobne podobe in prebiranje nenravnih knjig in spisov.

Neizrečeno žalostno je, kar se danes v prav mnogih takozvanih omikanih krogih opazuje. V sobah nikjer nobene svete podobe, pač pa na vseh stenah take, da ti ob njih pogledu rdečica zalije obraz! Pravijo, da so to umetnine! Pozabljajo pa, da je največja umetnina — čista duša!

In knjige! Kaj so naredili trije najhujši sovražniki krščanstva in nedolžnosti Voltaire, Diderot in d' Alembert, ki so se sami med seboj pozdravljali in nazivali „bratje v Belcebubu“? Napisali so grde, ostudne knjige, v katerih so na uprav satanski način izpodkopavali poštenost, čistost in so jih zastonj razpošiljali na vse strani, posebno med mladino. Zgodovina priča, kako neizmerno škodo so s tem provzročili.

Sv. Terezija je dobila v mladosti slabe knjige v roke. Kmalu je bila vsa spremenjena. Sama priznava, da bi jej bilo prav to branje skorej postalo v največjo nesrečo.

Da, predragi, slaba knjiga je čistosti prav posebno nevarna. Nič je ni sram, nikoli ne zardi, vsak hip je pri roki, lahko se skrije očem starišev in predpostavljenih. Ponoči in podnevi razkriva zlobo človeških strasti in jo — vzbuja!

In s kakšno slastjo usrkava posebno mladina ta strup v se!

Mladenič, ki je bil popolnoma nepokvarjen, je dobil slučajno v roke nenravno knjigo. To je bilo zanj usodepolno. Zašel je v grehe nečistosti, o katerih poprej niti slutil ni.

Danes, ko se branje nasplošno tako zelo priporoča, ko so na mnogih krajih kar javne knjižnice, v katerih se izposoja, kar kdo hoče, brez vsake prave izbire in nadzorstva, je ravno v tem oziru treba še prav posebne pazljivosti in previdnosti.

Prav posebno pa napeljuje danes v nečistost nespodobnost v obleki.

Predragi! To kar se danes v tem oziru opazuje, presega že vse meje.

Januarija letos je prišla taka moderna dama z globoko izrezano obleko na Laškem v Costaci v gledišče. Ko jo je ljudstvo zapazilo, je dvignilo silen hrup. Spremljevalec dame je zaklical: „Divjaki!“ Dobil pa je pravi odgovor: „Divjaki so tisti, ki hodijo nagi v družbo!“

Lani so v Budimpešti priredili velik javen shod proti nedostojni modi. Na shodu so sklenili, da naj se proti ženskam, ki se nedostojno oblačijo, kar najostreje postopa. Vsaka ženska, ki nosi prekratko krilo, se mora ovaditi in policijsko kaznovati. Tudi je shod zahteval, naj družba bojkotira vse moške, ki hodijo v družbi z ženskami, katere so nedostojno oblečene.

Zanimivo je, kar se pripoveduje o nekdanjem predsedniku burske države, Krügerju. Povabljen je bil v odlično družbo. Ko pa je videl, kako nespodobno

so bile ženske oblečene, je vstal in odšel z besedami: „Pri vas ženske niso — napravljene!“

Sv. Hilarij je zaklical neki kneževski hčeri, ki je bila manj spodobno oblečena: „Če si tudi princesinja, vender ne nehaš biti kristijanka! Oblači se torej, dasi svojemu stanu primerno, vender kot kristijanka in ne kot paganka!“

Sv. Bernard trdi, da je nespodobno oblečena ženska „orodje, katerega se satan poslužuje, da duše pogublja!“

Sv. Ciprijan pa pravi, da je taka ženska „meč in strup za vse, ki jo vidijo!“

Ali je tudi med nami, predragi, katera, ki bi pripustila, da bi tudi o njej tako hude besede veljale?!

Še eno stvar omenimo tu: pohujšljive igre in predstave po glediščih in drugod.

Komu ni znana beseda kino? Že lani so poročali listi: „Zoper nenravnost, ki jo širijo kinopredstave, se oglašaja javnost v Nemčiji. Zgodovinske predstave so tuptam še nekaj vredne, družinske pa prinašajo večinoma — ostudnosti!“

K župniku kot predsedniku društva je prišel lastnik kinematografa in ga je prosil, da bi v Društvenem domu smel na nedeljo prirediti dvakrat „Kristusovo trpljenje.“ Župnik je dovolil. Bil je pa tako previden, da se je obeh predstav tudi sam udeležil, prve spredaj na vidnem mestu, druge, večerne pa čisto zadej. Ljudstva je bilo pri obeh natlačeno polno. Prva predstava

je bila prav lepa. Večerna pa je bila — ostudna prešeštna igra!

Isto velja žal le premnogokrat tudi o predstavah po gledališčih.

Ali se naj potem čudimo, predragi, нравni pokvarjenosti, ki se širi dandanes med mladino?!

Lani je vlada na Češkoslovaškem oskrbela celo vrsto predavanj za profesorje, učitelje in vzgojitelje, da bi se jim pokazala pota in sredstva, kako ovirati нравno sprijenost. Star vseučiliški profesor medicine je ob tej priliki rekel v svojem predavanju:

„Boga so odstranili s prestola, zato pa molijo zlato tele in služijo suženjsko — nečistosti. Človeštvo mora nazaj k Bogu in vzgojitelji morajo zopet podpirati Cerkev v njenem delovanju!“

Tako je! Nazaj k Bogu! Nazaj k spolnovanju njegove šeste zapovedi! Ogi-
bajmo se vsega, kar žali čistost, pa tudi vsega, kar napeljuje v nečistost! Amen.

12.

Šesta božja zapoved (II).

O grešnem znanju.

K nečistosti napeljuje tudi — in to še prav posebno — slaba tovarišija ter predomače in preprijazno obnašanje z osebami drugega spola.

Ene stvari, predragi, si vsakdo tu na tej borni zemlji prav posebno zaželi — dobrega, zvestega prijatelja.

„Kakor se dve drevesi, katerih korenine se skupaj in trdno ena v drugo razraščata in katerih vrhova segata enako visoko proti nebu, skupaj ustavljata viharju ali od njega premagana skupaj padeta, prav tako je s prijateljstvom. Ena duša je to v dveh telesih.“ (Sv. Gregor Nac.)

„Solnce vzame iz tega sveta, kdor vzame prijateljstvo!“ (Sv. Ambrož.)

Da bi prijateljstvo res bilo vsikdar — prijateljstvo!

Toda čuj, predragi, kaj trdi sv. Lavrencij Justinijan: „Mnogi se dajo zapeljati in mnogi zapeljujejo pod videzom — prijateljstva!“

„Ljubezen, prijateljstvo! Cel svet govori o tem. Vse hoče ljubiti, vse pravi, da ljubi! Pa si vendar toliko zapeljive, sebične, nizke, nečiste ljubezni prilastuje vzvišeno ime ljubezni!“ (P. A. Doß.)

Zato tudi sv. pismo ravno gledè prijateljstva, gledè tovarišije sploh, s katero naj človek občuje, dela važen, preimeniten razloček:

„Pravični možje naj ti bodo gostje in strah božji bodi tvoja čast!“ (Sirah, 9, 22.)

„Moj sin, ako te grešniki vabijo, ne vdaj se jim! Ako pravijo: „Pojdi z nami!“ moj sin, ne hodi ž njimi! Zdrži svojo nogo od njih potov; zakaj njih noge teko v hudo!“ (Preg. 1, 10, 11, 15, 16.)

V Bruselju, glavnem mestu Belgije, je bil duhovnik poklican v tamošnjo ječo, da bi na smrt pripravil zločinca, ki je imel prihodnji dan biti obglavljen. 24 let je bil šelè star. Ko nesrečnež zagleda duhovnika, prebledi, začne se tresti in glasno ihteti. Duhovnik si tega čudnega, hipnega ginjenja mladeniča, ki je toliko zagrešil, ni mogel razjasniti. Ta pa mu pripoveduje: „Komaj ste vstopili, takoj sem Vas spoznal. Vi ste bili pred desetimi leti moj profesor na gimnaziji. Izmed vseh učencev ste mene imeli najrajši. Vedno ste trdili, da sem med vsemi najbolj nadarjen in najbolj priden. Tako so trdili tudi drugi profesorji. Vsi so zatrjevali, da me čaka sijajna prihodnjost. In tudi zgodilo bi se bilo res tako, ker sem plemenite, bogate rodbine in mi sredstev za šolanje ni manjkalo, ko bi ne bil zašel v — slabo tovarišijo! Sprijeni tovariši, ki so trdili, da

so moji prijatelji, so me dobili popolnoma v svoje roke. Speljali so me na grda pota greha, nečistosti! In sedaj sem strt, propadel zločinec!"

Žalostno, pretresljivo!

Predragi! S tem pa smo že pri stvari, ki silno globoko posega v vsakdanje življenje.

Prijateljstvo se ne sklepa samo med osebami istega spola, ampak še prav posebno med osebami različnega spola.

To so takozvana znanja, ki se skle-pajo med mladino, med fanti in dekleti, češ da se bodo medsebojno spoznali za poznejši zakon.

Kristijanil Zakon je svet, častitljiv stan, dà, je prav prva naprava, ki jo je Bog sam ustanovil tu na zemlji, ki jo je Jezus Kristus povzdignil do najvišje časti, do časti svetega zakramenta, o katerem apostol narodov trdi, da je „velika skrivnost, v Kristusu in v cerkvi.“

Napačno, proti božji naredbi, proti zakramentu sv. Cerkve bi torej govoril, ko bi količkaj govoril proti zakónu!

A prav zato, ker je zakon svet in častitljiv stan, božja ustanova, je potrebno, da vsi tisti, katere Bog kliče v ta stan, pridejo vanj po pošteni poti, po poti lepega, čednostnega življenja pred zakonom.

Take ima v mislih cerkveni pisatelj Tertulijan, ko tako navdušeno govori: „Kako naj primerno opišem srečo zakona, katerega cerkev zveže, daritev sv. maše

potrdi, prisega zapečati, angeli oznanjajo, nebeški Oče blagoslovi! Dva vernika sta združena v eno zvezo, v eno upanje, v isto obljubo, isto službo. Dva sta zares v enem telesu. Skupno molita, skupno se podučujeta, skupno se opominjata. Skupno sta v cerkvi božji, skupno pri angelski mizi, združena v težavah, v veselji in trpljenji. Takim deli Kristus svoj mir. Kjer sta dva tako združena, tam je tudi on med njima. In kjer je Kristus, tam satan nima prostora.“

Lepše ko kdo živi pred zakonom, tem večjih milosti božjih si zagotovi za svoj poznejši zakon.

Tudi v tem smo si, predragi, edini, da je kolikor toliko znanja med tistimi, ki mislijo stopiti v zakon, potreba pred zakonom.

Zakon se sklepa ne za nekaj mesecev, let, ampak za celo življenje, ne le za čas zdravja in veselja, ampak tudi za čas boleznin in trpljenja.

Naj torej preskusi in presodi, kdor se tako za vedno zaveže, če se srce res s srcem ujema!

Kolikokrat so se že bridko kesali taki, ki so si lahkomišljeno, brez pravega medsebojnega poznanja, kar tijavendan pred altarjem za celo življenje podali roke, a so potem prav kmalu spoznali, da niso za skupaj! Pa je bilo prepozno!

Znanja, ki jih sklepa mladina v primerni starosti, na pošten način, z vednostjo starišev, z resnim namenom, da čimpreje stopijo v zakon, in s trdno voljo, da si pred

zakonom ne dovolijo nič napačnega, kar bi žalilo čistost, niso grešna znanja.

Grešna znanja so tista, ki jih sklepa lahkomišljena mladina prezgodej, brez resnega premisleka, često tudi brez vednosti starišev in brez pravega namena ali upanja na skorejšnji zakon, ki jih rodi ali kmalu spremlja — greh, izguba nedolžnosti, nečistost.

Razvoj in postanek takih grešnih znanj opisuje sv. Alfonz Ligvori takole:

„V začetku je med obema le neko prijateljsko medsebojno nagnjenje. Iz nagnjenja pa se kmalu vzbudi strast. In kedar je enkrat strast vzbujena, tedaj otemni razum in nesrečnež je v neštetih smrtnih grehah: v prostovoljnih nečistih mislih, željah, pogovorih in kmalu kmalu celo v dejanjih. O koliko nesrečnih mladih ljudi satan na ta način za vselej vjame v svoje kremplje!“

Sloveči pisatelj P. A. Doš piše: „Dve srci se bližata v ljubezni. Če sta obe pokvarjeni, je tako, kot bi ogenj in olje združil, kot bi dva deroča hudournika napeljal v isto strugo. Če je eno nepokvarjeno, kaj je bolj verjetno, da nepokvarjeno ozdravi gnjilobo, ali da gnjiloba skvari nepokvarjeno? Če pa sta obe srci dobri, je navzlic temu treba še velike čuječnosti in premagovanja. Marsikateri ljubezen že se je čisto pričela, a je sramotno končala!“

Dà, predragi! Mnogi, mnogi že so pričeli s poštenim znanjem, z najboljšim namenom, da to svoje

znanje tudi ohranijo skozi ves čas pošteno, a so zašli v — grešno znanje!

Začeli so v Duhu, a končali so v — mesul
Grešno znanje!

Prav nobenega dvoma ni, predragi, da je grešno znanje prav velika nesreča.

Predvsem tebi, mladenič, dekle, ki v takem znanju živiš!

Dvoje je mogoče: da pride do zakona ali pa ne pride.

Če sploh pride po takem grešnem znanju do zakona, vprašam te, kako naj vender bo tak zakon srečen?

Najvažnejšega, na čemer je ravno vse ležeče, blagoslova božjega ni nad takim zakonom.

Blagoslov božji se pridobiva z lepim, čednostnim življenjem pred zakonom, a ne z grehom!

V takem zakonu pa tudi ni medsebojnega spoštovanja.

Je nekaj čudnega: greh ubije pravo ljubezen, spoštovanje. To je prokletstvo greha.

Osebi, ki sta pred zakonom v grešni ljubezni kar plamteli ena za drugo, v zakonu često izgubita kar vso ljubezen eden do drugega.

Zakaj? Padla je podlaga tej ljubezni — medsebojno spoštovanje.

Spoštovanje se ne pridobi s tem, če eden drugemu v vsem vstrežeta, ampak če drug drugega modro varujeta, se medsebojno premagujeta, eden drugega v dobrem potrjujeta.

Dà, predragi! Niso redki slučaji, ko se je prejšnja dolgotrajna grešna ljubezen spremenila kar naravnost v — sovraštvo!

„Vzamem te, da bo mir, ker ne morem drugače! Ampak, povem ti naprej, da nič več ne maram zate!“ Tako je govoril ženin nevesti, s katero je živel dolgo časa v grešnem znanju, tedaj, ko je prišel ponjo, da jo pelje v cerkev k — poroki!

Drug tak ženin je na dan poroke vpričo svatov svojo nevesto, s katero je poprej dolgo časa imel grešno znanje in ji kdove kolikokrat zatrjeval, kako jo ima rad, prvič prav pošteno — natepel!

Posebno pa je redna posledica takega grešnega znanja pred zakonom — ljubosumnost.

Eden drugemu nič ne zaupata, ker vesta, kako je bilo prej!

Ljubosumnost je črv, ki razjeda srečo v zakonu prav do korenine.

Strašne posledice ima taka zakonska ljubosumnost.

Žalibog je taka ljubosumnost le prepogostokrat tudi zares upravičena. Kdor je pred zakonom živel grešno, le prerad tudi v zakonu pozabi na zakonsko zvestobo.

17. maja lani se je v Stranjah zgodil grozen zločin. Mož je živel v vednem prepiru s svojo ženo, ker je imel razmerje z drugo. Ta dan je prišel domov

in je takoj pričel prepir s svojo ženo. Vmes je posegla 17 letna hči. To ga je tako razburilo, da je planil v hčer in jo začel daviti. Nato pa je zagrabil sekiro in z njo udaril z vso silo hčer čez hrbet. Presekal ji je ves hrbet.

24. junija lani je na ljubljanskem polju nek invalid iz ljubosumnosti zaklal svojo ženo in nato še samega sebe ranil. Sam je izjavil preiskovalnemu sodniku: „Vse bi ji bil odpustil, če bi mi bila priznala svoj greh. Toda če bi tajila, sem sklenil, da končam njo in sebe, ker brez nje mi je življenje nemogoče.“

V Kočevju sta živela zakonska König v vednem prepiru med seboj. Radi ljubosumnosti je žena odpravila žensko osebo iz hiše v službo. To pa je silno ujezilo moža. Začel je groziti ženi z maščevanjem. 6. februarija letos je stopil zjutraj k postelji žene. Ta ga je, nič hudega sluteč, vprašala, kam hoče iti. On pa je zamahnil s sekiro po njej. Odsekal ji je levo roko in jo ranil na glavi in prsih. Nato pa je zbežal iz hiše. Potegnili so ga mrtvega iz vode.

Neredkokrat pa pride prav vsled takega poprejšnjega znanja in iz njega izvira-jočega poznejšega nesporazumljenja v zakonu celò do — ločitve zakona!

Kdo, predragi, je še do nedavnega časa kaj slišal o ločitvi zakona!

A danes — kako pogoste so!

V Združenih državah Severne Amerike je bilo leta 1884 ločenih 23.000 zakonov, leta 1919 pa

že 129.000! Prebivalstvo se je v tem času namnožilo za 62 %, število zakonskih ločitev pa za 238 %! V zadnjih dvajsetih letih se je v Ameriki ločilo 1,885.000 zakonov! Vsled tega je postalo nesrečnih 1,318.000 otrok!

Seveda je cela vrsta vzrokov za tako strašno naraščanje zakonskih ločitev vsepovsod! Brez dvoma pa je eden najvažnejših — grešno znanje pred zakonom!

Poprej komaj čakata, da prideta vkup. Ko pa sta enkrat skupaj, se pa videti ne moreta in le gledata, kako bi prišla zopet narazen. Eden drugega sta — naveličana!

Neverjetno, a resnično!

Kaj pa, če do zakona sploh niti ne pride ne!

In to se zgodi nešteto krat!

Kdo naj popiše žalost, nesrečo, sramoto, obup take zapuščene, ogoljufane, prevarane reve! Imela bi šelè pravzaprav začeti živeti, a je že brez vsega življenja, strta, na razvalini svoje življenjske sreče!

Obup pale prerad vodi v — zločini!

Lani je v Lubnici blizu Zaječara mladenič zapustil dekle, s katero je imel dalje časa grešno znanje in se je poročil z drugo. A kaj naredi zapuščena? Noč in dan misli samo na maščevanje. In nekega dne je res zgrabila samokres in je z dvema streloma umorila nezvestega svojega zapeljivca.

21 letna Slovenka je služila v Pragi kot uradnica. Bila je prav pridna in vestna v svoji službi. Vsi so jo radi imeli. Dala pa se je premotiti mladeniču, ki ji je obetal zakon, a jo je zapustil. V januariju lanskega leta pa dobi njena gospodinja pismo od nje, v katerem ji naznanja, da je nesrečna in da gre v smrt. Isti dan so ujeli v reki Moldavi ročni kovčeg — last te nesrečnice — in v njem mrtvega zadavljenega novo-rojenčka!

Predragi! Ko bi taki vsled grešnega znanja zamorjeni in pomorjeni novorojenčki mogli sedajle stopiti pred naše oči in zaklicati besedo obsodbe nad tistimi, ki so jim vzeli življenje, tako strašna obsodba grešnih znanj bi bila to, da bi se cel svet zgrozil nad njo!

In zopet je pri takih nesrečnih zapuščenih revah dvoje mogoče:

Ona spozna svojo zmoto, se resnično skesa svojih grehov in začne novo lepše življenje! Z novim ognjem se oklene Jezusa, Marije! Samo ena velika misel jo spremlja povsod: popraviti, kar je zagrešila! Samo en trden sklep prešinja njeno dušo: nikdar več nazaj v greh!

Blagor ji, če ostane v tem sklepu trdna!

Sv. Marija Magdalena, sv. Marija Egipčanka, sv. Marjeta Kortonska, nešteto drugih, ki so tudi živele v grešnih znanjih, a soses celim srcem odvrnile od greha nazaj k Jezusu in so s solzami

izpirale in izprale svoj greh, ji pričajo, da je usmiljenje božje res neskončno, ljubezen božja čudežna, milost božja vsemo-gočna!

Mogoče je pa tudi — o groza! — da ona te svoje zmote ne spozna več, tudi potem ne, ko je spoznala goljufivost sveta, ali pa nima več moči za to!

Potem pa se reva izgubi časno in večno!

„Narodna zveza ameriških mater“ je priredila lani v Washingtonu svoj letni shod, katerega se je udeležilo do 5000 zastopnic iz vseh krajev Zedinjenih držav. Največje zanimanje je vzbudilo statistično poročilo, ki pravi, da so v minulem letu 1920 pogrešili v Zedinjenih državah 65.000 deklet, ki so bile od moških izvabljene v velika mesta. Dasi so ameriške oblasti ukrenile vse potrebno, se niti ena ni našla. Ni dvoma, da so vse utonile v velikomestnem močvirju!

Kdo pa naj, predragi, sedaj še količkaj primerno opiše bridkost in žalost nesrečnih starišev, katerim je taka zapeljana reva prinesla sramoto v hišo?! To so solze, to, ki jih posebno matere takih nesrečnic prejokajo podnevi in ponoči, ob grozni zavesti, da jim je divja zver — grešno znanje — raztrgala to, kar so imeli najdražjega, nedolžnost njihovega lastnega otroka!

Ali sedaj razumemo, predragi, besede, ki jih je govorila na smrt bolna in za večnost previdena dvaj-

setletna deklica, ki je bila nekdam lepa in cvetoča, kot rožica, da jo je bilo veselje pogledati, a pozneje vsled grešnega znanja vsa vela in suha, kot kost in koža, duhovniku, ki jo je previdel:

„Prosim vas, svarite, kar le morete dekleta pred grešnim znanjem, da ne bodo na smrtni postelji tako žalostne in nesrečne, kot sem jaz!“ Amen.

13.

Šesta božja zapoved (III).

Ali res na ples?

„I seveda! Če gredo druge, zakaj bi pa jaz ne šla?“

Glej, predraga, ravno to bi ti rad pojasnil, zakaj ti, ki hočeš ohraniti čisto srce, na ples nikar ne hodi!

Saj napeljujejo v nečistost tudi — nespodobni plesi.

Pravim: nespodobni plesi!

Gotovo bi trdil preveč, ko bi rekel, da je vsak ples brez razločka nespodoben, da torej vsak ples nujno mora napeljevati v nečistost.

Skušnja potrjuje, da je mogoč tudi popolnoma dostojen, spodoben, torej nespodtikljiv ples.

Toda, čuj!

Kako se vrše med nami plesi, na katere mladina s takim veseljem zahaja, kamor tudi tebe, predraga, kakor si pravkar razodela, srce vleče?

V gostilnah, pri pijači, pozno v noč, brez vsakega pravega nadzorstva.

Nezmernost v jedi in pijači že sama po sebi napeljuje v nečistost.

„Nikar ne tožite — pravi cerkveni pisatelj Origen — nad slabostjo svojega mesa, nikar ne recite; Mi hočemo, pa ne moremo! Mi bi radi čisto živeli, a nas slepi in zbada slabost našega mesa! Ti sam provzročiš, da te tvoje meso zbada, ti sam ga oborožuješ zoper svojega duha in ga narediš močnega, ker ga z mesom prenasičuješ, z vinom zalivaš, z vso mehkužnostjo paseš in k čutnosti vzbujáš.“

„Nezmernost kar sili k počutnosti in nečistosti. Če se trebuh z nezmernostjo razširi, se zelo nečiste strasti vzbujá.“ (Sv. Gregor.)

„Če se človek z jedjo in pijačo prenasiti, potem se kar samemu sebi zdi drugačen, kot sicer. Poželjivost se vzbudi, jeza se vname, napuh dvigne svojo glavo, nečistost vzplamti.“ (Sv. Avguštin.)

„Kdor svoj trebuh prenasičuje, pa pravi, da hoče čist ostati, je podoben človeku, ki deva slamo na ogenj, ali olje vanj vliva, pa pravi, da hoče s tem ogenj — pogasiti!“ (Sv. Nil.)

„Vino in mlada kri sta dva ognja, ki vzbujata poželjivost po grešnem veselju.“ (Sv. Hijeronim.)

Ali slišiš, predraga?

Ali sedaj razumeš sv. Ambroža, ki trdi čisto naravnost: „Kjer je pijančevanje, tam je čisto gotovo tudi nečistost“? Ali sv. Efrema, ki pravi: „Pijanost je mati nečistosti“? In sv. Hijeronima, ki je izrekel nad vse ostro besedo: „Nobenega pijanca si ne morem misliti čistega“?

Že samo zato torej so plesi po gostilnah, kot se navadno prirejajo pri nas, zelo nevarni čistosti, ker so združeni z obilno pijačo.

A ples tudi sam razburja kri.

Tega tudi ti, predraga, ne tajiš, kajne? Saj sama vidiš, kako si razgreta, kako so ti lica rdeča, kako ti srce nemirno bije, kako vse kar puhti iz tebe.

Ni čuda! Skakanje in vrtenje že samo po sebi razgreje. In to ob zvokih vesele godbe in roko v roki z — drugim spolom!

Razburjena kri, razburjeni živci — oj, kako rada se temu pridruži tudi razburjena strast, razgreta poželjivost!

In ples se vrši pozno v noč!

Noč ima svojo moč in v njej prav posebno še — zapeljivost!

Predraga! Le poglej, kaj vse se dogaja ob plesih tam zunaj gostilne, na vrtu, na skritih krajih! Kaj se godi na potu domov iz plesa!

Priznala boš, da je škof Slomšek le predobro zadel nad vse žalostno resnico, ko je izrekel besede: „Nedolžnost na plesu umira, na potu iz plesa pa — umrje!“

Saj se taki plesi redno gode brez vsakega pravega nadzorstva.

Recimo, da so stariši navzoči! Sama veš, kako malo more taka navzočnost starišev zabraniti. Kako lahko se jim odtegneš, če tudi le za malo časa! Za nesrečo pa je često treba tako malo časa!

In to tudi tedaj, če te stariši res hočejo nadzorovati!

A redno se zadovoljijo s tem, da so navzoči. Drugo pa prepustijo tebi, ker ti zaupajo. Stariši se pogovarjajo med seboj, mladino pa prepuste — mladini, da se povese med seboj!

Kolikokrat pa starišev niti ni navzočih!

Nadzorstvo, če se nanje sploh misli, se v takem slučaju mirno prepusti tistemu, v čigar družbi gre dekle na ples, ki pa je morda še bolj brezskrben in nepreviden, kot dekle!

K temu pridejo prav posebno še slabi zgledi drugih, ki so morda že popolnoma skvarjeni.

Slabi zgledi imajo posebno ob takih priložnostih, ko je odporna sila često že itak opešana, strašno moč.

Vse torej, razburjenost vsled plesa, vsled pijače, vsled družčine, slabih zgledov, vse je pri takem plesu na delu zoper nedolžnost, čistost!

A za nedolžnost, čistost — kaj?

Zdi se, kakor da je ta ubožica kar popolnoma sama sebi prepuščena!

Sama zdihuje, sama joka ob tebi, dokler se žalostna prisiljena ne — umakne!

Duhovnik pripoveduje: „Poznal sem pobožno, sramežljivo dekle. Prosila me je navodila, kako bi mogla čisto živeti. Dal sem ga ji. Nekaj časa pozneje pa srečam isto dekle. Oči je pobesila in prebledela. Popolnoma je bila spremenjena. Kaj je bilo temu vzrok? Z drugimi

dekleti je šla na ples. Tu pa je zgubila nedolžnost. Padla je. Silno ji je bilo žal, a prepozno.“

Letos v januarju je bilo v Zagrebu. Mlado dekle se je dalo premotiti vojaku, da je šla z njim na ples. Od plesa pa sta šla na samoto, proti gozdu. Saj sta si imela toliko povedati! Tu pa je hudobnež oropal nesrečnico najprej nedolžnosti. Ne le to. Videl je, da ima dekle denar pri sebi. Večkrat jo je zabodel z bajonetom in nato popolnoma oropal. Truplo je hotel zakopati. Pa ni mogel, ker je bila zemlja zmrznjena. Toda dekle ni bilo mrtvo. Ko se je reva v silnem mrazu zavedla, se je z največjim naporom privlekla do prve hiše in klicala na pomoč. Groza je prevzela vse, ko jim je pripovedovala, kako strašne reči so se z njo zgodile.

Pač ta nesrečnica, če še živi, bridko bridko obžaluje, da je šla na ples!

Pa veš, predraga, kdo je gospodar na takih nespodobnih plesih?

Blažena Katarina Emeriška pripoveduje: „Nekoč je bil na sv. Treh kraljev večer ples prav blizu mojega stanovanja. V svojo veliko žalost sem bila celo noč priča tega razposajenega plesa. V sredi plesalcev sem videla — hudiča samega. Opazovala sem, kako je posameznikom neprenehoma vzbujal grešne misli in želje. Angeli varuhi so jih svarili. A ti se zanje niso zmenili. Vedno so se obračali le k hudobcu. Prav nič dobrega nisem videla. Nihče ni odšel brez škode.“

Prav to misel, da ima namreč nad plesalci hudobni duh sam prav posebno

moč, beremo tudi pri cerkvenem pisatelju Tertulijanu. On pripoveduje, da je ob njegovem času bila neka kristijanka, ki sicer ni bila napačna, na plesu naenkrat obsedena. Ko so duhovniki izganjali iz nje hudobnega duha, so ga vprašali, kako da se je predrznil kristijanko obsesti. On pa je odgovoril: „Pravico sem imel do nje. Dobil sem jo na svojih tleh, na svojem posestvu!“

Predraga! Sedaj te pa že kar vidim, kako si osupnjena in kako neverno zmajuješ z glavo. Kar pretrese te misel, da bi hudobec sam na plesišču imel kako posebno moč in oblast.

Toda odgovori mi: Koliko dobrega, čednostnega, Bogu dopadljivega se pa navadno naredi na plesu?

Sama si v zadregi, kaj bi povedala?

Dobrega, kar bi bilo res Bogu v čast in veselje, na takih plesih pač ni — nič!

Hudega pa provzročé taki plesi neizmerno veliko.

Saj trdi učeni Gerson, da „na plesišču plešejo vsi grehi.“

Dekle, ki začne na plese zahajati, je naenkrat vsa spremenjena. Veselje do molitve, prava srčna pobožnost, ubogljivost, ljubezen do starišev mine. Vse kaže, da se je že vnela strast v njenem notranjem.

Tu, na plesiščih, imajo v neštetih slučajih svoj prvi začetek grešna znanja z vsem hudim, kar iz njih izvira. Tuse pričjenja žalost in gorje nezakonskih mater!

Semkaj vodi prva sled grozних zločinov zoper novorojenčke, strašnih detomorov! Večina vseh fantovskih pretefov in pobojev je posledica takih plesov, na katerih posebno ljubosumnost bolj kot kjerkoli razburja mlada srca in podžiga njihove strasti!

Le poglej časopise! V njih kar mrgoli takih-le novic: „Zaradi R. Tončke so se na plesu sprli šenturški fantje. Eden je bil smrtno nevarno ranjen, eden pa težko poškodovan.“

Poročevalec pristavlja: „Najboljše bi bilo, da bi vse udeležnike takih surovih plesov — pozaprl!“

Tako stroga in ostra midva pač nisva, kajne?

Vender pa prav po tej hudi obsodbi tem lažje razumeva, zakaj cerkveni učniki tako zelo obsojajo ples.

Sv. Ambrož trdi: „Kjer se pleše, tam ni varna več sramežljivost in čistost, posebno ako se to godi po noči, ki je prijateljica hudobij. Kdor hoče čisto in pošteno živeti, ne hodi na ples.“

Sv. Efrem vprašuje: „Od koga so se kristijani naučili plesati? Kdo jih je tega učil? Gotovo ne sv. Peter, ne sv. Pavel, ne sv. Janez ali kateri od Duha Gospodovega napolnjeni človek, ampak peklena kača.“

Sv. Bazilij pravi: „Če tudi nekateri na plesu telesno ne greše, se vender vsi na duši spridijo in omadežujejo.“

Sv. Karol Boromejski je v svoji nadškofiji prepovedal ples s temi besedami: „Ples, ki je tako škodljiv in čistosti krščanskega življenja tako nevaren, naj se po-

polnoma iztrebi, ker je vzrok mnogih nerodnosti in pre-greh proti čistosti, vzrok razuzdanosti, umorov in po-bojev.“

Pripomnimo le še, da je ples tudi telesnemu zdravju prav mnogokrat zelo nevaren.

Priraja se često v majhnih prostorih, kjer je gnječa in zato tudi vročina zelo velika. Plesalka stopi vsa raz-greta ven, da se nekoliko ohladi ali zunaj na prostem kaj pogovori. Zunaj pa je vetro, preprih, burja. Ali pa se v takem vrača domov! Niti ne sluti ne, da za njo stopa in jo tudi dohiti prehlajenje, je-tika! Pa začne kmalu hirati, pokašljevati! In že ji gleda iz pravkar tako cvetočega obraza — smrt!

Dà, celò takih slučajev ni malo, da je prav na plesišču vsled razburjenja plesalki prišlo slabo in je bila na mestu mrtva.

Tako se je zgodilo leta 1866 v dvorani dunajske stavbinske družbe. Zbrana je bila velika, odlična družba na plesu. Med njimi je bil tudi urednik slovečega du-najskega lista Ernst pl. Teschenberg s svojo krasno 22 letno gospo. Ona je bila središče vse družbe, prva plesalka in krasotica. Popolnoma zdrava je bila. V naj-boljši volji se je pogovarjala z družbo. Godba zopet zaigra. Gospa odda mantilo svojemu soprogu in se ob roki veselega plesalca zavrti po dvorani. Naenkrat pa vse obstane. Prva plesalka, najkrasnejša izmed vseh, 22 letna gospa pl. Teschenberg se izvije svojemu ple-salcu iz rok in leži sredi dvorane zadeta od srčnega mrtvouda na tleh — mrtva!

Kje so torej, predraga, kje dobrote in koristi plesa?!

In vendar je ples danes tako silno razširjen!

Posebno po Primorskem je ples kar prava ljudska strast!

Kako milo dirne človeka, ko bere v „Slovcu“ z dne 11. maja 1921: „Protiplesom je govoril na občnem zboru političnega društva v Divači Dr. Wilfan. V vipavski dolini so prinesli plesi davkarji v enem letu 50.000 lir! Ples pospešuje pijanost, vse kulturno delo vsled tega spi. Namesto, da bi nakupovali knjig za knjižnice, ponekod kar dan za dnem rajajo!“

A tudi po Sloveniji sploh! Saj so škojfe že kar v pastirskih listih prisiljeni javno nastopati proti plesom!

Navzlic temu pa se žalibog tudi med nami kar naprej ustanavljajo — plesne šole!

Celò negodna šolska mladina se že vzgaja s — plesom!

Ali naj se potem čudimo, če že v poročilu o seji višjega šolskega sveta v Ljubljani z dne 17. nov. 1921 beremo: „Slučaj dijaka, ki ga je policaj ponoči zasledil pri nemoralnosti, je dal višjemu svetu povod, da se je dalj časa pomudil pri vprašanju: Kaj naj se stori zoper rastočo nemoralnost med šolsko mladino? Pozno v noč posedajo po gostilnah dijaki v družbi dijakinj. Po kratkem razgovoru se sklene prositi

policijsko ravnateljstvo, naj stražniki bolj pazijo na gostilne in na tiste, ki v mraku in ponoči pohajkujejo in naj krivce naznanijo šolskim vodstvom.“

Priznajmo si odkrito:

Policija bo pač bore malo mogla v tem oziru storiti, če se bo tudi naprej med mladino na tak način širil — ples!!

Saj če že o plesu odraščениh trdi sv. Efrem: „Kjer je ples, tem je zaslepljenost mož, pogubljenje žensk, žalost angelov in veselje hudičev“ — kaj naj rečemo potem šelè o plesu take negodne mladine!!

Ni dvoma, da Slovenci v нравnem oziru zadnja leta nazadujemo, zelo nazadujemo!

Leta 1920 je bilo med nami 28.536 rojencev. Od teh pa je bilo — čujte in strmite! — 4618 nezakon-skih, torej 161·4^{0/00}! To se pravi: Vsak šesti rojenec je bil pri nas že rojen izven zakona!

Ali ni s tem jasno dokazano, da z naraščanjem plesov нравnost — propada!

Na нравnosti, poštenosti pa je vender vse ležeče!

Največji, najmogočnejši narodi zemlje so propadli, kakor hitro se je med njimi splošno razširila pokvarjenost in razuzdanost!

Pa bi se naš mali slovenski narod mogel ohraniti, če bi se нравstveni prepad tudi naprej tako grozno širil med njim s pomočjo gostilniških plesov, kakor se to godi sedaj!

Dà, predraga, tako je s plesom!

A ti ugovarjaš: Jaz sem dovolj trdna! Zame se ni bati, če tudi grem na ples!

Ti, ti! Ali ne čutiš, kako zelo ta tvoja moška beseda spominja na apostola Petra, ki je prav tako moško zatrjeval Jezusu pri zadnji večerji: „Ko bi se ravno vsi pohujšali nad teboj, se jaz nikdar ne bom pohujšal!“ (Mat. 26, 33.) Par ur pozneje pa je že sramotno Jezusa — zatajil!

Ali ne veš, kaj pravi sv. pismo: „Kdor stoji, naj gleda, da ne pade!“

Gledè čistosti pa nihče ne stoji dovolj trdno!

In zopet ugovarjaš: Kako se bom pa potem omožila, če ne bom hodila na ples?

Predraga! Le verjemi, da radi tega ne boš ostala samica brez ženina, če ne boš hodila po plesiščih in gostilnah! Skušnja kaže, da ravno taka, ki veliko hodi po plesih, često ostane na cedilu, taka pa, ki po plesih ne hodi, ampak lepo in pošteno doma živi, dobi prav dobrega ženina!

In če bi tvoja bojazen tudi res upravičena bila, če bi res ravno zato ne dobila ženina, ker nočeš iti na ples — blagor ti! Saj to ni glavno, da sploh prideš v zakon, ampak to, da prideš v srečen, od Boga blagoslovljen zakon!

Čuj pa, kaj trdi skušen mož: „Izmed sto zakonov, ki se na plesih prično, jih je najmanj devetdeset nesrečnih!“

Če pa, predraga, navzlic vsemu le vztrajaš pri tem, da hočeš na vsak način na ples, pa poslušaj, kako je ravnala sv. Adelajda, vdova cesarja Otona!

Pred svojo smrtjo je pokazala duhovniku, ki jo je previdel, mrtvaški prt in mu je rekla: „Ta prt sem si sama naredila! Kolikorkrat sem s cesarsko krono, v cesarskih oblačilih morala nastopiti pred svetom, vselej sem potem nekaj časa delala na tem prtju, ki me je spominjal smrti, v kateri bom zadnjemu beraču enaka. Tako se nisem prevzela, tako sem se ohranila čisto!“

Sredi plesa se tudi ti, predraga, vsaj za trenutek spomni na svoj — mrtvaški prt! Amen.

Šesta božja zapoved (IV).

Nečistost — najgrša pregreha!

„Vinograd si prestavil iz Egipta. Zakaj si podrl njegovo ograjo, da ga obirajo vsi, ki hodijo mimo po potu? Divji prešič iz gojzda ga je razril in samotna zverga je objedla.“ (Psalm 79, 9, 13, 14.)

Ta vinograd, prestavljen iz Egipta greha v obljubljeni deželi čednosti in ljubezni božje — saj ga poznate, predragi!

To je človeška neumrjoča duša.

Ograja tega vinograda je sveta sramežljivost, ki jo je Bog sam vsadil v naša srca kot posebno uspešno varstvo te neumrjoče duše.

Toda — groza! Ograja je podrta, sveta sramežljivost uničena, pregnana!

Ne po krivdi Boga! Po tvoji lastni krivdi, o nesrečni človek, ki si se vdal — nečistosti!

Sedaj pa obirajo vsi, ki hodijo mimo, ta vinograd. Divji prešič rije po njem, divja zver ga objeda!

Ali si že videl, prijatelj, tak prekrasen vrt, poln najlepših cvetic, uničen, razdejan od divje zveri?

Čas je in tudi potreba, da si ga ogledaš!

Neumrjoča duša — razdejana od pregrehe nečistosti!

„O kako grenak in oster je sad nečistosti, grenkejši kot žolč, ostrejši kot meč!“ (Sv. Hijeronim.)

Najgrša, najostudnejša izmed vseh pregeh na zemlji je nečistost.

Silno sramoti človeka samega.

Oropa ga človeške časti in dostojanstva, oropa ga — človeka!

Človek je po božji volji kralj vsega stvarstva na zemlji, gospodar vseh živih bitij na njej.

Bog sam je govoril prvima človekoma: „Naraščajta in množita se in polnita zemljo in podvrzita si jo in gospodujta nad ribami v morju in pticami pod nebom in nad vsemi živalmi, ki se gibljejo po zemlji!“ (I. Mojz. 1, 28.)

Dal mu je razum in prosto voljo.

S tem razumom in s to prosto voljo mora človek gospodovati ne samo nad vsemi živalmi na zemlji, ampak v prvi vrsti tudi nad tem, kar je v njem samem živalskega, nad svojim telesom.

Neumrjoča duša, podoba Boga samega, mora kraljevati nad umrljivim telesom, ki je prst zemlje!

To je res človek.

Pri nečistniku pa je ravno narobe. To, kar je živalskega v njem, telo, kraljuje nad njegovo dušo!

Zato pa ima prav sv. Evzebij, ko trdi: „Kakor čistost povzdigne človeka do angelov, tako ga nečistost poniža do živali, dà, pod žival.“

Nečistost poniža človeka do živali!

„Človek, ki je v časti, ne pomisli; enak je neumnim živalim in je njim podoben.“ (Psalm 48, 13.)

Žival se da voditi zgolj svojemu naravnemu nagnjenju, naravnemu nagonu. Saj nima razuma in proste volje.

In tako dela nečistnik.

Sv. Bernard pravi: „Ako se človek vda nahu, je človek, ki greši, a greši kot angel. Ako se vda lakomnosti, je zopet človek, ki greši, a greši kot človek. Ako se pa vda nečistemu poželenju, je tudi človek, ki greši, a greši kot žival. In ker greši kot žival, nima več onega spoznanja, one duhovne luči, ki ga razloči od neumnih živali.“

„Kaj se ti ne zdi — vprašuje sv. Janez Avilski — da bi bilo nekaj izrednega, čudnega, ko bi nespačetna žival vodila človeka na vrvi in ga gnala, kamor bi se njej zljubilo? Ko bi ona vodila tistega, ki bi moral njo voditi? Pa glej! Prav veliko je takih, ki se dajo voditi na vrvi svojih živalskih strasti, in to nizkih in visokih, revnih in bogatih! In prav zato, ker je njihovo število tako veliko, zato komaj zapazimo, kako sramotno je to! Ne iznenadi, ne prestraši nas več! In to je še najbolj žalostno!“

Predragi! Saj vam je znana zgodba o paganskem modrijanu Dijogenu! Pri belem dnevu je šel po

mestu Atene s prižgano svetilko, kakor bi nečesa iskal. Vprašajo ga, kaj išče. Odgovori: „Jaz iščem — ljudi!“ Začudeni ga zavrnejo: „Kako vender moreš iskati ljudi, ko jih je vse polno okrog tebe!“ On pa jim reče: „To niso ljudje, to so — živali!“

Pomenljiv odgovor! Dijogen je hotel s tem povedati, da tedanji prebivalci Aten niso živeli kot razumni ljudje, ampak kot brezumna živina, zgolj po svojih naravnih nagnjenjih in strasteh!

Premislite, predragi, če ne velja ta sodba, izgovorjena od pagana nad pagani, še v neprimeroma hujši meri o kristijanih, ki služijo nečistosti!

Ti pa se v resnici ne ponižujejo samo do živali, ampak pod živali!

Žival ne more drugače, ker nima razuma.

Kristijanu pa kaže luč razuma, kako bi moral. Tudi mu daje ljubezen božja na razpolago prav vse milosti, da bi kraljeval z duhom nad svojim telesom.

Nečistnik pa — noče! Kaj se torej ne ponižuje pod žival?

Nečistost strašno skruni človekovo telo.

Človekovo telo, predragi, je posoda neumrjoče duše.

Že samo na sebi je zato najlepši umotvor božji tu na zemlji.

Le glej, predragi, njegovo bistro oko, čudoviti izraz njegovega obraza, njegovo pokončno hojo! Le poslušaj glas njegovih ust! Le občuduj njegovo trpežnost, vztrajnost!

Nešetokrat smo slišali ob času svetovne vojske: Nobena žival ne prenese toliko napora, mraza, vročine, lakote, žeje, kot človek!

Čudovito pa je poveličanje kristijanovega telesa že tu na zemlji po milosti božji, po molitvi sv. Cerkve!

V sv. krstu, sv. birmi, sv. poslednjem olju je maziljeno s sv. oljem in sv. krizmo. V sv. obhajilu postane posvečena posoda zakramentalnega Jezusa samega. Ob vsaki priliki ga Cerkev blagoslavlja z blagoslovljeno vodo, zaznamuje z znamenjem sv. križa kot posebno svetišče božje.

Nobena cerkev, nobena sveta posoda ni tako posvečena, kot je telo kristijanovo!

Apostol Pavel to lepo pove: „Ali ne veste, da je vaše telo tempelj svetega Duha, kateri je v vas, katerega imate od Boga in da niste svoji?“ (I. Korinč. 6, 19.) — „Ali ne veste, da ste tempelj božji in da Duh božji v vas prebiva?“ (I. Korinč. 3, 16.)

Isti apostol pa pristavlja tudi strašno grožnjo: „Ako pa kdo tempelj božji skruni, ga bo Bog pokončal!“ (I. Korinč. 3, 17.)

In to ravno dela nečistnik!

Ude svojega telesa, stokrat, tisočkrat blagoslovljene za Boga in njegovo službo, zlorablja on v — greh!

Strašno je Bog kaznoval kralja Baltazarja, ker je oskrnil svete posode, ki jih je uropal iz jeruzalemskega templja. In vendar te posode niso nikdar prišle v dotiko s Telesom Gospoda samega!

Ali naj se potem, predragi, čudimo, da se razdejanje nečistosti tolikokrat že tudi na zunaj pozna na telesu! Oči, poprej tako mirne, vesele, postanejo pri nečistniku često nemirne, vidni izraz notranjega nepokoja. Lica poprej rdeča, veselo se smehljajoča postanejo bleda, vela, često celò odurna. Celotno telo, poprej izraz zdravja, postane opešano, slabotno, izmozgano.

Zato je tak nečistnik — mladenič v najlepših letih mladosti! — pretresljivo klical: „Moje telo je popolnoma brez moči. Komaj že pričakujem smrti, dasi se je na drugi strani silno bojim. Saj zavest, da sem se sam uničil, se naredil nezmožnega za vsako delo, ta zayest me muči noč in dan!“

Ko je sloveči lazarist P. Hajdrih slišal o mladi deklici, kako je zašla na slaba pota, je rekel: „Ne bo dolgo, ko bomo to revo mi dobili v bolnišnico! Da bi nesrečnica vsaj majhno pomislila, kako kmalu bo popolnoma opešala, prav gotovo bi se spreobrnila, če ima še količkaj milosti!“

Sedaj pač lahko razumemo, predragi, zakaj so mnogi svetniki že po zunanjem, posebno po neprijetnem duhu, spoznali ljudi, ki so živeli v nečistosti.

Sv. Katarino Sijensko je srečala nečistnica in jo nagovorila. Toda Katarina se prime za nos, ker ne more prenašati groznega smradu te grešnice. Ko je pozneje to pripovedovala svojemu spovedniku, blaženemu Rajmundu, je pristavila: „Smrad te duše mi je bil tako neznosen, da me je silil k bljuvanju.“

Ostudna je nečistost dalje, ker je prav ta pregreha najgrša nehvaležnost, največje razžaljenje trojedinega Boga.

Napram Bogu Stvarniku!

Sv. Hijeronim pravi: „Edino le grda nečistost je Stvarniku izsilila kes, da je človeka ustvaril in ga pripravila k pravičnemu sklepu, da je vse človeštvo pokončal z vesoljnim potopom.“

A prav to velja še danes.

Kako ravna sin, ki podobo svojega očeta, svoje matere vrže vpričo njih na tla in pohodi?

Ti se zgražaš nad takim hudobnim sinom!

Glej! Nečistnik vrže podobo svojega nebeškega Očeta, ki jo nosi v svoji duši, v blato najgrše strasti, jo potepta, onečasti!“

Napram Bogu Odrešeniku!

„Občudujmo, yeselimo se, hvalimo, častimo, molimo! S smrtjo našega Odrešenika smo mi vsi poklicani iz smrti v življenje, iz teme k luči, iz pregnanstva v domovino, iz zaničevanja k poveličanju, iz žalosti k veselju!“

Tako kliče ves navdušen nam vsem sv. Avguštin ob premišljevanju dela našega odrešenja.

Ali ga pa uboga nečistnik?

Le glejte ga, predragi, kako s svojimi ostudnimi mislimi vedno znova tolče po trnjevi kroni milega Zveličarja, da se mu trnje čedalje globlje zabada v njegovo presveto glavo! Kako mu s svojimi nečistimi usti pljuje v njegov trpeči obraz! Kako neusmiljeno ga s svojimi grdimi dejanji znova biča!

Tudi njemu — kristijan! — kaže pagan Pilat razmesarjenega Zveličarja, da bi ga nagnil k sočutju in mu kliče: Ecce homo! Glej človek!

A kot hudobni Judje je tudi nečistnik brez sočutja, brez srca! Tisti hip že zopet križa svojega Zveličarja z novimi grehi nečistosti!

Napram Bogu Posvečevalcu!

„Sveti Duh je nam poslan, da to, kar je Zveličar pričel, moč svetega Duha dovrši, kar je on pridobil, ta ohrani, kar je on odrešil, ta posveti.“ (Sv. Avguštin.)

In res! Prečudno je to delo Posvečevalca v duši človekovi! V vsaki posamezni duši neprenehoma nadaljuje in dovršuje delo odrešenja. Kot najboljši vrtnar priliva, obrezuje, čisti s svojimi velikimi milostmi in darovi!

A kaj, ko si pa nečistnik ne pusti blizu! Ko je pri njem vse to delo zastonj!

Trenutek grešne strasti je njemu ljubši kot vse neštete milosti božje!

Zato opušča sv. zakramente, najsvetejšo daritev, molitev! Zato zavrže milost božjo!

Le tako moremo, predragi, razumeti grozne besede mladeniča, vdanega nečistosti, ki jih je govoril svojemu spovedniku, ko ga je skušal ta spraviti nazaj na pravo pot: „Ako mi pokažete na eni strani odprti pekel in bi bilo čisto gotovo, da po prvem grehu nečistosti pridem vanj, na drugi strani pa mi pokažete priložnost k temu grehu — storil ga bom!“

In besede sv. Alfonza: „Več ljudi pride v pekel zavoljo same nečistosti, kakor zavoljo vseh drugih grehov skupaj!“

To provzroči zavržena milost sv. Duha!
 Nečistost je zares strašna gnjusoba v očeh tro-
 jedinega Boga!

In v očeh angela variha, vseh drugih an-
 gelov božjih — kolika gnjusoba je nečistost!

Saj je ni pregrehe, ki bi bila bistvu angelov bolj
 nasprotna, kot nečistost. Angeli so čisti duhovi!

In tem čistim duhovom so v varstvo izročene
 naše duše.

„Bog je svojim angelom zapovedal zavoljo tebe,
 naj te varujejo na vseh tvojih potih.“ (Psalm 90, 11.)

Sv. Bernard ti kliče gledè na te besede: „Ko-
 liko spoštovanje mora ta beseda vzbujati v tebi, koliko
 vdanost, koliko zaupanje! Spoštovanje radi njihove na-
 vzočnosti, vdanost radi njihove dobrote, zaupanje radi
 njihovega varstva. Zato hódi previdno kot tak, kateremu
 so na vseh njegovih potih na božje povelje angeli blizu!
 Kjerkoli si, na kateremkoli kraju, imej spoštovanje pred
 svojim angelom! Ne drzni se v njegovi pričujočnosti
 kaj storiti, kar bi si pred mojimi očmi ne upal!“

Predragi! Sedaj pa pogledjte nečistnika, kako dela!
 Misli, želje, pogovori, dejanja, vse v popolnem nasprotji
 s tem, kar in kakor bi po volji angelov smel in moral!

Angel varih pa joka ob njegovi strani, si z ža-
 lostjo zakriva obraz, da ne bi videl groznega razdejanja,
 katero v duši njegovega varovanca provzroča — ne-
 čistost!

Poglejmo, predragi, le še na svetnike
 božje, kako oni sodijo o nečistosti!

Najgrše, najostudnejše na svetu jim je nečistost. Rajše pretrpe vse, tudi smrt, kakor da bi privolili v najmanjšo nečistost.

Glejte sv. Hijeronima, kako s kamni samega sebe bije po prsih do krvi! Občudujte sv. Bernarda, kako se po zimi v najhujšem mrazu do vratu vtaplja v mrzlo vodo! Strmite nad sv. Frančiškom Serafinskim, kako se ves v krvi valja po bodečem trnju!

Zakaj? Zgolj zato, da pogase v svojem notranjem ogenj nečistih skušnjav, da ne bi tudi le za hip privolili v to, pred čemer so se zgražali bolj kot pred vsem drugim na svetu.

In tudi ti, o človek, ki si morda sam vdan nečistemu grehu, pričaš o ostudnosti te pregrehe!

Zakaj se skrivaš s svojim grehom v samoto, na skrivni kraj, v noč in temo? Zakaj ti je toliko ležeče na tem, da bi svet za tvoj greh ne vedel? Zakaj vztrepetaš, če tvoje slabo življenje pride v javnost?

Veliki slikar Leonardo da Vinci se je sprehajal nekoč po ulicah svojega rojstnega mesta. Pred seboj zagleda dečka, ki je bil tako čudovito lep, da je kar ostrmel. Takoj je sklenil, da ga naslika. Povabil ga je s seboj. Od tedaj so minula leta. Tu pa je zagledal slikar na mestni ulici mladeniča v cvetu let, a tako ostudnega, grdega, kot podobnega še nikdar ni videl. Mladenič ga poprosi miloščine. On ga povabi, da gre ž njim, češ da ga bo naslikal in ga zato tudi plačal. To se zgodi. Ko je slika že skorej dovršena, mladenič hoče oditi. Oko pa mu obvisi na sliki ma-

lega dečka na steni. Gleda jo, gleda, prebledi, tresti se začne in v trenutku je ves v solzah. Slikar si ne ve pojasniti tega njegovega čudnega obnašanja. Vpraša ga, zakaj je tako ves iz sebe. Mladenič komaj more od žalosti govoriti. „Slika tega dečka — to je moja lastna podoba! Pred 20 leti ste me slikali ravno tu. Takrat, o takrat sem bil še nedolžen, nepokvarjen! Pozneje pa sem se izgubil. Vdal sem se nečistosti! In danes sem popolnoma uničen!“

Ali sedaj verjamemo, predragi, da se moramo grehov zoper čistost res prav posebno varovati? Ker so ti grehi in sicer že same misli, ako so popolnoma prostovoljne, — ravno vsled gnjusobe in ostudnosti te pregrehe — smrtni grehi! In ker ne skrunijo samo duše, kakor drugi grehi, temveč tudi telo, ki je tempelj Syetega Duha!

Vzemimo si torej k srcu opomin sv. Pavla:

„Nečistost in vsa nesramnost se še ne imenuj ne med vami, kakor se spodobi svetim, ali nesramnost ali nespartmetne ali grde besede!“ (Efež. 5, 3, 4.) Amen.

Šesta božja zapoved (V).

Nečistost — največja nesreča!

Še iz enega vzroka se moramo grehov zoper čistost prav posebno varovati: Ker imajo ti grehi silno strašne nasledke.

„Nesramnost je silno velika hudobija, je ogenj, ki do pogube žre in vse mladike s korenino izruje.“ (Job. 31, 11, 12.)

Sveti evangelist Janez je v svojem zamaknjenju na otoku Patmos „slišal iz templja velik glas, ki je rekel sedmerim angelom: Pojdite in izlite sedmere kupe jeze božje na zemljo. In prvi je šel in je izlil svojo kupo na zemljo in grozovita in silno huda rana se je naredila ljudem, kateri so imeli znamenje zveri in tistim, ki so molili njeno podobo.“ (Skr. raz. 16, 1, 2)

Predragi! Saj smo si na jasnem, kajne, da tisti, ki služijo nečistosti, zavržejo svoje človeško dostojanstvo, se ponižajo do živali in pod žival, imajo torej znamenje zveri na sebi in molijo njeno podobo.

Zato pa se nikaar ne čudimo, če res angel božji nad temi nesrečneži izlije kupo jeze božje in se grozovita rana naredi na njih!

O rana, ki jo nečistost provzroči na človeku, je grozna, strašna! Neznosen smrad razširja na vse strani.

Ni prijetno razkrivati to rano!

A bódi, tebi, ljuba mladina, v — svarilo! Mržnja in sovraštvo do Boga in božjih reči, je predvsem nasledek nečistosti.

„Uči se — tako opominja sv. Avguštin — v stvari ljubiti svojega Stvarnika in nikar ne navezuj svojega srca na reči, ki jih je Bog ustvaril, da ne boš res na stvareh obtičal, tistega pa izgubil, ki je tudi tebe ustvaril!“

Nečistnik pa ravno stvar vzljubi pregrešno in obvisi na njej s svojim srcem, pri tem pa izgubi Stvarnika.

Čisto naravno!

Ljubezen božja je solnce vsega našega življenja. Ona sveti v temi nevarnosti, skušnjav in zmot. Pa tudi greje z žarki božjih milosti, da vse cvete, duhti, zori in rodi najlepših sadov, krščanskih čednosti.

Prostovoljna nečistost pa — že sama na sebi smrtni greh — nujno pogasi ogenj te ljubezni v srcu človekovem, zamori pa tudi sad te ljubezni!

Z a m o r i l j u b e z e n b o ž j o !

Kako naj človek, ki služi svojim grešnim strastem, rad in z veseljem misli na svojega Boga, svetost in čistost samo, ki sovraži vse grešno, nečisto! Kako naj pobožno, z ljubeznijo misli nanj on, ki ga ne ljubi! In to ravno je molitev. Pa se potem čudiš, če nečistnik tako hitro začne opuščati molitev! Zoprna mu je. In zoprno mu je vse, kar ga spominja na Boga. Vzbuja

mu vest, spominja ga božje sodbe, kazni. Ali naj s takimi mislimi vztraja v grehu? A on noče greha opustiti! Zato se misli na Boga čedalje bolj otresa, da tem brezskrbneje more služiti svojemu grehu.

Ali ni potem samoumevno, predragi, da luč sv. vere vedno bolj pojema v njegovem srcu, vgaša, dokler popolnoma ne ugasne! Saj ji ne samo ne pri-liya olja, še ven ga jemlje iz svetilke. Rad se mudi v slabih družčinah, z veseljem posluša grde pogovore, s slastjo prebira pregrešne knjige! Tudi sv. mašo in pridigo opušča. Če pa še sploh pride, pa je samo telo še v cerkvi, misli pa so drugje! Nedelje skruni. Ne prejema sv. zakramentov. Morda spočetka še pride tuintam k spovedi, k sv. obhajilu. A brez kesanja, brez trdnega sklepa poboljšanja! Morda celò s sklepom v grehu vztrajati! Božjeropno!

Kako naj tak nesrečnež ljubi Marijo, Devico brez-madežno! Kako naj ljubi svojega angela variha!

In tako zavrže vse, kar mu dobro hoče, kar ga hoče rešiti; oklene se samo tega, kar mu daje vzpodbudo k — grehu!

Sam je v družbi zapeljivca, greha, satana!

Grozna samota!

Pred par leti sta dve mladenki, Pepca in Tončka, služili v Ljubljani. Bili sta pridni. Obnašali sta se vzgledno. Dobili sta službo v belgrajskem katoliškem zavodu. Kmalu pa sta se popolnoma spremenili. Nič več ju ni veselilo pošteno dekliško življenje. Vdali sta se nečistemu grehu. Zapustili sta svojo dobro službo. Vstopili sta v drugo službo, kjer sta lahko „prosto“

živeli. V cerkev ju ni bilo več. Ni bilo dolgo potem, ko sta obe od katoliške vere — odpadli!

Če pa nečistnik ne ljubi Boga, kako naj ljubi tiste, ki mu Boga oznanjujejo, katoliško Cerkev, duhovnike!

Znan pisatelj pripoveduje, da v družbo, katere namen je uničenje Kristusove vere, sprejemajo v najvišje stopinje posebno take, ki se ne sramujejo tudi najgrših grehov nečistosti.

Kako satansko premišljeno je to! Človek, ki se pogrezne v blato nečistosti, on strupeno sovraži vse, kar ga kakorkoli spominja na Boga! Je torej zares porabno orodje v boju zoper Cerkev!

Čudovit sad ljubezni božje pa je tudi ljubezen do bližnjega.

Kaj potem čuda, predragi, če zamorjena ljubezen do Boga zamori tudi ljubezen do bližnjega!

Kdor samega sebe, svojo neumrjočo dušo sovraži, komu naj bo on dober?

Celò lastne stariše zavida. Če jih je poprej še tako ljubil, kakor hitro ga dobi nečistost v svoje zanjke, jih nima več za mar. Žalost na žalost jim proizvrača. Stariši jokajo, opominjajo, svare. On se pa za vse to ne briga. Zapravlja jim premoženje, čast, zdravje, vse. Jezi se, če mu ne dajo takoj premoženja. Boli ga, če ga svare radi grešnega življenja. V hiši, kjer je pravkar vladal mir, se naseli naenkrat kreg in prepir. Pride celò do pretepa, poboja!

Kakor pa nima srca do lastnih starišev, tako ga nima tudi do tistih, katerim obeta in prisega ljubezen. Vara jih, samo da doseže svoj grešni namen.

Brez srca potem zapusti svojo žrtev.

16. decembra 1921 je imel v Čikagi biti umorjen morilec O Connor. Bil je sin katoliških starišev in dobro vzgojen. Nesreča pa je bila, da so stariši imeli dom poleg ničvredne hiše, kjer se je zbirala vsa sodrga onega kraja. Padel je v najgršo nečistost. Svojo žrtev, ki ga je milo prosila, naj ji vsaj življenje pusti, je hladnokrvno ustrelil. Prijatelj ga vpraša, zakaj je to storil. Odgovori mu: „Ker sem bil ravno dobre volje!“ Osupnjen ga ta zavrne: „O, to se mi pa ne dopade!“ „No, se ti bo pa tole!“ Tako mu reče skvarjenec in na mestu — ustrelil tudi svojega prijatelja!

Zapeljana žrtev pa, ki na Boga in njegovo pričujočnost več ne misli, se spozabi, spozabi celò do detomora. Misli samo na ljudi, na Boga ne! Samo to gleda, kako bi vsako sled svojega nečistega greha zakrila pred ljudmi! Ni ji mar otrokove neumrjoče duše, ne briga se za to, ali otrok prejme sv. krst ali ne. Samo ena misel — grozna in strašna misel — jo prešinja, da se znebi — otroka!

Leta 1919 je neka vdova blizu Maribora kot sad grešnega življenja povila dete, ki pa je bilo obema zelo na potu. Za tisoč kron sta dobila hudobno žensko, ki je dete — sežgala! Razven teh treh oseb je za to grozno dejanje vedela le še mala hčerka vdove. Raz-

merje pa se je začelo ohlajati. Lepega dne je zapeljivec zapustil vdovo in ji povrh še uro in verižico ukradel. Mati pošlje hčerko k njemu z zahtevo, da ji vrne ukradene reči. On pa deklico pretepe in vrže na cesto. A deklica, ki je za zločin vedela, odhiti k policiji in odkrije to grozno dejanje.

Povejmo pa, predragi, čisto odkrito tole:

Strašna odgovornost zadene radi tolikih detomorov današnjih dni tudi vse tiste, ki kakorkoli pri tem sodelujejo, k temu pripomorejo ali tega ne zabranijo!

Prav v tej stvari je človeška družba danes gnjila do groze.

V velikem mestu je stala letos pred sodiščem ženska, ki je že celo vrsto takih zločinov imela na vesti. Res je bila poprej že večkrat obsojena. Pa je bila vselej prav kmalu zopet izpuščena. Nemoteno je zamogla nadalje izvrševati svojo peklensko obrt.

Pa se potem čudimo, če človeštvo dere v pogubo!

Tako je, kjer zavlada grda nečistost.

Mesto ljubezni božje, strahu božjega zavlada mrznja in sovraštvo do Boga in vsega božjega.

Oslepljenje razuma in otrplost volje je nadaljni nasledek nečistosti.

Že sv. pismo uči: „Hudobne misli ločijo od Boga. Modrost ne gre v hudovoljno dušo, tudi ne prebiva v telesu, ki je vdano grehom.“ (Modr. 1, 3, 4.)

Sv. Janez je v Skrivnem razodenju gledal ženo sedečo na zveri, ogrnjeno s karmezinom in škr-

latom, ozaljšano z zlatom, z dragimi kamni in biseri. V roki je imela zlat kozarec, poln gnjusobe in nečednosti njene nečistosti. Iz tega zlatega kozarca pa so pili kralji in ljudstva zemlje in so se upijanili. (Skr. raz. 17, 4, 2.)

Dà, predragi, tako se godi v resnici!

Satan kaže človeku nečistost v zlatem kozarcu, kot lepo, vablivo, mikavno. S tem ga popolnoma oslepi. Luč razuma je ugasnjena v njegovem notranjem, tema strasti mu je vodnica. Ni dvoma, da v pogubo!

Toda to še ni vse! Če nečistnik tudi ne oslepi popolnoma v svojem spoznanju, če tudi spregleda svoj nesrečni položaj, kaj, ko nima več nobene energije, moči, da bi se res vzdramil, da bi opustil grešno priložnost, da bi se res poboljšal!

Volja mu je opešana.

Dekle, ki je dolgo živela v grešnem razmerju, je prišla na smrtno posteljo. Bila je že prevedena. Bridko je obžalovala svoje grehe. Tu pa jo pride obiskat oseba, s katero je imela grešno znanje. Sama je to želela, ker je hotela to osebo posvariti, da se tudi ona poboljša. Komaj pa ona to osebo zagleda, že je zopet vsa njena grešna strast vzbujena. „Vedno sem te ljubila in te tudi sedaj! Vem, da bom zaradi tebe pogubljena! A glej, tudi pekla se radi tebe ne bojim!“ To so bile njene zadnje besede. Par trenutkov potem je bila že mrič!

Strašno zares oslepi nečistost razum, oslabi voljo. Kakor ogenj, ako se takoj ne zatre, uniči, pokonča vse,

prav tako tudi nečistost, ako se ne zatre takoj spočetka, marveč se pusti, da se razvije v strast, oslabi in pokonča vse dušne zmožnosti.

A ne le dušne, često tudi telesne!

Posledica nečistosti so namreč premnogokrat tudi raznovrstne bolezni, sramota in revščina.

Sloveči zdravnik Tissot pravi: „Nobena nalezljiva bolezen tako zelo ne konča telesnih moči, ne slabi tako silno mladosti, ne prikrajšuje tako neizrečeno človeškega življenja kot nečistost.“

Nečiste bolezni!

Nesrečnica, ki je v cvetu let zašla v nečistost, je prišla na Dunaj. Ponudila se ji je prilika, da je obiskala zavod za neozdravljive. Pred seboj je gledala na postelji petnajstletno deklico. Imela je križem izsušeno po eno roko in po eno nogo. Z drugo roko, ki je bila tudi dovelj suha, se je igrala. Prestavljala je lesene kipce sv. Družine in jih devala v senco dveh papirnatih palm, zabodenih v drobne štirioglate lesene podstavke. To je bilo vse njeno opravilo. Od rojstva je bila taka. Vse hujši je bil prizor, ki ga je gledala na sosednji postelji. Na blazini je ležal, nekoliko odet, spaček. Trupelce je bilo majhno in drobno in komaj podobno človeškemu telescu. Glava pa je bila podobna ogromni, zabuhli krogli. Ust ta kroglja ni imela. Mala čudna odprtina, skozi katero so dete hranili in skozi katero je prihajalo ječanje, je bila blizu tam, kjer bi moralo biti levo uho. Iz edinega očesa, ki ga je ta strašna glava nesrečnega otroškega stvora imela, so tekle ne-

prestano solze. Namesto drugega očesa je bulila daleč vstran od pravega mesta kakor pest debela otekline.

Redovnica, ki je stregla bolnikom, je mladenki, ki je bila vsa iz sebe ob tem strašnem prizoru, povedala: „Mati tega spačka je prva lepotica in najelegantnejša plesalka na Dunaju. A je ovadena zaradi — nečiste bolezni!“ Pristavila je še besedo, iz katere je mladenka z grozo zaznala, da skorej vse, ki jih je gledala pred seboj, so žrtve — nečistosti! („Ples.“)

Duhovnik se je vračal od previdenja devetletnega otroka. Še nikdar v življenju ni videl, da bi koga na tak grozen način trpinčila bolezen kot tega majhnega otročiča. Sreča zdravnika. Vpraša ga, kaj vendar more biti vzrok tako groznim mukam otrokovim. Zdravnik odvrne: „Nečista bolezen!“ Duhovnik vpraša: „Kaj je ta bolezen tako strašna?“ Zdravnik izjavi: „Tako grozna, da bi se nihče, ki bi količkaj nanjo pomislil, ne dal zapeljati v nečistost! A ljudje so lahkomišljeni in ne mislijo na to!“

Predragi! Sedaj pa že razumemo, zakaj je oče sina, ki je zašel na slaba pota in so bili vsi opomini, vsa svarila pri njem zastonj, peljal v — bolnišnico, kjer so bile žrtve grde nečistosti. Razumemo pa tudi in verjamemo, da je bil mladenič od tega, kar je tam videl, tako iznenaden in prevzet, da je hitel venkaj s trdnim sklepom: „Za vse na svetu nikdar več nobene nečistosti!“

Pa tudi sramota, revščina spremlja to grozno strast.

Ob času francoske revolucije je bilo zapeljano in nahujskano ljudstvo popolnoma podivjano. Boga je zavrglo. Zato pa je kot boginjo razuma slavilo neko žensko. V slovesnem sprevedu so jo peljali po pariških ulicah v veliko cerkev Matere božje in so jo tamkej postavili na altar! Bila je to ničvredna razuzdanka, a pred svetom slavljenja radi njene lepote. Nekaj let pozneje pa je prav ta ženska ležala v nekem laškem mestu visoko gori v najvišjem nadstropju v mrzli sobi na kupu slame in je zapuščena od vseh ljudi umirala kot — beračica!

Bilo je za časa svetovne vojske na ruskem bojišču. Pokazala se je neizogibna posledica nagnjusnega življenja — ostudne bolezni, ki so okužile ženstvo in so se razpasle med vojaki, da so bili za vojsko in delo nezmožni. In kaj so sedaj storili? Vse okužene ženske so segnali skupaj na travnik, nastavili so nanje strojnice in jih — postrelili! To je bilo tisto odlikovanje, čast, ki so jo te nesrečnice dobile od — nečistosti!

In sramota, gorje in žalost, ki jo nečistost razgrne nad stariši, rodbino!

Edina hčerka odlične rodbine, stara šelè 16 let, je zašla. Hčerina sramota je mater tako užalostila, da je znorela. Oče jo je peljal v norišnico. Nazaj grede je pa nesrečni oče, ves žalosten in potr, samega sebe ustrelil!

Vender pa moramo, predragi, s posebnim povdarkom pripomniti, da vse take časne nesreče prav mnogokrat tudi

izostanejo. Marsikdo živi leta in leta v nečistosti, a je zdrav in čvrst kot dren. Vse ga spoštuje in se mu klanja. Bogastvo mu kar samo gre skupaj. Pri vsem ima srečo.

Seveda to zanj ni dobro, ker ga to zaslepi, da le tem predrznejše vztraja v svojih grehih.

Ena, najhujša posledica, pa ne izostane nikomur, ki v nečistosti vztraja do zadnjega — večno pogubljenje!

„Nečistniki bodo imeli svoj del v gorečem, ognjenem in žveplenem jezeru.“ (Skriv. raz. 21, 8.)

Kolikokrat nečistnik kar sam vedoma plane v svoji zaslepljenosti v to pogubljenje! Saj je žalostna resnica, da si zaradi nobene druge pregrehe toliko ljudi ne konča s samoumorum življenje, kot radi nečistosti!

Strašne so kazni, s katerimi je Bog že tu na zemlji pokazal svoj srd in stud nad nečistim grehom! Z vesoljnim potopom je pokončal ves človeški rod razven Noeta in njegovih v barki! Z ognjem in žveplom je iz nebes požgal nečista mesta Sodomo in Gomoro s prebivalci vred!

A kaj so vse te kazni v primeri z večnim pogubljenjem v peklu!

Prijatelj, prijateljica! Ali mislita na to? Ali hočeta res tudi vidva biti večno pogubljena?

Pretrsljiv je zgled, ki ga pripoveduje sloveči govornik P. Abel.

Dva majhna otroka, ki pa sta žalibog bila pohujšana, sta prvič v življenju bila nespodobna. Skrila sta se v skrinjo, da bi bila res sama. Tisti hip pa se je skrinja zaprla. Zadušila sta se. Tako so ju dobili stariši — mrtva! Prvi njun greh je bil že tudi zadnji! Ž njim sta morala pred sodbo!

Ali sedaj razumete, predragi, zakaj je nečistost najgrša pregreha? Ker je najstrašnejša v svojih posledicah! Ker je za vsakega, ki se ji vda največja nesreča! Amen.

16.

Šesta božja zapoved (VI.)

V boj za sveto čistost!

Nekaj tednov po svoji novi sv. maši sem kot duhovnik novinec spovedoval v sloveči božjepotni Marijini cerkvi na Brezjah. Od vseh strani so došli spovedenci. Pet spovednikov nas je spovedovalo do enajste ure ponoči. In tu se mi je primeril slučaj, ki mi pride nešteto-krat v spomin, ki je napravil tak vtis name, kot noben drugi v vseh poznejših letih mojega duhovstva. K spovedi je prišel osemdesetleten starček. Spovedal se je velikih smrtnih grehov nečistosti. Vprašal sem ga, koliko časa že živi v tako gnjusnih grehih. On pa je odgovoril: „Do petdesetega leta svoje starosti sem živel lepo in pošteno. Nikdar nisem grešil zoper čistost. Potem sem se pa izgubil. Zašel sem v bližnjo priložnost in v grehe, v katerih sem še danes!“

V dno srca me je pretresla ta grozna izpoved!

Do petdesetega leta čist in nedolžen, potem pa do osemdesetega leta tako strašno — izgubljen!

Jaz pa sem bil dotlej prepričan, da je za človeka nevarnost le v letih mladosti, ko vse vre v njem! Pozneje pa da se mu ni nič več bati, da je brez skrbi.

Ni res, ni res!

Dokler človek živiš na zemlji, gledè svete čistosti nisi zasiguran!

Boj je človeško življenje na zemlji!

Dà, boj je célo to življenje, dokler smo v tej borni solzni dolini, do zadnjega zdihljeja! Boj pred vsem za ohranjenje najdražjega, sv. čistosti!

David, Salomon! Ali naj še vaju kličem za pričo?

Kdorkoli torej si in karkoli si — te vrstice veljajo tebi!

Pri boju je posebno važno, da smo navdušeni za stvar, za katero se imamo boriti, da gorimo zanjo s celim žarom svojega srca. Potem gremo res z veseljem zanjo v boj.

In sv. čistost! Kako je ž njo? Ali se res izplača bojevati se zanjo?

Odgovori naj nam sv. Ciprijan: „Nobena zmaga ni večja in sijajnejša, kot ta, ki jo izbojuješ nad svojo lastno meseno poželjivostjo!“

V mislih imamo sedaj deviško čistost, ki obstoji v popolni neomadeževanosti telesa in duše in v trdni volji nič ne storiti in nič ne pripustiti, kar je zoper čistost.

Táko deviško čistost si lahko ohraniš ali celo življenje ali pa vsaj do gotovega časa, ko vstopiš v zakon.

Če si jo ohraniš celo življenje, storiš to lahko brez vsake obljube ali pa tako, da se k temu zavežeš z obljubo svete čistosti. In to zopet ali zunaj med svetom, ali pa da se odpoveš svetu in vstopiš v samostan.

Morda pa te kliče Bog v zakonski stan? Prav! Saj je tudi ta stan svet in častitljiv in od Boga samega s prav posebnimi milostmi obdarovan.

Prav nič napačnega ni, če si v primerni starosti tega stanu zaželiš.

A tudi tvoja sveta dolžnost je, da ohraniš deviško čistost prav do trenutka, ko stopiš pred altarjem v neločljivo zakonsko zvezo.

Takó ohranjena deviška čistost pred zakonom je najboljše zagotovilo tudi prave zakonske čistosti ter božjega blagoslova v zakonu in najlepše poročstvo srečnega zakona.

„Spoznajmo torej, predragi — da govorim s sv. Cirilom — čast deviške čistosti! Njena krona je angelska krona, njena popolnost vzvišena nad vse ljudi! Angeli hodijo po zemlji in živijo čisto življenje.“

Kristijan, ali čuješ?

Deviška čistost povzdigne človeka do angela v človeškem telesu.

Kar imajo angeli po svoji naravi in brez boja, to si pribori čisti človek v hudem boju kot čednost.

Sv. Bernard nam to pove: „Čisti človek se razločuje od angela le po sreči, a ne po čednosti. Čeprav je čistost angelov blaženejša, vendar ne sledi iz tega, da je tudi močnejša.“

In sv. Ciprijan trdi: „Tisti, ki nedolžnost ohranijo, so angeli v človeški podobi in nikakor ne angeli nižje vrste, ampak izmed prve. Angeli namreč so prosti vseh nevarnosti boja, čisti ljudje pa so obdani od notranjih in zunanjih skušnjav in bijejo celo življenje boj za ohranjenje čistosti.“

Razloček med angeli v nebesih in čistimi dušami na zemlji obstoji torej le v tem, da prvi že uživajo nebeško slavo, drugi pa se zanjo še bojujejo.

Za angelsko čast torej se bojuješ, o človek, ki se bojuješ za sv. čistost!

Čistost naredi človeka prav posebnega ljubljenca božjega.

Le pogledjte, predragi, kako zelo je ljubil Jezus čiste duše, ko je bival na zemlji!

Za svojo mater, za njo, ki jo imajo blagrovati vsi rodovi zemlje, si je izvolil prečisto Devico. Deviški sv. Jožef je bil njegov rednik, deviški Janez Krstnik njegov predhodnik, ki mu je pot pripravljaj, deviški apostol Janez njegov ljubljenec, ki je ob najsvejšem trenutku, pri zadnji večerji smel sloneti na njegovih prsah in se tako na božjem Srcu samem navzeti tolike ljubezni, da se po pravici imenuje apostol ljubezni.

Sedaj razumemo sv. Hijeronima, ki trdi: „Čiste duše so družba angelov, katero si je Jezus sam tu na

zemlji izbral, da ga ne samo v nebesih, ampak tudi na zemlji angeli slavijo in poveličujejo.“

Jezus sam zato blagruje čiste duše in jih zagotavlja največje sreče gledanja božjega v nebesih! „Blagor njim, ki so čistega srca, ker oni bodo Boga gledali!“ (Mat. 5, 8.)

Več še! Célo večnost imajo biti čiste duše v nebesih odlikovane pred vsemi drugimi izvoljenci božjimi.

Kot častno spremstvo Jagnjetovo imajo peti pred sedežem novo pesem, katere nihče drugi ne more peti in vsepovsod spremljati Jagnje. „Device so namreč. Ti hodijo za Jagnjetom, kamorkoli gre. Ti so odkupljeni izmed ljudi, prvine Bogu in Jagnjetu!“ (Skr. raz. 14, 3, 4.)

Prav poseben ljubljenelec božji hočeš torej biti in ostati, kdorkoli se boriš za sveto čistost!

Čistost zagotovi slehrnemu človeku trajno, neminljivo lepoto.

Saj je in ostane resnica, da je vsak človek rad zal. Le glej majhnega otročička, kadar dobi novo oblekco! Kako se je veseli, kako moško stopa v njej, prepričan, da ga vse občuduje, vse le njega gleda! In tako je tudi v poznejših letih življenja. Celó starček ob robu groba ne sliši rad, če mu kdo očita, da je zanemarjen, grd.

To hrepenenje po lepoti je v naravi človekovi.

Zato celó sv. Tomaž Akvinski trdi, da ni čisto nič napačnega, če si posebno ženska želi lepše obleke

in se tudi po zunanje krasi in kinča, da je to le v pravih mejah in brez slabega namena.

Toda, predragi, telesna lepota tako hitro izginet!

Ena lepota pa nikdar ne ovane, nikdar ne usahne — lepota čistega srca!

To je lepota popolne umerjenosti duše in telesa. Duša s svojim razumom in voljo kraljuje, telo pa s svojimi počutki uboga! Takega telesa strast ne razjeda! Duša je polna nebeške lepote. „Vsa lepota hčere sijonske je od znotraj“ v čistem nepokvarjenem srcu.

A ta lepota se kaže in odseva tudi na zunaj. Kako se ti sveti in blesti v nedopovedljivem žaru oko, skozi katero gleda čista duša! Odtod milina in prisrčnost nedolžnega otroškega očesa!

Lepota čistega srca ne usahne nikdar! V poznih letih, v sivi starosti je še prav tako lepa, kakor v cvetu let!

Dà, še lepša, čudovitejša, ker ožarjena z bojem in trpljenjem!

Saj je tudi svatovsko oblačilo za nebesa — povesčujoča milost božja — že samo na sebi neizmerno lepo na dan sv. krsta, še neprimeroma lepše v poznih letih tvojega življenja, ako si se vestno trudil in prizadeval, da si z molitvijo, prejemanjem sv. zakramentov, z dobrimi deli dan za dnem to oblačilo lepšal in krasil.

Sv. Duh sam ti to potrjuje, ko tako navdušeno proslavlja neusahljivo, večno lepoto čistih duš:

O kako lep je čist rod v svetlobi; zakaj njegov spomin je večn, ker je spoznan pri Bogu in pri ljudeh. Ako je pričujoč, ga posnemajo. Kedar pa se očem odtegne, ponjem hrepenijo. In kronan vekomaj obhaja zmago, ker je zmagal boj za plačilo neomadeževanih.“ (Modr. 4, 1, 2.)

Za táko trajno, neminljivo, večno lepoto, o kdo se ne bi z veseljem vojskoval!

Čistost pa zagotovi slehrnemu, ki se zanjo potrudi, tudi večno — mladost!

Kaj mislite, predragi, kateri človek bi bil v hipu najbogatejši na celem svetu! Kdor bi izumil sredstvo, s katerim bi vsakdo mogel ostati vedno — mlad!

A glejte, kristijani! Saj imamo táko čudežno sredstvo — sveto čistost! Kdo je še kedaj slišal, da bi se angeli v nebesih starali! Čisti ljudje pa so angeli na zemlji. In ti da bi se starali? Ne! Le zunanja ilovnata posoda, telo, polagoma opeša in se izrabi, vsebina te posode, duša, pa ostane vedno čila, sveža, vedno mlada!

Ali naj vam, predragi, še pripovedujem, koliko srečo prinaša sv. čistost vsem, ki se zanjo potrudijo, kako čudovit notranji mir, kako izredno zadovoljnost srca! In to navzlic vsem bojem, vsemu preganjanju in trpljenju.

Nikjer na svetu ni toliko resnične medsebojne ljubezni in junaške požrtvovalnosti, kot med čistimi dušami.

Kaj pa šele ob smrtni uri! Ali more biti sploh kaj bolj tolažljivega, nego zavest: K svojemu nebeškemu ženinu grem!

Dvojna ljubezen se znajde v večnem objemu: ljubezen čiste duše in ljubezen božjega Jagnjeta!

Smrt čiste duše je zajedno nje najlepše zmagoslavje.

Dà, presrečni človek, ki se bojuješ za deviško čistost, le veseli se! „Ž njo ti je došlo vse dobro, slave brez mere po njenih rokah!“ (Modr. 7, 11.)

Največja čast za slehrnega človeka je brez dyoma deviška čistost.

„Zakaj vender ti nič nase ne držiš, na svojo dekliško čast?“ Tako je vprašal duhovnik mladenko, ki je zašla na slaba pota. To vprašanje jo je iznenadilo. Zamišljena je postala. In — čudo! — poboljšala se je. Sama je pozneje priznala duhovniku: „Vaše vprašanje „zakaj vender ti nič nase, na svojo dekliško čast ne držiš?“ me je pripeljalo k spoznanju. Poprej sem reva mislila, da s tem ravno držim nasè, če sem zahajala v slabe družčine. Sedaj šele vidim, da sem s takim življenjem onečaščala in v nesrečo pehala sama sebe!

Predragi! Ali sedaj razumemo, zakaj so se svetniki s tolikim junaštvom borili za sv. čistost?

Sv. Evfemija si v nevarnosti za deviško čistost sama obraz pokvari, nos in ustnice si odreže, da bi bila zavarovana. — Sv. Evfrazija pomoli pohotnemu

vojaku, ki jo zalezuje, svojo glavo in ga prosi, naj z vso silo udari z mečem po njenem vratu. On to stori. Hotel je namreč preskusiti, če se deklici res po njenem zatrdilu ne bo nič žalega zgodilo. Njej pa se seveda res ni zgodilo nič žalega, ker je v tistem hipu že bila za večno združena z Njim, ki ga je tako prisrčno ljubila. — Sv. Hijeronim pripoveduje o mladeniču, ki je bil v silni nevarnosti za čistost. Zvezan je bil, tako da se ni mogel braniti. On pa si je odgrizel jezik in ga je izpljunil v obraz zapeljivi osebi. — Nedavno je nek hudobnež mladenko privezal k drevesu in jo neusmiljeno pretepal, dokler bi ne uklonil njene volje. Ona pa je neustrašeno zaklicala: „Rajše tudi v najhujših mukah izgubim življenje, kakor devištvo!“

Kajne, predragi, da bomo tudi mi z veseljem vse storili, da si ohranimo čistost!

V ta namen nam šesta božja zapoved zapoveduje, da moramo biti spodobni in sramežljivi v mislih in pogledih, besedah in dejanjih.

Skušnjave, tudi najbolj nečiste imeti, seveda ni greh. Greh je le v skušnjave — privoliti. Zoper skušnjave pa se bojevati je zasluženje. In tem večje je zasluženje, čim hujše so skušnjave in čim dolgotrajnejši je boj zoper nje.

Strašno pa je prav pri tej zapovedi, ker so ravno ti grehi, in sicer že same misli, ako so popolnoma prostovoljne, smrtni grehi.

A ljudje često na to ne mislijo. Kar nemogoče se jim zdi, da bi bila ta stvar res tako huda. Pa žive v grehu naprej, naprej!

Bolnik se je na smrtni postelji spovedal skrivnih nečistih grehov, katerih se nikdar poprej ni obtožil. Tudi tedaj bi se ne bil, ko bi ga duhovnik ne bil po tem vprašal. Na vprašanje duhovnikovo, zakaj se teh grehov ni nikdar spovedal, je odgovoril, da tega ni imel za greh. Duhovnik ga pa nato vpraša: „Ali ste pa mislili, da prav delate?“ In bolnik je z žalostjo priznal, da je sam čutil, da to gotovo ni prav!

Predragi! Posebno gledè čistosti nikdar ne bodite v dvomu, ampak pravočasno, takoj, poskrbite za potrebni pouk!

Kedar dvomimo, jeli kaj zoper šesto božjo zapoved, ne smemo tega storiti, temveč moramo prositi stariše ali spovednika, da nas pouče.

Posebno naj še to povdarjam gledè zakonske čistosti.

Nujno je potrebno, da ste vsi, ki stopate v sv. zakon, prav natančno poučeni gledè vsega, kaj smete in kaj ne smete v zakonu! Posebno dandanes, ko je tudi v teh stvareh svet tako zapeljan!

Zakonska žena je vedno zamolčevala pri spovedi greh, dasi je vedela, da ne živi prav. Slepila je sama sebe: „Kaj bom to pravila! Saj to ni greh!“ Nikdar ni vprašala spovednika o tem, dasi bi bila to tako lahko storila! Na smrtni postelji pa se je nesrečnice lotil strašen obup. „Zame je

vse zastonj! Pogubljena bom!" Tako je govorila in umrla, ne da bi bila svoje neveljavne spovedi popravila.

Predragi! Kdo pa vender ima določiti, kaj je greh in kaj ni greh? Bog in v njegovem imenu sv. Cerkev po svojih služabnikih duhovnikih.

Naj ti torej reče kdo še tolikokrat, da to in to ni greh, to na stvari sami pravi nič ne spremeni.

Če je kaj greh, je greh in če bi ti tudi cel svet zatrjeval, da ni greh!

Satan je lažnik od začetka. On ti gotovo ne bo resnice govoril takrat, ko te hoče v svoje zanjke ujeti. Zapeljivec pa, ki ti hoče oropati čistost, je orodje satanovo. In njemu hočeš ti verjeti, kaj ni greh?!

A predragi, boj za čistost je težak, mi pa smo posebno v teh rečeh tako slabi, slabi! Godi se nam kot sv. Avguštinu, ki nam zatrjuje: „Jaz sem mislil, da čistost zavisi zgolj od moje moči in čutil sem se zanjo preslabega. Jaz norec nisem vedel, da nihče ne more biti zdržen, če mu ti, o Bog, ne daš moči in milosti za to!“

Prav zato pa nam šesta božja zapoved še tudi zapoveduje, da moramo rabiti potrebne pripomočke, da ohranimo čistost.

Pred vsem se moramo ogibati nevarnosti in priložnosti, ki vodijo v nečistost.

Sv. Anzelm trdi: „Pri drugih grehah lahko pričakuješ boja. Pri nečistosti pa moraš bežati, ker je nikakor drugače, kakor z begom ne moreš premagati.“

Enako uči sv. Filip Neri: „Boječi so v tej stvari zmagovalci!“

En sam hudoben prijatelj, ena sama slaba družina tolikokrat zadostuje, da je človek za celo življenje, za celo večnost nesrečen. Tisoči preklinjajo v peklenu samo tako grešno prilžnost in zdihujejo: „Ko bi le tega človeka nikdar ne bil videl, v to družbo nikdar ne bil zašel, kako srečen bi bil tudi jaz!“

Ali razumete sedaj, predragi, zakaj smo tako obširno govorili o vsem, kar v nečistost napeljuje?

Blagor vam, če se bote potem tudi zares ravnali!

„Kdor nevarnost ljubi, se v nevarnosti pogubi!“

Posebno pa moramo moliti za ohranjenje čistosti in kar največkrat mogoče prejemati svete zakramente.

Kje, predragi, cvetejo in lepo uspevajo lilije? Ali ne na solncu? Lilija nedolžnosti pa naj bi se ohranila v temi in mrzloti sveta, ločena od božjega Solнца, zakramentalnega Jezusa, ne ogrevana od toplih žarkov sv. obhajila, ne zalivana od rose molitve in božjih milosti sv. spovedi! Ali mladika ne usahne, če je ločena od trte?

„Le tisti je čist, kdor z ljubeznijo božjo prežene ljubezen sveta in ogenj mesa pogasi z ognjem sv. Duha.“ (Sv. Avguštin.)

Ali je pa to, predragi, mogoče brez molitve in prejemanja sv. zakramentov?

„Vsak dober dar je od zgoraj in prihaja od očeta luči!“

Kaj pa šele najboljši dar — čistost!

O vseh božjih darovih pa velja beseda Jezusova: „Prositate in se vam bo dal!“ (Luk. 11, 9.) Pobožna, zaupna, stanovitna molitev dela čudeže.

„Najboljši in najuspešnejši pripomoček pa, da si ohraniš čistost, je, če večkrat in prav pobožno prejemaš sv. zakramente.“ (Sv. Lavrenc Just.)

Obleka je le tedaj snažna, če jo pogosto osnažiš, posebno pa, če takoj sproti vsak madež iz nje spraviš!

Dušno oblačilo osnažiš v sv. spovedi. Zraven tega pa v sv. spovedi dobiš vsikdar tudi primeren pouk in navodilo, kaj ti je storiti, da boš skušnjave mogel premagati.

Cisto brezveren oče je pripovedoval: „Jaz na spoved poprej nisem prav nič držal. Tu pa je pred par meseci moj mali sinček, ki sem ga imel jaz vedno za popolnoma nepokvarjenega, imel iti prvič k spovedi. Ker je zelo nadarjen in brihten, hotel je vse natančno tako narediti, kakor mu je bilo pri pouku povedano. Prosil je mater, da mu pomaga pri spraševanju vesti. Vse je šlo gladko. Pri šesti zapovedi pa postane ves rdeč. Mati ga vprašuje natančneje. Z grozo opazi, da je mali sinček vsled slabe družčine že pokvarjen. Brez spovedi bi bil živel naprej v grehu. Sedaj je pa rešen. Spoved je zares — to sedaj tudi jaz priznam — neizmerna dobrot!“

V sv. obhajilu pa prejmeš angelski kruh, nebeško mano, kralja čistosti.

„Resda ozdravlja Kristus v vseh zakramentih našo slabost, a predvsem se godi to v najsvetejšem zakramentu, ker ga tu prejemamo z vsem njegovim božanstvom in človečanstvom v polnosti vseh njegovih milosti.“ (Sv. Albert V.)

Ni ga uspešnejšega pripomočka za ohranjenje sv. čistosti, kot je pogostno sv. obhajilo!

Mladiči, dekleta, poskusite! Če ste še v tako velikih nevarnostih in skušnjavah gledè čistosti, pa pristopate radi in pobožno k sv. obhajilu, zagotovim vas, da bote rešeni!

Dalje pa moramo skušnjavi se koj ustaviti in zaupno klicati Jezusa in Marijo na pomoč.

Gorje ti, če zanemariš iskro in jo pustiš tletil! Naenkrat nastane požar, ki ga ne moreš več pogasiti. Vse ti upepeli.

Kdor gledè čistosti le nekoliko odneha in popusti, je že izgubljen. Vse drugo pride potem kar samo od sebe.

Tu je torej takoj spočetka potreba prav posebne čuječnosti in odločnosti.

In glejte, predragi, prav v boju za čistost imamo dva nad vse močna zaveznika, ki nas neizmerno ljubita, ki nas nikdar ne zapustita, ki nam hočeta in moreta vsikdar pomagati.

To sta: Jezus, vsemogočni Bog, naš Zveličar, premagalec pekla, in Marija,

božja in naša Mati, ki je peklenški kači glavo strla.

Že spomin na oba, o kako čudežno vzdrami in poživi človeka! Saj je ob uri nevarnosti silno veliko vredna že sama zavest, da nisi sam, da imaš mogočnega zaveznika, ki ti gotovo more in hoče pomagati. In ta dva sta res satanu strah in trepet. Pred njima izgine vsa njegova moč.

Zato imata tudi njuni imeni zares neizmerno moč.

Naj nam bota torej ti dve premogočni imeni vsikdar naš bojni klic v boju za čistost. S temi imeni na jeziku in v srcu bomo pray gotovo zmagali vse skušnjave in naj bi bile še tako hude.

Ob času svetovne vojske je rekel višji častnik duhovniku: „Gospod, Vi kar ne morete verjeti, kako dobro, pošteno, čisto ženstvo imate vi Slovenci! Kako je vender to mogoče?“ Duhovnik je odgovoril: „Zato ker naše slovensko ženstvo goreče časti Marijo!“

Ljuba slovenska mladina! Kako je s teboj? Ali ljubiš tudi ti Marijo?

Tvoj boj za čistost bo prav gotovo zmago-slaven, če pojdeš tudi ti v ta boj pod Marijino zastavo!

Zato je kar največjega pomena, da se Marijine družbe — ta mogočna Marijina armada — med nami čedalje bolj razširjajo in čedalje lepše procvitajo!

In še en pripomoček!

Misliti moramo, da Bog vse vidi in da vsak trenutek lahko umrjemo!

Dà, predragi! Dvojna misel naj nas spremlja vsepovsod, kedar smo sami in kedar smo v družini, ponedelki in ponoči, posebno pa ob uri skušnjave: misel na Boga vsevednega in neskončno pravičnega in misel na — pekel!

„Stopaj, o človek, stopaj, dokler si živ, s svojim duhom v pekel, da ne prideš vanj, ko boš umrl!“ (Sv. Krizostom.)

Kedaj bomo umrli, ne vemo! Morda še danes, morda tale trenutek!

Eno pa vemo gotovo: Če umrjemo v smrtnem grehu, bo naš delež — pekel!

Zato pa z vsem ognjem — v boj za sveto čistost!“ Amen.

17.

Sedma božja zapoved (I).

Zasebna last — potrebna!

Človek sicer ni ustvarjen za ta svet, vendar pa živi na tem svetu. Stvarnik vesoljstva sam je izročil zemljo in vse, kar je na njej, v njegovo oblast. Vse ima služiti njemu, vse mu ima pomagati, da gotoveje doseže svoj veliki namen: nebesa, Boga!

Bog sam je torej dal človeku pravico, da uporablja zemljo in vse stvari na njej v svojo korist in po svoji prosti volji. A to vedno le v popolnem soglasju z božjo voljo, nikdar pa proti njej.

Prvi in neomejeni gospodar vsega je Bog. Človek pa je gospodar le v toliko, v kolikor mu Bog sam to pripusti.

Za vse, kar si človek tudi časnega premoženja pridobi tu na zemlji, je odgovoren Bogu. Od vsega bo moral enkrat njemu dati oster odgovor.

Človek pa ne živi sam tu na zemlji, ampak skupno z drugimi ljudmi. Vsak izmed teh ljudi pa ima prav tako kot on pravico uporabljati zemljo in vse stvari na njej v svojo korist.

Kakor se torej mora vsakdo pri uporabi vsega, kar ima tu na zemlji, ozirati na Boga in njegovo najsvetejšo voljo, tako se mora po volji Stvarnikovi ozirati tudi na ljudi. Skrbno mora gledati, da nikomur ne dela tudi gledè časnega premoženja kakršnekoli krivice ali škode.

Vsakemu svoje!

Le tedaj je življenje tu na zemlji človeku primerno, če se ta temeljna zahteva pravičnosti vsikdar vestno in natančno spolnuje.

In glejte, predragi! Tudi za to je Bog sam premodro poskrbel.

V varstvo časnega imetja in premoženja vsakega posameznega človeka je dal svojo sedmo zapoved, ki se glasi:
„Ne kradi!“

Ta zapoved prepoveduje, bližnjemu po krivici škodovati na njegovi lastnini.

Tu pa se nam, predragi, kar samo od sebe postavi eno veliko in važno vprašanje:

Ali pa ima človek tu na zemlji sploh pravico do kake osebne lastnine, do svojega lastnega osebne premoženja?

Ali ni vse, kar je tu na zemlji, skupna last vseh ljudi?

Saj takoj sami čutite, kajne, predragi, da smo s tem preimenitnim vprašanjem kar hipoma v stvari, ki posebno dandanes vznemirja in pretresa cel svet, kot še nikdar. Saj se kar pred našimi očmi razvija najhujša socialna revolucija vseh časov, posebno na Ruskem.

Vprašanje komunizma, ki taji pravico zasebne lastnine in proglašča vse kot skupno last, hoče kot se zdi, prav v našem času vendar enkrat biti popolnoma rešeno.

In to ne v prilog socialni demokraciji, oziroma nje skrajnemu krilu — komunistom!

Že leta 1896 je delavsko glasilo v Gradcu stališče socialne demokracije napram zasebni lastnini prav dobro označilo takole: „Socialna demokracija živi v mislih, da se vsa človeška družba more tako preurediti, da posamezniki ne bodo imeli nič osebne lastnine, ampak da vse premoženje preide v last države. Država ima potem skrbeti za proizvodnjo vseh človeških potrebščin in tudi za porazdelitev vseh teh potrebščin med posameznike, tako da bo popolnoma izginil razloček med bogatimi in revnimi. Vsak posamezen državljan ima pravico do primerne deleža od teh skupno proizvajanih pridelkov. Ta delež ima biti za vsakega tako velik, da nihče ne bo trpel pomanjkanja.“

Lepe besede, lepi načrti, a — neizvršljivi! Zgodovina, ta najboljša učiteljica, nam to potrjuje. Kaže nam, da so se prav

vsi taki komunistični poizkusi — ponesrečili.

Le poglejmo!

Že pred sto leti, leta 1824 je bogat Anglež Owen nakupil v Indijani v Severni Ameriki veliko zemlje. Zbral je okrog sebe celo naselbino moških in ženskih, katere je popolnoma komunistično organiziral. Ker je bil sam brez vere, hotel je seveda tudi to svojo državo imeti brez vsake vere, pa tudi brez vsake zasebne lasti in tudi brez vsake — zakonske vezi. Popolna svoboda torej v vseh ozirih. Bil je izboren gospodarsk talent, zelo spreten organizator in silno bogat. In koliko časa je obstala ta njegova država? Celi — dve leti! Sedemkrat je v teh dveh letih spremenil ustavo. A vse zastonj! Po dveh letih najhujših preprirov, zmešnjav in razočaranj so se — razšli!

Posebno bogato na komunističnih poizkusih je bilo leto 1843. Tisoči so založili v Severni Ameriki vse svoje premoženje, da bi kot „bratje“ in „sestre“ v popolni svobodi in enakosti živeli skupaj.

Samo v Združenih Državah nam našteva zgodovina izza tistih let nad 40 takih poizkusov! Pa kako hitro so se vsi ti poizkusi ponesrečili! Ena teh „držav“ je obstala 13 let, ena 6 let, 2 po 4 leta, ena 3 leta, vse druge pa niti po eno leto ne!

Leta 1883 so ustanovili v Kaliforniji tako komunistično družbo pod kar najbolj ugodnimi pogoji. Kraj je bil izredno lep, zemlja posebno rodovitna, ljudje, ki so se združili, premožni, delavni, izobraženi

in vsi navdušeni za komunistična načela. Pa tudi njihova občina je prav kmalu propadla.

Tudi v Avstraliji so poizkusili s tako državo. Toda že leta 1895 so morali sami priznati: „Državno gospodarstvo se more voditi edino le še s povikšanjem davkov, ki pa so že sedaj tako veliki, da morajo vse uničiti. Navzlic neomejeni oblasti delavske stranke ni nikjer toliko brezposelnih po mestih in tako malo delavoljnih po deželi kot tukaj. Med tem pa se kopiči premoženje v rokah posameznikov na nečuven način! Na tisoče ljudi zapušča deželo in si gre drugam kruha iskat.“

Posebno zanimivo je, kar se poroča o takem poizkusu v Paragvaju! Sredi nedostopnega pragozda si je nekaj posebno navdušenih komunistov ustanovilo svojo naselbino popolnoma po komunističnih načelih. Zasebne lasti ni imel nihče. Vse je bilo last celoskupne naselbine. Voditelj pa, ki so si ga sami izbrali, je kmalu postal njihov tiran, samosilnik, ki je nasilno nastopal napram svojim „bratom“, sam pa z njihovim denarjem razkošno in razuzdano živel v bližnjem mestu!

Komunisti s svojimi „državami“ res nimajo sreče. Že leta 1895 je nek komunističen list v New Yorku sam priznal, da so doslej še prav vsi komunistični poizkusi nesrečno končali.

Vzrok tega je prav dobro zadel nek čikaški list, ki je ob takem ponesrečenem poizkusu izjavil: „Dokler Stvarnik sam s svojo vsemogočno besedo

ne spremeni narave vsakega posameznega človeka po komunističnih načelih, se mora vsak tak komunističen poizkus vselej in v vsakem slučaju ponesrečiti, dokler bo sploh trava še rastle in voda še tekla!“ („Volksaufklärung“, Nr. 1.)

Predragi! Ali nam ne potrjuje danes prav tega tudi nesrečna Rusija?

Čeh Kučera, komunist, ki je že za časa svetovne vojske prebil 4 leta v Rusiji, zadnji čas pa je več mesecev potoval po Rusiji kot poročevalec listov, je 23. jul. 1921 poročal o ruskih razmerah pod sovjetskim režimom: „Vlada v Rusiji ni v rokah delavnega ljudstva, ampak v rokah posameznih mogočnikov. Tudi vsi boljši komunisti so spoznali položaj in smatrajo komunizem kot največjo nesrečo. Železnice so v brezupnem stanju. Kmetstvo prebivalstvo je moralo do zadnjega časa svoje pridelke braniti pred roparskimi rekvizijskimi četami in tolpmi z orožjem v roki! Usoda delavstva je obupna. Delavec je suženj. Svoje tovarne ne sme zapustiti in tudi ne menjati svojega bivališča. Na vsaka dva upravna uradnika, ki res delata, pride po pet višjih uradnikov, ki samo „kontrolirajo“ in nič ne delajo. Šola propada.“

Ruski pisatelj Maksim Gorki pripoveduje: „Slika sedanje Rusije je nekaj tako strašnega, da si svet niti predstavljati ne more, v kakšno strašansko nesrečo so pahnili „osvobojevalci Rusije“ to ubogo deželo!

Dve tretjini ljudstva, zlasti po mestih, je bolnih na jetiki, ali na raku ali pa na umu!"

Amerikanski poslanik Crane, ki je prepotoval Rusijo, je izrekel: „Vsa Rusija je danes velikanska jetnišnica. Ljudstvo živi kakor pravi jetniki brez vsake svobode. Strahovlada vlada tam s toliko brutalnostjo, kakor enakega več ne pozna svetovna zgodovina.“

Kaj potem čuda, predragi, če je nad ogromnim delom Rusije zavlada najstrašnejša lakota, ki jo pozna ruska zgodovina, prava svetovna katastrofa! Kar v celih velikih gubernijah Samari, Caricinu, Kostromi, Vjatki, Penzi, Permu, Kazanu, v severnem Kavkazu je letina že lani 1921 popolnoma odpovedala! Na milijone ljudi je v največji nevarnosti, da za lakoto — umrjejo! Nešteto jih je že res pomrlo!

Ali ni res neizmerno žalostno poslušati obupne prošnje tega nesrečnega ljudstva za pomoč?

Pač slabo so ti mogočni osrečevalci osrečili ljudstvo, če je ruski pisatelj Klimentko v svojem predavanju 22. maja letos v Ljubljani govoril kar naravnost o boljševiškem — peklu!

Boljševiki sami so v seji 13. maja letos priznali — zasebno lastnino „v obsegu omejenem po socialnih smotrih,“ priznali pa s tem tudi — neuspeh svojega komunističnega programa.

In za to ravno nam tu gre!

Tudi gledè njih se je torej uresničila beseda socialista Schippel-a, ki jo je zapisal lani o uspehih

socijalne demokracije v sedanjih zanjo tako ugodnih časih: „Odrekli smo na vseh mogočih poljih. Sreča nas je dvignila v sedlo. In mi naj bi končno vendarle enkrat že pokazali občudujočemu svetu, kaj se pravi, jahati naravnost na cilj. Toda godi se nam kakor v burleski. Sedaj nam spodrsne na desno, sedaj zopet na levo. Sedaj se lovimo za grivo, sedaj zopet za rep. Kobila pa teče z nami, kakor sama hoče. Ostati v sedlu, to je vse, kar hočemo!“

Kje edino, predragi, najdemo skupnost vsega premoženja in vseh potrebščin — torej komunizem — na kar najlepši način vpeljano?

V samostanih in redovih sv. katoliške Cerkve!

Imajo pa zato ti vsi kot temeljno zapoved, ki jo mora vsa samostanska družina vedno in brezpogojno spolnovati, vpeljano popolno in brezpogojno pokorščino svojim predstojnikom.

Pa vpeljite med svetom tako brezpogojno in popolno pokorščino!

Zraven tega pa ljudi po samostanih družijo medsebojno nadnaravna božja ljubezen res kot ude ene skupne družine!

Premišlujte pa današnji svet v njegovi brezmejni lakomnosti, sebičnosti in medsebojni nevoščljivosti! Glejte, kako že vsled svojega sprijenega naravnega nagujenja gleda vsak v prvi vrsti nase, druge pa često zavida, spodjeda, jim celo škoduje!

Socijalisti pa kvsemu temu trgajo iz src ljudi vero v Boga, torej tudi ljubezen božjo!

Taki ljudje naj imajo vse skupno, naj so vsi enaki, naj žive kot bratje in sestre med seboj!! Ljudje brez vere, brez strahu božjega! Ljudje, ki ne verujejo v neskončno pravičnost božjo, v neumrjčnost duše, v večnost! Ljudje, ki trdijo, da človek ni stvar božja, ampak le bolj razvita — žival!

Prijatelj! Ali poznaš komunizem živali? Ali veš, v kakšni lepi medsebojni ljubezni si živali razdeljujejo, česar potrebujejo?

Le poglej male prešičke, ko jim gospodinja prinese jesti! To ti je prerivanje in kruljenje to! Vsak le gleda, da sam pride k — koritu, za druge mu ni prav nič mar!

Predragi! Ali ne opazujemo nekaj sličnega tudi med — ljudmi?!

Prvi kristijani so imeli, kot nam poroča Dejanje apostolov vse skupno med seboj. „Nihče ni rekel od tega, kar je imel, da je kaj njegovega, ampak vse je bilo med njimi vseh.“ (Dej. ap. 4, 32.)

Toda, kakšni so bili ti prvi kristijani? „Množica vernih pa je bila enega srca in enega duha!“ (Dej. ap. 4, 32.)

In še med njimi, s kakšno odločnostjo je moral nastopiti apostol Peter proti Ananiju in njegovi ženi Safiri, ki sta prodala njivo, pa sta nekoliko njivine cene zase pridržala, Petru pa zatrjevala, da sta ves denar apo-

stolom izročila! Oba sta bila na mestu s smrtjo kaznovana! (Dej. ap. 5, 1—10.)

Bolj kot vse drugo kažejo torej premnogi ponesrečeni poizkusi sami, da je zasebna last — potrebna.

Kjer je vse skupno, ni drugega kot prepir, jeza, sovraštvo. Vsak hoče ukazovati, ubogati nihče. Vsak bi le rad užival, trpel pa nobeden. Tisti, ki pridejo do oblasti, to oblast zlorablajo v svojo korist in v nesrečo drugim.

Saj je tudi med nami tako! Katero posestvo je najslabše obdelano? Katero podjetje kar ne more uspeti? Kjer je preveč gospodarjev. Koliko težav je često pri raznih skupnih potih, zemljiščih, pašah, predno se kaj naredi! Eden na drugega zvrčajo, eden drugega čakajo, kdo bo prvi začel, naredi se pa nič!

Pomislimo dalje, da človek že po svoji sprijeti naravi ni nagnjen k delu, ampak k lenobi. Vsak se skuša delu, posebno težjemu, izogniti. Vsak bi le rad kar le mogoče malo delal, a kolikor mogoče dobro živel.

Kaj pa človeka, predragi, navzlic temu najbolj nagiba k delu?

Mar misel, da dela za druge? Sebičneža ta misel pač ne vzdrami!

K delu ga vnema zavest, da dela za-se in za svoje.

Zavest, da boš svojo lastno zemljo dobro obdelal in na njej za-se in za svoje veliko pridelal, da boš

sebi in svoji lastni družini hišo postavil, ki bo res popolnoma in izključno le tvoja, misel, da boš s svojim težkim delom sebi in svojim zaslužil za živež, obleko, kaj prihranil, da bote lažje shajali — ta zavest, ta misel te vsposablja za najtežje delo, za največje napore! Ker ljubiš sebe in svoje, zato iz ljubezni do sebe in svojih ljubiš tudi — delo. Ne strašiš se trpljenja, žrtev! Leta in leta se rad mučiš po šolah, samo da bi kam naprej prišel.

V tem hrepenenju po zboljšanju svojega položaja se pa človeku tudi um bistri. Vedno bolj napreduje, požrtvovalen in vnet je do čude. Vedno nove iznajdbe se odkrivajo pred njegovim mislečim, iznajdljivim razumom.

K tem upa prideta še dva prevažna nadnaravna nagiba: zaslužnost takega dela pred Bogom in odgovornost za premoženje pred Bogom.

S svojim delom si množiš ne le svoje časno premoženje, ampak pred vsem tudi svoje lastno nebeško zasluženje. Kakršnokoli, četudi najnavadnejše, najbolj priprosto delo izvršuješ v milosti božji iz ljubezni do Boga, vse ti je v največje zasluženje.

Predragi! Ali sedaj razumete, zakaj uboga usmiljenka s tolikim junaštvom streže najbolj nalezljivim bolnikom, v najnagnusnejših boleznih?

In odgovornost za premoženje pred Bogom! Kar si pridobiš časnega premoženja, ki je res tvoja last, ž njim ti lahko razpolagaš po svoje!

Ni res! Rabiti je moraš po božji volji, ker si pred Bogom zanje odgovoren, torej v to, da ž njim kar mogoče veliko dobrega storiš, re-vežem pomagaš. In ker vse to delaš s svojim pre-moženjem, imaš od tega zopet ti sam največjo korist, časni blagoslov, nebeško plačilo!

Prav nobenega dvoma torej ni, da ima človek pravico do zasebne lastnine.

Proti človekovi naravi sami se torej bo-rijo vsi, ki se borijo proti upravičeni zasebni lastnini!

Povdarjamo pa: proti upravičeni zasebni la-stnini.

Neupravičene zasebne lastnine samo-umevno nikakor in na noben način ne zago-varjamo!

Neupravičene zasebne lastnine zgodovina izvoljenega ljudstva božjega takorekoč niti ne pozna. Bilo je namreč po Mojzesovi postavi prepove-dano, očetovsko dedščino trajno prodati. „Zemlja naj se za vselej ne prodaja, ker je moja in vi ste ptujci in moji seljaki!“ (III. Mojz. 25, 23.) Kar pa je bilo take zemlje prodane, je v svetem letu, ki je bilo vsako pet-deseto leto, morala priti nazaj k prvotni rodbini. „V svetem letu naj se vrnejo vsi k svojim posestvom!“ (Mojz. 25, 13)

Tudi v krščanstvu, posebno v toli oso-vraženem srednjem veku, take neupravičene zasebne lastnine na splošno ne najdemo. Poleg lepo urejenega poljedelstva je cvetela mala do-

mača obrt. Vse obrti se bile vzorno organizirane po cehih, verskih društvih, ki so skrbela, da je bilo razmerje med delavci in delodajalci vsikdar kar mogoče ugodno. Rokodelci in obrtniki so bili spoštovani, premožni. Tvorili so vrlo ugledni meščanski stan.

Dve reči sta pa v zadnjem stoletju to razmerje popolnoma spremenili: vseplošna vpeljava strojev in proglasitev liberalnih načel v gospodarstvu.

Z vpeljavo strojev se je mala domača obrt in rokodelstvo čedalje bolj moralo umikati velikim tovarnam, ki so kar čez noč zaposlile na tisoče delavstva. Železnice so z naglico, o kateri poprej nikdo niti sanjal ni, izdelke tovarnen prenašale v najbolj oddaljene kraje. Do kar največjega pomena je prišel — radi železnic in tovarnen — črni dijamant, premog.

Kar cele armade ljudi so kot tovarniško, železniško, premogokopno delavstvo dobile čisto novega dela in zaslužka.

In prav v tem času je zaoril mogočni klic po popolni svobodi.

Liberalizem je praznoval svoje zmago-slavje: verski a tudi — gospodarski!

Nahujskano, zapeljano ljudstvo je vpilo po popolni svobodi od verskih spon, od Cerkve, od Boga.

Tvorniçarji pa in lastniki velikih podjetij so tudi zahtevali popolno svobodo v — izkoriščanju delavskih moči v svojo lastno korist.

Lice sveta se je kar hipoma do cela spremenilo.

Posamezniki — lastniki velikih podjetij — so obogateli do nezaslišanih svot. Nekdaj cvetoči srednji stan pa se je umaknil proletarijatu, ogromnim množicam delavstva, ki živi iz rok v usta. Zasluži komaj za sproti. Prihraniti si skorej nič ne more. Če le nekaj dni ne dela, je že družina v bedi in pomanjkanju.

Čujte, predragi! V Združenih Državah Severne Amerike ima en sam tak velepodjetnik Rockefeller 3 milijarde dolarjev premoženja! Dvesto oseb premore ondi — petnajst milijard dolarjev, veliko več kot vseh drugih nad sto milijonov prebivalcev! V industriji pa in podjetjih, ki tem ljudem prinašajo tako ogromnega bogastva, je bilo samo leta 1918 ubitih, do smrti ponesrečenih, 22.000 delavcev in več ali manj poškodovanih kar triinpol milijona delavcev, večinoma vsled popolnega pomanjkanja vsakršnih varnostnih naprav radi malomarnosti lastnikov!

Delavec je postal — stroj! Dokler ga gospodar rabi, ga plačuje. Ko obnemore, se zanj ne briga!

Tako razmerje kar kriči po ureditvi!

Pravica, poštenost, dejanska krščanska ljubezen tudi napram delavstvu — v tem edino je rešitev človeške družbe!

In prav to je vesoljnemu svetu zaklical veliki papež Leon XIII. v svoji sloveči encikliki „Rerum no-

varum“, ki po izjavi papeža Benedikta XV. vsebuje socialni program katoliške Cerkve:

„Nikakor ne nasprotuje zasebni lastnini to, da je Bog izročil zemljo celemu človeškemu rodu v izkoriščanje. Bog nam reč zemlje ni izročil celoti v tem smislu, kakor bi bili vsi ljudje brez razločka gospodarji nad njo, ampak le v toliko, da ni sam nobenemu človeku ravno kak gotov del nakazal v posest, marveč je prepustil pridnosti posameznih ljudi in odredbam ljudstev, kako naj se ta zasebna last primerno uravna.“

A ravno takih modrih odredb ljudstev gledè čezmernega kopičenja premoženja v rokah posameznikov z ozirom na današnje pridobitne razmere, odredb, ki so bolj potrebne in tudi bolj nujne, kot karkoli — pogrešamo še vedno!!

Zasebna last kot taka pa je brez vsakega dvoma upravičena, naravna, človeštvu potrebna. Amen.

18.

Sedma božja zapoved (II).

Ne škoduj bližnjemu na lastnini!

Sveta vera nas uči, razum nam potrjuje, naša narava sama nujno zahteva, da ima človek tu na zemlji pravic do zasebne lastnine, pravico, da si kaj pridobi, kar je potem res njegovo, do česar nima nihče drugi pravice.

Na tej njegovi lastnini mu ne sme po krivici nihče škodovati.

Bog sam to slovesno prepoveduje v svoji sedmi zapovedi.

Žal pa se tudi ta zapoved — posebno dandanes — strašno prelamlja.

Bližnjemu se po krivici škoduje na njegovi lastnini:

S tatvino in ropom.

S tatvino greši, kdor skrivaj in po krivici vzame ptuje blago. On je tat.

Z ropom pa greši, kdor s silo in po krivici vzame ptuje blago. Tak je pa ropar.

Tvoja ura leži na mizi. Nekdo je s teboj v sobi. On zagleda uro. V hipu, ko ne paziš, izgine ura v žepu tvojega gosta. V sobi si imel — tatu.

Po samotni poti greš. Kar plane nadte človek, te vrže na tla in ti s silo vzame denar in kar imaš pri sebi. Napaden si bil od — roparja.

Tat kot ropar — oba vzameta po krivici ptuje blago.

Razloček je le v tem, da tat to stori skrivaj, ali vsaj on misli, da je to storil skrivaj, ropar pa vzame s silo, bodisi, da tistemu, ki mu vzame, res kaj žalega stori, ali pa mu le zagrozi, da mu bo kaj žalega storil.

Ni pa tatvina, oziroma rop, če kdo skrivaj, oziroma s silo vzame ptuje blago, toda ne po krivici, ampak po pravici.

Sosedu si posodil denar, kako orodje ali kaj drugega. Navzlic vsem tvojim opominom ti pa on na noben način tega noče nazaj dati. Kaj storiš ti? K njemu greš in mu tisto svoto denarja, tisto orodje ali kar si mu že posodil, sam vzameš skrivaj ali pa tudi s silo.

Si mar ti vsled tega tat ali ropar? Nikakor ne! Saj mu nisi vzel po krivici, ampak po pravici. Vzel mu nisi njegovega, ampak samo to, kar je bilo tvoje.

Seveda pa tega ne boš storil, posebno ne s silo, če le sicer sploh moreš dobrim potom priti do svojega. Sila ni mila.

Če pa si mu skrivaj sam vzel denar, ki ti ga on ni hotel plačati, a bi ti on pozneje hotel ta denar vrniti,

ne vedoč, da si si ga že sam vzel, bi samoumevno od njega tega denarja potem ne smel sprejeti.

Tatvina, oziroma rop, je velika gnjusoba pred Bogom.

Zelo namreč žali pravičnost, ki nujno in pod smrtnim grehom zahteva, da se da vsakemu, kar mu gre. Tudi stavi človeško družbo v kar največjo nevarnost.

Zato sv. pismo kar naravnost zagrozi: „Ne tatje, ne roparji ne bodo posedli nebeškega kraljestva!“ (I. Kor. 6, 10.)

Sv. Avguštín pravi: „Če bo že tisti v večni ogenj vržen, ki od svojega premoženja nič drugim ne da, kam, meniš, bo pahnjen tisti, ki ptujo lastnino ukrade? Če s hudičem gori, kdor ni nagega oblekel, kje pa bo gorel šelè tisti, ki ga je oropal!“

Seveda je rop večji greh, kot tatvina. Ropar si namreč ne prilasti samo ptuje lastnine, ampak stori bližnjemu tudi silo in često ogroža celò njegovo osebno varnost.

Če pa je že tatvina navadnih stvari greh, kaj pa naj, predragi, potem rečemo šelè o tatvini svetih, Bogu darovanih, celò posvečenih stvari v cerkvi? To pa je božji rop, silen greh, naperjen naravnost proti veri, proti Bogu samemu!

Velikost greha tatvine in ropa se spozna iz velikosti škode, ki se bližnjemu provzroči in iz večje ali manjše nevolje, s katero bližnji to škodo prenaša.

Iz velikosti škode! Če se odvzame bližnjemu toliko, kolikor potrebuje svojemu stanu primerno za en dan preživljanja, potem je to velika škoda, smrten greh. Sicer pa je mali greh. Samoumevno je pri revčku, ki nič nima, velika škoda že prav majhna svota.

Iz nevolje, s katero oškodovanec prenaša škodo! Mož ženi in svojim otrokom marsikaj spregleda, kar bi drugim ne. Kar bi torej od strani drugih bilo že velika škoda, od strani žene in otrok utegne biti v takem slučaju še majhna.

A tudi pri malih tatvinah, predragi, nikakor ne smemo biti brezbržni!

Saj se tudi z njimi lahko smrtno greši. In sicer takoj, kakor hitro kdo začne po malem krasti z namenom, da bi si polagoma prisvojil znatno svoto.

Vse namreč zavisi od namena. Če imaš namen veliko ukrasti, imaš namen smrtno grešiti. Torej tudi v resnici takoj tedaj, ko imaš ta namen, torej takoj spočetka že, smrtno grešiš.

Smrtno pa tudi greši tedaj, kedar si je kdo z malimi tatvinami res pridobil znatno svoto, čeprav v začetku ni imel tega namena. Provzročil je namreč res veliko škodo.

O tem, kajne, predragi, ni dvoma, če so se vse te tatvine izvršile zgolj pri eni in isti osebi, ker ji je bila provzročena res velika škoda.

Kaj pa, če bi kak prebrisan uzmovič kradel pri večih osebah, pri vsaki nekoliko, a pri nobeni veliko?

On pa bi si s tem pridobil znatno svoto? Tudi v takem slučaju bi imel on smrtni greh, ker je celoti, družbi kot taki provzročil veliko škodo.

Ali naj vam sedaj, predragi, pripovedujem, kako in koliko se danes krade? Ni potreba! Vzemi, prijatelj, katerikoli list v roke in se sam o tem prepričaj! Saj kar mrgoli v njem samih tatvin, vlomov, ropov! Denar, obleka, perilo, čevlji, živila, vse se krade! Dà, celo božjih ropov, vlomov po cerkvah in tabernakljih ne manjka. In kdo krade? Stari in mladi, celò nedorasli otroci, revni in bogati, nizki in visoki. Imenitni, veljavni ljudje si eden drugemu očitajo in v obraz mečejo — tatvine! Pa kakšne!

Vojska je posebno v tej stvari strahovito skvarila ljudi. V vojski se je kradlo na debelo in veliko. Ob prevratu se je kradlo tako, da je človeku kar sapo zaprlo.

Župnikova krava se je pasla zunaj na prostem. Kar ti pride prijazen možiček in kravo odpelje. Vsa zasopljena prihiti v župnišče majhna deklica pravit: „Vašo kravo je ravno sedaj en mož odpeljal.“ Hitro zleti ženska za njim. Ob koncu vasi ga dohiti. „Mož, kaj ste pa naredili? Krava je župnikova!“ „A tako, jaz sem pa mislil, da je — soldaška!“ „Vzemite si konja! Saj vidite, koliko jih je na travniku!“ „Konja že imam. Sedaj bi pa rad še kravo!“

Če pa se kolo le s preveliko silo zavrti, kaj čuda potem, če se takoj ne umiri! Kaj čuda, da je tatvine tudi po vojski veliko, veliko!

A mladina, ki ob takem pohujšanju, ob takih vsesplošnih tatvinah živi?! Bog se je usmili!

Mladenič, ki ni maral za delo, pač pa je hotel razuzdano živeti, se je vdal tatvini. Veliko je že pokradel. Nekoč sreča pogreb. Bogatega moža nesejo k zadnjemu počitku. Pridruži se pogrebcem. Truplo polože v rakev. Ko je vse končano, on še ostane. A ne zato, da bi molil. Ne. Rakev odpre in mrliča oropa popolnoma vsega. Le mrtvaški prt, v katerega je bilo truplo zavito, pusti in odide. Še za tega mu je žal, ker je bil čisto nov. Vrne se, da bi še prt ukradel. Tu pa se zgodi nekaj groznega. Mrlič oživi. Svojo koščeno mrtvaško roko stegne proti tatu in mu izpraska — oči. Prestrašen pusti ta na mestu vse, kar je nakradel in odbeži — slep! Kot slep berač hodi potem od hiše do hiše in si prosi kruha!

Majhen deček je kradel, kot sraka. Vse je vzel, kar je dobil! Pred seboj zagleda kup neugašenega apna. Tudi tega ne more pustiti pri miru. Nekaj koščkov pomaši k sebi. Mimo prijaha sosedov sin z dvema konjema. Pelje jih k vodi. Že je tudi mali deček na enem. V vodi pa deček omahne in pade raz konja. Z groznim glasom začne kričati: „Pomagajte, jaz gorim!“ Ljudje so se mu pa smijali! Ko ves opečen pride iz vode, pa vsi ostrme! Ne samo obleka, tudi koža je bila vsa ožgana od apna, ki ga je — ukradel!

Tako Bog seveda vsakega posameznega slučaja tatvine ne kaznuje.

Nič manj pa ni zato dolžnost nas vseh, da z vsemi močmi delujemo in svarimo proti tatvini in ropu.

Po krivici se škoduje bližnjemu na njegovi lastnini dalje:

Z odrtijo in goljufijo.

Kaj je odrtija, predragi, nam pojasni sv. Hilarij: „Odrtija je goljufiva dobrotā, prekanjena človekoljubnost, škodljiva naklonjenost. Kaj vendar mora biti neznosnejšega, kakor če ti potrebnemu skažeš dobrotā na tak način, da mora potem on še bolj stradati in da ti s svojo pomočjo še pomnožiš stisko reveževo? Kakšno plačilo pa pričakuješ od Bogati, ki ljudem škodo provzročāš? Zakaj izrabljaš stisko svojega brata, za katerega je Kristus umrl, sebi v korist?“

„Kakorkoli stvar izpade — pravi sv. Leon — za oderuha izpade zmiraj slabo. V greh mu je, naj že denar zmanjša ali pomnoži. Revež je, če izgubi, kar je dal. Še veliko večji revež pa je, če prejme, kar ni dal!“

Z odrtijo greši, kdor pri posojilih zahteva krivične obresti.

Ti posodiš svojemu sosedu 1000 K. Izgovoriš si pa od njega, da ti od te svote plača vsako leto 50 K obresti, torej po 5 odstotkov. To nikakor niso krivične obresti. Teh 50 K si namreč ti prav gotovo lahko pridobiš s 1000 K, bodisi da jih porabiš za nakup zemlje, živine ali v trgovini, kjerkoli. Če pa tirjaš višje obresti

od njega, po 8, 10, 12 odstotkov celò, kakor se žali-bog dandanes tolikrat sliši, bi pa bile to krivične obresti, oderuštvo.

Kdor nepošteno in z umetnimi pripomočki podražuje živila ali blago nad njihovo pravo vrednost.

Letina izvrstno kaže. Ni dvoma, da bo pridelek obilen. Pšenice bo veliko, moka torej — poceni! Shajalo se bo, hvala Bogu, lažje, kot doslej!

Kolikokrat že, predragi, kajne, smo tako mislili, tako upali! Pa smo se — varali. Zakaj? Ker smo delali račun brez — oderuhov, verižnikov!

Ko je pridelek še takorekoč na polji, pridejo vele-trgovci, ki razpolagajo z ogromnimi svotami denarja in kolikor mogoče po nizki ceni pokupijo žito. Ko pa imajo žito enkrat v svoji lasti, pa poskočijo kar najvišje s cenami, tako, da moka zopet ne le ni cenejša, ampak navzlic ugodni letini — dražja!

Tako se godi tudi pri drugih stvareh, posebno pri takih, ki jih vsak človek rabi: pri sladkorju, petroleju, premogu. Lastniki takih podjetij se združijo, napravijo zvezo med seboj, kartel, in za blago, katero imajo do cela ali večinoma v svojih rokah, določijo popolnoma po svoji volji prodajno ceno.

Ljudstvo pa zdihuje, se jezi in — plačuje!

Kdor zlorablja stisko bližnjega sebi v krivično korist ali dobiček.

Saj je tako zlorabljanje stiske bližnjega že vse to, kar smo doslej slišali o oderuštvu. A trdosrčnost — in to je ravno oderuštvo — je iznajdljiva. Ob vsaki

priliki, ki se ji ponudi, misli, ne kako bo bližnjemu pomagala, ampak kako se bo sama kar najbolj okoristila! Če bližnji tudi lakote umira, prej mu ne pomaga, dokler nima zasiguranega zase kar največjega — profita.

Predragi! Ali ni značilno za oderuški duh sedanjih dni, da so prav v naših časih morali ustanoviti že kar posebna oderuška sodišča? In da imajo taka oderuška sodišča dela čez glavo?

„Oderuško sodišče v Pragi — tako je poročal „Novi Čas“, 22. VI. 21 — je od 15. do 31. maja t. l. obsodilo 38 oseb na 205 mesecev težke ječe in na 414.000 K globe, a zaplenjeno blago je zapadlo na korist splošnosti. Med obsojenci je bilo 13 trgovcev, 9 rokodelcev, 4 gostilničarji in 2 tovarnarja. Najtežjo kazen je dobil neki trgovec, ki je bil obsojen na eno leto težke ječe in na 20.000 K globe. Radi lažjih prestopkov je bilo obsojenih 45 oseb.“

Strašna pregreha je oderuštvo! Trdosrčno je, ako kdo svojemu bližnjemu noče pomagati, ko se nahaja v stiski, dasi bi to lahko storil. Koliko grše pa je še, ako se še posluži stiske bližnjega, da po njej ravno sam bogati! Da sam bogati, tira on svojega bližnjega v pomanjkanje, uboštvo, sramoto, obup, prezgodnjo smrt! Lahko mu je, gledati stisko, uboštvo svojega bližnjega. On vidi njegove solze, sliši njegove mile prošnje, prošnje njegove žene, otročičev! A vse to ga ne gane! Brez usmiljenja ga tira iz hiše, iz domače zemlje! Sam denar ga

je. Da le denar vidi, da le denar dobi, pa je vse! Nesreča njegovih žrtev ga ne gane! Nima — srca!

„Oderuh je prava podoba satana samega, ki se njega posluži, da more tem gotovejše ljudi pogubiti,“ trdi po pravici sv. Hieronim.

Nesrečnež! Prokletstvo je njegov delež!

„Ali ne tečejo vdovi solze po licih in ali ne vpije zoper onega, kateri jih izžema? Z lic se namreč v nebesa vzdigujejo in Gospod, ki se da izprostiti, se jih ne veseli.“
(Sir. 35, 18, 19.)

Sv. Anton Paduanski je bil naprošen, da je govoril mrtvaški govor ob pogrebu bogatega oderuha. Pa namesto da bi hvalil ranjkega, kakor so to njegovi sorodniki pričakovali, pridigal je z gromovitimi besedami proti oderuštvu. In po razsvitljenju božjem je naenkrat javno povedal, da je ranjki v peklu. V dokaz temu naj se poslušalci sami prepričajo, kje je srce ranjkega. Ne bodo ga dobili v rakvi pri njegovem telesu, ampak pri denarju v njegovi zakladnici. Na stotine ljudi dere sedaj v hišo oderuhovo in odpro njegovo zakladnico. In glej, krvavo, še trepetajoče srce najdejo ondi. Odpro pa tudi rakev rajnikovo. O čudo! V njegovem telesu ni bilo — srca!

Oderuhov in oderuštva — reši nas, o Bog!

Z goljufijo greši, kdor s prevaro ali zvijačo škoduje bližnjemu na njegovi lastnini, na primer: kdor ga pre-

vari s ponarejenim denarjem, s krivo mero in tehtnico.

O ponarejenem denarji je bilo tudi med nami Slovenci posebno v prejšnjih letih prav mnogo slišati. Vprašam pa vas, predragi: Ali so si res tisti ljudje, ki so s takim denarjem imeli opraviti, trajno kaj opomogli? Ne! Ni bilo sreče pri tistem denarju, ne!

Kriva mera in tehtnica!

„Ne delajte nič krivičnega pri vatlu, tehtnici in meri! Tehtnica naj bo pravična, težaki pošteni, mernik pravičen in šestak primeren!“ (III. Mojz. 19, 35, 39.)

V najhujših časih svetovne vojne je bilo. Mast že dolgo naročena, težko pričakovana pride. Precejšnja posoda je. Ljudstvo se potolaženo oddahne. Pa kakšno razočaranje! Samo na vrhu je bilo nekoliko masti, potem pa sama skvarjena, neužitna zmes, ki je bila popolnoma nerabna. To je bila „poštena“ kupčija! Ljudstvo se je pač po pravici jezilo nad brezsrčnimi goljufi!

Žal pa se to tudi sedaj neštetokrat dogaja. Ne samo da mera in tehtnica po krivdi tistega, ki prodaja, često ni zanesljiva, tudi sicer prava mera kar ne gre iz rok. Ali da prepičlo, ali pa mora vsaj nekoliko primeti, da je le sam na boljem. Pri mleku kar mora biti nekoliko vode zraven! Prav tako pri vinu! Zdi se, da gostilničarji na prav poseben način skrbe za treznost svojih pivcev, ker jim tako radi prodajajo vodeno vino. Enako pri drugih rečeh!

Kdor ponareja blago in živila ali zamolčuje bistvene napake kakega blaga.

Neverjetno je, predragi, kaj vse dandanes kupujejo ljudje kot dobro pošteno blago!

Posebno gledè živil velja danes bolj kot kedar koli beseda znanega zdravnika: „Kar groza me je, če vidim, kako sprijena, oziroma ponarejena živila ljudje uživajo! Sreča je le to, da tega sami ne vedo! Sicer bi se jim gnjusila!“

Prav tako gledè obleke in obutve. Vojaki so sredi najhujše zime v Karpatih dobili nova obuvala. V par tednih pa so bili že zopet — bos! Kako je bilo vender to mogoče! Lahko, ker so bili podplati iz — papirja!

Konja, kravo prodaš na semnju. Za žive in mrtve se rotiš, da je to najboljša živina, da nima prav nobene napake. Potem se pa v pest smejaš, ker si prodal konja, ki je na eno oko slep, kravo, ki ni za drugega, kot za mesarja!

Kdor zahteva večje plačilo, kakor zasluži storjeno delo.

Kdor si pridobi tuje blago s tem, da ponaredi listine, da pred sodiščem izpove neresnico ali da podkupi priče.

„Pri sarajevski podružnici banke je poduradnik ponarejal kreditna pisma, ki so se glasila na njegove skrivce ter prevaril banko za nekoliko milijonov kron.“ Tako so lani v majniku poročali listi.

Podobnih slučajev žal ni malo!

Kako pretkan je svet gledè goljufije danes, priča zadeva, ki se je marcija letos obravnavala pred ljubljansko poroto. Nekdo je svojemu prijatelju zatrjeval,

da pozna človeka, preroka, kateremu sta znani bodočnost in preteklost in mu je svetoval, naj se obrne na njega. Povedal mu je, kako se „copra“. Na prazen papir se mora vsakdo sam podpisati, papir pa potem on nese k čarovniku. Seveda je dobil takoj podpise. Kako pa se je prijatelj čez nekaj časa potem prestrašil, ko je videl svoj podpis na — menjici, glaseči se na 65.000 K in je dobil v roke menjično tožbo, ker ni v pravem času plačal — zapadle menjice!

Bližnjemu se po krivici škoduje na njegovi lastnini tudi s krivičnim pridržavanjem ptujega blaga.

S tem greši, kdor ne vrne najdenih, posojenih ali v hrambo mu izročениh reči.

„Če kaj najdeš — pravi sv. Avguštin — pa tega nočeš nazaj dati, si tat!“

Ta stvar, predragi, je zelo važna, ker se tolikokrat ponavlja.

Žal pa se ljudje premnogokrat prav malo brigajo za navedene besede sv. Avguština.

Imeniten gospod je hotel lansko leto v Parizu preizkusiti poštenost prebivalcev na ta način, da je na raznih krajih mesta na ulicah svojo denarnico spustil na tla, kakor bi jo izgubil. Prva, ki je denarnico pobrala, je bila prav odlična gospa. Ozrla se je plašno naokrog in je najdeno denarnico hitro — spravila. V istem hipu se obrne gospod in pravi: „Vi ste nekaj našli! To je moja denarnica!“ Gospa se jecljaje izgovarja ter opravičuje in da denarnico nazaj. Tako

je večkrat naredil, a vedno z istim uspehom! Noben moški, pa tudi nobena ženska ga ni opozorila na izgubljeno denarnico, ampak je vsakdo hotel najdeno stvar — prikriti in zase obdržati!

Ti najdeš kako stvar. Veš, kdo jo je izgubil. Nazaj mu jo moraš dati. Ne de nič, če je še tako bogat. Njegova je!

Našel si nekaj, a ne veš, kdo je to izgubil. Dolžan si to poizvedeti. Daj oznaniti na način, ki je pri vas navaden. Če se oglasi dotičnik, ki je stvar izgubil, mu jo seveda moraš izročiti potem, ko si se modro prepričal, da je res on izgubil. Zahtevati smeš primerno odškodnino.

Če pa se navzlic tvojemu poizvedovanju ne oglasi tisti, ki je stvar izgubil, smeš si jo ohraniti zase. Bolje pa je, če jo obrneš za reveže ali v kak drug dober namen.

Kristijan je daroval paganu nekoliko tobaka. V tobaku pa je bil denar, za katerega kristijan ni vedel. Drugi dan pa mu pagan prinese ta denar nazaj. Zadržan ga kristijan vpraša, zakaj mu ga je nazaj prinesel. Pagan pa mu pripoveduje: „Dva moža sta se ves čas v meni prepirala. Eden mi je govoril: „Le obdrži denar! Tvoj je!“ Drugi pa je rekel: „Ne, ni tvoj! Po pomoti je ta denar prišel med tobak!“ Celo noč nisem imel miru! Zato sem prišel!“

Ta dva moža, angel varih in satan zapeljivec se tudi v vsakem izmed nas ob takih prilikah borita!

Kajne, predragi, da bo pri nas zmagal vselej angel varih!

S krivičnim pridržavanjem tuje lastnine greši tudi, kdor ne plača v pravem času, kar je plačati dolžan.

Kako lepo opominja sv. pismo: „Ne odrekaj plačila svojemu potrebnemu in ubožnemu bratu ali ptujcu, ki biva s teboj v deželi in je znotraj tvojih vrat, temveč še tisti dan mu daj plačilo njegovega dela pred solnčnim zahodom; zakaj ubožen je in s tem ohranjuje svoje življenje, da ne vpije zoper tebe k Gospodu in da ti ne bo štetu v greh!“ (V. Mojz. 24, 14, 15.)

Konečno se škoduje bližnjemu po krivici na njegovi lastnini še s prostovoljnim in krivičnim poškodovanjem tuje lastnine.

To stori:

Kdor zanemarja ali slabo opravlja delo, katero je dolžan storiti.

„Kdor delo sovraži, postane lenuh. Lenoba pa je že neizmerno veliko gorja proyzročila!“ (Sv. Efrem.)

„Kdor je priden za delo, tega skuša samo en hudič, lenuha pa napada nešteto hudobnih duhov!“ (Kasijan.)

Med gospodarjem in poslom, med delodajalcem in delavcem obstoja po božji in medsebojni volji vedno pogodba, ki oba v vesti veže: Gospodar, delodajalec je dolžan poskrbeti za posla, delavca in mu dati primerno pošteno pla-

čilo brez vsakega utrgavanja. Posel, delavec pa je dolžan vestno in pridno izvrševati prevzeto delo! Potem mu je zagotovljeno ne samo pozemsko, ampak tudi večno plačilo!

A predragi! Ravno tega danes tolikokrat in tako zelo pogrešamo. Zato pa je medsebojno razmerje čedalje bolj sovražno in napeto! Komu v korist? Nikomur! Obema v veliko škodo!

Kdor bližnjemu z obrekovanjem odganja kupovavce ali mu sicer škoduje na njegovem zaslužku.

Boj za obstanek, za vsakdanji kruh, je posebno v naših časih izredno težak. Posebno pri trgovcih in obrtnikih, ki so navezani na svoje odjemalce. Medsebojna konkurenca se bije često s kar največjo silo. Žal pa se marsikdo posluži pri tem tudi nedovoljenih sredstev. Z izmišljenimi vestmi hoče spraviti svojega konkurenta ob veljavo, ob zaupanje! Samo to mu je na mar, da sam ostane na vrhu, da sam pridobi. Če nasprotnik pri tem še toliko trpi, če tudi ob vse pride, če s svojo družino celò strada, to njega ne briga in ne gane. Dosegel je svoj namen! Strašne, vnebovpijoče so krivice, neizmerna je škoda, ki se danes na ta način dogaja!

Kdor namenoma s požiganjem uniči tujo lastnino ali jo drugače zlobno poškoduje.

Grozne reči se dogajajo danes kar pred našimi očmi. V imenu nekake absolutne narodnosti se požigajo do tal mogočne stavbe, se uničuje lastnina nasprotnikov.

Kako strašno se s tem ubija čut pravičnosti v srcih mladine!

Kaj čuda potem, da je mladina v današnjih dneh razdivjana, da tudi ona dela škodo na ptuji lastnini! Že poprej je bilo pri mladini v tem oziru treba posebne čuječnosti, vojskini in povojskini razdrapani čut poštenosti je pa te razmere še silno poslabšal.

K duhovniku je prišel mlad gospodar in mu je ves potrt pripovedoval: „Nad 50 mladih smrekc, ki sem jih s tolikim veseljem zasadil in so izvrstno uspevale, mi je bilo nocoj ponoči obeljenih, uničenih!“

Ali naj vam, predragi, pripovedujem, kako brezskrbno delajo otroci škodo na sadnih vrtovih? Sadje kradejo, veje lomijo, najlepša drevesa uničujejo! Na poljih in njivah? Živino puščajo, da zahaja v ptujo lastnino in jo kvari. Po tujih njivah skačejo, kamne mečejo na njive in travnike! Na drevji sploh? Za ptičjimi gnezdi plezajo, mlade ptičke neusmiljeno pokončujejo! Ne samo da kažejo s tem svoje odurno, krvoločno srce, tudi s tem škodujejo veliko, ker taki ptički prav veliko koristijo!

Stariši pa, ki vedo, kaj vse njihovi otroci počno, k vsemu temu često — molče!

Potem se pač ne moremo čuditi, če taki otroci tudi pozneje ptuje lastnine ne znajo ceniti, če se jim nobene reči ne zdi škoda! Mesto da bi gledali na korist gospodarjevo, gledajo nasprotno skorej le na to, kako bi mu — škodovali!

Potem se pa tudi ne moremo čuditi, če imajo sodišča danes ravno s provzročitelji škode bližnjemu toliko opraviti!

Poštenosti — ni!

In to med nami — kristijani!

Kako drugače je bilo to ob prvih časih krščanstva!

„Vaše ječe so polne hudodelcev. Pa kje dobite med njimi le enega kristijana, razven če je mučenec ali odpadnik!“

Tako je s ponosom zaklical nekdam kristijan Oktavijan paganom!

O kristijani! Bodimo tudi mi zopet — kristijani!

Nikar torej ne škodujmo bližnjemu na njegovi lastnini! Amen.

19.

Sedma božja zapoved (III).

O povračilu!

Kdo bi pač mogel verjeti, predragi, da je med kristijani mogoče toliko tatvine, oderuštva, goljufije, toliko vsakovrstnega pridrževanja in poškodovanja ptuje lastnine, kot je vsega tega v resnici!

Pa kako brezskrbno se vse to godi! Ljudje tega skorej niti za mar nimajo!

Tako lepo znajo svoje „delo“ opravičiti, kakor bi še posebne pohvale za to pričakovali!

„Saj je bogat! Ima vsega v izobilju! Nič se mu ne pozna, če mu kaj vzamem!“

Predragi! Sedma božja zapoved se ne glasi: „Ne kradi revežu, bogatinu pa le vzemi!“ ampak „ne kradi!“, torej nobenemu brez izjeme, ne revežu ne bogatinu!

„Pojdite, pojdite! To je vender kupčija, obrt, posojilo! Kako bote pa kaj zaslužili, če bote tako strogi? Svet o tem čisto drugače sodi!“

Ko bi bilo to merodajno, kako svet sodi, potem bi pa že zdavnej prav nobena božja zapoved več ne veljala!

„Ali samo jaz tako delam? Drugi so še veliko hujši. Le pogledjte jih!“

Ta je pa lepa! Če drugi hite v nesrečo, v pogubljenje, ali moraš potem tudi ti? Ali boš kaj manj trpel v peklu, če vas bo ondi več?

„Kako ste pa sitni! Čisto za kaj majhnega goljufam, za kak vinarček! To vender ni taka reč, kot vpijete!“

Spomnite se, predragi, kaj smo rekli o malih tatvinah! Prav isto velja tudi o malih goljufijah! Tudi tu velja izrek: Iz malega raste veliko! Žal ne dobro, ampak slabol!

Pa še nekaj! Stara navada železna srajca! Kdor začne v malih rečeh goljufavati, se kmalu ne bo zgrozil več tudi pred velikimi goljufijami!

In kedaj je goljufija majhna? Goljufaj revčka še za tako majhno svoto, zanj je škoda velika!

Prav trdi sv. Avguštin: „Silno težko je določiti, kedaj je tatvina smrten in kedaj mal greh. Dal Bog, da bi sploh nič ne slišali mi o tem!“

Isto velja o goljufiji, o vsakršni škodi bližnjega.

Da bi se pač res o teh stvareh nič več ne slišalo med kristijani!

Kaj pa naj nas, predragi, odvrtačuje od tega, da se na ptujem blagu kakorkoli ne pregrešimo?

Dvojna prevažna zavest: Da na ptujem krivično pridobljenem blagu ni sreče

in da je treba vso storjeno škodo — poravnati!

Dà, kristijani! Krivično blago nikdar in nikomur ne prinese sreče in blagoslova, pač pa nesrečo in prekletstvo! In to že na tem svetlu! Kaj pa šelè v večnost!

Le poglejmo, kaj nas o tem uči sv. pismo!

„Gorje njemu, kdor grabi, kar ni njegovega! On si grabi gosto blato!“ (Habakuk, 2, 6.)

„Krivični zakladi nič ne koristijo, pravica pa reši smrti!“ (Preg. 10, 2.)

„Goljuf ne bo našel dobička; premoženje pravičnega človeka pa bo zlata vredno!“ (Preg. 12, 27.)

„Boljše je malo po pravici, kakor obilni prihodki po krivici!“ (Preg. 16, 8.)

„Kdor krivico seje, bo nesrečo žel in šiba njegove jeze ga bo končala!“ (Preg. 22, 8.)

„Kdor tare revnega, da bi pomnožil svoje premoženje, ga bo sam bogatejšemu dal in bo stradal!“ (Preg. 22, 16.)

„Vsaka krivica je kakor na oba kraja brušen meč; za njega rane ni ozdravljenja.“ (Sir. 21, 4.)

„Kdor si hišo s ptujim blagom zida, je enak njemu, ki si kamenje po zimi nabira!“ (Sir. 21, 9.)

„Premoženje krivičnih posahne, kakor potok in se poizgubi kakor velik grom v dežji!“ (Sir. 40, 13.)

Zgleda pa si, predragi, pretresljivejšega — v hudobi in kazni — pač ne moremo skorej misliti, kot ga nam podaja sv. pismo v zgodbi Nabota in kralja A h a b a.

Nabot je imel vinograd zraven poslopja Ahaba, kralja v Samariji. Ahab je rekel Nabotu: „Daj mi svoj vinograd! Dam ti zanj boljši vinograd ali pa ceno v srebru, kolikor je vreden.“ Nabot je odgovoril: „Gospod mi bodi milostljiv, da ti ne dam dedščine svojih očetov.“ Prišel je tedaj Ahab na svoj dom, srdit in razkačen. In se je vrgel na svojo posteljo ter je obrnil svoj obraz v steno in ni jedel kruha. Ko Jezabela, njegova žena, zve, kaj se je zgodilo, reče porogljivo: „Velike veljave si in dobro vladaš kraljestvo Izraelovo! Vstani in jej kruh in bodi dobre volje. Jaz ti bom dala vinograd Nabota Jezrahelca.“ Pisala je tedaj list v Ahabovem imenu in ga je zapečatila z njegovim prstanom ter ga je poslala do starašin, ki so prebivali z Nabotom. To pa je bila beseda v pismu: „Napravite dva moža, Belijalova otroka, zoper Nabota, da govorita krivo pričevanje: Preklinjal je Boga in kralja! In ven ga peljite in kamenjajte in tako naj umrje!“ Zgodilo se je prav, kot je Jezabela naročila. Ko je ona to slišala, je rekla kralju: „Vstani in vzemi v last vinograd Nabota, ki se ti ni hotel vdati in ti ga dati in denarja prejeti! Nabot več ne živi, ampak je umrl!“ Ko pa je šel Ahab v tako zaželjeni Nabotov, sedaj po strašni krivici pridobljeni svoj vinograd, že mu pride na božje povelje nasproti prerok Elija in mu govori: „Na tem mestu, kjer so lizali psi Nabotovo kri, bodo lizali tudi tvojo kri! In tudi Jezabelo bodo snedli psi na jezrahelskem polju!“ Vse to se je tudi v resnici izpolnilo! (III. Kralj. 21, 1, — 23.)

„Če si tisoč goldinarjev pridobiš na pošten način, pa pride le en sam krivičen goldinar zraven, bo ta krivičen goldinar pokvaril vse pravične, kakor eno gnjilo jabelko okuži in pokvari vse druge zdrave!“
(Sv. Vincenc.)

Sv. Frančiški Šantalski se je po smrti vojvode, njenega moža, zgodila velika krivica. Njegov naslednik je vdovo oropal vsega premoženja. Zaničevana in od vseh zapuščena je morala pri revežih iskati stanovališča. In kaj je hudobnežu koristilo premoženje, ki si ga je na tako krivičen način pridobil? Bog ga je udaril s prav hudo boleznijo, ki ga je že dve leti potem, v cvetu življenja, spravila v grob.

Nad krivičnim blagom pa res ni srečel!

Prijatelj! Če ti res sebi in svojim dobro želiš, s krivičnim blagom nikdar ne omadežuj svoje duše! Naj te ne moti, če vidiš, da se komu navzlic vsem njegovim krivicam le dobro godi!

Bog ne plačuje vsako soboto! Kedar pa vdari, vdari tem huje!

Le poglej nekoliko okrog sebe! Kakšno bogastvo je bilo še pred kratkim pri tej in oni hiši! In danes? Vse je prišlo v druge roke! Tisti pa, ki so pred kratkim bili tako veljavni in mogočni, morajo pri ptujih ljudeh iskati kruha in stanovanja!

Pa vprašaj ljudi, zakaj je tako prišlo! Prav velikokrat boš slišal odgovor: „Ni bilo poštenja! Krivično blago nima teka!“

„Videl sem hudobneža povikšanega in visokega kakor cedre na Libanonu. In sem mimo šel, in glej! ni ga bilo; in iskal sem ga in ni bilo najti njegovega mesta!“ (Psalm 36, 35, 36.)

Pa še nekaj silno važnega je, predragi, kar mora slehrnega še prav posebno odvrčevati od vsake krivice nad ptujim blagom — dolžnost povračila.

Sedma božja zapoved zapoveduje kar najhitreje vrniti krivično blago in, kolikor se da, popraviti storjeno škodo.

Saj poznate zgodbo Medardove krave, kajne?

Sv. Medardu je tat ukradel kravo, ki je imela zvonec na vratu. Žene jo domov v svoj hlev. Pa, oj čudo! Če je krava tudi popolnoma pri miru, zvonec zvoni naprej. Tat je ves prestrašen. Zvonec zadela s senom. Zastonj! Zvonec zvoni naprej. Skrije ga v omaro. Ne pomaga nič. Kar naprej zvoni. Zakoplje ga v zemljo. Še vedno zvoni kar naprej. Ves je iz sebe. Prime kravo in jo žene nazaj k sv. Medardu. Sedaj šelè je utihnil zvonec.

Prelep pomen! Tat glasu svoje nemirne vesti ne more umiriti prej, dokler ne povrne krivičnega blaga in ne povrne storjene škode.

„Če kdo ptujega blaga, ki si ga je na grešen način prilastil, ne povrne, dasi bi to lahko storil, on ne dela pokore, ampak jo le hlina. Greh tatvine se ne

odpusti, če se to, kar je bilo ukradenega, ne povrne!" (Sv. Avguštin.)

Jasno po sebi!

Kdor ukradene ali krivično pridobljene stvari noče povrniti, on še vedno nekako vztraja vsaj po mišljenju in volji pri svoji tatvini in goljufiji! Kje je torej pri njem volja poboljšanja? Brez volje poboljšanja pa ni odpuščanja. Noben duhovnik, dà, celo papež sam ne more takega človeka odvezati toliko časa, dokler vsaj volje nima povrniti!

Vidite torej, predragi, kako globoko posega v vsakdanje življenje vprašanje o povračilu škode! Nujno je zato potrebno, da smo posebno o tej stvari prav dobro poučeni!

Natančno moramo vedeti:

Kdo je dolžan povrniti krivično blago in popraviti storjeno škodo, koliko je dolžan povrniti, komu mora povrniti in kedaj.

Predno pa moremo na ta vprašanja prav odgovoriti, moramo predvsem natančno vedeti, kdo se teh grehov pravzaprav udeleži. Ni dvoma, da on, ki se teh grehov udeleži, je tudi dolžan škodo popraviti.

Grehov proti tuji lastnini se udeleži, postane sokriv:

Kdor ukazuje, svetuje ali pomaga škodovati bližnjemu na njegovi lastnini.

Tale žalosten slučaj se je pred nedavnim časom primeril:

Mladenič je bil vsled obilih tatvin, ropov in s tem združenih zločinov obsojen v smrt na vislice. Ko je imel ravno obešen biti, je prosil, da bi smel še enkrat videti svojo mater. Dovolijo mu. Ko pa mati predenj stopi, kaj se zgodi? Sin udari z vso silo lastno mater po glavi. Vsi se zgrozijo nad tem zverinskim činom. Hudodelec pa reče: „Zato sem to storil, ker je edino mati vzrok, da sem tako daleč zašel. Sama me je že kot otroka napeljevala k — tatvini!“

Oče je ukazal 12 letnemu sinu, da naj gre na sosedovo njivo krast krompir. Sin je vprašal mater, kaj naj stori. Mati mu je svetovala, naj le uboga očeta. Sestra pa je med tem časom, ko je brat kradel, pazila, da bi ga takoj opozorila, če bi kdo mimo prišel. To se je ponavljalo večkrat, dokler ni prišla vsa družina pred sodišče.

Prav vsi so bili krivi tatvine! Sin je kradel, oče mu je ukazal, mati svetovala, sestra pa pomagala pri tatvini!

Kdor sprejema, kupuje ali prikriva krivično blago.

Hlapec v mlinu je kradel svojemu gospodarju žito, moko, kar je dobil, in prodajal gostilničarju, da je imel potem sam za pijačo. Gostilničar je dobro vedel, da je bilo vse to gospodarju ukradeno. In vendar je sprejemal in kupoval. Ker pa hlapec ni mogel vselej z ukradenim blagom takoj k gostilničarju, ga je nosil k sosedu, da

da mu ga je ta prikrl, dokler je bilo treba. Seveda ne zastonj!

Kolikokrat delajo tako tudi lastni sinovi, hčere, celo žene! Doma kradejo in potem prodajajo! Drugi pa jim pri tem gredo na roko! Vsi ti so sokrivi njihove tatvine!

Kdor h grehom proti tuji lastnini molči ali jih ne zabrani, čeprav bi jih mogel in moral naznaniti ali zabraniti.

„Tako zelo se bojimo svoje brate užaliti, da jih rajše pustimo iti v pogubljenje, kot da jih posvarimo.“
(Sv. Krizostom.)

Sestra dobro ve, kako krade brat starišem denar, da ga potem zapravlja v slabi družčini. Kako lahko bi ji bilo toliko tatvino zabraniti! Pa ne! Ona k vsemu temu le molči!

Desetleten šolarček je letos ukradel večjo svoto denarja svoji materi. Nakupil je raznih sladkarij in jih razdeljeval med druge šolarje. Vsi so vedeli, da je denar doma ukradel. Saj jim je sam to povedal. A vsi so o tem molčali. Konečno se je vender eden našel, da je tatvino razkril. Pa še ta ni povedal iz blagega namena, ampak iz jeze, ker je njemu manj dal, kot drugim.

Sedaj pa že lahko spoznamo, predragi, kdo je dolžan povrniti krivično blago in popraviti storjeno škodo.

To so dolžni krivični poškodovavci, torej tisti, ki so škodo naredili, provzročili, pri njej kakorkoli sodelovali ali je niso zabranili, dasi bi bili to lahko storili.

In sicer po tej vrsti: najprej tisti, ki ima ali je porabil krivično blago ali to, kar je dobil zanje, potem tisti, ki je naročil napraviti škodo, za njim tisti, ki je dejansko prizadel škodo in konečno vsi tisti, ki so drugače sodelovali pri poškodovanju bližnjega ali niso zabranili ali naznanili škode, kakor so bili dolžni. In sicer je vsak izmed teh dolžan vse povrniti, če tega ni storil nobeden izmed tistih, ki so bili pred njim to storiti dolžni.

Stvar je čisto jasna! Lastnik mora priti do svoje lastnine. Tako zahteva naravni red, postavljen od Boga samega.

Prvi pride torej pri povračilu samoumevno v poštev tisti, ki ima ptujo lastnino v svoji posesti ali ki je to ptujo lastnino porabil.

Naj si je on to ptujo lastnino kakorkoli pridobil, če jo je sam ukradel ali prigoljufal ali pa jo je kupil od drugega ali jo je podedoval ali dobil v dar, če je vedel, da je krivično pridobljena, ko jo je dobil, ali če tega sploh ni vedel — povrniti jo mora!

Ti imaš ukradeno uro. Tu pa se zglesi njen lastnik. Vrniti mu jo moraš, če je tudi nisi ti ukradel, dà, četudi tedaj, ko si uro dobil, sploh nič nisi vedel, da je ura ukradena. Če pa si uro že prodal, dolžan si denar, ki si ga zanje dobil, izročiti njegovemu pravemu gospodarju.

Če pa tisti, ki ima ukradeno blago v posesti ali ki je to blago že porabil, noče povrniti, dolžan je to storiti predvsem tisti, ki je tatvino ukazal, ker je ravno njegovo povelje bilo glavni vzrok tatvine. Potem tisti, ki je to povelje izvršil, ki je torej res ukradel. Potem pa vsi tisti, ki so kakorkoli v dejanji ali s svetom sodelovali, ki so n. pr. lestvico držali, pazili, da bi kdo ne preprečil tatvine, vrata odprli, kakršnokoli znamenje dali. Naposled tudi vsi tisti, ki tatvine ali goljufije niso zabranili, dasi bi bili to mogli in morali storiti.

Stariši so dolžni povrniti škodo, katero so njihovi otroci storili, ako so vedeli za to škodo, pa so k njej molčali, ali še celo k njej pomagali.

Če je pri kaki tatvini več oseb dogovorjenih, v zvezi, tako da vsi skupno kako stvar ukradejo, n. pr. blago v kaki prodajalni (kjer n. pr. eden jemlje, drugi zunaj pri oknu blago prevzema, tretji na voz deva, četrti na konja pazi) ali da vsi skupno kako škodo napravijo, kak plot razderejo, kako ograjo pokvarijo, je samoumevno vsak izmed njih dolžan predvsem svoj del povrniti, torej toliko, kolikor je on od ukradenega blaga dobil, svoj del škode popraviti, torej toliko, kolikor je on škode napravil, kolikor nanjga pride. Če pa tega ni mogoče dognati, se škoda po enakih delih razdeli na vse udeležence. Če jih je bilo

pet, je on odgovoren za peti del vse škode, torej za eno petino. Če pa bi ostali štirje tovariši ne hoteli nič slišati o kakem povračilu, je on sam dolžan povrniti vso škodo, torej tudi ostale štiri petine, zato, ker so bili poprej med seboj dogovorjeni, da pojdejo skupno krast, škodo delat in je torej on s svojo udeležbo k celi tatvini, celi škodi dal svoje privoljenje.

Seveda pa ima v tem slučaju on pravico svoje štiri sokrivce tirjati, da to, kar je on zanje plačal, torej štiri petine škode, njemu povrnejo.

Sedaj smo si torej na jasnem, kajne, predragi, kdo ima povrniti krivično blago, popraviti storjeno škodo.

Toda, koliko ima povrniti?

V tem je odločilno pred vsem to, kako je kdo prišel v posest krivičnega blaga.

Če je prišel do njega v dobri veri, prepričan, da ga je dobil po poštemem potu res od njegovega pravega lastnika, če torej ni prav nič vedel, da je to blago krivično, mora on to blago vrniti pravemu lastniku takoj, ko zve, čigavo je. In sicer je mora vrniti tako, kakršno je tedaj, ko zve, da ni njegovo, če je morda tudi slabše ali pokvarjeno. Tudi dobiček, ki ga je to blago njemu doneslo samo po sebi, po svoji naravi, mora izročiti lastniku. Stvar ima

namreč donášati dobiček njenemu pravemu lastniku. Ni pa dolžan izročiti tudi tega, kar je z lastno pridnostjo pridobil s tem blagom. Zaračunati sme stroške, kar jih je imel ž njim, ki so bili potrebni in koristni zato, da je to blago ohranil.

Nekdo da tebi večjo svoto denarja. Ti si prepričan, da je denar res njegov. Sicer bi ga ne vzel. Šelè čez pet let pa zveš, da je on ta denar ukradel. Dolžan si takoj oddati ta denar tistemu, kateremu je bil ukraden, kakor tudi vse obresti od teh petih let, če si dobil od njega obresti. Če jih nisi dobil, jih seveda nisi dolžan dati. Če pa si ti ta denar rabil za kupčijo in si z lastno pridnostjo in podjetnostjo ž njim pridobil kolikorkoli, četudi desetkrat toliko, tega nisi dolžan dati. To je tvoje, ker je sad tvojega truda.

Če pa je kdo vedoma prišel v posest krivičnega blaga, če je torej dobro vedel, da je blago, katero je prevzel, ukradeno ali po krivici pridobljeno, je pa dolžan povrniti ne le krivično blago samo, ampak tudi vse, kar se je on kakorkoli s tem blagom okoristil, kakor tudi vso škodo, ki jo je pravi lastnik vsled izgube tega blaga utrpel.

Ti imaš štiri leta v svojem hlevu ukradeno kravo. Da je ukradena, si vedel že tedaj, ko si jo dobil. Dati moraš torej kravo nazaj. A to še ne zadostuje. Povrniti moraš tudi vse, kar si dobil od mleka, telička, sploh

vse, kar si imel koristi od krave. A lastnik bi bil s kravo tudi vozil. Imel je stroške, ker je moral živino drugje najemati. Tudi te stroške mu moraš povrniti. Odračunati smeš le tiste stroške, ki bi jih bil tudi on imel s kravo, za krmo i. dr.

Prav tako je tudi z nalašč in vedoma provzročeno škodo.

Vzemimo le slučaj, ki je posebno hud, a se žal vender primeri: Nekdo iz zgolj sovražnosti zažge sosedu hišo. Vse pogori: pohištvo, živež, oprava, obleka, živina. Gospodar si je pri gašenju zlomil nogo. Žena je vsled strahu in hudega mraza nevarno zbolela. Kaj mora zločinec povrniti? Vso resnično takratno škodo na pohištvu, živini in sploh vsem, kar je zgorelo ali se je kakorkoli pokvarilo, vse, kar je gospodar zase in za ženo izdal vsled ponesrečenja in bolezni, vse, kar bi bil gospodar v tistem času, kar je bil brez živine, imel koristi od te živine in z njo zaslužil z delom, z vožnjo, sploh vso škodo, ki mu je kakorkoli nastala vsled požiga, ves dohodek, ki mu je bil vsled tega odvzet, tudi vse, kar bi bil on in družina v tistem času, ko so morali delati novo pohištvo, sicer drugače zaslužili.

Moj Bog! Kdo naj vse to povrne! Ali sedaj čutiš, predragi, kako strašen je tak zločin, katerega škode niti pred tem svetom skorej ni mogoče poravnati! Kaj pa šelè pred večnim Sodnikom!

Komu se mora povrniti?

Tistemu, kateremu se je škoda provzročila, lastniku! Če je pa on že umrl, pa njegovim dedičem.

Če pa lastnika ali njegovih dedičev ni mogoče najti, mora se krivično blago obrniti v dobre namene.

Trgovec si je s krivično mero prigoljufal večje svote. Kaj naj on stori? Kolikor časa je dajal krivično mero, toliko časa naj potem daje obilnejšo mero! Tako bo povrnjeno kolikor mogoče tistim, ki so bili ogo-ljufani.

Kaj pa, če je on na smrtni postelji in tega ne more več storiti? Mora primerno svoto dati v dobre namene.

Primerno svoto, pravim! Torej svoto, ki je res primerna provzročeni škodi!

A, predragi! Kako se v resnici godi? Človek, ki je leta in leta goljufoval, odiral, krivične zaklade zbiral, na smrtni postelji zapusti par stotakov v kak dober namen! Svet pa ga javno slavi in povečuje kot velikega — dobrotnika!

Kaj pa Bog reče k temu?!

Pred leti je bil duhovnik klican k umirajočemu bogatinu. Silno se prestraši, ko bolnik obupno zakliče: „Pri meni je vse zastonj! Pogubljen bom! Skozi leta že imam krivično blago! Ne bom ga vrnil! Sicer vržem svojo družino v revščino, sebe pa v slab glas! Zastonj! Umrjem kot zavrženi!“ Tu pa že prihiti njegova žena, ki je slišala njegovo obupno zdihovanje. Objame ga in

s solzami govori: „Ljubi mož! Reši svojo dušo! Povrni, kar imaš krivičnega blaga! Če bi nam tudi prav nič ne ostalo — voda in izprošeni kruh nam bo zadostoval! Samo da bo tvoja duša rešena!“ To ga je ganilo! Prav vse je povrnil! Zato pa je bila potem božja pomoč kar očitvidno z ženo in otroci!

Še eno vprašanje: Kdaj naj se povrne?

Sedma božja zapoved nam to čisto določno pove, ko nam zapoveduje kar najhitreje vrniti krivično blago in popraviti storjeno škodo.

Seveda, če se to ne more zgoditi naenkrat, se mora storiti polagoma!

A pričeti s povračilom krivičnega blaga, s popravilom storjene škode se mora takoj!

Prijatelj! Koliko časa pa sploh imaš na razpolago, da povrneš krivično blago? Dvajset let? Ne vem! Eno leto? Ne vem! En dan? Ne vem! In ti — tudi ne veš!

Morda te že danes pokliče Bog na odgovor!

Nikar se torej prav nič ne obotavljaj! Brez odloga povrni, kar si povrniti dolžan! Amen.

20.

Osma božja zapoved (I).

Grd madež — laž!

Poleg telesnega zdravja, dušne čistosti in zasebne lastnine ima vsak človek še en prav posebno dragocen dar tu na zemlji: svojo osebno čast in poštenje pred ljudmi, svoje — dobro ime.

Silno dragocen je ta dar!

Le poslušajmo, predragi, kako sv. pismo sodi o njem!

„Dobro ime je boljši, kakor obilno bogastvo.“
(Preg. 22, 1.)

„Boljše je dobro ime, kakor drago mazilo.“
(Prid. 7, 2.)

In po pravici! Človek z dobrim imenom ima ugled pri ljudeh, njegova beseda je veljavna, obilno dobrega zase in za druge lahko stori. Človek brez dobrega imena pa je revež, kamorkoli se obrne. Nihče ga ne upošteva. Vse se ga ogiblje.

Zato pa vidimo, kako zelo so tudi svetniki, ki so se za časne dobrote sicer malo zmenili, ravno na svoje dobro ime gledali, se zanje z vso vnemo potegovali in ga neustrašeno branili pred svetom.

Poglejmo le na apostola Pavla!

V Cezareji stoji pred sodnim stolom deželnega oblastnika Festa. „Obstopili so ga Judje, kateri so iz Jeruzalema prišli in so mnoga in težka zadolženja očitali, katerih niso mogli izkazati.“ Pavel pa se je z vsem ognjem svojega velikega duha potegnil za svoje dobro ime: „Nič se nisem pregrešil ne zoper judovsko postavo, ne zoper tempelj, ne zoper cesarja. Judom nisem krivice storil. Zakaj, če sem krivico ali kaj smrti vrednega storil, se ne branim umreti. Če pa to nič ni, česar me ti tožijo, me nihče ne more njim izdati. Na cesarja kličem!“ (Dej. ap. 25, 7—11.)

To je zares moška beseda! Tako se potegne za svoje dobro ime on, ki v sveti ponižnosti sam o sebi trdi, da je „najmanjši apostolov“ in da „ni vreden apostol imenovan biti.“ (I. Kor. 15, 9.)

Ali je torej mogoče, predragi, da bi bil Bog, ki je v svojih zapovedih prav za vse poskrbel, kar ima človek tu na zemlji dragocenega, ravno njegovo dobro ime prezrl?

Ne! Tudi zato je poskrbel. Tudi to je premodro zavaroval s svojo osmo zapovedjo, ki se glasi:

„Ne pričaj po krivem zoper svojega bližnjega!“

S čim pa, predragi, se največ zagreši zoper dobro ime bližnjega?

Z jezikom!

Osmo božja zapoved torej predvsem kroti človekov jezik.

In da to ne brez vzroka, nam priča apostol Jakob, ki prav o jeziku trdi: „Jezik je majhen ud in vendar velike reči napravi. Glejte, majhen ogenj zažge velik gozd. Tudi jezik je ogenj, zapopadek hudobije. Jezik je postavljen med našimi udi, kateri ognjusi vse telo in zažge tek našega življenja, vnet od pekla.“ (Jak. 3, 5, 6.)

Prav ima torej sv. pismo, da blagruje človeka, ki posebno ta prevažen ud dobro uporablja: „Blagor človeku, ki ne greši z besedo svojih ust!“ (Sir. 14, 1.)

O da bi tudi mi vsi bili deležni tega blagra!

Skrbno se zato varujmo vsega, kar nam ta božja zapoved prepoveduje!

V prvi vrsti nam prepoveduje, kot je že z besedami izraženo: krivo pričati.

Krivo priča, kdor pred sodnijsko ali drugo gosposko vedoma izjavi kot resnico, kar ni res.

Predragi! Saj poznate zgodbo čiste Suzane, kajne?

„Bil je mož, ki je prebival v Babilonu, in njegovo ime je bilo Joakim. In je vzel za ženo hčer Hel-

kijevo, po imenu Suzano, ki je bila silno lepa in se je Boga bala. Tisto leto pa sta bila postavljena izmed ljudstva dva stara sodnika, od kakršnih je Gospod govoril: „Ker hudobija je izviralala z Babilona iz starašin, iz sodnikov, ki so se videli, da ljudstvo vladajo.“ Ona sta zahajala v hišo Joakimovo in k njima so hodili vsi, ki so imeli tožbe. Ko se je pa ljudstvo bilo vrnilo okoli poldneva, se je šla Suzana sprehajat po sadnem vrtu svojega moža. In videla sta jo starca vsak dan vanj iti in se sprehajati. In sta se vnela v poželjenji do nje. In sta si razodela svojo poželjivost in sta skupaj čas določila, kedaj da bi jo mogla samo dobiti. Prigodilo se je, ko pazita na priložen dan, da je prišla samo z dvema deklama na vrt ter se je hotela kopati, ker je bilo vroče. Rekla je deklama: „Prinesita mi olja in mila in vrata na vrt zaprita, da se skopljem!“ In sta storili tako, kakor je ukazala. Ko pa sta dekli odšli, sta pritekla starca, sta jo nagovorila v grešno dejanje in ji zagrozila: „Ako nočeš, bova zoper tebe pričala, da je bil mladenič pri tebi in da si zato dekli od sebe poslala!“ Suzana pa se ne da premotiti. „Bolje mi je brez dejanja vama pasti v roke, kakor grešiti pred obličjem Gospodovim!“ A tudi hudobna starca izpolnita svojo grožnjo. Po krivem sta pričala zoper njo. Množica pa je verjela njima kot starima in kot sodnikoma ljudstva. Obsodili so jo k smrti, katere pa jo je rešil mladenič Danijel. Starca pa, ki sta po krivem pričala, sta bila umorjena. (Dan. 13, 1—62.)

Tako se je nad njima uresničila beseda sv. pisma:

„Gospod sovraži krivo pričo, ki lažnjivo govori in njega, ki med brati trosi razprtije.“ (Preg. 6, 19.) — „Lažnjiva priča pogine; pokoren človek pa govori zmagovalno.“ (Preg. 21, 28.) — „Človek, kateri po krivem priča zoper svojega bližnjega, je kakor strel in meč in ostra puščica.“ (Preg. 25, 18.)

Krivo pričevanje najdemo v prav posebni meri ob smrtni obsodbi našega Zveličarja.

„Veliki duhovni pa in ves zbor so iskali krivega pričevanja zoper Jezusa, da bi ga umorili; in ga niso našli, dasiravno je bilo veliko krivih prič pristopilo.“ (Mat. 26, 59, 60.)

Krivo pričevanje je že samo po sebi zelo grešno. Kaj pa šele, če je tako krivo pričevanje podano in izgovorjeno pod — prisego, kar je pred sodiščem prav mnogokrat! Kot kriva prisega je potem tako pričevanje strašen greh ne samo proti osmi, ampak tudi proti drugi božji zapovedi!

Osma božja zapoved dalje prepoveduje lagati.

Laže, kdor vedoma drugače govori, kakor misli.

Tri reči so prilaži bistvene: da kdo govori neresnico, da on to ve, in da ima tudi namen, govoriti neresnico.

Otroka pošlješ v prodajalno. Čez nekaj časa se vrne, a ni nič kupil. Vprašaš ga, zakaj ne. Odgovori ti, da je bila prodajalna že zaprta. A ni bila zaprta. On sploh ni bil v prodajalni, ampak se je ta čas z drugimi otroci igral. To, kar ti je otrok povedal, torej ni bilo res. On je tudi vedel, da ni res. Pa je imel tudi namen, ti povedati neresnico, da bi ne bil kaznovan. Lagal je.

Najvažnejše pa je, da ima kdo namen, voljo, govoriti neresnico.

Če bi kdo tudi resnico govoril, a ima namen se zlagati in je tudi prepričan, da se je zlagal, on greši z lažjo.

Na tujem si. Tu pa te obišče znanec iz domačega kraja. Pripoveduje ti, da so tvoj oče nevarno bolni. Toda, on sam o tem prav nič ne ve. Nasprotno! Ko je šel od doma, so bili oče popolnoma zdravi. Prepričan je, da so tudi sedaj še zdravi. Samo zato ti govori, da so bolni, da bi te užalostil. A glej! Oče so v tem času res zboleli. Znanec torej govori resnico. In vender greši z lažjo, ker je on prepričan, da so oče zdravi in ima namen tebe naglati!

Nasprotno pa ne greši z lažjo, če bi kdo tudi neresnico govoril, a ne ve, da je to neresnica in nima namena govoriti neresnico.

K zdravniku greš. V tem pa zveš, da ga ni doma. Vrneš se. Srečaš pa moža, ki je tudi namenjen k zdravniku. Poveš mu, da ga ni doma. A zdravnik je bil

doma. Neresnico si torej govoril. In vender nisi lagal, ker si bil prepričan, da ga res ni doma.

Laž torej tudi ni, če kdo kaj neresničnega trdi, a je on prepričan, da je tisto resnica. Le v zmoti je on gledè tistega in sicer trajno, če je sploh prepričan, da je tako prav kot on trdi, dasi ni resnica. Ali pa samo trenutno, tisti hip, ko kaj neresničnega trdi, v prepričanju, da je resnično, o čemer pa se takoj potem spomni, da je neresnično. Zmotil se je.

S kakšno občudovanja vredno vztrajnostjo se trudi marsikak učen mož leta in leta, da bi svojim mislim, svojim trditvam priboril med svetom veljavo! In to često v najboljši veri, da ima on prav. A glej! Že nastopi drug učenjak, ki mu jasno pred celim svetom dokaže, da so bile njegove trditve velika — zmota!

Ni torej lagal, ampak motil se je!

Motiti se je človeška slabost tu na zemlji! Vsakdo se lahko zmoti. To tudi ni greh. Greh je le v zmoti — vztrajati!

In vender mi vsi skupaj, predragi, večkrat govorimo neresnico! Le poslušajte očeta, mater, kako živahno pripovedujeta svojim otrokom najrazličnejše pravljice, o katerih sama dobro vesta, da niso resnične! Le spomnite se, kako ste v šoli brali lepe basni, v katerih so nastopale vsakovrstne živali in so se med seboj pogovarjale, kar seveda vse skupaj ni bilo nič res.

Glejte! Če kdo pripoveduje razne pripovedke, pravljice in basni, o katerih vsakdo

že na prvi pogled lahko ve, da so izmišljene, tak ne laže, čeprav govori neresnico.

Laž samoumevno ni vsaka enako grešna.

Najgrša je laž iz škodoželjnosti, kedar se kdo zato zlaže, da bi s tem bližnjemu škodoval, ga kakorkoli v nesrečo spravil.

Tako laž najdemo posebno pri vsakem krivem pričevanju! Tudi pri otrocih taka laž ni redka.

Kdor s tako lažjo bližnjemu provzroči veliko škodo, on greši smrtno.

Zelo pogosta je laž v sili, kadar hoče kdo samemu sebi ali bližnjemu z lažjo pomagati iz stiske, iz zadrege in nevarnosti.

Prežalosten zgled take laži nam daje apostol Peter na dvorišču velikega duhovna. Boji se, da bodo tudi njega zvezali, kakor so pravkar Jezusa. V sili torej začne lagati in zataji Jezusa!

Tudi taka laž v sili, predragi, nikdar in nikoli in pod nobenim pogojem ni dovoljena.

Sv. Tomaž Akvinski to čisto naravnost pove: „Ni dovoljeno se zlagati, da bi s tem bližnjega ali sebe iz kakršnekoli nevarnosti rešili.“

Sv. Avguštín pa trdi še odločneje: „Ni dovoljeno lagati in naj bi bilo radi kakršnekoli koristi, ko bi s tem tudi zveličanje enega človeka, dà, ko bi tudi zveličanje celega sveta mogel s tem pridobiti, ker za to Bog pač ne potrebuje naših laži!“

Vender pa v obče taka laž v sili ni smrten, ampak mal greh.

Ganljiv zgled, kako se moramo tudi v največji sili varovati vsake laži, je sv. Janez Kancij. Bil je na potu v Rim. Hodil je sam in peš. Kar planejo roparji nanj, ga potolčejo na tla in mu ves denar vzamejo. Zagrozijo mu s smrtjo, če jim takoj vsega ne izroči. V razburjenosti je pozabil, da je radi varnosti nekaj zlatnikov imel ušitih v obleko. Zatrtil jim je, da jim je vse izročil, da nima prav nič več. Ko pa se potem od silnega strahu zopet zave, spomni se na ušite zlatnike. Ves je iz sebe, ker roparjem ni povedal resnice. Za njimi hiti in jim izroči še ta denar. Kleče jim prizna, da ni bilo res, kar jim je zatrtil in je s tem zaslužil božjo jezo. Roparji so ostrmeli nad njegovo odkritosrčnostjo. Ves denar so mu dali nazaj in so sedaj oni predenj pokleknili in ga odpuščanja prosili.

Za časa francoske revolucije je razdivjana množica tudi župnika klermonskega vrgla v ječo. Zahtevali so od njega prisego, da izda pravice sv. Cerkve. Župan mu je bil naklonjen in bi ga bil rad rešil. Prigovarjal mu je, naj mu vsaj to dovoli, da bo on ljudstvu rekel, da je prisegel, čeprav ne priseže. „Na noben način!“ odvrne župnik z vso odločnostjo. „Ni dovoljeno življenje z lažjo si rešiti!“ In je šel pogumno v smrt.

Ko je bil sloveči predsednik Združenih Držav Jurij Washington še majhen deček, dobi od očeta v dar majhno sekirico. In kaj stori? Na lepi češnji, ki jo je oče zasadil in se je že prav lepo razrastla, odlupi

skorjo. Češnja se je začela sušiti. Oče ni vedel, kdo je to storil. Hudo mu je bilo. Rekel je, da bi bil rajše veliko denarja dal, kakor da se je to zgodilo. Mali sinček pride ravno mimo. „Jurček, kdo je to drevesce pokvaril?“ Sinko se prestraši. Kmalu pa se ohrabri in reče: „Oče, lagati ne morem! Jaz sem to naredil!“ Ginjen objame sedaj oče svojega malega sinčka in pravi: „Tvoja resnicoljubnost in odkritosrčnost mi je ljubša kot tisoč dreves z najlepšim sadjem!“

Sin, hči! Ali bi tudi vidva storila v sili tako, kot je storil ta mali Jurček?

Še ene vrste laž je zelo razširjena, laž v šali, kedar kdo zato laže, da bi druge s tem kratkočasil, da bi se mu smejali, ali da bi imel koga za „norčka“, ga napravil za „april“ ali ga kakorkoli potegnil.

Taka laž v šali seveda ni smrten greh. Dà, celo brez greha utegne biti, če poslušalci vedo, da se tisti, ki jo izgovori, hoče ž njo samo šaliti.

A čujte, predragi, kaj tudi iz take laži v šali, če je neprevidna — in kolikokrat so take laži silno neprevidne in lahkomišljene! — lahko nastane!

Bilo je prvega aprila. Kmet se je peljal z vlakom. Na bližnji postaji pa vstopi njegov dober znanec iz mesta, hoče kmeta potegniti za april in mu reče: „Ali že veste, da v Vaši vasi gori več hiš, med temi tudi Vaša?“ Strašen učinek so imele te besede. Kmet se je

tako prestrašil, da ga je zadela kap in je mrtev padel na tla.

Otroci so imeli navado, da so pri kopanju kar naenkrat začeli vpiti: „Pomagajte, utonil bom!“ A to le iz norčije, da so se smejali tistim, ki so jim prihiteli pomagat. In tako se je zgodilo, da tega njihovega klica že nihče več ni imel za mar. Nekega dne je zopet eden izmed dečkov z vso silo začel klicati na pomoč. Tovariši pa so se mu smejali. Mislili so, da vpije tako zopet samo za šalo. A sedaj je šlo za res. Predno so mu prihiteli na pomoč, je deček — utonil.

Kako grozno se je nad njim uresničila beseda sv. Bazilija: „Lažniki provzročé s svojimi lažmi, da jim ljudje tudi takrat ne verjamejo, kedar govore — resnico!“

Izredno ostre so besede, s katerimi sv. pismo obsoja vsako laž brez izjeme!

„Grd madež je laž na človeku; pa je vender vedno v ustih razuzdanih.“ (Sir. 20, 26.) — „Kdor z lažnjivim jezikom zaklade nabira, je nečimuren in neumen in se zaplete v smrtne zadrege.“ (Preg. 21, 6.) — „Sladak je kruh laži človeku; potem pa so njegova usta polna peska.“ (Preg. 20, 17.) — „Kdor se na laži zanaša, vetrove pase; ravno ta tudi za letečimi ticami teče.“ (Preg. 10, 4.) — „Lažnjive ustnice zakrivajo sovraštvo.“ (Preg. 10, 18.)

Zato svari sv. Duh pred lažjo! „Varuj se laži!“ (II. Mojz. 23, 7.)

In apostol Pavel kliče: „Nikar ne lagajte eden drugemu!“ (Kol. 3, 9.)

Satan je po pričevanju večne Resnice „lažnik in oče laži!“ (Jan. 8, 44.)

On je v podobi zapeljive kače prvi lagal v raju: „Ne bota umrla, ne; zakaj Bog ve, da, kateri dan koli bota jedla od njega, se vama bodo vajine oči odprle in bota kakor bogova in spoznala dobro in hudo.“ (I. Mojz. 3, 4, 5.)

Satana torej posnemaš, kdorkoli lažeš! Njegovo delo opravljaš! Bogu pa, ki je po vsem svojem bistvu Resnica in zato vsako laž silno studi, nasprotuješ!

Pa ko bi samo pri laži ostalo! Že pregovor pravi: „Kdor laže, tudi krade!“ Kakor hitro krene človek iz pota resnicoljubnosti, krene tudi iz pota poštenosti in čednosti! Na satanovi poti je in ta ga siloma tira vedno bolj navzdol!

Kako pa je to, kristijani, da se danes laž tako silno širi, resnicoljubnost pa tako izginja?

Vzrok tiči v strašnem, vnebovpijočem napeljevanju cele javnosti k — laži!

Ali vidite, ali slišite, ali berete, kako satansko se danes laže zoper Cerkev, zoper duhovnike, zoper vse, ki se upajo javno pred svetom spoznavati svojo katoliško vero! Prav po Voltaire-jevem geslu: Nekaj se bo že prijelo!

Če javnost tako laže in najgrše laži tako brezskrbno vzprejema, o potem se nikar ne

čudite, predragi, če tudi mladina danes —
laže!

A prijatelj, ti imaš izgovore. Zdi se ti, da
često kar skorej ne moreš drugače, kakor da
se zlažeš!

Poslušaj, kako je naredil veliki škof sv. Ata-
nazij! Ladijo, na kateri se je on vozil, so dohiteli
najemniki cesarja Julijana odpadnika, ki so imeli nalog,
da njega ujamejo in pred cesarja pritirajo. Vprašajo
Atanazija, ki je bil preoblečen in ga niso spoznali, če
je Atanazij daleč od tistega kraja. Odgovoril jim je,
da ni daleč. Odhiteli so z ladijo naprej, da ga vja-
mejo, on pa se je rešen vrnil v Aleksandrijo.

Sv. Frančiška Serafinskega so vprašali raz-
bojniki, če je kdo šel mimo po tisti poti. Kaj naj stori
sedaj on? Ali naj roparjem izda tiste, ki so šli po tisti
poti, da jih bodo napadli, morda celo umorili? Bog
varuj! Ali naj se zlaže? Bog varuj! Svetnik mirno raz-
prostre svoj plašč, z roko pokaže nanj in reče: „Tu
skozi ni šel nihče!“ Skozi njegov plašč res
ni šel nihče!

Tako stóri tudi ti!

Če misliš, da resnice ne moreš, ne
smeš povedati, zaobrni stvar tako, da
tega, česar ne maraš povedati, ne boš
povedal, a se tudi zlagal ne boš!

A lagati — nikdar!

To velja vsem, posebno pa vam, ljubi
stariši!

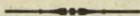
Kako naj se otrok zdrži laži, če stariši lažejo!

Pretrsljiva je beseda, katero je o laži zapisal sv. Tomaž Akvinski:

„Kdor laže, nosi na sebi podobo satana samega, ki je lažnik od začetka. Tisti, ki njega posnemajo, so podobni ponarejenemu denarju. O tem ponarejenem denarju bo vprašal na sodni dan Sodnik: „Čigava je ta podoba?“ Odgovorili mu bodo: „Satanova!“ On pa po izrekel svojo obsodbo nad njim: „Dajte satanu, kar je satanovega!“

Predragi! Satanovi da bi bili mi?! Nikdar in nikoli!

Zato pa na celi črti, v vsem javnem in zasebnem življenju: boj — laži! Amen.

21.

Osma božja zapoved (II).

Ne greši zoper bližnjega čast in dobro ime!

Ali veste, predragi, kóga je Jezus najhujše prijemal, z najostrejšimi besedami javno pred vsem ljudstvom obsojal? Farizeje!

In zakaj? Radi njihove — hinavščine!

Le poslušajte ga, kako jim polen svete jeze On, ki ga je bila sicer sama ljubezen in dobrotá, grozi: „Gorje vam, pismarji in farizeji, hinavci! Ker ste enaki pobeljenim groboyom, kateri se od zunaj ljudem lepi zde, od znotraj pa so polni mrtvaških kosti in vsake gnjusobe! Tako se tudi vi ljudem sicer od zunaj pravični vidite, znotrej pa ste polni hinavščine in krivice!“ (Mat. 23, 27, 28.)

Tudi hinavščina je neke vrste laž in sicer laž v obnašanji.

Zato razumemo, da nam tudi to prepoveduje osma božja zapoved, ko nam prepoveduje hliniti se.

Hlini se, kdor se dela boljšega in pobožnejšega, kakor je v resnici.

Kako prijazno govori Herod Modrim: „Pojdite in skrbno vprašujte po detetu! In kedar ga najdete, pridite mi povedat, da tudi jaz grem in ga molim!“ (Mat. 2, 8.)

Hinavec! Pomorjeni betlehemski otročiči pričajo za vse vedne čase, kako je on hotel Jezusa moliti!

Izdajavec Judež se celò v trenutku največjega zločina drzne Jezusu se približati s hinavsko besedo in hinavskim znamenjem ljubezni!

„Njegov izdajavec pa jim je bil dal znamenje, rekoč: Katerega bom poljubil, tisti je, njega primite! In brž je k Jezusu stopil in je rekel: Zdrav bodi, Učenik! In ga je poljubil.“ (Mat, 26, 48, 49.)

Hinavščina je silno grda.

Sv. Bernard pravi: „Hinavci so po oblačilu ovce, po zvijači lisice, po krutosti volkovi!“

Sv. Janez Klimak trdi: „Kdor ima iz hudo bije nekaj drugega na jeziku in nekaj drugega v srcu, vsa njegova pobožnost in vsa njegova molitev je prazna. Takemu se nikdar nikar ne pridruži, da ne boš tudi ti od njega zastrupljen!“

Po pravici! Kako moreš hinavcu kaj zaupati? Saj nikdar nisi gotov, da on res tako misli, kakor govori!

Sv. Duh sam ti to zatrjuje:

„Hinavec goljufa z ustmi svojega prijatelja!“ (Preg. 11, 9.)

In v koliko nesrečo, pohujšanje so često hinavci!

Svet po enem sodi tudi druge! Če ljudje, posebno nasprotniki, le pri enem opazijo hinavščino, če vidijo, da v resnici ni tak, kakor se dela po zunanjem, kako ti hipoma udarijo po celoti, po vseh, ki so istega mišljenja, istega stanu in vpijejo: „Glejte jih! Taki so, hinavci grdi!“

Proč torej, kristijani, z vsako hinavščino! Na dan pa s pravo krščansko odkritosrčnostjo, značajnostjo!

Že s tem, kar smo doslej slišali o osmi zapovedi, s krivim pričevanjem, lažjo in hinavščino, se bližnjemu prav veliko škoduje na njegovem dobrem imenu. Vender ne naravnost, ampak bolj posredno.

Je pa žal mogoče bližnjemu tudi kar naravnost in neposredno škodovati na njegovem dobrem imenu.

Zato osma božja zapoved dalje tudi kar naravnost in izrecno prepoveduje grešiti zoper bližnjega čast in dobro ime.

Zoper bližnjega čast in dobro ime se greši s krivim natolcevanjem in predrzno sodbo.

S krivim natolcevanjem greši, kdor brez zadostnega vzroka sumi o bližnjem kaj hudega.

S predrzno sodbo pa greši, kdor bližnjemu kaj hudega brez zadostnega vzroka prisoja kot gotovo in resnično.

Sumi — prisoja kot gotovo in resnično!

V teh besedah je popolnoma jasno označen razloček med natolcevanjem in sodbo. Pri natolcevanju samo sumiš o bližnjem nekaj hudega, samo misliš sam pri sebi: Kaj pa, če bi bil tale to storil. Pri sodbi pa ne misliš le sam pri sebi, ne sumiš le, ampak že kar naravnost izrečeš brez vsakega dvoma, bodisi sam pri sebi ali proti drugim: „Tale je to storil! Nihče drugi! On je kriv!“

Takoj čutite, predragi, kako velik je razloček med natolcevanjem in sodbo. Saj je vendar čisto nekaj drugega samo misliti: „Kaj pa, ko bi bil tale storil“, ali pa bližnjega kar naravnost obsoditi: „Ti si to storil in nihče drugi!“

Sodba je neprimeroma hujša kot natolcevanje.

Eno kot drugo pa je lahko upravičeno ali pa tudi neupravičeno, kakor že imamo za svojo sumnjo oziroma sodbo o bližnjem važen, zadosten vzrok ali pa ga nimamo.

Če takega zadostnega vzroka nimamo, potem je to krivo natolcevanje, predrzna sodba.

Večja svota denarja ti je ukradena. In to tisto noč, ko je pri tebi prenočil ptuj človek, ki si ga iz prijaznosti vzel pod streho. Ker ti sicer nikdar ni bilo nič ukradenega in ker v sobi, kjer se je izvršila tatvina, razven tega ptujca ni bil nihče, se ti takoj vzbudi sumnja: „Kaj pa, če je ta človek bil tat, če je on ukradel?“ Ali je to krivo natolcevanje? Ne, ker imaš zadosten vzrok,

da tako sumiš o njem. A ti sumiš le prvi hip tako. Čim bolj premišljuješ vse okoliščine, tem bolj gine pri tebi dvom, če je res on to storil ali ne, tem bolj stopa na njegovo mesto pri tebi že kar trdno prepričanje: „Ta je to storil in nihče drugi!“ To pa je že sodba. Ali je kriva? Ne, ker imaš tudi zanjo prav važnih in zadostnih razlogov. Saj vse okoliščine govore proti njemu. Prav torej narediš, ko hitiš k orožnikom ter jim naznaniš tatvino, obenem pa jim tudi poveš, da je po tvojem prepričanju ravno ta ptujec ukradel.

Vse kaj družega pa je, če ti o kom sumiš, ali celo sodiš, da ti je kako stvar ukradel, predno se natančno prepričaš, da ti je dotična stvar res ukradena. Kaj pa, če si ti sam tisto stvar kam drugam dal! Pozneje, ko si že bližnjega kdove kako osumil ali obsodil, se pa spomniš, kam si ti sam tisto stvar spravil in jo res tam dobiš! Ali pa, če pri res izvršeni tatvini ti ravno eno gotovo osebo sumiš in sodiš, ko je prav tako lahko tudi kdo drugi tatvino oziroma škodo izvršil.

Prezanimiv slučaj se je dogodil lani na Vseh Svetnikov popoldne v Domžalah. Ukradena je bila zlata ura in še druge stvari. Sum je takoj padel na postrežnico, ki je tiste prostore snažila, oziroma na njene otroke. Sum se je takoj spremenil v sodbo. Vsepovsod se je govorilo o veliki tatvini, ki da jo je kdorkoli od tiste rodbine izvršil. Saj razven njih sploh nihče drug ni mogel tedaj v to sobo. Orožniki so vodili kar najnatančnejšo preiskavo pri njej in njenih otrocih. Ni-

česar niso našli. Kdo naj popiše uprav neizmerno trpljenje, ki ga je bolehnna in siromašna reva ob tistih dnevih morala prestati. Seveda je takoj pustila dose-danjo večletno službo. A čujte, kaj se je zgodilo! Več mesecev potem dobi oseba, kateri je bila ura ukradena, čisto nepričakovano od nekega oddaljenega sodišča vprašanje, če je res njej bila ukradena zlata ura, kate-re-tat da se je že našel v osebi — dvajsetletnega inteligentnega mladeniča, ki da je zagrešil tudi več drugih tatvin po raznih krajih! In res se je potem dognalo, da je bil ta mladenič na dan tatvine za par ur v Domžalah in mimogrede tudi v sobi, kjer je bila izvršena omenjena tatvina. Kdo v Domžalah bi bil pač o takem inteligentnem gospodiču mogel sploh le sumiti kaj nepoštenega! Tudi ga ni razven dveh treh oseb v kraju sploh nihče poznal, ker je bil popolnoma ptuj!

Pred dvajsetimi leti je izginilo na poštnem uradu v Palermu troje vrednostnih pisem s 70.000 lirami. Obdolžili so nekega uradnika, da jih je poneveril in ga postavili pred sodišče. Obdolženec, ki je neprestano zatrjeval svojo nedolžnost, je bil radi pomanjkanja dokazov sicer oproščen, toda obenem odpuščen iz službe. Od tedaj se je preživljal z majhno trgovino. Lani so pa našli na dnu uradne blagajne tista tri vrednostna pisma nedotaknjena z vsemi 70.000 lirami. O najdbi so takoj obvestili dotičnega odpuščenega uradnika. „Mož bo — tako so poročali lani listi — ne le sprejet nazaj v službo, ampak dobi tudi plačo za vsa leta nazaj v vsoti približno 120.000 lir.“

Meseca decembra lani se je pred kazenskim sodiščem v Ljubljani obravnaval zanimiv slučaj. Mati 14 letne deklice je služila v odvetniški pisarni, da je sebi in svoji deklici prisluzila vsakdanjega kruha. On, ki ji je obetal zakon, je namreč na to obljubo popolnoma pozabil, pozabil pa tudi na svojega otroka. V pisarni, kjer je zaslužila 1000 K mesečne plače, je bil ukraden pisalni stroj. Sum je padel nanjo. Prijeli so jo. Prosila je, naj jo vsaj toliko puste domov, da obvesti otroka, ki obiskuje šolo in ne more niti v sobo, ker je imela ključ. Zastonj! Sedaj je podala izsiljeno priznanje! In posledica! „Mati je svojo hčerko morala vzeti iz šole. Sama je brez vsake službe. Na njej pa še vedno leži težka skala suma in obtožbe tatvine navzlic temu, da ona še danes vedno zatrjuje, da je nedolžna!“ Tako poročilo.

Sredi neke nemške vasi — pripoveduje pisatelj Wetzel — stoji še danes lesen križ, pred katerega je do nedavnega časa hodil vsak dan molit starček. Zakaj? Ko je bil on še lahkoživ mladenič, so našli njegovega soseda v gojzdu umorjenega. Takoj je padel sum nanj, ker je živel z umorjenim v smrtnem sovraštvu. Ker je hlapec pod prisego izjavil, da ga je na dan umora videl vsega preplašenega priti iz gojzda, je bil obsojen v do-smrtno ječo. In to navzlic temu, da je on ves čas zatrjeval, da je nedolžen. Petnajst let je preživel v ječi. Tedaj pa je umrl pravi morivec, ki je na smrtni postelji priznal umor. Šelè tedaj je bil izpuščen iz ječe. Od tedaj je skozi vsa leta hodil do svoje smrti vsak dan pred ta leseni križ sredi vasi molit, da se je tam javno

vpričo vseh vaščanov zahvaljeval Bogu za izkazano nedolžnost in rešitev iz ječe!

Že iz teh navedenih zgledov spoznamo, predragi, kako usodepolno je često krivo natolcevanje, predrzna sodba, kako zelo se moramo zato obojega varovati, kako previdni moramo zato biti v svojih mislih in sodbah.

„Kaj pa vender izgubim s tem — tako se vprašuje sv. Avguštin —, če verjamem, da je moj bližnji dober, dokler ni čisto gotovo, da je slab. Smem se sicer paziti pred njim, ker je morda res hudoben, a jaz še ne smem soditi, da je v resnici hudoben.“

Prijatelji obiščejo Joba v njegovi strašni nesreči. Pa poslušajte, predragi, kako oni sodijo o njegovem trpljenju! „Spomni se, te prosim, kdo je kdaj nedolžen poginil ali kdaj so bili pravični pokončani? Velikoveč sem videl nje, ki hudobijo doprinašajo in britkosti sejejo in jih žanjejo, da so, ko je Bog pihnil, poginili in so bili s sapo njegove jeze pokončani.“ (Job, 4, 7—9.) Očitajo torej Jobu, da je on s svojimi grehi zaslužil šibo poskušnje, ki ga je zadela. Tako hočejo nesrečneža — tolažiti!

Ne tako mi, predragi!

Sv. Duh sam nas opominja: „Nobeden izmed vas naj ne misli hudega v svojem srcu zoper svojega prijatelja!“ (Cah. 8, 17.) — „Ne sodite, in ne bote sojeni!“ (Luk. 6, 37.)

Saj tudi mi ne želimo, da bi drugi o nas hudo sumili, nas slabo sodili, če nismo nič zagrešili!

Nikar, o nikar torej tudi mi drugim ne storimo, česar nočemo, da bi drugi nam storili!

Zoper bližnjega čast in dobro ime se greši dalje tudi z obrekovanjem, opravljanjem in podpihovanjem.

Z obrekovanjem greši, kdor pripoveduje o bližnjem kake izmišljene napake ali povečuje njegove resnične napake.

Z opravljanjem pa greši, kdor brez zadostnega vzroka razodeva resnične napake bližnjega.

Pripomnimo, predragi, takoj, da smemo resnične napake bližnjega razodeti, če imamo zato zadosten vzrok.

Napake bližnjega smemo in celo moramo razodeti, kedar je to potrebno, da se grešnik poboljša ali da se zabrani še večje hudo.

Kako je v takem slučaju naredil egiptovski Jožef? „Ko je bil Jožef šestnajst let star, je pasel, še mladenič, črede s svojimi brati. In je zatožil svoje brate zavoljo silno velike pregrehe svojemu očetu.“ (Mojz. 37, 2.)

Prav je naredil! Saj je to storil zato, da bi oče brate posvaril in bi se ti poboljšali!

Tako moramo v vsakem takem slučaju tudi mi storiti! Ne iz škodoželj-

nosti, iz nevoščljivosti, iz maščevalnosti, iz veselja nad tem, da bi bil do tičnik kaznovan! Bog varuj! Ampak iz ljubezni do njegove neumrjoče duše, da se ta reši in iz skrbi do neumrjočih duš drugih, da se pohujšanje zabrani.

Osemleten deček, ki je ravno poprej slišal v šoli, kako je egiptovski Jožef razodel očetu greh svojih bratov, pride še isti dan ves preplašen k duhovniku. V očividni zadregi mu pripoveduje, kakšne gnjusne reči njemu in drugim v šoli pripoveduje nek njegov tovariš. Duhovnik začne poizvedovati. Z grozo opazi, da je že skorej cel tisti razred okužen. In to od enega samega skvarjenega otroka! Komaj je še bilo mogoče pohujšanje zaustaviti!

Glejte, kakšno dobro delo je storil ta deček s tem, da je pohujšanje razkril!

Ko bi tako vsakdo storil v podobnem položaju, koliko grehov bi se zabranilo, koliko pohujšanja preprečilo, koliko neumrjočih duš rešilo!

Veliko delo ljubezni do bližnjega torej storiš, kdorkoli resnične napake bližnjega razodeneš tistim, ki so zato odgovorni, da te napake odpravijo in zabranijo, namreč starišem, predpostavljenim, duhovnikom, učiteljem!

Tu velja izrek sv. pisma: „Beseda o pravem časa govornjena je kakor zlato jabolko na srebrnih posteljicah.“ (Preg. 25, 11.)

Obrekljivec in opravljivec pa, ki tudi razodevata napake bližnjega, ne delata takol! Ne delata iz dobrega namena tega, ampak iz slabega, ali vsaj iz lahkomišljenosti. Tudi ne pripovedujeta teh napak tistim, ki jim to mar gre, ampak drugim, ki jih te napake prav nič ne brigajo, sploh, do katerega pridejo, s komurkoli o tem govorijo.

Je pa prav velik razloček med obrekljivcem in opravljivcem.

Dočim opravljivec govori resnico, samo ne na prav način, o pravem času in na pravem mestu, obrekljivec laže! Dočim opravljivec pripoveduje to, kar je bližnji res storil, a ne tistim, katerim bi to moral povedati, ampak drugim, se obrekljivec kar izmisli o bližnjem kaj hudega, bodisi na celem, da sploh ni nič resnice na tisti stvari, ali pa samo na sebi resnično stvar tako poveča, ji sam toliko pridene, da postane veliko hujša.

Nekdo, ki je že pred večimi leti nekaj malega ukradel, a je bil potem vedno pošten, pride kot trgovec v ptuj kraj. Ljudje se ga prav zelo oprimejo. Pa ti pride dobra duša iz prejšnjega kraja nalašč za njim in začne vseokrog pripovedovati o njegovi tatvini. Seveda iz same „ljubezni“ do njega! A ravno to, kar je najvažnejše, da je ukradel malenkostno svoto in da je bilo to že pred mnogimi leti, — zamolči! Tako pripoveduje, kakor bi bil on še prav pred kratkim kdove kakšno svoto ukradel! Glejte ga, obrekljivca grdega!

Opravljanje in obrekovanje je v prav posebni meri naperjeno proti poglavitni naši dolžnosti do bližnjega, proti ljubezni. Prav zelo tudi nasprotuje pravici, ker jemlje človeku dobro ime, do katerega ima vsak človek pravico.

Eno kot drugo je zato po svoji naravi grešno, zelo grešno.

Je li pa v posameznem slučaju mal ali smrten greh, to pa zavisi pred vsem od škode, ki se s tem provzroči bližnjemu na njegovem dobrem imenu.

Tudi je velikost greha odvisna od tistega, ki obrekuje in opravlja in od tistega, kateri je obrekovan in opravlja'n. Čim važnejše, odgovornejše stališče zavzema eden kot drugi, tem večji je tudi greh!

Sedaj pa presodite sami, predragi, velikost greha tistih, ki v današnjih dnevih tako peklensko obrekujejo papeža, škofo, duhovnike!

Zato svari sv. Jakob: „Ne obrekujte eden drugega, bratje! Kdor obrekuje brata, ali kdor sodi svojega brata, govori proti postavi in sodi postavol“ (4, 11.)

Predragi! Tudi poslušati nikarte takega govorjenja, vsaj ne z dopadajenjem!

Ako moramo nehoté poslušati obrekovanje ali opravljanje, ne smemo takih govorov radi poslušati, temveč mo-

ramo kazati svojo nevoljo in jih zabranjevati, kolikor mogoče.

Sv. Avguštín je imel nad mizo v svoji obednici napis, da je njegova miza prepovedana vsakemu, kdor rad govori zoper čast tistih, ki niso navzoči!

Prijatelj! Ali se tudi ti ravnaš po njegovem zgledu?

Sv. Krizostom trdi: „Opravlljivo govorjenje je za mnoge kristijane vzrok njihovega pogubljenja.“ Sv. Hijeronim pa pravi: „Ako slišite koga, da opravlja, daleč bežite pred njim, kot pred kačo in pustite ga samega, da ga bo sram in bo pustil druge pri miru!“

Čujte, kako vam, ki tako radi poslušate opravljanje in obrekovanje, kliče sv. Bernard: „Jaz ne morem odločiti, kdo je bolj kaznjiv, opravljevec ali njegov poslušalec. Med obema najdem jaz samo ta razloček, da ima prvi hudiča na jeziku, drugi pa v ušesih!“

Vse to velja v prav posebni meri tudi o podpihovanju.

S podpihovanjem, greši kdor brez zadostnega vzroka komu pove, kaj so drugi o njem slabega govorili ter tako napravlja razpor in sovraštvo.

V župniji, kjer je bil poprej skozi leta in leta najlepši mir, najlepša zastopnost med sosedi, se je kar naenkrat začela kazati nenavadna, medsebojna odtujenost, ki je postajala vedno hujša. Župnika je to zelo bolelo. Povabil je najboljše može k sebi. Posamezno jih je začel izpraševati, kaj je vzrok njihovemu nespo-

razumljenju. Prvi pove, da je zato jezen na soseda, ker je take hude reči zoper njega govoril. Sosed nad temi besedami ostrmi. „Tega jaz nisem nikdar govoril! Nasprotno, on je mene tako grdo obrekoval!“ In tako je šlo naprej, naprej! Na vprašanje, kdo je to povedal, je vsak izmed njih imenoval moža, ki je šele pred nekaj meseci prišel v župnijo. Hotel je na ta način priti med njimi do veljave, da je hodil od enega do drugega in s podpihovanjem delal razpor in zdražbe. Ko kmetje spoznajo, kdo je vzrok njihove needinosti, ogorčeno obrnejo hrbet podpihovalcu. Osramočen mora kmalu iz kraja! In zopet je bil mir!

Dà, predragi! Podpihovanje je silno grda, ostudna pregreha!

Le glejte podpihovavca, podpihovavko, kako se res priplazi do človeka, pa ga vprašuje o bližnjem in kar napeljuje k temu, da bi on kaj nečastnega, razžaljivega rekel o njem. In ko je res kaj takega iz njega izvlekel, že hiti naravnost k onemu, pa mu nese na ušesa: „Glej ga, takole je on o tebi govoril! Takega prijatelja imaš!“ In ta je že nevoljen in razsrjen na onega, tembolj, če mu je podpihovavec vse drugače zaobrnil njegove povsè nedolžne besede. In tako gre podpihovavec od enega do drugega in napravlja nepotrebne besede, grde čenče, s tem pa prepir med posamezniki, med celimi družinami!

Prav trdi sv. pismo: „Podpihovavčeve besede se zde nedolžne, pa vendar v osrčje sežejo.“ (Preg. 26, 22.) — „Podpihovavec svojo dušo omadežuje in je po-

vsod črten.“ (Sir. 21, 31.) — „Preklet bodi podpihovavec in dvojezičnik, zakaj med mnogimi, ki v miru žive, napravi zmešnjave!“

Konečno naj omenimo še zasramovanje, s katerim se tudi prav posebno greši zoper bližnjega čast.

Z zasramovanjem greši, kdor bližnjemu ali sam ali po drugih v obraz pove kaj poniževalnega ali mu stori kaj takega.

O tem pa pač ne kaže izgubljeni besedi!

Stopi, prijatelj, le v družbo, kateri so vinski duhovi čez mero zlezli v glavo! Poslušaj jih, kako se obkladajo z najhujšimi priimki, najgršimi psovki, da se kar kadi! Če ni drugače, tudi pritegne eden drugemu tako s pestjo preko glave, da kar „tri solnce vidi!“

Nad vse žalostno je, če se taki prizori vrše celo med zakonskimi, med možem in ženo! In to ob navzočnosti lastnih — otrok!

Tudi to se žal dogaja!

Kako prav svetuje sv. pismo: „Izpod zasmehovavca in ž njim pojde prepir in nehale bodo pravde in zmerjanje! (Preg. 22, 10.)

Predragi! Ali se ne greši res veliko, silno veliko zoper bližnjega čast in dobro ime!

In to predvsem res ravno z — jezikom!

Zapomnimo si torej prav dobro besede sv. Duha: „Veliko govoriti ni brez greha! Kdor pa svoje ustnice kroti, je prav moder.“ (Preg. 10, 19.)

Po njih se ravnajmo in bomo najlepše varovali — bližnjega čast in dobro imel Amen.

22.

Osma božja zapoved (III).

Vrni čast!

Duhovnik Henrik Suzo je bil javno obdolžen, da je tat. Majhna deklica je pričala, da ga je videla, kako je — sveče kradel. Verjeli so ji. On pa je bil poštenjak skozinskoz. Še nikdar ni ukradel najmanjše reči. Ta krivična obtožba ga je silno bolela. Ves potr je govoril: „Moj ljubi Jezus! Vse, prav vse rad trpim iz ljubezni do tebe. Vsak križ rad vzamem nase, vsako žalost rad občutim. Samo tega, o Bog, mi nikar ne pošlji, da bi svoje dobro ime izgubil!“

Čudna prošnja, kajne, predragi! In vender, kako pomenljiva!

Prijatelj! Ali si bil ti že kedaj obrekovan? Ali si že kedaj okusil, kaj se pravi, po nedolžnem priti pred ljudmi v sramoto, izgubiti dobro ime? Potem pač tudi ti razumeš to prošnjo.

Naj te zadene kakršnakoli nesreča, mirno še lahko vršiš svoje delo.

Če pa izgubiš svoje dobro ime, pade madež na vse tvoje delo in ga duši, celo onemogoči.

Koliko mladih, nadarjenih ljudi se je moralo prav vsled tega umakniti iz pozorišča svojega uspešnega javnega delovanja, ker so izgubili dobro ime!

Pa če človek res kaj zagreši, naj trpi!

Če pa se mu dela krivica, če ga po nedolžnem blatijo in mu kradejo dobro ime?!

„Beseda — izgovorjena zoper dobro ime bližnjega — se hitro in z lahkoto poizgubi, provzroči pa globoke in silno nevarne rane. Lahko najde vstop pri človeku, težko izhod. Ker pa je resnica, da krivica toliko časa naprej trpi, dokler ni odpravljena, kako strašno se mora tresti tisti, ki krade dobro ime!“

S temi besedami, predragi, je izgovoril sv. Avguštin prevažno resnico, katera nam šelè v polni meri kaže, kako nevarno, usodepolno je, grešiti zoper čast in dobro ime kogarkoli:

Krivica trpi toliko časa naprej, dokler ni odpravljena.

Leta in leta trpi marsikdo po nedolžnem na svojem dobrem imenu, predno se mu po krivici odzeto dobro ime zopet povrne!

Če se mu še sploh povrne!

In to je ravno tisto, kar je pri tej stvari najvažnejše, a tudi najtežje, vsled česar se mora res tisti, ki krade dobro ime, najbolj tresti, na kar pa ljudje v svoji brezmejni lahkomišljenosti često prav nič ne mislijo:

Dobro ime se mora povrniti — sicer ni odpuščanja, ni usmiljenja!

Kdor je bližnjemu škodoval na njegovi časti in na njegovem dobrem imenu, je dolžan obrekovanje preklicati in zasramovanega prositi odpuščanja ter tudi v vseh slučajih po svoji moči popraviti škodo, ki mu jo je storil na njegovi časti, na njegovem dobrem imenu in s tem morda tudi na drugem imetju.

„Kličimo usmiljenje božje, a ne pozabimo pri tem tudi na pravičnost božjo! Dobrota prvega je, da grehe kaznuje. Nikakor ne smemo tako zahtevati usmiljenja od Boga, da bi greh ostal brez kazni. „Ne, o Gospod — tako kliči vsakdo z Davidom! — moj greh ne sme ostati brez kazni! Poznam tudi pravičnost tistega, čigar usmiljenje prosim. Samo zato želim biti oproščen kazni, s katero bi ti moral moj greh kaznovati, ker hočem sam nad seboj kaznovati svoj greh.“ (Sv. Avguštin.)

Dà! Tvoja dolžnost je, da za vsak greh zadostuješ!

Če pa nočeš?

„Glej nove rane, še večje pregrehe! Grešnik si, pa nočeš za grehe zadostiti!“ (Sv. Ciprijan.)

Predragi! To velja o prav vseh grehih brez razločka!

Samo o grehih zoper čast in dobro ime naj bi to ne veljalo?! Grehi, ki toliko bridkosti, žalosti, gorja in pohujšanja

provzročé, ti naj bi bili od dolžnosti zadostovanja izvzeti?!

Nemogoče!

Sv. Bazilij prav pove: „Tisti ud tvojega telesa, ki ti je služil v greh, ti mora služiti tudi v popravo tega greha!

Ali si slišal, o človek?

Jezik, ki ti je služil v to, da si ž njim kradel dobro ime svojega bližnjega, on ti mora služiti tudi v to, da za te grehe zadostuješ!

A to, predragi, je prav v tej stvari težko, silno težko!

Pred vsem gledè na človeka samega!

Napuh človekov se temu ustavlja bolj kakor katerikoli drugi stvari.

„Ne bom služil!“ Tako so že v nebesih zaklicale množice angelov z Luciferjem na čelu in so se uprele zoper Boga.

Ta klic ni bil drugega kot izraz napuha: „Ne bom se ponižal pred Bogom!“

Če pa se je že pred Bogom često tako težko ponižati, koliko bolj šelè pred človekom!

Kaj pa, vprašam vas, se pravi „obrekovanje preklicati in zasramovanega prositi odpuščanja“ drugega kot ponižati se pred tistim, katerega smo obrekovali in zasramovali?

Odličen plemič, ki je zelo veliko nase držal, je javno obdolžil plemenito žensko osebo ostudnega greha.

In to popolnoma po krivici! Čez nekaj časa pa začne bridko obžalovati svoj greh. Vpraša modrega duhovnika, ki ga je prav dobro poznal, kaj naj stori. Odgovori mu: „Za Vas — ni nobene pomoči več! Pogubljeni bote!“ Zakaj mu je vendar ta modri mož dal tako neusmiljen odgovor? Vedel je: „Če nesrečnež tega, kar je javno zagrešil zoper dobro ime, javno ne prekliča, ne more dobiti odpuščanja. Če pa bi javno preklical, bi po svojih napačnih posvetnih nazorih samega sebe osmešil pred vso tisto družbo, pred katero je to govoril. Tega pa on gotovo ne bo hotel storiti, ker preveč drži na svojo čast pred ljudmi. Zato zanj res ni nobene pomoči več!“ Plemič je vse mogoče ugovarjal. A zastonj! Duhovnik je ostal pri svoji besedi. Ves potrj je šel plemič daleč proč v drug kraj k posebno slovečemu duhovniku. Njega je vprašal, če zanj res ni rešitve, kakor mu je rekel prvi duhovnik. Ta pa mu sočutno zatrjuje, da ni noben greh tako velik, da ne bi mogel biti odpuščen. Potolažen se začne obtoževati svojega greha. Spovednik pa mu ukaže, da mora pred ravno tistimi osebami, pred katerimi je tedaj obrekovani osebi po nedolžnem vzel dobro ime, povedati, da je lagal. „Tega pa za cel svet ne storim! Tega mi moja čast ne priпусти! Kaj bi ljudje potem o meni govorili!“ „Pa ravno to morate Vi storiti, če hočete zadobiti odpuščanje! Če tega ne storite, potem je popolnoma prav imel oni duhovnik, ki je rekel, da za Vas ni več pomoči, da bote gotovo pogubljeni!“ In res — ni storil!

Nihče ne bi mogel verjeti, predragi, da je res tako silno težko samega sebe ponižati pred bližnjim s tem, da se obrekovanje prekliče in obrekovanega prosi odpuščanja, ko bi tega žalostna skušnja vedno znova ne potrjevala!

A to še ni vse! Ne zadostuje, da se obrekovanje prekliče in zasramovanega prosi odpuščanja.

Treba je tudi škodo popraviti, ki jo je kdo storil bližnjemu na njegovem dobrem imenu!

„Ni zadosti, da samo puščico izdereš iz telesa, ampak moraš zaceliti tudi rano!“ (Sv. Kri-zostom.)

To pa je najtežje!

Pred nekaj leti je bil goreč župnik, ki se je prav vsled svoje gorečnosti nekaterim svojim faranom hudo zameril, kar najgrše obrekovan. Tolika nevhvaležnost in zloba lastnih faranov je župnika neizrečeno pekla. Začel je bolehati. Kmalu je smrtno nevarno zbolel. To je obrekljivce zelo prestrašilo. Prihiteli so k župniku in so ga prosili odpuščanja. Zagotavljali so mu, da mu bodo dobro ime popolnoma zopet povrnili. Župnik jim je odgovoril, da jim iz srca rad odpusti, dobrega imena pa da mu popolnoma pač ne morejo povrniti. Oni pa so vztrajali pri svoji trditvi. Nato pa vzame župnik pernico iz postelje ter jim jo da s prošnjo, naj jo nesejo v zvonik, naj jo ondi pre-režejo in perje iz zvonika vržejo. Seveda so mu to prošnjo prav radi izpolnili. Ko je bilo to izvršeno, jim

pa pove župnik svojo drugo prošnjo. Reče jim, da naj vse perje zopet skupaj zberejo, v pernico nazaj dajo in mu tako célo pernico zopet prinesejo. Začudeno ga pogledajo in mu reko: „To je čisto nemogoče. Veter je raznesel perje na vse strani daleč naokrog.“ Župnik pa jim odvrne: „Glejte, prav tako nemogoče je tudi, da bi vi meni ukradeno čast in dobro ime popolnoma zopet povrnili. Kakor je veter perje raznesel na vse strani, prav tako so tudi jeziki vaše obrekovanje razširili kdove kam daleč! Kako morete vi vedeti, kateri ljudje so zvedeli te vaše besede, kako pri vseh teh preklicati?“

Predragi! Ali ni to resnica?

Le spomnite se, kaj smo slišali o tem, kako se pohujšanje širi daleč daleč naokrog!

Isto velja tudi o obrekovanju!

Opozorimo le na ene vrste obrekovanje, katerega posebno dandanes kar mrgoli, na obrekovanje, častikrajo po javnih listih, časopisih!

Iz zgolj osebnih ali strankarskih, često prav umazanih, grdih vzrokov se premnogokrat vedoma in popolnoma zavestno o kaki osebi širijo kar najgrše laži, samo da se jemlje ugled in veljava dotični osebi! In te laži, obrekovanja se širijo potem v tisoč in tisoč izvodih na vse strani, v zadnjo gorsko vasico! Ljudje pa se čudijo in zgražajo — ne nadlažjo v javnem časopisu! — ampak nad obrekovanim,

češ: „Kdo bi si bil pač mislil, da je ta človek tako ničvreden!“ Tisti pa, ki je laž in obrekovanje napisal, se škodoželjno smeja v pest in si vesel misli: „To sem ga dal!“

In res je svoj namen dosegel! Čast je ukradena!

Saj ni laži tako neumne, ki bi jo zaslepljeni ljudje takoj ne verjeli! Tudi ni človeka na svetu, o katerem bi ljudje najgrših laži ne verjeli, samo da se o pravem času in na prav način po njem — udari!

Sedaj pa preklicujte, predragi, take javne laži, javna obrekovanja po časopisih, na tak način, da bi se krivično napadenemu ukradena čast zopet povrnila!

Saj preklic, če sploh pride, pride vedno prepozno, potem, ko je obrekovanje svoj satanski namen že davno doseglo, ko je čast napadanega že omadeževana. Madež izpirati pa je vedno težje, zamudneje in manj učinkovito, kot madež zdati! Tudi je znana resnica, da mnogi, ki napade in obrekovanja po listih z največjim užitek, kar s slastjo prebirajo, preklice takih napadov prav radi — prezro! Je pač v človeški sprieni naravi, da o bližnjem le rajši slabo nego dobro verjame! Koliko pa tistih, ki so obrekovanje prebrali, preklica sploh niti v roke ne dobe!

A do preklicev takih obrekovanj navadno in redno skorej niti — ne pride ne!

Zdi se, kakor da za časopise in tiste, ki časopise pišejo, osma zapoved sploh več ne obstoja!

Ali pa, da se zanje ta zapoved glasi povsè drugače, namreč: „Le laži čez njega, le obrekuj ga! Saj ni tvoje stranke! Saj je tvoj nasprotnik!“

O neumni svet! Kam si zašel, v kakšen peklenk prepada zlobe in zaslepljenosti si se pogreznil!

Kristijani! Strašno, vnebovpijoče je pohujšanje, katero javni časopisi dandanes dajejo s prelamljanjem osme božje zapovedi, z javno — častikrajo!

Velikansko odgovornost si nakopavajo pred Bogom in pred vsem ljudstvom vsi, prav vsi, naj bodo kjerkoli in karkoli, ki tako javno častikrajo kakorkoli zagreš!

Škoda, ki jo taki ljudje provročajo, je ogromna!

In vendar mora tudi ta škoda biti — poravnana!

Težko, silno težko je torej že samo preklicati obrekovanje na tak način, da bi obrekovani res prišel zopet do svoje časti!

A, predragi, to še nikakor ni vse! S tem stvar še daleko ni opravljena! To še ni nikako povračilo škode!

Kaj pa dušna žalost, boleost srca, katero je obrekovani moral prestati, solze, ki jih je pretočil, noči, ki jih je prečul vsled no-

tranjega nemira in razburjenosti radi krivice, ki se mu je godila! Kako naj se mu to povrne?

Kolikokrat obrekovanje človeka tako potre, da mu res kar odpove vsa njegova odporna sila, da omaga, zboli, predčasno umrje!

In če je on oče družine, če žena, otroci prezgodaj pretakajo solze na grobu tistega, ki jih je preživiljal, ki jim je bil takorekoč vse na svetu, a ga je obrekovanje vrglo v prezgodnji grob — o kdo naj popravi to škodo?

„Le nikar se ne jokajte, otroci — tako je na smrtni postelji govoril oče, ki je vsled grdega obrekovanja popolnoma po nedolžnem prišel pri ljudeh v sramoto, kar ga je tako peklo, da je kmalu potem smrtno nevarno zbolel — saj pravični Bog še živi! On svojih ne zapusti! On se bo potegnil za mojo čast!“ V bridki žalosti je umrl. A čujte, predragi! Ko obrekljivec zve, kaj je s svojim obrekovanjem zagrešil, znori! Odpeljejo ga v blaznico. Tam pa je neprenehoma ponavljal samo tele besede: „Počakaj, počakaj me, da prekličem!“

Žalibog ga ni počakal!

Dalje pa je treba, predragi, povrniti tudi škodo, provzročeno bližnjemu na njegovem časnem premoženju.

Vprašam vas: Ali so res tako redki slučajji, ko je poštena, zvesta oseba, ki je leta in leta vztrajala požrtvovalno v težki službi, bila odpuščena, ker je bila

čisto po nedolžnem obdolžena tatvine? Druge službe pa potem dobiti ni mogla. Kdo pač naj tatico vzame v službo! Ona pa je imela skrbeti za bolno mater! Sedaj pa sta prišli naenkrat obe v pomanjkanje, revščino! Po čigavi krivdi? Strupen jezik je ubogi revi odjedel kruh, bodisi, da si je tega kruha sam zaželel, ali vsled nevoščljivosti, maščevalnosti ali iz kakega drugega nelepega namena.

Tu pa je združena še sramota, nedopovedljiva dušna žalost in še velika gmotna škoda!

Nesrečnež, kdorkoli si to provzročil! Vse to moraš ti zopet povrniti!

A kako in koliko, to preišluj sam in se — tresil

Saj žal nisi sam! V današnjih čudnih bojih za obstanek in vsakdanji kruh taki slučajji žal niso redki.

Pravijo, da v Ameriki ljudje kar pri vhodu v podzemeljske rove čakajo, kedaj bodo koga mrtvega ali ponesrečenega ven pripeljali in se potem kar skušajo med seboj, kdo bo prišel na njegovo mesto v delo.

Prijatelj! Ali ne opazuješ prav nekaj podobnega v današnjih sebičnih časih vsepovsod?

Delavec, obrtnik, gospodar, tovarnar, velepodjetnik, in to moški kot ženska, v najhujšem medsebojnem konkurenčnem boju, boju za ljubi „kruhek“ — pri bogatejših seveda za nikdar dovelj polno mošnjo —, z veseljem pozdravljajo trenutek, ko tistega, ki

jim je na potu, odrinejo, da sami še tisti hip zasedejo njihovo mesto.

In zopet igra v tem boju ravno obrekovanje prav grdo in nečastno vlogo!

A ljudje današnjih kamenitih src — pošteni od nog do glave — nimajo tega za mar!

„Dva ne moreva na istem mestu biti! Eden se mora umakniti! Potem je pa bolje, da se umakne on, ne jaz!“ Tako govori in mirno stopa na tistega mesto, kateremu je on z lažjo in obrekovanjem odjedel kruh!

Nič ga ne vznemirja, če obrekovani potem strada in lakote umira!

Taka je današnja — vest!

Ti uboga delavka, ki si svoji tovarišici v tovarni kruh odjedla s tem, da si jo po nedolžnem zatožila tovarnarju, a si potem vsa skesana šla k tovarnarju, pa si mu povedala, koliko krivico si ji naredila in si ga preprosila, da jo je zopet v službo vzela, potem pa si šla k obrekovani tovarišici, si jo prosila odpuščanja in si ji za vse dni, kar ni delala v tovarni, povrnila ves zaslužek, ki bi ga bila zaslužila in še precejšnjo svoto navrgla za žalost in sramoto, ki jo je radi tebe morala pretrpeti — ti si ravnala prav!

Stopi ti, uboga priprosta delavka, pred nizke in visoke, o, tudi zelo vi-

soke današnjih dni in jim glasno zakliči:

„Tako storite tudi vi vsi, ki ste bližnjemu po krivici škodovali na njegovi časti in dobrem imenu!“

Da se pa tej nad vse težki dolžnosti izognemo, predragi, je za slehrnega izmed nas najbolje, da se vsikdar in povsod prav dobro zavedamo tega, kar nam osma božja zapoved zapoveduje, namreč povsod in vselej govoriti resnico in biti odkritosrčen ter varovati, spoštovati in braniti, kolikor mogoče, bližnjega čast in dobro ime.

„Predno govoriš, se posvetuj z Bogom o tem, kaj je treba govoriti, o vzroku, zakaj in o načinu, kako je treba govoriti, potem pa govori kot tak, ki spolnuje božjo voljo, govori torej, ker Bog hoče, da govoriš!“
(Sv. Efrem.)

„Naš jezik mora slediti našemu razumu, ne našemu nagnjenju. Ne le na svoje oči moramo paziti, ampak tudi svoj jezik moramo skrbno krotiti! Prazno govorjenje je znamenje praznega duha. Kakršen si, tako je tudi tvoje govorjenje!“
(Sv. Avguštin.)

„Odložite vsako laž in vsak naj govori resnico s svojim bližnjim!“ (Efež. 4, 25.) — „Veliko govoriti ni brez greha.“ (Preg. 10, 19.)

Ali veste, predragi, kaj je za vsakega človeka prav posebna pohvala?

Če se more reči o njem, da je mož-beseda, da njegova beseda res drži, da se je nanjo mogoče popolnoma zanesti! Tak najlepše in vsikdar varuje tudi čast svojega bližnjega.

Presodi pa sam: Ali se moreš zanesti na besedo takega, ki po krivem priča, na besedo lažnika, hinavca, obrekovavca in podpihovavca? Na besedo človeka, ki lahkomišljeno krade bližnjemu dobro ime?

O Natanaelu je izrekel Jezus: „To je pravi Izraelec, v katerem ni zvijačel!“ (Jan. 1, 47.)

Če kedaj, danes je svetu treba ljudi brez zvijače, katerih jezik vsikdar govori čisto resnico!

Taki bodimo mi! Amen.

23.

Deveta in deseta božja zapoved.

Varuj se grešnih misli in želja!

Ko je Holofern, vojskovodja asirskega kralja Nabuhodonzarja, oblegal utrjeno judovsko mesto Betulijo, so pristopili k njemu sinovi Amonovi in Moabovi in so mu rekli: „Da zamoreš sinove Izraelove brez boja premagati, postavi straže k studencem, da ne zajemajo vode iz njih! In brez meča jih boš umoril. Ali vsaj upehani bodo dali svoje mesto, katero si mislijo nepremagljivo, ker stoji na hribih.“ Holofernu je bil ta svet všeč. Okoli vsakega studenca je postavil sto mož. In ko je ta straža stala dvajset dni, so usahnili vodnjaki in kapnice vsem prebivalcem Betulije, tako da po mestu ni bilo toliko vode, da bi se je le en dan napili! (Judit. 7, 8—11.)

„Postavi straže k studencem!“

Kako priprost in vender učinkovit nasvet je bil to, kajne, predragi!

Škoda, da niso prebivalci mesta Betulije sami poprej na to mislili! Gotovo bi ne bili prišli v toliko nevarnost, ko bi bili sami pravočasno tudi studence svojega mesta prav dobro zastražili!

Kristijani! Mi vsi pa poznamo mesto, ki je neprimeroma lepše in dragocenejše, kot nekdanja Betulija in je oblega vse močnejši in nevarnejši sovražnik, kot je bil Holofern.

Neumrjoča duša slehrnega izmed nas je to čudovito mesto, je ta največji zaklad celega sveta! Hudobni duh pa je tisti silni sovražnik, ki hoče to predragoceno, v krvi Jezusovi oprano dušo na vsak način dobiti v svojo oblast.

Da bi bili vender vsaj mi previdnejši, nego so bili prebivalci Betulije! Da bi mi sami prehiteli našega sovražnika in bi studence te naše duše prav dobro zavarovali!

Toda, kaj pa so sploh studenci naše duše?

To so naše misli, naše želje! Iz teh se potem rodijo naše besede in naša dejanja. In če so ta zunanja dejanja grešna, potem je tudi na zunaj padla trdnjava, naša duša, hčerka božja, dedinja nebes je tudi pred svetom postala sužnja satanova!

Težko, silno težko pa je ustavljati se grešnim dejanjem, če se je satan postal že studencev teh dejanj, misli in želja, če so te same že tudi grešne.

„Kdor svojih želja ne zna krotiti, je podoben človeku, ki ga zdivjani konji seboj potegnejo, vlečejo, grozno razmrcvarijo.“ (Sv. Ambrož.)

„Korenina vsega zla je poželjivost. Ona je mati vsake prelomitve postave, učiteljica ume-tnosti drugim škodovati, vodnica vsake zlobnosti, morilka čednosti, vir pohujšanja, past vseh skušnjav.“ (Sv. Peter Rav.)

„Grešnih nagonov telesa ne smeš pustiti dozoreti, ampak jih moraš takoj v začetku zamoriti. Želje, ki so se že utrdile, so nevarne. Vse, kar je že dobilo moč, se le s težavo odpravi. Lažje pa je želje takoj, ko se porodijo, ko so še čisto nežne, zamoriti. Srečen je torej tisti, ki takoj, ko se grešne želje vzbude, te z močjo svoje čednosti omeji, potem pa z vero in s strahom božjim popolnoma zamori.“ (Sv. Hilarij.)

Dvojna poželjivost pa je, predragi, ki človeški rod kar najhujše muči in trpinči: poželjenje mesa, nečiste želje, in poželjenje oči, želje po krivičnem blagu.

Blagor človeku, ki to dvojno pože-ljenje zna prav krotiti, ki tudi svoje želje ve prav zavarovati tako pred ne-čistostjo, kakor tudi pred krivičnim blagom! On se bo tem lažje in gotovejše obvaroval grešnih dejanj samih!

Sedaj pa občudujte, predragi, neskončno modrost in skrb božjo za zveličanje naših duš!

Bog sam je v svoji čudežni ljubezni do nas hotel na prav poseben način zavarovati tudi studence naše duše, naše misli in želje in to v obojni veliki nevarnosti, zoper poželjenje mesa in zoper poželjenje oči, da tudi teh niti za hip ne dobi v oblast hudobni duh.

Zato nam je dal svojo deveto in deseto zapoved.

V deveti božji zapovedi nam je vsem kot v dopolnilo šesti zapovedi zaklical zoper poželjenje mesa:

„Ne želi svojega bližnjega žene!“

V deseti zapovedi pa nam je vsem kot v dopolnilo sedmi zapovedi zaklical zoper poželjenje oči:

„Ne želi svojega bližnjega blaga!“

Pa še drug prevažen vzrok je imel Bog, da je nam kar v dveh zapovedih še posebej, izrecno in kar naravnost prepovedal tudi grešne želje in torej samoumevno tudi grešne misli.

Kaj pomaga, predragi, če kdo še tako natančno izpolni vso postavo, a samo na zunaj, pred svetom, navidezno, v srcu pa vse drugače misli in želi!

Ali se na takega človeka moreš res kedaj zanesti?

Ali ni to zgolj grda hinavščina?! Na zunaj se dela, kakor bi bil kdove kako dober in zvest spolnovalec postave, v srcu pa jo neprenehoma prelamlja! Njegova zunanja dela in besede niso drugega kot lepa maska, ki prikriva ostudno notranjost, grdo srce!

Na srcu pa je ravno vse ležeče!

„Kar iz ust gre, to iz srca pride in to ognjusi človeka. Iz srca namreč izhajajo hude misli, uboji, prešeštva, nečistovanje, tatvine, kriva pričevanja, preklinjevanja. To je, kar človeka ognjusi.“ (Mat. 15, 18—20.)

Cel človek, z dušo in telesom, je pod postavo, torej dolžan spolnovati božje zapovedi. Njegovo govorjenje in zunanja dela so le vidni izraz njegove notranjščine.

Glavno pri vsakem človeku je vedno le duša. Ta se mora pred vsem in v prvi vrsti ukloniti zapovedim božjim in jih spolnovati. Ukloniti mora pred njimi svoj razum, spoznanje, svoje — misli! Ukloniti pa mora tudi svojo prosto voljo, svoje — želje!

Le potem, če se tudi v vseh svojih mislih in željah natančno ravnaš po božjih zapovedih, potem v resnici spolnuješ božje zapovedi, drugače ne.

Sicer velja tudi o tebi ostra beseda Jezusova: „To ljudstvo me časti z ustnicami, njih srce je pa daleč od mene.“ (Mat. 15, 8.)

In v tem ravno je tisti veliki razloček med Postavodajalcem na Sinajski gori in med katerimkoli zgolj človeškim postavodajalcem.

Človek, ki daje ukaze in zapovedi, zahteva pred vsem zunanjo izpolnitev teh ukazov in zapovedi. Tvoja notranjost, tvoje misli in želje gledè teh ukazov ga ne brigajo. Saj ga tudi brigati ne morejo, ker jih ne pozna.

Ti dobiš ukaz, nalog, da plačaš davek. Gosposko briga samo to, da ti ta davek v resnici vplačaš ves in o pravem času. Kako pa ti o tem davku misliš, kakšne želje imaš gledè njega, za to se pa davkarija prav nič ne zmeni.

Vse drugače pa je pri Bogu. On gleda v srce človekovo.

„Sin, - hči, daruj mi svoje srce!“ Torej ne samo besede in dejanja, ampak pred vsem tudi misli in želje!

Daruješ pa mu svoje srce edino in izključno le, če se s celim srcem, torej tudi z vsemi svojimi mislimi in željami okleneš zapovedi božjih in jih spolnuješ!

To je tvoja sveta dolžnost! K temu te vežejo božje zapovedi!

In ravno zadnji dve božji zapovedi nas učita, da je Bog gospodar tudi naših src in da se moramo torej raynati po njegovi najsvetejši volji ne samo v delih, ampak tudi v svojih mislih in željah.

Toda, predragi, ali imamo mi svoje misli in želje popolnoma v svoji oblasti? Žalostna skušnja kaže, da ne!

Trudi in prizadevaj se kar se le sploh največ moreš, misli tvoje so često take, da te je samega sram pred njimi. Posebno takrat, kedar hočeš biti prav posebno zbran in kar najlepše opraviti svoje molitve, posebno pobožno biti pri sv. maši, se s posebno ljubeznijo pripraviti na sv. obhajilo, te neprenehoma mučijo in trpinčijo velikokrat najgrše, najostudnejše misli.

Predragi! Pokličimo si zopet in zopet v spomin, da take neprostovoljne misli in naj bi bile še tako ostudne, nikdar niso grešne. To so le skušnjave in kot take za nas celò velika dobrota, ker nam množijo zasluženje za nebesa.

Saj trdi sv. Avguštin, da čisto brez skušnjav služabnik božji tu na zemlji niti biti ne sme! „Nihče ne prejme zmagoslavne krone, kdor ni zmagal, nihče pa ne zmaga, kdor se ne vojskuje in nihče se ne more vojskovati, če nima nobenega napadalca.“

In kaj v prvi vrsti napada pri nas hudobni duh?

Naše misli in želje! Nanje preži najbolj!

Saj se iz njih potem rodijo kar sami po sebi tudi grešni pogovori, grešna dejanja! Kar je v srcu, to rado vengre!

Nek pobožen puščavnik — tako pripoveduje učeni Gerzon — je bil silno mučen od skušnjav. Nikdar ni vanje privolil. Vender pa se jih dvajset let ni upal nikomur razodeti. Naposled vender obišče nekega drugega puščavnika, pa mu da pisano obtožbo v roko, ker ni imel poguma, da bi mu bil ustmeno to povedal. Pobožni starček prebere pisanje, pa se začne ljubeznjivo smehljati in pravi: „Moj sin, položi svojo roko na mojo glavo!“ In ko to stori, mu reče: „Jaz vse tvoje grehe vzamem nase. Nikar se nikdar več ne vznemirjaj radi njih!“ „Kaj pravite, oče? Jaz sem mislil, da sem že z eno nogo v peklu. Vi pa mi pravite, da se mi ni treba več vznemirjati!“ „Si mar imel dopajenje nad takimi mislimi?“ Puščavnik mu zagotovi, da nikdar, marveč so mu bile vedno v največjo žalost.

„Glej, to je dokaz, da ti nimaš nobene krivde pri njih in da jih je le satan vzbujal v tebi, da bi te pripravil v obupnost. Zato, moj sin, ubogaj me! Kedar ti bodo še prišle take misli, govóri satanu: Gorje ti, duh vse nečistosti! Na tebe samega naj vse te nečiste misli in želje padejo! Jaz z njimi nimam nič opraviti! Rajše tisočkrat umreti, kot Boga razžaliti!“ Od tistega časa je imel puščavnik mir.

Za časa cesarja Dijoklecijana je v Egiptu v mestu Antinoo ondotni rimski prefekt dal veliko kristijanov vreči v ječo. Med njimi je bil tudi goreč novoizpreobrnjenec Filemon. Vse si je prizadel hudobni prefekt, da bi posebno njega odvrnil od vere. Dal ga je na natezalnico. Silno je trpel. Še enkrat ga prefekt opomni, da naj bo pokoren cesarju in se odpove Jezusu. Filemon pa mu odvrne: „Ako hočeš, da jaz tebe poslušam, moraš tudi ti mene poslušati!“ „Govori prosto!“ Mislil je, da se je Filemon premislil. A Filemon? „Prinesite železen kotel! Vanj položite majhnega otročička in kotel pokrite!“ Tako jim reče. Ubogali so ga. „Sedaj pa od vseh strani s puščicami streljajte na kotel!“ Tudi to so storili. A vse puščice so odletele in padle na tla. „Odprite sedaj pokrov in pogledjte, kako je z otročičkom!“ Dobili so otročička, kakor so ga notri položili, čisto nepoškodovanega. Sedaj se obrne Filemon k sodniku in mu pravi: „Ta posoda te uči nekaj, česar ti pač še nisi pomislil. Kakor vse te puščice niso mogle škodovati otročičku v kotlu, prav tako je tudi s kristijanom. Lahko mučiš njegovo telo, a duša, ki biva v tem telesu, ostane

trdna v veri, neomadeževana v čednosti. Če kristijan sam noče, vsa tvoja mučilna orodja mu ne morejo prav nič škodovati! Ves tvoj trud z nami je torej popolnoma brez — uspeha!“

Lepa beseda, kajne, predragi! Za nas pa je ravno v tej podobi prevažen nauk:

Vse nasprotne puščice našega hudega nagnjenja, zapeljivega sveta, satana samega, vse skušnjave — in naj so še tako silne in dolgotrajne! — nam ne morejo nič škodovati, pa prav nič ne, ako sami nočemo, ako sami vanje ne — privolimo.

Greh pa so seveda take misli in želje, ako so prostovoljne, ako se jim prostovoljno — če tudi še za tako malo časa — vdamo in se radovoljno v njih mudimo.

Deveta božja zapoved nam torej prepoveduje vse prostovoljne nečiste misli in želje, zapoveduje pa, ohraniti si čisto srce in varovati se vseh nečistih misli in želja.

Predragi! To, kar nam ta zapoved zapoveduje, prav gotovo ni lahko. Sicer bi Bog za to, kar je v splošnem že v šesti zapovedi določil, ne dal še posebne zapovedi.

Ali si morete sploh kaj lepšega misliti na svetu, kot čisto, neomadeževano srce?

To dobro ve tudi hudobni duh. Najhujši napadi njegovi so zato namerjeni naravnost proti našemu srcu, našim mislim in željam!

Kaj nam je torej storiti, predragi, da bomo v tem hudem boju za naš najlepši in največji zaklad, za čisto srce, mi zmagovalci?

Pred vsem moramo vedeti in znati ceniti vrednost čistega srca. V dno duše se moramo vsikdar zavedati, da je resnica, kar slehrnemu izmed nas kliče sv. Hijeronim: „Tvoje bogastvo, o kristijan, je tvoja čistost, tvoj zaklad je krstna nedolžnost, zaklad, katerega izguba se ti sicer zamore odpuščati, katerega pa nazaj nikdar več ne moreš dobiti.“

Prav dobro se moramo zavedati velike nevarnosti, ki posebno temu našemu zakladu vedno preti. Nikdar in nikjer nismo varni, ne smemo biti brez skrbi!

„Bratje, nikjer ni varnosti pred padcem, ne v nebesih, ne v raji, veliko manj pa še na zemlji. V nebesih so padli angeli prav pred obličjem Boga samega, v raji je padel Adam iz kraja veselja, na zemlji pa Judež iz šole Zveličarja samega.“

Te besede, ki jih je izrekel sv. Bernard splošno o grehu in človeški slabosti, kličejo nam vsem pretresljivo v spomin, kako zelo moramo biti previdni tam, kjer so napadi hudobnega duha za nas vse najhujši, v brambi čistega srca.

Vedno moramo biti čuječi! „Mi živimo na svetu sredi zapeljivosti, sredi bojev. Če nočemo biti goljufani, moramo čuti!“ (Sv. Leon.)

Niti za hip ne smemo odnehati v tem boju! Z vso odločnostjo se moramo takoj spočetka v bran postaviti zapeljivcu!

„Satan je gladka kača. Če ji ne streš glave, to se pravi, če se ji takoj pri prvi skušnjavi ne ustaviš, zdrsne ti naprej in se ti zvito ukrade v srce. Zato ne smeš pripustiti, da bi se ti grešna misel okrepila, ampak jo moraš takoj v začetku zamoriti. Takoj, ko občutiš grešno poželjivost, zakliči: Gospod, bodi moja rešitev!“ (Sv. Hijeronim.)

Posebno v tem boju bodimo vedno ponižni. Zavedajmo se svoje slabosti! Nikdar ne zaupajmo sami v sebe! Vse svoje zaupanje stavimo v Križanega!

Delajmo, o predragi, delajmo tudi mi, kakor je delal sv. Avguštin v takih skušnjavah:

„Kedar me muči grešna misel, hitim k ranam Jezusovim. Če me moje meso tlači k tlom, se s premišljevanjem ran mojega Gospoda zopet dvignem. Ko mi satan nastavlja zanjke, hitim k odprti strani mojega usmiljenega Zveličarja in satan se umakne. Ako ogenj nečistosti hoče razvneti moje ude, pogasim ga z mislijo na rane Sina božjega, mojega Gospoda. V vseh skušnjavah ne najdem nobenega tako uspešnega pripomočka, kot rane Kristusove.“

Ali tudi ti, prijatelj? Ali si sploh mislil doslej na ta veliki, čudežni pripomoček? O

dà, v ranah Jezusovih so najlepše za-
varovane tvoje misli in želje pred vsako
nečistostjo! Le poskusi!

Deseta božja zapoved pa nam pre-
poveduje grešno poželeti, kar je bliž-
njega last in zapoveduje, privoščiti vsa-
kemu, kar je njegovega in zadovoljiti
se s svojim.

Sosedova hiša je na prodaj. Ti jo hočeš kupiti.
Zakaj? Ker ti dopade, ker jo poželiš. Ti torej poželiš
bližnjega blago. Mar grešiš s tem zoper deseto za-
poved? Ne. Saj ne poželiš grešno, ampak pošteno.
Poštenim potom želiš priti do tuje lastnine. To je
seveda dovoljeno.

Grešno pa poželi bližnjega blago, kdor bi na
kakršenkoli greš en način rad prišel do tuje lastnine,
z lažjo, s tavino, z goljufijo, odiranjem, s tem, da želi
bližnjemu smrt, pomanjkanje.

Sin komaj čaka, da bi oče umrli. Zakaj? Da bi
že skorej postal on gospodar. Sorodniki silno želijo,
da bi bogat stric, petična teta že vender enkrat umrla,
ker bi radi podedovali. Trgovec želi, da bi bilo po-
manjkanje med ljudmi, da bi mogel on toliko dražje
prodajati.

Glejte, ti vsi žele bližnjemu nekaj hudega, da bi
se z njegovim blagom potem sami okoristili, greše
torej zoper to zapoved.

Posebno pa se zoper deseto zapoved
greši z — lakomnostjo, o kateri trdi

sv. Pavel, da je „korenina vsega hudega.“
(I. Tim. 6, 10.)

Predragi! Kar strašne so besede cerkvenih učnikov o lakomnosti.

„Lakomnik je podoben peklju. Naj pekel še toliko požre, nikdar ne reče: Dosti je. Tako tudi lakomnik, če se tudi vsi zakladi pri njem stekajo.“
(Sv. Avguštin.)

„Lakomnik se pri vsem bogastvu ima za reveža, ker meni, da njemu primanjkuje to, kar imajo drugi. Vedno ima premalo, ker cel svet njegovega poželjenja ne more zadovoljiti.“ (Sv. Ambrož.)

„Lakomnik gori tukaj v ognju poželjenja, tam pa bo gorel v ognju pekla.“

„Kakor prešič šelè tedaj prinese korist, ko je zaklan, tako tudi lakomnik šelè ob smrti koristi ljudem s svojo zapuščino.“ (Sv. Bonaventura.)

Pred leti je v Siciliji nekemu možu umrla žena, ki je zapustila svoji hčeri 6000 frankov. Tega denarja se je polakomnil mož. Kaj je storil? Zaprl je hčer v klet. Ljudem pa je rekel, da je znorela in v norišnici umrla. Čez sedem let so jo šelè po naključju dobili v kleti. Pa kakšno! Brez vse obleke je ležala na kupu gnoja, vsa v ranah in črvih — živ mrlič!

Tako daleč zajde človek, ki grešno poželi tuje blago!

Žal je takih pretresljivih dogodkov veliko, zelo veliko, ki pričajo, kako posebno ta strast človeka po-

polnoma zaslepi in podivja, naredi sposobnega za najhujše zločine!

Lakomniku srce — okamenil

O, prav, prav je imel zares Bog, da je tudi grešno poželjenje po tujem blagu, iz katerega ravno izvirajo vsi neštevilni grehi zoper tujo lastnino, s posebno zapovedjo prepovedal.

S tem pa seveda nikakor ne trdimo, da ni dovoljeno želeči, da bi kaj več imeli, več zaslužili, si več premoženja pridobili!

A vse le na pravi način, po poštem potu!

Dà, več še!

Kar naravnost želimo, da bodite vsi bogati, zelo bogati!

A čujte, kaj pravi sv. Ambrož!

„Tisti ni bogat, ki tega, kar ima, ne more seboj vzeti! To nam reč, kar moramo tukaj pustiti, ni naše, ampak — drugih!“

Zato pa si mi vsi, predragi, vzemimo k srcu besede sv. Avguština:

„Poslušajte me, vi ubogi: Kaj pa vam primanjkuje, če imate Boga? Poslušajte

me, vi bogati: Kaj pa vi imate, če nimate Boga?"

Neizmerno si torej bogat, o človek, če imaš — Boga!

Na Njega torej misli, Njega si zaželi!

Potem tudi s svojimi mislimi in željami — ne boš grešil! Amen.

24.

Blagoslov ali prekletstvo?

Izberi:

„Danes pokličem na pričo nebo in zemljo, da sem pred vas postavil življenje in smrt, blagoslov in prekletstvo.

Izberi si tedaj življenje, da živiš ti in tvoj zarod in da ljubiš Gospoda svojega Boga in da si pokoren njegovi besedi in se njega držiš.“ (V. Mojz. 30, 19.)

Blagoslov:

„Ako poslušaš glas Gospoda svojega Boga, da spolnuješ vse njegove zapovedi, bodo prišli nad te vsi ti blagoslovi:

Blagoslovljen boš v mestu in blagoslovljen na polju.

Blagoslovljen bo sad tvojega telesa in sad tvoje zemlje in sad tvoje živine, čede tvojih goved.

Blagoslovljene tvoje žitnice in blagoslovljene tvoje zaloge.

Blagoslovljen boš, ko prideš in odideš.

Gospod bo dal, da bodo tvoji sovražniki, ki se zoper tebe vzdigujejo, popadali pred tvojimi očmi; po enem potu bodo prišli nad te in po sedmerih potih bodo bežali pred tvojim obličjem.

Poslal bo Gospod blagoslov nad tvoje shrambe in nad vsa dela tvojih rok; ter te bo blagoslovil v deželi.

Obudil te bo Gospod sebi v sveto ljudstvo, kakor ti je prisegel.

Obdaroval te bo Gospod z vsem dobrim, s sadom tvojega telesa, s sadom tvoje živine in sadom tvoje zemlje.

Odprl bo Gospod svoj najboljši zaklad, nebo, da daje dežja tvoji zemlji ob svojem času in blagoslovi vsa dela tvojih rok, ako le poslušáš zapovedi Gospoda svojega Boga in se jih držiš in jih spolnuješ in ne odstopiš od njih ne na desno ne na levo. (V. Mojz. 28, 1—14.)

Prekletstvo:

„Ako pa nočeš poslušati glasu Gospoda, svojega Boga, da bi ohranil in spolnoval vse njegove zapovedi, bodo nad te prišla vsa ta prekletstva in te bodo zadela:

Preklet boš v mestu, preklet na polju.

Prekleta tvoja žitnica in preklete tvoje zaloge.

Preklet sad tvojega telesa in sad tvoje zemlje.

Preklet boš, ko prideš in preklet, ko odideš.

Poslal ti bo Gospod lakoto in pomanjkanje in nesrečo nad vsa tvoja dela, ki jih boš opravljal, dokler te ne zatare in naglo ne pogubi zavoljo tvojih prehudobnih del, v katerih si me zapustil.

Gospod ti bo še kugo dodal, dokler te ne pokonča znad zemlje.

Udaril te bo Gospod z uboštvom, z mrzlico in mrazom, z vročino in sušo, s strupenim hlipom in z rjo ter te bo preganjal, dokler ne pogineš.

Nebo, ki je nad teboj, bo bronasto; zemlja, ki po nji hodiš, železna.

Gospod bo dal namesto dežja tvoji deželi prahu in spod neba bo pepel na te padal, dokler ne boš pokončan.

Gospod te bo dal, da boš padel pred svojimi sovražniki; po enem potu pojdeš nad nje, po sedmerih pa boš bežal.

Tvoje truplo bo v jed pticam pod nebom in zverinam na zemlji in ne bo ga, da bi jih odganjal.

Udaril te bo Gospod s turi, tudi s skrumbami in garjami, tako, da se ne boš mogel ozdraviti.

Udaril te bo Gospod z norostjo, s slepoto in zdivjanostjo in taval boš opoludne, kakor tava slep po temoti in ne boš imel sreče na svojih potih. In ves čas boš trpel sramoto in boš s silo stiskan in ga ne boš imel, da bi te otel.

Hišo boš zidal, pa ne boš v nji prebival.

Tvoji sinovi in hčere bodo dani drugemu ljudstvu in tvoje oči bodo videle in koprnele pri njih pogledu cel dan, pa ne bo moči v tvoji roki.

Trepetaje boš strmел nad tem, kar bodo gledale tvoje oči.

Zato, ker nisi služil Gospodu, svojemu Bogu, v veselji in radosti srca pri obilnosti vseh reči, boš služil svojemu sovražniku, ki ti ga bo Gospod poslal, v lakoti in žeji, nagoti in vsem pomanj-

kanju; in ti bo dejal železen jarem na tvoj zatilnik, dokler te ne zatara.“ (V. Mojz. 28, 15—48.)

Predragi! Te besede, ki jih je Mojzes na božje povelje govoril svojemu ljudstvu, so tako jasne, da jim pač ni treba prav nič pristavljati.

Nobenega dvoma ni:

Tistim, ki spolnujejo njegove zapovedi, je Bog obljubil mnogovrstnega blagoslova in večno žiyljenje.

Tistim pa, ki njegovih zapovedi ne spolnujejo, je Bog zagrozil mnogovrstno prekletstvo in večno pogubljenje.

Kar pa Bog reče, je res; kar on obljubi ali zapreti, gotovo izpolni.

„Bog ni kot človek, da bi lagal; tudi ne kot sin človekov, da bi se spreminjal. Rekel je in ne bi storil? Govoril je in ne bi izpolnil?“ (IV. Mojz. 23, 19.)

Zgodovina izvoljenega ljudstva božjega, zgodovina vesoljnega človeštva to neizpodbitno dokazuje.

In Ti?

Tudi Ti boš imel to, kar si sam izbereš: blagoslov in življenje ali prekletstvo in smrt!

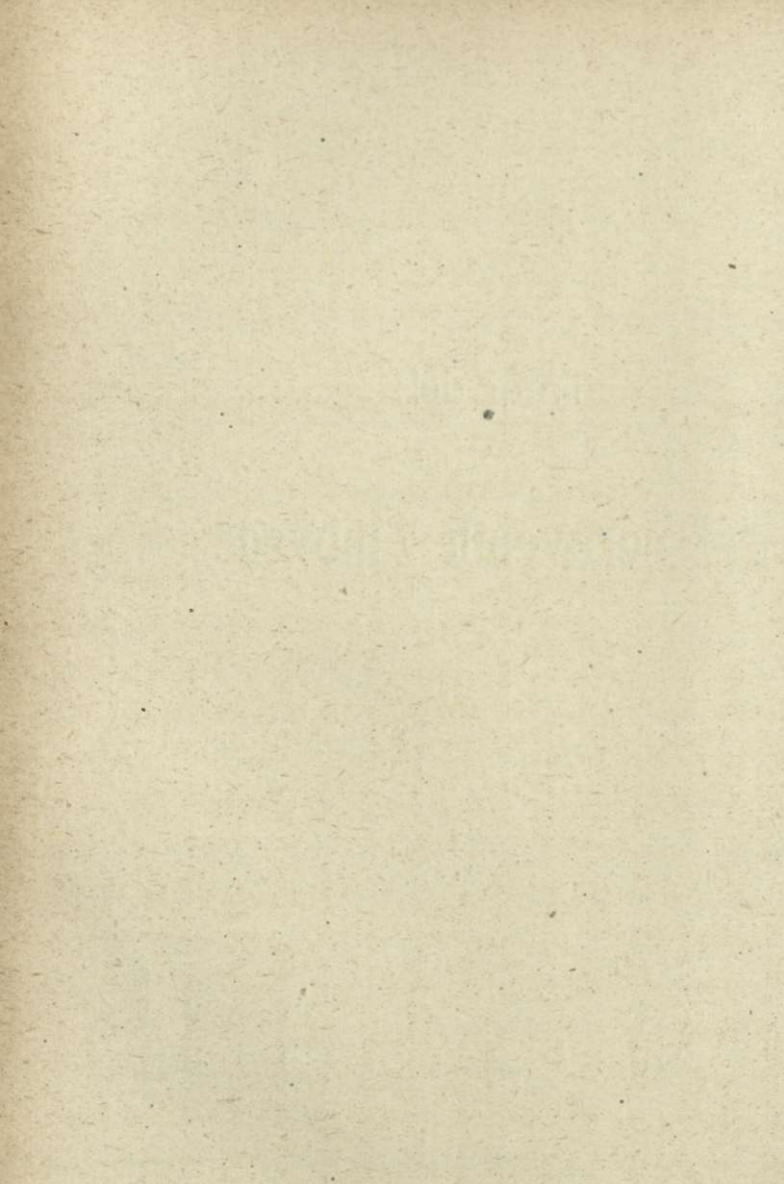
Sebi v srečo izberi blagoslov in življenje!

Zato pa — spolnuj božje zapovedi!
Amen.

Tretji del:

Pet cerkvenih zapovedi.

25.

Prva cerkvena zapoved (I).

Tudi cerkvene zapovedi — spolnui!

Čemu prazniki?

Zapovedi božje, ki tvorijo jedro vsega verskega življenja, je izročil naš božji Učenik, kakor ves svoj božji nauk sploh, v varstvo sv. katoliški Cerkvi, tisti vidni družbi, katero je on sam tu na zemlji ustanovil, da njegov nauk do konca dni vedno čist in nepokvarjen ohranjuje, uči in razlaga in ž njim kakor tudi s svojimi velikimi milostmi vodi ljudi k večnemu zveličanju.

On sam ji je v ta namen poleg učeniške in duhovniške oblasti in službe izročil še tretjo preimennitno oblast in službo, kraljevsko, po kateri v njegovem imenu opominja vse vernike k bogoljubnemu življenju, jim daje potrebne ukaze in zapovedi, sodi, če se ti njeni ukazi res spolnujejo ali ne, in tiste, ki jih prelamljajo, tudi lahko kaznuje.

„Resnično vam povem, karkoli bote zavezali na zemlji, bo zavezano tudi v nebesih; in karkoli bote razvezali na zemlji, bo razvezano tudi v nebesih.“ (Mat. 18, 18.)

Predragi! Kaj ni s temi besedami izročil Zveličar svoji Cerkvi najvišje sodne oblasti, ki je sploh mogoča?

Vse, kar Cerkev, to duhovno kraljestvo božje, tu na zemlji odredi kot potrebno in koristno v zveličanje vernikov, vse potrди Bog sam v nebesih.

In te velike oblasti so se že apostoli prav dobro zavedali in pridno posluževali.

Le poslušajte apostola Pavla, kako odločno ukazuje Tesaloničanom, zares „kot tak, ki ima oblast“: „Zapovemo vam pa, bratje! v imenu Gospoda našega Jezusa Kristusa, da se ločite od slehrnega brata, kateri nerodno živi in ne po izročilu, ki so ga prejeli od nas. Ako pa kdo ni pokoren našemu podučevanju v listu, tega zaznamujte in ne imejte družbe ž njim, da bo osramočen.“ (II. Tes. 3, 6, 14.)

In tako je apostol Pavel „hodil po Siriji in Cileiji in potrjeval cerkve in je zapovedoval spolnovati postave apostolov in starešin.“ (Dej. ap. 15, 41.)

Ne le on! Vsi apostoli so delali tako!

„Ko so pa hodili po mestih, so jim priporočevali spolnovati zapovedi, katere so bile dane od apostolov in starešin, ki so bili v Jeruzalemu.“ (Dej. ap. 16, 4.)

Tako je že od prvega početka Cerkev dajala vernikom zapovedi in je z vso odločnostjo tudi skrbel, da so se te zapovedi tudi res spolnovale.

Božji Učenik sam pa je tem ukazom Cerkve dal največjo moč, ki je sploh mogoča, ko je govoril:

„Kdor Cerkve ne posluša, naj ti bo kakor nevernik in očitni grešnik!“ (Mat. 18, 17.)

S tem je pod smrtnim grehom zapovedal poslušati Cerkev.

Prav nobenega dvoma torej ni, predragi, da ima Cerkev res oblast dajati zapovedi in da te od Cerkve dane zapovedi po volji Jezusa Kristusa samega zares v vesti in pod smrtnim grehom vežejo vernike, da so jih torej vsi verniki res dolžni spolnovati.

Cerkev je take zapovedi res tudi dala. Ne naenkrat, ampak polagoma.

V teku časa, ko je prvotna gorečnost začela pojemati, je bilo v eni in drugi stvari verskega življenja treba spregovoriti čisto jasno besedo. Sicer bi bila mlačnost in verska nebrižnost prav v tisti stvari polagoma lahko usodna za Cerkev in vse versko življenje sploh.

To so storili občni cerkveni zbori ali pa tudi papež sam kot najvišji poglavar in učenik vesoljne Cerkve.

Tako je nastalo pet cerkvenih zapovedi, ki se glase:

1. Posvečuj zapovedane praznike.

2. Bodi ob nedeljah in zapovedanih praznikih pobožno pri sveti maši.

3. Posti se zapovedane postne dni.

4. Spovej se svojih grehov vsaj enkrat v letu in v velikonočnem času prejmi sveto Rešnje Telo.

5. Ne obhajaj slovesne ženitve v prepovedanih časih.

Kardinal Bellarmin pristavlja v svojem katekizmu še posebno šesto cerkveno zapoved o plačevanju cerkvene desetine potrebne za vzdrževanje cerkve, službe božje, cerkvenih služabnikov.

Po premnogih krajih, tudi v Ameriki, je še danes ta zapoved prav tako obvezna, kakor druge.

S temi zapovedmi nam Cerkev nikakor ne nalaga kakih novih bremen ali otežuje naše zveličanje.

V bistvu cerkvene zapovedi niso prav nič drugega kot natančnejše pojasnilo božjih zapovedi posebno glede časa, kedaj in načina, kako jih je treba izpolniti.

Prva božja zapoved nam vелеva Boga častiti in poveličevati tudi v njegovih svetnikih. Prva cerkvena zapoved pa nam natančneje določa, kako prvo božjo zapoved spolnujemo s posvečevanjem praznikov, postavljenih v čast Bogu in svetnikom.

Tretja božja zapoved zahteva od nas, da posvečujemo Gospodov dan, nedeljo. Druga cerkvena

zapoved pa nam kaže, kako Gospodov dan najlepše posvečujemo s tem, če smo pobožno pri sv. maši.

Temeljna zahteva vsega Jezusovega nauka ki je tudi podlaga vsemu spolnovanju božjih zapovedi je izražena v njegovih besedah: „Ako hoče kdo priti za menoj, naj zataji samega sebe in naj vzame svoj križ in naj hodi za menoj!“ (Mat. 16, 24.)

Zato se božje zapovedi tako zelo prelamljajo, ker se ljudje ne znajo zatajevati.

Ker pa vsi čutimo, kako težko se je k zatajevanju odločiti, zato nam tretja cerkvena zapoved to zatajevanje, in sicer v jedi, čisto natančno določi in predpisuje kar dneve, kedaj in način, kako se moramo postiti.

Kaj pa, če človek božje zapovedi prelomi, če zajde v smrtne grehe? Kaj za njega ni rešitve? Je.

A on bi lahko na to rešitev pozabil.

Četrta cerkvena zapoved poskrbi, da se to vsaj za predolgo časa ne zgodi, ko mu čisto natanko določi čas, kedaj mora priti k spovedi, k sv. obhajilu, če sploh še hoče ostati ud sv. Cerkve.

Tudi peta cerkvena zapoved varuje ne samo svetost zakona, ampak tudi svetost Bogu na poseben način posvečenega cerkvenega časa.

Cerkvene zapovedi so torej nam vsem zdravilo zoper mlačnost in malomarnost v spolnovanji božjih zapovedi, bramba zoper človeško nestanovitnost in slabost, ki nas le prerada zapelje, da opuščamo to, kar je

človeški naravi bolj mučno, zoprno, kot post, spoved.

Cerkvene zapovedi pa so nam prav zato tudi vir izrednih milosti, prav posebnega zasluženja za nebesa.

Kakor je očetu v veselje, če otrok mater rad uboga, tako ima tudi nebeški Oče posebno dopadajenje nad nami, če radi ubogamo našo Mater, sv. Cerkev.

Ne samo sebi obilno koristimo, če jih natančno spolnujemo. Tudi bližnjemu dajemo s tem lep zgled, ga potrdimo v dobrem, če peša, ga zopet vzbudimo, če je morda že omagal.

Zato je že tridentinski cerkveni zbor zoper krivoverce šestnajstega stoletja z vso odločnostjo branil zapovedi Cerkve: „Če kdo trdi, da so kristijani oproščeni vseh cerkvenih zapovedi, naj so te že pisane ali ustmeno sporočene, tako da jih niso dolžni spolnovati, on bodi izobčen!“

„E kaj, cerkvenih zapovedi res ne spolnujem. Pa zato me Bog ne bo zavrgel. Da le njegove, božje zapovedi spolnujem, je on z menoj čisto zadovoljen!“ Tako je slab kristijan samega sebe tolažil. Vnet kristijan pa ga je dobro zavrnil: „Ali je pa to res mogoče, kar ti o sebi trdiš? Si mar že kedaj koga videl, ki je cerkvene zapovedi zaničeval, zraven pa božje v časti imel? Ali ni tudi to zapoved božja, da moramo Cerkev poslušati? Ali nismo celò slabši kot neverniki in očitni grešniki, če Cerkve ne poslušamo?“

Dobro mu jo je zasolil, kajne, predragi! Ta odgovor bi bil posebno v današnjih dneh pač večkrat na mestu.

„Kaj res mislite, da se bom kar koj zadušil, če bom danes meso jedel?“ Tako se je iz cerkvene zapovedi javno norčeval brezveren mož, ki je nalašč, v zasmeh cerkveni prepovedi, na petek hotel meso jesti. A glejte! Komaj da meso v usta, zakriči, skoči pokoncu, na vse načine lovi sapo, leti ven iz hiše, da bi mogel dihati! Vse zastonj! Zadušil se je.

Predragi! Posebno glede cerkvenih zapovedi naj nam vsem bodo vedno v spominu besede sv. Avguština:

„Ljubimo Gospoda našega Boga, ljubimo pa tudi njegovo Cerkev, Boga kot Očeta, Cerkev kot Mater! Nihče ne more enega izmed obeh žaliti, drugemu pa ljub biti. Kaj ti more koristiti, če ne žališ Očeta, ker pa ta Oče razžaljenje Matere, katero ti žališ, maščuje?“

Le tisti spolnuje božje zapovedi, kdor prav tako z veseljem in natančno spolnuje tudi cerkvene zapovedi.

Zato si hočemo sedaj tudi cerkvene zapovedi natančneje ogledati, da bomo tudi te vsikdar s tem večjo ljubeznijo spolnovali.

Pripomnimo pa takoj: Zadnja izmed teh zapovedi, peta, ni namenjena toliko vernikom, ki hočejo zakrament sv. zakona prejeti, kakor tistim, pred katerimi ga hočejo prejeti, namreč duhovnikom. Če vernik tudi hoče o prepovedanem času ta

zakrament prejeti, ga ne more, če mu duhovnik oziroma cerkvena oblast sploh tega ne pripusti.

O peti cerkveni zapovedi katere namen je, varovati svetost svetega časa pred vsako nečastjo, in s tem tudi prevažnemu zakonskemu stanu varovati milost in blagoslov božji, nam torej ni treba posebej govoriti.

Prva cerkvena zapoved se glasi:

„Posvečuj zapovedane praznike!“

Ta zapoved zapoveduje, praznike, katere je postavila sveta Cerkev, tako praznovati in posvečevati, kakor nedelje.

Zakaj pa, predragi, je sveta Cerkev sploh postavila praznike?

Da bi se hvaležno spominjali skrivnosti naše svete vere in jih pobožno častili.

Že sv. pismo stare zaveze nam potrjuje, da so tudi prazniki stare zaveze po volji Boga samega imeli ravno ta namen.

Poglejmo le na najimenitnejši praznik izvoljenega ljudstva božjega, na praznik mimohoda ali velikonočnega jagnjeta!

Velika zares je bila tista noč, ko so Izraelci na božje povelje jedli jagnje in „je Gospod pomoril vse prvorojeno po egiptovski deželi, od prvorojenega Faraonovega, ki je sedel na njegovem kraljevem prestolu do prvorojenega jetnice, ki je bila v ječi in vse prvenstvo med živino,“ (II. Mojz. 12, 29) in so bili Izraelci po 430 letih težke sužnosti izpuščeni iz Egipta, zopet prosti.

Zato pa je Bog sam hotel, da se spomin na to veliko dobroto, na rešitev iz egiptovske sužnosti, ohrani vedno živ med ljudstvom.

Govoril je: „Spomnite se tega dneva, ko ste šli iz Egipta, iz hiše sužnosti; zakaj z močno roko vas je izpeljal Gospod iz tega kraja. Imejte ta dan v spominu in praznujte ga slovesno Gospodu v čast od roda do roda z večno službo božjo! Bodi ti kot znamenje na tvoji roki in kot spominek pred tvojimi očmi!“ (II. Mojz. 12, 14, 13, 3, 9).

In vendar je bil ta praznik mimohoda, velikonočnega jagnjeta stare zaveze, le predpodoba, senca povse drugačnega praznika, vstajenja našega Zveličarja Jezusa Kristusa, ki je kot pravo velikonočno jagnje bil zaklan na lesu sv. križa, da je odvezel grehe sveta, s svojo odrešilno smrtjo premagal smrt in pekel in nam vsem zadobil spravo z Bogom, odrešenje iz sužnosti satanove.

Če so se torej že Izraelci veselili svojega praznika, s koliko večjo hvaležnostjo se moramo šelè mi veseliti našega velikonočnega praznika v zaupanju, da bomo tudi mi po kratkem pozemeljskem trpljenju vstali k novemu večnemu življenju in med izvoljenci božjimi prepevali celo večnost alelujo, slavospev zmagoslavja.

Dà, dà, prijatelj, tako je! Če si še tako mrtev za vse nadnaravno, versko življenje, pa prideš ob dnevih Velikega tedna, ko sv. Cerkev obnavlja spomin na od-

rešilno smrt Jezusovo pred našimi očmi, v cerkev in gledaš te pretresljive, v srce segajoče obrede, saj ne moreš hladen ostati! Nehote čutiš, da se je ob teh dnevih res moralo zgoditi nekaj prav posebnega, da resnice sv. vere le niso tako prazne, kakor bi ti brezverni svet rad ubil v glavo, da s smrtjo človekovo le ni vse končano zanj, ampak mora vender le res biti drugo, nadnaravno, večno življenje.

Celò brezverni Göthe se ni mogel takih misli in občutkov ubraniti, ko je bil v Rimu priča teh obredov in so mu donele na uho pretresljive žalostinke, globoko resni Miserere!

A isto je tudi pri vseh drugih praznikih. Vsak nam po svoje kliče v spomin prelepe skrivnosti naše čudežne sv. vere, vsak nas po svoje vnema k pobožnemu in hvaležnemu počesčenju teh prelepih skrivnosti.

Sveti Božični praznik!

Prijatelj, ali se ti ne taja srce, ali ti ni kar nekam nežno-milo v duši že ko se spomniš na Sveti večer, na sveto, blaženo noč, na prelepe božične pesmi, na jaslice, božično drevesce, na presrečno družino, zbrano v gorki, lepo razsvitljeni sobi okrog božjega Deteta! Zunaj pa je mrzlo, o tako mrzlo! Saj je res! Med brezvernim, brezsrčnim svetom je ledeni mraz, ni toplote, ni solnčnih žarkov ljubezni, vlada le sebičnost, sovraštvo, prevara, greh! To čutiš! In že zapoje božični zvonovi in vabijo k polnočnici. Ljudje pa prihajajo od vseh strani z bakljami, svetilkami. Ne zmenijo se za mraz, ledeno burjo, snežne

zamete! Saj je v njihovih srcih tako toploljubezen božjega Deteta jih greje. Od koderkoli prihajajo, en cilj imajo vsi, svojo ljubljeno cerkev, da bodo vsi srečni, hvaležni v njej ob ganljivi polnočnici, kot vsako leto, doživljali čar Svete noči, ko „se je prikazala milost Zveličarja našega vsem ljudem“ (Tit, 2, 11) in je stal angel pred strmečimi pastirji in jim govoril: „Veliko veselje vam oznanim, katero bo vsemu ljudstvu, ker danes vam je rojen Zveličar, kateri je Kristus Gospod, v mestu Davidovem.“ (Luk. 2, 10, 11).

Med največjimi glasbenimi umetniki vseh časov zavzema posebno odlično mesto virtuoz in skladatelj Franc Liszt. Pa mu je bila tudi sreča mila, kot zlepa ne kakemu umetniku! Kar obsipali so ga s častmi, odlikovanji, kjerkoli se je pokazal. In ta veliki umetnik je tedaj, ko je bil na višku svoje slave, pred božičnimi prazniki redno prihajal vsako leto v Rim, kjer je na sveto božično noč po cele ure preklečal v cerkvi in ves v solzah — kot sam priznava — premišljal in hvalil neskončno ljubezen božjega Deteta.

Praznik presvetega Rešnjega Telesa!

Ali si morete, predragi, misliti kaj lepšega, veličastnejšega kot je ta praznik s svojo procesijo? Zakramentalni Jezus, ki noč in dan prebiva v ječi svoje ljubezni, v tabernaklju med nami, ta dan gre ven med svoje ljudstvo, da s svojim nebeškim blagoslovom blagoslavlja kraje in prebivalce, tudi polja in zemlje sadove. Ljudstvo pa, staro

in mlado, vse, kar tekmuje, kako bi lepše in dostojnejše proslavilo veliko skrivnost naše svete vere, pričujočnost Jezusovo v zakramentu ljubezni.

Ali ni resnica, predragi, da našemu dobremu slovenskemu ljudstvu pomenjajo prelepi prazniki naše vere pol življenja? Ono te praznike s Cerkvijo vred doživlja! Spomin nanje ga spremlja skozi celo leto. Veseli se jih.

Vzemite ljudstvu njegove priljubljene praznike in vzeli ste mu najlepše, to, kar edino ga krepí v težkem boju vsakdanjega življenja, ga tolaži v bridkosti in težavah!

Kjerkoli so zatrli in odpravili praznike, tam so zatrli tudi vero!

Cerkev pa je postavila praznike tudi zato, da bi Boga hvalili v njegovih svetnikih, se priporočali priprošnji svetnikov in posnemali njihove čednosti.

„Čemu — tako vprašuje sv. Bernard — svetnikom čast? Čemu njihovi prazniki? Kaj naj koristi človeška čast tistim, katere po nezmotljivi obljubi Sina božjega časti sam nebeški Oče? Saj vender imajo prav vse. Svetniki pač res ne potrebujejo naše časti. Mi jim k njihovi sreči pač ne moremo nič pripomoči. Ne njihova, ampak naša lastna korist je, če jih častimo. Zakaj? Ker se tako potrudimo, da svetnike tudi v njihovem življenju posnemamo in z

vso gorečnostjo tudi mi hrepenimo po sreči, radi katere jih častimo. Oni pa, katerih poveličanje mi z veseljem proslavljamo, nas podpirajo s svojo priprošnjo.“

Kaj vse so svetniki že tu na zemlji zmogli!

Čudovite reči se pripovedujejo o sv. Antonu Puščavniku. Kdorkoli je prišel k njemu, vsak je šel od njega spremenjen, poboljšan. Če je prišel k njemu potrtn in žalosten, šel je od njega potolažen in vesel. Njegova jeza se je spremenila v notranji mir. Nevolja nad uboštvo se je spremenila v ljubezen do uboštva. Če ga je mučila poprej nečista strast, potem je vzljubil čistost. Natanko je vedel, kaj koga muči. Zato je vsakemu vedel dati najboljši svet. Od vseh strani so ljudje kar drli k njemu. In nihče ne zastonj.

In tako se tudi o drugih svetnikih pripovedujejo velika, čudovita dela, ki so jih izvrševali že tu na zemlji! Ne iz lastne moči seveda, ampak v moči Tistega, ki so ga ljubili, mu s celim srcem služili.

Kako velik je zares Bog, ki ubogim, slabotnim ljudem da toliko čudežno moč!

Prav ima torej sv. Cerkev, da nas posebno ob gotovih dneh, ob praznikih svetnikov pristrčnejše kot sicer opominja, da se spominjamo velikih del, ki so jih ti svetniki z božjo pomočjo vršili tu na zemlji, pa hvalimo vsemogočnost in ljubezen božjo, ki slabotnim, grešnim ljudem da

toliko moč in jih skušamo tudi mi kar le mogoče posnemati v njihovih čednostih.

Kakšno moč pa, predragi, imajo ti svetniki šelè ob prestolu božjem, v nebesih!

Sv. Potamijeno so peljali na morišče. Vse polno ljudi je šlo za njo, ki so jo na najgrše načine zasramovali. Ne tako pa pagan Bazilid, ki jo je peljal. Potegnil se je zanjo pred divjo druhaljo in jo branil. Ne zastonj! Tri dni po smrti se mu je prikazala, mu je položila krono na glavo in mu je rekla: „Bog je mojo molitev uslišal. Prav v kratkem te bo k sebi vzel.“ Res je že drugi dan umrl mučeniške smrti za Jezusa.

Tako delajo svetniki v nebesih, na čelu jim kraljica vseh svetnikov, Marija. S svojo čudežno priprošnjo kar neprenehoma pomagajo vernikom tu na zemlji.

Saj smo vender mi vsi skupaj ena velika družina — občestvo svetnikov. Marija je nas vseh skupna mati, svetniki v nebesih pa so naši bratje in sestre, ki nas goreče ljubijo. Samo to želijo, da bi tudi mi dosegli zmago, prišli k njim, ž njimi poveličevali Boga.

Iz lastne skušnje pa vedo, v kako hudem, nevarnem boju smo mi tu na zemlji in da smo v vedni nevarnosti, da zajdemo, da se pogubimo.

Kaj ni torej zares lepa misel sv. Cerkve, da nas posebno ob gotovih dneh, ob pra-

znikih, pristrčneje še kot sicer opomni, da se vsi kot ena velika armada združeno zatečemo k Mariji, k svetnikom in svetnicam božjim in jih prosimo varstva in pomoči?

Zato pa, predragi, poslušajmo z veseljem glas svoje predobre Matere, sv. Cerkve in z vso ljubeznijo povelečujmo Bogavedno, posebno pa ob praznikih Njegovih, Marijinih in svetnikov! Amen.

26.

Prva cerkvena zapoved (II).

Cerkveno leto.

„Vi vsi, ki praznujete današnji praznik, skrbite, da ne bote izključeni od večnega praznika v nebesih. Senca prihodnjega praznika le je današnji praznik. Zato praznujemo tega, da pridemo k onemu, ki se ne praznuje le enkrat v letu, ampak vedno. Če se ta praznik ob gotovem času obnavlja, se s tem poživlja naš spomin v hrepenenju na onega. Z večkratno udeležbo na tem časnem veselju se ogreva naš duh za večno veselje, da bo tako enkrat v resnici v večni domovini užival to, kar je tu le senca veselja.“

S temi besedami, predragi, je sv. Gregor prav dobro označil pomen ne samo enega gotovega praznika, ampak sploh vseh praznikov sv. katoliške Cerkve.

Obnavljati imajo leto za letom pred dušnimi očmi vsakega posameznega človeka to, kar je Bog zanj in za ves človeški rod storil, da ga je odrešil in tako vsakemu posamezniku vzbujati hrepenenje po sadovih tega odrešenja in mu jih tudi naklanjati.

In glejte, predragi, čudežno ljubezen naše pre-dobre matere sv. Cerkve!

Ne le praznike nam je ona v ta namen vpeljala, ampak kar célo leto je prepojila s spominom na prevzvišene skrivnosti našega odrešenja.

To je takoimenovano cerkveno leto.

Prijatelj, ali ga poznaš? Ali imaš za mar velike dobrote, ki se ravno v cerkvenem letu leto za letom obnavljajo pred teboj? Ali se udeležuješ teh dobrot?

Le tedaj moremo praznike sv. Cerkve prav razumeti in jih res v duhu sv. Cerkve praznovati, če vsaj v splošnem razumemo célo cerkveno leto in se res kolikor le mogoče uživimo v skrivnosti naše sv. vere, ki jih nam ravno cerkveno leto tako ču-dovito lepo kaže in obnavlja.

In prav to hočemo sedaj storiti!

Adventni čas.

Cerkveno leto se pričinja z adventom.

Ni torej Novo leto njegov prvi dan, kakor pri državljskem letu, ampak prva adventna nedelja.

Advent je latinska beseda (adventus) in pomenja prihod.

Adventni čas je torej čas priprave na prihod Odrešenikov.

Sv. Cerkev razločuje trojni prihod Odrešenikov: zgodovinski, ko je resnično prišel Odrešenik kot novorojeno Dete v betlehenskem hlevcu na svet, skrivnosten (mističen), ki obstoji v tem, da se v vsakem posameznem odrešenem človeku po-

sebej Zveličar skrivnostno rodi in v njegovem srcu začne kraljevati, in prihodnji, ko bo Odrešenik prišel ob koncu sveta z močjo in veličanstvom v oblakih neba sodit žive in mrtve.

Kaj pomaga tebi, o človek, prvi prihod Odrešenikov na svet, če nočeš ti sam poskrbeti, da pride Odrešenik tudi v tvoje srce? Skolikim strahom in trepetom se moraš potem bati tretjega prihoda Jezusovega, ko boš tudi ti med tistimi, ki jih bo neskončno pravični Sodnik sodil in obsodil!

Kako pa bi bil mogoč zate drugi prihod Jezusov brez prvega, kako bi naj prišel Jezus v tvoje srce, če se ne bi bil on v svoji neskončni ljubezni usmilil tebe, vesoljnega človeškega rodu in se ne bi bil učlovečil, podobo hlapca nase vzal?

Glejte torej, predragi, kako je ravno na prvem prihodu Odrešenikovem vse, prav vse ležeče!

Ali sedaj razumemo, zakaj so pravični stare zaveze ta prihod Odrešenikov tako srčno zaželeli, se s tolikim koprnenjem nanj pripravljali?

Že iz raja ven jim je v vsej njihovi bridkosti in nesreči svetila zvezda upanja v obljubi božji: „Sovraštvo bom naredil med teboj in med ženo, med tvojim in njenim zarodom; ona ti bo glavo strla in ti boš zalezovala njeno peto.“ (I. Mojz. 3, 15.)

V tem upanju jih je Bog sam vedno bolj potrjeval v očakih in prerokih!

Skozi celo staro zavezo doni zato en sam pri-
srčen, globok, koprneč vzdih: „Vi oblaki ga ro-
site, zemlja naj ga da!“

Človeštvo čuti, da je nesrečno, da si samo ne
more pomagati, da ga more rešiti le Bog in da mu
je on rešitev tudi obljubil, da ga bo torej čisto go-
tovo tudi rešil.

To hrepenenje po Odrešeniku nam
kliče v spomin adventni čas s svojimi
štirimi adventnimi nedeljami.

Opravlja se prelepe zornice, zlate maše.
Zunaj je še vse temno, v cerkvi pa vse svitlo, vse v
lučicah. In v sredi teh lučic je zakramentalni Jezus,
on, po katerem ravno vse hrepeni. Na prestolu svoje
ljubezni blagoslavlja svoje ljudstvo, ki posebno v tem
svetem času hiti v svetišče Gospodovo, da si v sv. spo-
vedi očisti svojo vest, se v sv. obhajilu
združi s svojim Zveličarjem.

Takó verno ljudstvo pripravlja pot Gospodu, do-
kler mu sv. Cerkev na dan pred Božičem ne
napove prevesele novice: „Danes bote zvedeli, da pride
Gospod in jutri bote gledali njegovo slavo!“

V znamenje posebne milosti, katera je na sveti
Božični praznik, na Sveti Dan, razlita nad ve-
soljnim človeštvom, sme ta dan vsak katoliški mašnik
opraviti tri sv. maše, od teh prvo kot slovesno
polnočnico že o polnoči.

Pred polnočnico pa se pojejo v cerkvi duhovne
molitve jutranjice.

Praznovanje Rojstva Gospodovega trpi skozi celo osmino, da se tako verniki tembolj vnamajo v ljubezni do novorojenega Zveličarja in mu tem pristrčneje darujejo svoja srca.

Osmi dan, praznik Obrezovanja Gospodovega, ob katerem je Zveličar prejel ime Jezus, je ob enem začetek državljanskega leta.

Spomin sv. Nedolžnih Otročičev, praznik sv. Treh Kraljev in kot sklep svetega božičnega časa praznik Očiščevanja ali Svečnica nam kličejo v spomin posamezne dogodke otroške dobe Zveličarjeve.

Postni čas.

Kakor je adventni čas priprava na sv. Božični praznik, tako je postni čas priprava na sveti Velikonočni praznik.

Prične se s pepelnično sredo in traja skozi 40 dni v spomin na tistih 40 dni, ko se je Jezus postil v puščavi, predno je začel javno učiti.

Pretrsljiv pomen tega časa nam Cerkev takoj ob pričetku prav jasno označi, ko na Pepelnico blagoslovi pepel, narejen iz oljke, ki je bila blagoslovljena na Cvetno nedeljo prejšnjega leta in ta pepel potrese na našo glavo z besedami: „Spomni se, človek, da si prah in da se boš v prah spremenil!“

To ravno hoče Cerkev: da bi se mi vsi posebno v tem resnem času prav živo zavedali ničnosti vsega posvetnega, pozemeljskega in tem gorečneje poskrbeli za to, kar

je edino potrebno, za zveličanje svoje ne-
umrjoče duše.

Ni pa za to uspešnejšega pripomočka, kot je
premišljevanje trpljenja in smrti na-
šega Zveličarja.

Trpečega Jezusa nam torej Cerkev stavi
pred oči posebno v tem času bolj kot kedarkoli. In to
vedno bolj živo, vedno bolj prisrčno, čim dalje ta sveti
čas poteka. Vabi nas, da ga sočutno spremljamo na
njegovem križevem potu.

Pri tem pa nam z vso ljubeznijo predobre ma-
tere govori kar naprej na srce: „Spreobrni se k Go-
spodu, svojemu Bogu!“

Spreobrnenu, pokori je posvečeno
vse njeno delo in prizadevanje v tem času.

Kakor v adventu, opravlja tudi sedaj sv. mašo
redno v višnjevi barvi pokore.

V resnih postnih pridigah opominja vernike,
da izpolnijo svojo velikonočno dolžnost in
prejmejo sv. zakramente.

Na peto postno, Tiho nedeljo zagrne z vi-
šnjevim pregrinjalom podobo Križanega na vseh križih
po cerkvi v spomin na nedeljske besede sv. evangelija,
da so Judje pobirali kamenje, da bi ž njim kamenjali
Jezusa, ker jim je rekel, da predno je bil Abraham, je
on, Jezus pa se je skrtil in je šel iz templja.“
(Jan. 8, 58, 59.)

Zajedno pa ti s tem navidezno tako priprostim
obredom govori prisrčneje, kot s še tako živo besedo:
„Ali se še nisi spreobrnil? Ali še vedno odlašáš? Ali

hočeš, da bo tudi zate prepozno, da se bo tudi tebi Jezus skrnil?"

Na šesto postno ali Cvetno nedeljo nas spominja slovesnega vhoda Jezusovega v Jeruzalem, ko je „silno veliko ljudi razgrinjalo svoja oblačila po potu, drugi pa so veje sekali z dreves in stlali na pot, množice pa, katere so spredaj in zadaj šle, so vpile, rekoč: „Hozana sinu Davidovemu! Hvaljen bodi, kateri pride v imenu Gospodovem!“ (Mat. 21, 8, 9.)

V spomin na ta dogodek blagoslavlja oljke in les.

Nato pa se vrši ganljiva procesija z blagoslovljenimi oljkami po cerkvi in zunaj okrog nje.

Vsi spevi Cerkve ob tej priliki dihajo samo veselje, radost nad Jezusovim slovesnim vhomom.

„Slava, hvala, čast tebi, kralj, Kristus, Zveličar, kateremu so otročiči navdušeno klicali: hozana! Ti si kralj Izraela, iz rodu Davidovega, ki kot blagoslovljeni kralj prihajaš v imenu Gospodovem. Angeli v nebesih, ljudje na zemlji, vse stvari božje te hvalijo. Hebrejsko ljudstvo ti je z oljkinimi vejicami prišlo nasproti in ti je klicalo: „S prošnjo, obljubo, s slavospevi smo tukaj.“ Vsi ti so te slavili, ko si imel iti v trpljenje; mi pa te poveličujemo sedaj, ko kraljuješ. Nad njimi si imel dopadajenje: o naj ti dopade tudi naše počeščenje, ti dobri, usmiljeni naš kralj!“

Tako pojo duhovniki in pevci ob vходу v cerkev, nekateri znotraj, drugi zunaj, nakar se udari s križem na vrata, ki se odpro in gre procesija nazaj k altarju.

Med sv. mašo se kot evangelij bere „pasijon“, trpljenje Jezusovo, kakor ga je popisal evangelist Matevž, v torek potem, kakor ga je popisal evangelist Marka, v sredo, kakor ga je popisal evangelist Luka in v petek, kakor ga je popisal evangelist Janez.

Veliki teden.

Dà, kristijani, zares teden velikih skrivnosti ljubezni in usmiljenja božjega!

Ganljivejšega, pretresljivejšega kot so obredi Velikega tedna, si pač ne moremo misliti.

V sredo, četrtek in petek popoldne se ob primerni uri vrše v cerkvi duhovne molitve: petje jutranjic in hvalnic.

Pred altarjem se postavi poseben tiramni svečnik z eno belo svečo na vrhu in 14 rdečimi svečami ob straneh. Bela pomenja Jezusa, rdeče pa apostole in ljudstvo. Te sveče se prižgo, kakor tudi na altarju šest sveč.

Med petjem jutranjic in hvalnic se po vsakem psalmu ena sveča ugasne. Ker sestojte jutranjice iz treh delov, katerih vsak ima tri speve, psalme, in imajo hvalnice pet psalmov, torej skupno 14, so koncem hvalnic vse rdeče sveče na svečniku pogašene. Nehote ti pri tem ugaševanju pride na misel, kako so apostoli in vsi drugi učenci Jezusa ob njegovem trpljenju drug za drugim — zapustili. Sedaj se poje spev „Blagoslovljen, ki prihajaš“. Med tem se pogasnejo

tudi sveče na altarju. Samo ena še gori: bela na svečniku. Tudi ta se odmakne: neugašena se vzame sedaj raz svečnik in se nese goreča za altar, v spomin, da je bil Jezus od vsega sveta zapuščen, na križu umorjen, s križa snetin v grob položen. Klečé poje sedaj mašnik pred altarjem: „Kristus je postal za nas pokoren do smrti — do smrti na križu — Zato pa ga je tudi Bog povikšal in mu je dal ime, ki je nad vsako drugo ime.“ V tem pa zadoni v to splošno temo zapuščenosti iz globine prestrašene človeške duše klic po odpuščanju, usmiljenju božjem: „Miserere, usmili se me, o Bog, po svojem neskončnem usmiljenju!“ Duhovnik udari s palico in oglasi se — raglja, kar pomenja vpitje zaslepljenih Judov: „križaj ga, križaj ga!“

Toda, kaj vidim? Bela sveča se ob tem ragljanji goreča prinese zopet izza altarja in postavi nazaj na svečnik! Prelep opomin, da je bilo vse vpitje nesrečnih Judov, vse peklensko delo sovražnikov Jezusovih — zastonj! Jezus je častitljiv zopet od mrtvih vstal!

Na Veliki četrtek se med peto sv. mašo pri „gloria“ še oglase zvonovi, ki pa v znak globoke žalosti nad smrtjo Zveličarjevo potem utihnejo do sobote zjutraj in se tudi raz zvonik oglasi raglja. Enako tudi orglje utihnejo po izpeti glori. — Pri sv. maši se ta dan posvetijo tri sv. hostije: ena za sv. mašo tega dne, druga za drugi dan za mašo „predposvečene ho-

stije" in tretja za monštranco za božji grob. — Koncem sv. maše se Najsvetejše prenese v slovesni procesiji na drug altar, kjer ostane do prihodnjega dne. To nas lepo spominja, da je bil Jezus tisto noč pred svojim trpljenjem vržen v ječo in tam zasramovan in zapljuvan. — V škofijski cerkvi ta dan škof posebno slovesno posveti sv. olja: krstno, bolniško in krizmo. — Tudi izvrši škof kot naslednik apostolov „mandatum“, povelje Jezusovo, izraženo v besedah Jezusovih, ki jih je govoril potem ko je apostolom noge umil: „Zgled namreč sem vam dal, da ravno tako, kakor sem jaz storil, tudi vi storite!“ (Jan. 13, 15.) Dvanajsterim starčkom umije noge.

Veliki petek! Obletnica smrti Odrešnikov!

V cerkvi je vse črno zastrto v znak globoke žalosti. Duhovnik pride pred altar in pade na obraz, da obžaluje grehe svoje in vsega ljudstva. Nato po nekaterih drugih molitvah bere „pasijon“ in zatem ganljive pravne molitve za sv. Cerkev, za papeža, škofo, duhovnike in vse cerkvene redove, spoznavalce, device, vdove, vse božje ljudstvo, tiste, ki se pripravljajo za sv. krst, za odvrnenje vseh boleznih in nesreč, za krivoverce in razkolnike, nazadnje tudi za Jude in pagane. Za vse brez razločka je Jezus ta dan umrl odrešilne smrti; vsi, prav vsi naj bodo torej posebno ta dan deležni molitve sv. Cerkve. Zatem odgrne podobno Križanega s trikratnim spevom: „Glejte les križa, na katerem je viselo zveličanje sveta! Pri-

dite, molimo!" Potem nese odgrnjeni križ na določeno mesto, na kar sledi počeščenje sv. križa. V treh presledkih se bliža duhovnik Križanemu, ga moli in mu poljubi noge. Zbor pa poje med tem pretresljiva „Očitanja“: „Ljudstvo moje, kaj sem ti storil ali s čim sem te razžalil? Odgovori mi! Ker sem te izpeljal iz egiptovske dežele, si pripravilo ti križ svojemu Rešitelju! Ker sem te vodil 40 let skozi puščavo, z mano te nasičeval, in te vpeljal v pre-dobro deželo, zato si pa ti križ pripravilo svojemu Rešitelju! Kaj naj bi ti bil še sploh moral storiti in ti nisem storil? Jaz sem te zasadil kot svojo najlepšo trto. Ti pa si mi postalo zelo grenka trta. Z jesi-hom si utešila mojo žejo in s sulico si prebodlo stran svojemu Rešitelju! Jaz sem ti dal kraljevo žezlo, ti pa si na mojo glavo položilo trnjevo krono! Jaz sem tebe povikšal z veliko močjo, ti pa si povzdignilo mene na les križa.“ Sledi sv. maša predposvečene hostije, tako imenovana zato, ker se ta dan hostija ne posveti, ampak se je že prejšnji dan posvetila. V procesiji jo prinesejo iz stran-skega altarja. Koncem sv. maše se Najsvetejše v monštranci, zagrnjeni z belo tančico, kakor je bilo ž njo zagrnjeno truplo mrtvega Jezusa, v slo-vesni procesiji prenese v božji grob in tam izpostavi. Verno ljudstvo pa potem pridno drži častno stražo pred božjim grobom in pobožno moli svojega Odrešenika. S posebno ljubeznijo poljublja tudi Križanega, ležečega na tleh v prahu zemlje, posluša njegovo milo očitanje in obeta poboljšanje.

Na Veliko soboto se zgodaj zjutraj slovesno blagoslovi zunaj cerkve o genj. Potem se pa vrši pred altarjem blagoslov velikonočne sveče, ki pomenja Zveličarja — luč sveta — a ne več ponižanega, ampak od smrti vstalega, poveličanega. V navdušenem slavospevu kliče duhovnik, ki vrši blagoslov, angelske trume, zemljo, sv. Cerkev k prisrčnemu veselju, da je Adamov greh izpran in človeštvo z Bogom spravljeno, slavi čudežno Veliko noč, v kateri je pravo Jagnje bilo zaklano, s katerega krvjo smo mi vsi odrešeni. „To je noč, ki danes vse tiste, ki v Kristusa verujejo, in se od greha in smrtne sence odločijo, vrne milosti in pridruži svetosti! O neprecenljiva, čudežna ljubezen, ki si Sina žrtvovala, da si sužnja odrešila! O zares blažena noč, ki edina si smela gledati čas in uro, v kateri je Kristus vstal od mrtvih!“ Sledi branje 12 prerokb, odlomkov iz sv. pisma stare zaveze, ki se nanašajo kakorkoli na sv. krst. Potem se pri krstnem kamnu zelo slovesno izvrši blagoslov krstne vode. Nato odpojo duhovniki ležeč pred altarjem litanije vseh svetnikov. Nato je peta sv. maša, med katero se pri „gloria“ oglase zvonovi s slovesnim pritkavanjem in veselo zadone orglje v znamenje, da je Kristus vstal od smrti, premagal smrt in pekel, da je človeštvo odrešeno! Sveto veselje, srčna hvaležnost prevzame vse, ko takoj nato zadoni slovesni trikratni aleluja!

Srečni vsi, ki so v sv. postnem času postrgali stari kvas in obhajajo Veliko noč v opresnih kruhah čistosti in resnicel (I. Kor. 5, 8.)

To, predragi, so velikonočni prazniki tudi za slehrnega izmed nas, prazniki dušnega vstajenja in prerobenja.

Tudi ti prazniki se obhajajo skozi celo osmino.

Velikonočni čas pa traja vseh 40 dni, ki jih je Jezus po svojem vstajenju preživel tu na zemlji in se zaključil s praznikom Kristusovega Vnebohoda.

Ta dan se med slovesno sv. mašo ugasne po odpetem evangeliju velikonočna sveča.

Prijatelj! Spomni se pri tem, da se bo tudi zate — morda že prav kmalu — ugasnila luč tvojih oči, v roke pa ti bodo dali mrtvaško svečo! Ali si pripravljen?

Devetdnevnica k sv. Duhu.

Apostoli so po Jezusovem Vnebohodu šli v Jeruzalem in so se skozi deset dni v pobožni molitvi pripravljali na prihod Tolažnika, na Binkoštno nedeljo.

Isto želi sv. Cerkev tudi od nas vseh.

Dnevi po Vnebohodu imajo torej veljati pripravi na sv. Binkoštno praznike, posebno prav pobožni devetdnevnici k sv. Duhu, da tudi nas napolni, kot nekdanje apostole, s svojimi milostmi in darovi. Saj tudi mi moramo priznati, da sami iz sebe nič nismo in nič ne premoremo, ampak kar smo, smo po milosti božji.

Na Binkoštno soboto se zjutraj prav kot na Veliko soboto berejo prerokbe, a ne 12, ampak le 6, nato se vrši zopet slovesen blagoslov krstne vode in se odpojo, leže pred altarjem, litanije Vseh svetnikov, na kar sledi peta sv. maša.

Tudi Binkoštni prazniki se obhajajo skozi celo osmino.

Odmev vseh molitev sv. Cerkve v teh dneh je prisrčna, goreča prošnja: „Pridi sv. Duh in napolni srca svojih vernih z ognjem svoje ljubezni!“

Praznik sv. Trojice, nedelja po Binkoštni, nam pomenljivo kliče v spomin temeljno resnico naše sv. vere, zajedno nje največjo skrivnost.

Praznik sv. Rešnjega Telesa pa prekrasno daje duška naši prisrčni hvaležnosti do zakramentalnega Jezusa, skritega v tabernaklju pod podobo neznatne hostije.

Pobinkoštna doba traja potem naprej prav do začetka novega cerkvenega leta, do sobote po zadnji pobinkoštni nedelji. Opominja nas, da moramo vse svoje življenje v milosti in moči sv. Duha truditi se in delati za nebesa.

Zapovedani prazniki Gospodovi so torej: Božič, praznik Obrezovanja (Novo leto) in praznik Razglašenja Gospodovega (sveti Trije Kralji); Velika noč in Kristusov Vnebohod; Binkošti, praznik svete Trojice in praznik svetega Rešnjega Telesa.

Poleg Gospodovih praznikov imamo v cerkvenem letu tudi več Marijinih praznikov in praznikov svetnikov.

Zapovedana praznika Matere božje sta sedaj samo dva: Marijino Spočetje in Marijino Vnebovzetje (veliki Šmaren ali velika gospojnica.)

Zapovedani prazniki svetnikov pa so: praznik sv. Jožefa, praznik sv. apostolov Petra in Pavla in praznik Vseh svetnikov.

Tako torej, predragi, je cerkveno leto.

Daj Bog, da bi ga mi vsi vselej preživljali res v duhu sv. Cerkve in se z veseljem udeleževali velikih milosti, ki jih nam v njem kar naprej, dan zadnem, naklanja Ljubezen božja!

Potem bo res celo naše življenje, dasi nepretrgan delavnik za nebesa, vendar veden praznik v službi božji! Amen.

27.

Druga cerkvena zapoved (I).

Sv. maša — najsvetejše opravilo!

Sv. Irenej pripoveduje o pobožni deklici, ki je imela prav posebno ljubezen do Boga. Goreče je želela, da bi ga kar mogoče lepo molila in častila. Pogosto je v svoji nedolžni priprostosti zdihovala: „Ko bi vender imela tisoč jezikov, da bi ž njimi svojega Boga slavila! Ko bi vender zamogla vse ljudi navdušiti za božjo čast! Ko bi vender imela toliko moči, da bi mogla Boga še pristrčneje poveličevati, kot vsi angelski zbori v nebesih!“ Ko je nekega dne zopet take želje izrekala pred Bogom, ko je vsa kar plamtela ognja te svoje nebeške ljubezni, je nenadoma zaslišala glas iz neba: „Ljuba hči! Vedi, da mi ena sama sv. maša izkaže neprimeroma večjo čast, kakor bi mi jo ti mogla izkazati, tudi ko bi se vse te tvoje želje, ki si mi jih že tolikokrat razodela, uresničile! Hodi zato le rada k sv. maši in mi daruj čast, ki mi jo sv. maša nakloni, pa me boš res popolnoma po svoji želji častila!“

Predragi! Daritev sv. maše izkaže torej Bogu po zatrdilu njega samega največjo čast, ki je le sploh mogoča.

Isti Bog pa nas opominja v svoji tretji zapovedi, da posebno njegov dan, nedeljo, kar najlepše posvečujemo.

In sv. Cerkev je v svoji vnemi za čast božjo poleg nedelj tudi še več praznikov posvetila prav posebni božji službi.

Če torej Boga po njegovi lastni besedi ne moremo z nobeno rečjo na svetu lepše počastiti, kot z daritvijo sv. maše, sv. Cerkev pa želi in nam kar naravnost ukaže, da ga posebno ob nedeljah in praznikih bolj še častimo, kot sicer, vprašam vas, predragi, ali ni potem kar samo po sebi umevno, da ga moramo ob teh dnevih pred vsem z eno rečjo počastiti — s pobožno navzočnostjo pri sv. maši?

Nujna posledica in dopolnilo prve cerkvene zapovedi je torej njena druga zapoved, ki se glasi:

„Bodi ob nedeljah in zapovedanih praznikih pobožno pri sv. maši!“

in ki nam zapoveduje, biti vsako nedeljo in vsak zapovedan praznik pobožno pri sv. maši.

Zakaj pa — tako se vprašajmo najprej — Boga po njegovi lastni besedi z nobeno rečjo na svetu ne moremo tako počastiti, kot z daritvijo sv. maše?

Odgovori naj nam sv. Avguštín!

„Štiri reči so pri sv. maši kar največjega občudovanja vredne: kdo daruje, kaj daruje, komu daruje in za kóga daruje. Namen Kristusa, ko je to daritev postavil, je bil, da v tej daritvi vsi ti štirje postanejo eno. Da je Kristus, ki to daritev v resnici daruje, z darom eden in isti, je on sam postal dar. Da zamorejo ljudje postati z darovalcem in darom eno, je napravil, da ljudje smejo v tej sveti daritvi njega samega vzprejeti v sv. obhajilu. In da nebeški Oče, kateremu se ta daritev daruje, s svojim Sinom, ki se daruje in ljudmi, za katere se daruje, eno postane, je milostno naklonil, da se ravno s to daritvijo vrši sprava med njim in človekom.“

Ali čuješ, človek? Jezus Kristus sam, veliki duhovnik po redu Melkizedekovem, daruje v sv. maši samega sebe, svoje presveto Telo, presveto Kri kralju vse svetosti, svojemu nebeškemu Očetu, kot najsvetejši dar, ki je popolnoma primeren neskončni popolnosti in svetosti božji, da nas vse, ki nas je s svojo prebridko smrtjo na križu odrešil, vedno zopet z Bogom spravlja, z nebeškimi milostmi napolnjuje, napravlja v sveto, Bogu dopadljivo ljudstvo!

Dà, kristijani, sv. maša je zares tista popolna, Boga edino vredna, čista daritev nove zaveze, katero je že prerok Malahija tako jasno napovedal v stari zavezi: „Nimam dopadajenja nad vami, pravi Gospod vojskinih trum, in daru ne bom sprejemal iz vaših rok.

Zakaj od solnčnega vzhoda do zahoda bo moje ime veliko med narodi in na vseh krajih se bo darovalo in čista daritev se bo opravljala mojemu imenu; ker veliko bo moje ime med narodi, pravi Gospod vojskinih trum." (Mal. 1, 10, 11.)

„Kdo izmed vernikov — tako strmeč vprašuje sv. Gregor — bi mogel dvomiti, da je ob trenutku daritve sv. maše na molitev duhovnikovo nebo odprto, da so pri tej sveti skrivnosti Jezusa Kristusa kori angelov navzoči, da se pozemsko združi z nebeškim, da vidno in nevidno postane eno?“

Kristijan! Saj ne dvomiš, da je bil velik tisti trenutek, ko je Jezus na Veliki petek na gori Kalvariji umiral v najstrašnejših bolečinah na križu!

Glej, prav nič manjši ni trenutek — sv. maše!

Saj se pri vsaki sv. maši godi skrivnostno isto, kar se je zgodilo tedaj na Kalvariji. Isti Kristus, ki se je tedaj daroval krvavo za vesoljni človeški rod, se pri vsaki sv. maši daruje nekrvavo za slehrnega izmed nas, da slehrnemu izmed nas nakloni milosti svoje odrešilne smrti na lesu križa.

„Tako je sv. maša služba božja v najvišjem pomenu, srce in središče vsega praznovanja. V sv. maši je ognjišče in srčna žila vsega nadnaravnega in svetega življenja v Cerkvi, od tu izhaja posvečenje vesoljnega stvarstva, tu sem nazaj vodi zopet vse, tu je cilj, po katerem hrepeni

vsa delavnost Cerkve. Vse človeško življenje, vse posamezne okoliščine tega življenja so blagoslovljene in od božje milosti prepojene po daritvi na altarju.“
(Dr. Hettinger.)

Saracenski knez Amerumnes je poslal svojega nečaka v mesto Amplona v Siriji, kjer je bila prav lepa cerkev. Ko Saracenec pride do te cerkve, ukaže kamele v cerkev peljati in krmo na altar položiti. Duhovnik ga svari pred takim oskrunjenjem hiše božje. Zastonj. On vztraja pri danem povelju. Komaj pa kamele stopijo v cerkev, popadajo mrtve na tla. Bil je ravno velik praznik. Duhovnik prične slovesno sv. mašo, a v velikem strahu pred divjim Saracenom. Ta pa je bil cel čas popolnoma miren. Pazljivo je opazoval, kaj je delal duhovnik pri altarju. Čudne reči je gledal. Ko je duhovnik sveto hostijo razlomil, je čisto določno videl, kako je duhovnik prekrasnega dečka umoril, kri pa v kelih vlil. Med obhajilom je videl, kako je duhovnik meso tega otroka užil, njegovo kri iz keliha pil in isto dal tudi vsem drugim užiti, ki so k sv. obhajilu pristopili. Razburjen je vprašal po sv. maši duhovnika, zakaj je to storil. Duhovnik strmeč odgovori: „Jaz sem le ubog grešnik in nisem vreden take skrivnosti gledati, ki si jih ti videl. Ker pa ti je Bog tolike reči razodel, verjamem, da si ti velik pred Gospodom.“ Ko mu je pojasnil skrivnost sv. maše, je bil nevernik tako ginjen, da se je dal takoj v sv. katoliški veri podučiti. Postal je svet redovnik z imenom Pahomij. Umril je mučeniške smrti.

Sv. maša je zares sveta, nad vse sveta daritev, pri kateri se za blagor slehrnega izmed nas daruje nebeškemu Očetu On, o katerem je Nebeški oče sam slovesno zardil: „Ta je moj ljubi Sin, nad katerim imam veselje.“ [Mat. 3, 17.]

Kaj čuda, da Boga resnično z nobeno rečjo na svetu ne moremo tako počastiti, kot s sv. mašo!

Sedaj pa tudi razumemo, predragi, zakaj sv. Cerkev ravno gledè na neizmerno svetost te daritve in na izredno čast, katero prav ta daritev Bogu izkazuje, s toliko skrbjo vse pripravlja in posvečuje, kar je kakorkoli v zvezi s sv. mašo: mašnika, cerkev, altar, mašna oblačila, mašne posode.

V prvi vrsti torej tistega, ki ima biti neposredno orodje Kristusovo pri sv. maši — mašnika.

Skozi več let ga podučuje in kar najskrbneje pripravlja na prevzvišeno duhovniško službo.

Najprej ga s podelitvijo tonzure odloči od drugega ljudstva in ga pridruži kleru, tistim, katerih delež je Gospod.

Škof mu namreč na glavi odstriže lase v podobi krone — v spomin na trnjevo krono Zveličarjevo — in ga opomni, da naj se popolnoma oklene Boga, kateremu se hoče posvetiti.

Čez leto dni pozneje ali kakor je že to v navadi, mu podeli štiri nižje duhovniške rede: red vratarjev, bravcev, zarotovalcev in strežnikov.

Red vratarjev — ostijarijât — mu daje pravico do cerkvenih vrat, da pripušča vernike v cerkev, nevernikom pa zabranjuje vstop vanjo.

Red bravcev — lektorât — mu daje pravico, da pri svetih opravilih vernikom glasno bere iz sv. pisma in drugih svetih knjig.

Red zarotovalcev — eksorcistât — mu daje pravico in moč, da izganja iz obsedenih hudobne duhove.

Red strežnikov — akolitât — mu daje pravico, posodice z vinom in vodo in kar je sicer za sv. mašo potrebnega pripraviti.

Za tem sledita po daljšem presledku dva višja redova, ki že napravita tistega, ki ju prejme, duhovnika za vedno in ga že zavežeta z obljubo in dolžnostjo vedne čistosti in neoženjenosti: subdijakonat in dijakonât.

Subdijakon se že sme dotikati keliha in posvečenih posod in sme peti list pri sv. maši.

Dijakon pa sme že krščevati in deliti sv. obhajilo ter peti evangelij pri sv. maši.

Sedaj šelè, na sedmi stopinji, v tretjem višjem redu, — presbiterátu — mu podeli sv. Cerkev s prepomenljivimi obredi mašniško oblast.

Posvečevanec poklekne pred škofa, ki mu položi obe roki na glavo. Enako mu polože tudi

drugi pričujoči duhovniki roke na glavo. Nato škof z mitro ali škofovo kapo na glavi stegne še enkrat svojo desnico nad posvečevanca, kar store tudi drugi pričujoči duhovniki in škof moli: „Preljubi bratje! Prosimo Boga, vsemogočnega Očeta, da nebeške milosti namnoži nad tega svojega služabnika, katerega je v službo mašništva izvolil, da ž njegovo milostjo dopolni to, kar po njegovi milosti prejme.“

To, predragi, je tisto preimenitno pokladanje rok, ki je vidno znamenje zakramenta sv. mašniškega posvečevanja, med katerim se skrivnostno odpro nebesa in se sv. Duh razlije nad posvečencem in ga napolni s svojimi milostmi.

O tem pokladanju rok beremo v Dejanji apostolov (13, 2, 3): „Ko so pa oni sveto službo opravljali Gospodu in se postili, jim je rekel sv. Duh: „Odločite mi Savla in Barnaba v opravilo, za katero sem ju izvolil!“ Tedaj so se postili in so molili ter položili na-nju roke in ju poslali.“

Potem poklekne posvečevanec pred škofa in odpre pred njim obe roki, držeč jih drugo pri drugi, razprostrti, tako da so dlani kvišku obrnjene in prsti stegnjeni. Škof mu mazili obe roki s sv. oljem v križevi podobi tako, da s svojim palcem, po močenim v sveto olje, potegne po posvečevančevih rokah od palca desnice do kazalca levice in potem zopet od palca njegove levice do kazalca desnice in potem še znotraj po obeh dlanih posebej, na kar posveče-

vanec roke sklene in mu jih škof prekriža. Med tem maziljenjem govori škof: „Blagovoli, o Gospod, blagosloviti in posvetiti te roke po tem maziljenju in našem blagoslovljenju — da bo blagoslovljeno to, kar bodo blagoslovljevale in da bo posvečeno to, kar bodo posvečevale v imenu Gospoda našega Jezusa Kristusa.“

Nato poda škof posvečevancu kelih z vinom in vodo in pozlačeno skledico pateno z neposvečeno hostijo, da se vsake teh reči dotakne in mu reče: „Prejmi oblast, Bogu daritev darovati in sveto mašo služiti za žive in mrtve v imenu Gospodovem!“

Sedaj pa posvečevanec skupno s škofom in z vsemi drugimi posvečevanci prvokrat opravi najsvetejšo daritev.

Predragi! Ali se po vsem tem, kar smo o posvečevanju mašnikov tu slišali, čudimo, da verno slovensko ljudstvo s toliko ljubeznijo, s tako prisrčnim veseljem pozdravlja novomašnika, da od blizu in daleč mlado in staro kar vre skupaj, da se udeleži slovesnosti Nove sv. maše, prejme novomašniški blagoslov, posluša vedno z enakim veseljem v srcu in s solzami hvaležnega ginjenja v očeh pesem:

„Novi mašnik bod' pozdravljen! Od Boga si nam poslan!“

Naše ljudstvo s svojim spoštovanjem do mašnikov skazuje spoštovanje in čast — sv. maši.

Prav tako pa obrača sv. Cerkev kar največjo skrb tudi kraju, kjer se sv. maša daruje.

Prvi sveti prostor, kjer se je prva sv. maša opravila, je bila jeruzalemska obednica. Jezus sam je v njej postavil to presveto daritev.

Apostoli so posnemali zgled svojega nebeškega Učenika. Shajali so se z verniki večinoma kar po hišah ter so opravljali ondi sv. mašo. Že sv. pismo nam v Dejanji apostolov pripoveduje o takih zasebnih hišah, ki so jih verniki prepuščali apostolom v ta namen. Dokazano pa je, da so kristijani že v drugem in tretjem stoletju po Kristusu imeli tudi poslopja, nalašč za obhajanje božje službe zidana, katera pa so jim seveda pagani ob preganjanju večinoma razrušili in pokončali. Ob času krutega preganjanja je bil kristijanom za obhajanje sv. daritve dober vsak prostor, da je bil le kolikor mogoče varen. Cerkveni pisatelj piše: „Vsak kraj, kamorkoli nas je prignala sila, nam je služil v sveti tempelj: polje, samota, barka, hlev ali ječa!“ Da, celo pod zemljo, v katakombah, so se v tistih prežalostnih časih zbirali v vedni nevarnosti, da jih vsak hip sovražnik zaloti in tira pred sodišče in na morišče.

Ko pa je pod Konštantinom Velikim zasijala kristijanom svoboda, so s kar največjim navdušenjem začeli staviti veličastna svetišča.

Vedno pa je bil v cerkvi in naj je bila ta še tako priprosta hiša ali najveličastnejša

stavba, prvi najodličnejši prostor — altar, na katerem se je opravljala sv. maša.

Sv. Cerkev se je ob vseh časih prav dobro zavedala, da je ravno altar podoba tiste mize v jeruzalemski obednici, na kateri je Jezus sam postavil to presv. daritev, podoba gore Kalvarije in sv. križa, na katerem je Kristus umrl. Ker je altar oni prostor, kjer Jezus v tabernaklju vedno med svojim ljudstvom prebiva, nam je altar presvetišče nove zaveze, prava skrinja zaveze, tron božji med nami. Z ozirom na to, da se tukaj Zveličar svojemu ljudstvu daje v jed, nam je altar podoba mize pri pojedini Jagnjetovi, v hiši Očetovi, pri kateri sede izvoljenci božji. Še več! Altar pomeni celò srce kristijanovo, ki bi moralo biti edino le Bogu posvečeno in v katerem bi se neprenehoma moral opravljati Bogu dar češčenja, ljubezni in pokorščine.

Altar ima tri dele: podstavek ali podzidek, to je tisti prvi del pri altarju, ki se dviga od tal in nosi drugi del, takoimenovano altarno mizo — menzo — ploščo, ki podstavek čezinčez pokriva. Biti mora vedno iz marmorja ali iz kakega drugačnega trdega kamna. Cela mora biti iz enega samega kosa in ne sestavljena iz več delov. Tretji bistveni del altarja je grob, to je ona majhna jamica, v katero škof pri posvečevanju altarja položi sv. relikvije, ostanke svetnikov, jih zapre s kamenito ploščico in skrbno zazida. Ta grobek je ravno v sredi. Na njem stoji kelih pri sv. maši, na njem, torej nad svetimi ostanki svetnikov, se spre-

meni kruh in vino v presveto Telo in Kri Kristusovo.

Posvečenje altarja se vrši s kar največjo slovesnostjo. Izvršiti sme to posvečenje samo škof.

Na posebnem kraju, če le mogoče v kaki kapelici blizu cerkve, se že na predvečer izpostavijo svetinje vernikom v počestčenje. V jutru drugega dne ob določenem času gre škof v procesiji po svetinje. Med prepevanjem psalmov jih prenese v cerkev. Pred velikim altarjem jih postavi na tla, strežniki pa jim pristavijo svečnike s prižganimi svečami. Škof začne posvečevati po prelepih in ganljivih molitvah grobek, jamico, vsekano sredi altarja za svetinje, pomazili to jamico na vseh štirih oglih s sveto krizmo, položi skrinjico s svetinjami vanjo, pokadi svetinje in ploščico, ki ima grobek pokriti, pomazili s sv. krizmo na strani, obrnjeni k jamici. Potem ploščico z lastno roko na jamico vzida in zazidano tudi na zunanji strani mazili s sv. krizmo. Altar pokadi na desno in levo, na sprednji in zadnji strani. Ko strežniki izbrišejo altarjevo površno ploščo, menzo, z belim prtom, začne škof to posvečevati. Najprej jo v sredi in na vseh štirih oglih pokadi v podobi križa in potem še ves altar, gredoč okrog njega. Na to mazili pet križcev, vsekanih v zgornjo ploščo, dvakrat s sv. krstnim oljem in enkrat s sv. krizmo. Po vsakem maziljenji pokadi altar gredoč okrog njega. Med tem maziljenjem in med vsem nadaljnjim posvečevanjem en duhovnik neprestano

hodi okrog altarja in ga kadi s kadilom, drugi duhovniki pa pojo psalme. Po dokončanem trikratnem maziljenju križcev izlije škof sv. krstnega olja in sv. krizme po celi plošči ter jo z desnico tako razmaže, da je vse zgornje lice altarne menze pomaziljeno. Po nekaterih drugih obredih naredi škof na peterih pomaziljenih mestih pet križcev iz blagoslovljenega kadila, vsakega iz petih kadilnih zrn. Na vsak tak križec položi zopet drug križec iz drobne voščene svečice. Zgornje križce prižge, da kadilo in svečice zgore na altarju. Lep pomen! Kakor luč sama sebe povžije, tako se bo odslej na tem altarju Kristus daroval nekrvavo nebeškemu Očetu. Konečno še škof pomazili sprednjo stran altarja in tam, kjer se altarna plošča drži podstavka. S tem je posvečenje končano.

Na novoposvečenem altarju opravi potem škof sam prvo sv. mašo.

Predragi! Kaj nam vse to tako slovesno posvečenje ne priča dovolj jasno, da je kraj, na katerem se opravlja daritev sv. maše, zares svet, nad vse svet kraj?

Prav to nam pričajo tudi oblačila, katera je sv. Cerkev mašniku zaukazala za obhajanje daritve sv. maše.

Ta oblačila so: naramnik — humerale — bel prt, ki si ga preveže mašnik okrog vratu in ramen; dolga bela halja — alba — ki naj ga spominja sv. čistosti; pas — cingulum, — s katerim si prepaše

albo in ga opominja zdržnosti; naročnik — manipulum —, ki ga ima na levi roki; štola, znamenje duhovske oblasti in mašni plašč — kazula.

Zadnja tri oblačila: kazula, štola in manipel imajo ob različnih dneh različno barvo.

Te cerkvene barve so: Bela — barva svetega veselja in nedolžnosti. Rabi se ob praznikih Gospodovih, Marijinih in svetnikov, ki niso bili mučenci. Rdeča — znamenje tiste junaške ljubezni do Boga, ki navduši človeka, da svojo kri prelije za Boga. Delivec te čudežne ljubezni pa je sv. Duh. Ta barva se rabi torej ob praznikih sv. Duha, apostolov in mučencey. Višnjeva — znamenje pokore. Rabi se v adventnem in postnem času, ob vigilijah (dnevih pred gotovimi velikimi prazniki), ob kvaternih dnevih, prošnjih procesijah. Zelena — barva upanja. Rabi se vedno, kedar ni zapovedana katera izmed prejšnjih barv, posebno ob nedeljah po Razglašenju in Binkoštih. Črna — barva žalosti. Rabi se na Veliki petek, ob spominu Vernih mrtvih in ob pogrebih, sploh ob črnih mašah.

Tudi za najvažnejšo mašno posodo, za mašni kelih je sv. Cerkev v znak svetosti izdala prav posebna določila.

Biti mora, če že ne ves iz zlata, vsaj iz srebra in kupa znotraj pozlačena.

Zraven mora biti: bela platnena rutica — purifikatorij — za obrisati; patena, mala skledica če ne iz zlata, vsaj iz srebra in pozlačena, za sv. hostijo; pala, štirioglato pokrivalce za kelih, da kaj notri

ne pade; velum, kelihovo pregrinjalo in burza, štiroglata priprava, da se vanjo dene korporal, bela platnena lepo izlikana ruta, ki se na altarju razgrne, da se na njem sv. hostija posveti, da torej na njej počiva presveto Telo Jezusovo. Velum in burza morata biti iste barve kot mašni plašč.

Tako je na kar najlepši, najslavesnejši način posvečeno vse, kar je s sv. mašo v zvezi.

Po pravici!

Zanimiva, predragi, je zgodba, ki jo beremo v življenju češkega kralja sv. Venceslava.

Cesar Oton I. je sklical vse državne kneze k važnemu posvetovanju v Worms. Že se je imelo posvetovanje pričeti. Vsi so bili že navzoči. Le enega še ni bilo: Venceslava, vojvode Češkega. Knezi so bili nanj nevoljni. Že so sklenili, da mu bodo ob prihodu očitno pokazali svojo nevoljo. Prepričani so bili, da zato tako dolgo ne pride, ker se ima za najiminentnejšega. A Venceslav je bil ravno pri sv. maši. Ko pa pride k zborovanju, vsi hipno z največjim spoštovanjem vstanejo. Ob njegovi strani so namreč zagledali — dva angela, ki sta sv. Venceslava imela v svoji sredi in ga spremljevala. Takrat mu je cesar Oton dal naslov kralja češkega.

Če Bog sam čudežno proslavi človeka, ki je bil pri sv. maši pričujoč, pa ne bi Cerkev s posvečenjem vsega, kar je s to presveto daritvijo v zvezi, pokazala svojega velikega spoštovanja do nje!

Predragi! Ali po vsem tem razumemo, da so ob nedeljah in praznikih pod smrtnim grehom dolžni biti pri sv. maši vsi ver-

niki, ki so že pri pameti in katerih ne zadržuje noben upravičen vzrok? Da torej greši zoper drugo cerkveno zapoved, kdor po lastni krivdi opusti sv. mašo ali je zamudi precejšen del.

Tak samega sebe oropa kar največjih milosti in dobrot, zasluženja Jezusovega na križu! Več še! Oropa tudi Boga samega največje časti, katero bi mu ravno s sv. mašo moral skazovati!

Kedaj je velik del sv. maše opuščen, o tem je na splošno težko izreči sodbo, ker ni merodajno samo to, koliko časa kdo izostane, ampak predvsem imenitnost tistega mašnega dela, ki ga zamudi.

Sv. Alfonz Ligvori pravi: „V tem so vsi cerkveni učeni edini, da tisti nima smrtnega greha, ki zamudi začetek sv. maše do lista ali ki ni več pri poobhajilnih mašnikovih molitvah pričujoč. Kdor pa bi samo pri povzdigovanju ali tudi le samo pri obhajilu ne bil pričujoč, on bi cerkvene zapovedi ne spolnil!“

Pri zamudi pa se je seveda še posebno na to ozirati, če je ta popolnoma nalašč, z namenom povzročena in če je ž njo celò pohujšanje združeno.

Zadosten vzrok, ki od dolžnosti, biti pri sv. maši, opravičuje, je znatna škoda, katero bi trpeli mi ali pa bližnji, ko bi mi bili pri sv. maši. Tak vzrok imajo torej bolniki, okrevanci, tisti, ki bolnikom strežejo in nimajo drugih, ki bi jih tisti

čas nadomestili, tisti, ki morajo varovati majhne otroke, dom, živino, poljske pridelke, torej varuhi, čuvaji. Ti pa se morajo seveda vrstiti, če drugače ni mogoče vravnati. Zadosten vzrok je tudi prevelika oddaljenost od cerkve v slabem vremenu, velika voda, velik sneg, hud mraz, pomanjkanje obleke, obutve.

Pripomnimo nekaj zelo važnega!

Žalostno je, kako nebrižni so mnogi stariši gledè svojih otrok prav v tem oziru! Otrok gre že vsak dan v šolo, pošiljajo ga kamorkoli, da jim kaj prinese, celo nedeljo lahko leta okrog! A za v cerkev je še — „premajhen, premalo razumen!“ Reci jim pa ti, da otrok še ni razumen, boš pa tako nazaj dobil, da te bo kar za ušesi zaskelilo!

Tudi mnogi gospodarji gledè svojih poslov v tej stvari prav veliko zagrešeli!

Zavedajmo se torej, predragi, da je sv. maša najsvetejše opravilo!

Poskrbimo z vso gorečnostjo, da jo nobeno nedeljo, noben zapovedan praznik brez prav tehtnega vzroka ne opustimo ne mi ne nihče drugi, za katerega smo mi odgovorni! Amen.

28.

Druga cerkvena zapoved (II).

Bódi pobožno pri sv. maši!

Prijatelj te obišče. Srčno se ga razveseliš. Saj se imaš ž njim marsikaj pogovoriti, veliko mu povedati. Pa glej! Komaj vstopi, že si ga žalosten. Za vse druge se briga, le zate ne. Z vsemi drugimi se pogovarja, le s teboj ne. Tebe niti ne pogleda ne. Saj tudi ni imel namena s svojim obiskom tebi veselje napraviti! Kaj še! Ravno nasprotno! Prav dobro je vedel, da te s takim obiskom more le užaliti. A tvoja žalost njega ne briga!

Predragi! Roko na srce!

Ta prijatelj si — ti!

K sv. maši greš. Dobro veš, da sam živi Jezus pride v tej najsvetejši daritvi na altar, da se vnovič skrivnostno daruje zate, ki te tako neskončno ljubi, ki samo to želi, da bi tebe osrečil, ti pomagal, te potolažil! Na svoje božje Srce te želi pritisniti, s teboj se prav po prijateljsko pogovoriti.

Toda, kaj vidim?

Ti za Jezusa, za svojega Boga ne — maraš!

Na vse drugo misliš v cerkvi, le nanj ne. Z vsemi drugimi se rad pogovarjaš, šepetaš, jih celo motiš, se jim smejaš, za Jezusa nimaš nobene besede. Vseokrog ti švigajo oči, vse vidiš, Boga na altarju nočeš videti. Zanj nimaš pogleda! Ni čuda! Saj niti nisi zato prišel v cerkev, da bi Boga počastil! Tega namena nisi imel. Le zato si prišel v cerkev, da ljudi vidiš, se z njimi pogovoriš, svojo obleko pokažeš, ali zgolj iz navade, ali zato, ker so ti doma rekli, da moraš iti, ali kdove iz kakšnega drugega vzroka. Le zavoljo Boga — ne!

Saj sam čutiš, kajne, prijatelj, da s tako udeležbo pri sv. maši Boga ne častiš, ampak hudo žališ!

„Bog je duh in kateri ga molijo, ga morajo v duhu in resnici moliti!“

Na tak način druge cerkvene zapovedi ne spo-
nuješ.

Kdor je med sveto mašo prostovoljno raztresen ali se nespoštljivo obnaša, on greši zoper drugo cerkveno zapoved.

Predragi! Vse, prav vse je na tem ležeče, da smo pri sv. maši pobožno pričujoči.

„Ko zagledaš — tako govori sv. Krizostom — Jezusa samega na altarju darovanega, ko vidiš duhovnika, kako se sklanja nad to sv. daritvijo, ali se ti ne zdi, da si zamaknjen v nebesa in da s svojimi duhovnimi očmi gledaš naenkrat to, kar je v nebesih? O čudež, o dobrota božja! Njega, ki z Očetom kraljuje v nebesih, drži duhovnik v svojih rokah. Ali naj ti slovesnost tega čudeža dokažem z

drugim čudežem? V duhu gledam preroka Elija, okrog njega nešteto množico ljudi in dar pripravljen na altarju. Vsi navzoči stoje tiho in mirno. Le prerok moli. In ogenj pade iz nebes na njegov dar. Čudežno zares! A sedaj se ozri na naš altar! Poglej, kaj se tu godi. To je šelè čudež vseh čudežev! Duhovnik stoji sklonjen nad altarjem in na njegovo besedo se že odpirajo nebesa. Kralj nebes in zemlje prihaja na altar. V tem slovesnem trenutku stojijo nebeške angelske trume ob strani duhovnikovi in s svojimi slavospevi pozdravljajo nebeškega kralja!“

O, storimo, predragi, tako tudi mi!

Kedarkoli pridemo k tej najsvetejši, čudežni daritvi, vselej imejmo predvsem pravi namen, da namreč hočemo res Boga počastiti. Ogibajmo se vsega, s čimur bi ob tako svetih trenutkih kakorkoli Boga žalili. S celim srcem bodimo pri sv. daritvi in se skrbno zavedajmo tega, kar se godi na altarju!

Pobožno smo pri sveti maši:

kedar smo zato pri sveti maši, da Boga molimo in častimo;

kedar se vsega ogiblujemo, kar moti notranjo pobožnost;

kedar med sveto mašo, zlasti pri njenih glavnih delih, pazimo na to, kar se godi na altarju.

Sv. Janez Klimak pripoveduje: „Ko smo molili v cerkvi, je opazil naš opat nekatere, da so šepetali. Dal jim je pokoro, da so morali cel teden stati

pred cerkvenimi vrati in tiste, ki so šli v cerkev, prositi odpuščanja radi danega pohujšanja.“

Kaj mislite, predragi, ali bi danes sv. Janez Klimak s tako kaznijo uspel? Ne zato, kakor bi ne bilo ljudi, ki bi jih bilo treba kaznovati radi nespoštljivega obnašanja v cerkvi! Marsikdaj bi jih bilo ob taki kazni skorej toliko zunaj cerkve, kot znotraj! Zato ne, ker danes niso več tisti časi, da bi se ljudje s takimi kaznimi dali prisiliti k pobožnosti v cerkvi.

Danes premnogi v svoji grozni zaslepljenosti le preradi s a m i s e b e tako silno kaznujejo, da ostajajo med najsvetejšim opraviлом zunaj cerkve! Seveda ne zato, da tiste, ki hodijo v cerkev, prosijo odpuščanja radi danega pohujšanja, ampak zato, da jim dajejo p o h u j š a n j e, da še tiste, ki gredo v cerkev, s svojim slabim zgledom, često tudi kar naravnost z besedo in zasmehom, odvrtačuejo od cerkve.

Pri nas je treba druge poti.

Predvsem se moramo mi vsi v dno duše zavedati, da je pobožna pričujočnost pri sv. maši milost, velika milost božja.

Milosti božje pa si ne moremo sami dati, ampak si jo moramo izprositi od Boga.

In to je ravno hotel Jezus, ko nas je vse tako vneto opominjal: „Prosite, in se vam bo dalo; iščite, in bote našli; trkajte, in se vam bo odprlo. Zakaj vsak, kdor prosi, prejme; in kdor išče, najde; in kdor trka, se mu bo odprlo.“ (Mat. 7, 7, 8.)

Kristijani! Ali smo doslej že sploh kedaj Boga prosili za ta velik dar? Saj nam to morda niti na mar ni prišlo, da bi za kaj takega bilo treba Boga prositi. Ne zase, ne za druge! In vender bi posebno vi, ljubi stariši, svojim otrokom tudi to veliko milost morali kar naravnost izmoliti od Boga.

Dalje pa se moramo na tako pobožno pričujočnost pri sv. maši pripraviti.

„Pred molitvijo pripravi svojo dušo in ne bodi kakor človek, kateri skuša Boga!“ (Sir. 18, 23.)

Pred vsakim najnavadnejšim opravilom si vsaj za hip pokličesh v spomin, kaj hočesh storiti in kako se hočesh tiste stvari lotiti. Če čisto brez vsakega premisleka planeš v kako delo, ti bo težko dobro uspelo.

Pri najsvetejšem opravilu pa na to ne misliš. Tvoje misli, pogovori, družčina pred sv. mašo je vse prej, samo ne priprava nanjo.

Prelepa je navada po premnogih krajih, da se ljudje že četrť ure pred službo božjo zberejo v cerkvi in pobožno molijo sv. rožni venec.

Isto namerava tudi sv. Cerkev, ko pred službo božjo z blagoslovljeno vodo poškropi verno množico in moli: „Asperges — Pokropi me s hisopom in bom očiščen; operi me in bolj bom bel kakor sneg!“ (Ps. 50, 9.)

Posebne važnosti pa je, da pazimo na to, kaj se na altarju godi, da z duhom in srcem spremljamo mašnika pri njegovem sv. opravilu.

Ne pozabimo, predragi, da so po nauku sv. Cerkve vsi verniki, ki so pobožno pričujoči pri sv. maši, z mašnikom vred sodarovalci te čudežne daritve!

„Če gremo k sv. maši, mólimo in darujemo na edino vredni način, ker opravimo z mašnikom božjo daritev. Najvišji duhovnik in darovalec je Kristus, ki vse sv. maše, kolikor se jih opravi, daruje svojemu nebeškemu Očetu. Za njim, in sicer njegovo orodje, roka in jezik, je mašnik, ki sv. daritev opravlja. V tretji vrsti mašništva nove zaveze so pa vsi ljudje, ki so pri daritvi sv. maše pričujoči. Tudi oni imajo moč, sv. mašo darovati. In sicer tako, da nekateri z večjo pobožnostjo in dušno čistostjo opravijo sv. daritev, kot mašnik sam.“ (Gobat.)

„Sv. maše ne daruje samo mašnik zase in za druge, ampak jo daruješ lahko tudi ti in sploh vsak kristijan, kolikorkrat si pri sv. maši, zase in za svoje prijatelje.“ (Fornier.)

Sv. Cerkev sama potrjuje to veliko resnico z besedami, ki jih moli mašnik po sanktusu: „Spomni se, o Gospod, svojih služabnikov in služabnic in vseh pričujočih, za katere darujemo ali pa kateri sami darujejo hvalni dar zase in za vse svoje!“

In prav tako z besedami, ki jih govori mašnik po umivanju rok, obrnjen proti ljudstvu: „Molite, bratje, da bi bila moja in vaša daritev prijetna Bogu, vsemogočnemu Očetu!“

Ko vzdigne kelih, reče: „O Gospod, mi, tvoji služabniki in tvoje sveto ljudstvo, darujemo

tvojemu neskončnemu veličanstvu čisto, sveto, neomadeževano klavno daritev!"

Apostol Peter! Sedaj te šele razumem, zakaj tako navdušeno govoriš vsem kristijanom: „Tudi vi ste duhovna hiša, sveto duhovstvo, da darujete duhovne darove, prijetne Bogu po Jezusu Kristusu! Vi ste izvoljen rod, kraljevo duhovstvo, svet narod, pridobljeno ljudstvo.“ (I. Pet. 2, 5, 9.)

Čudežna beseda!

Kristijan, kdorkoli si! Pri vsaki sv. maši, pri kateri si pobožno pričujoč, si ti sodarivalec, soduhovnik!

Treba ti je v ta namen le zares sodarivati, torej skupno z mašnikom to presveto daritev Bogu darovati!

„Ker je sv. maša daritev, je bistveno potrebno, da jo Bogu darujemo. Zato so vsi tisti, ki sv. maše ne darujejo z mislimi, z besedami ali dejanjem, brez deleža pri tej daritvi!“ (P. Cochem.)

In kaj daruješ ti, o ubogi človek, z mašnikom pri sv. maši?

„O Gospod, mi, tvoji služabniki in tvoje sveto ljudstvo, darujemo tvojemu neskončnemu veličanstvu čisto klavno daritev, sveto daritev, neomadeževano daritev.“

Tako govori mašnik po povzdigovanju v svojem in tvojem imenu nad posvečeno sv. hostijo, in nad tem, kar je v kelihu, nad — živim Jezusom na altarju.

Pravo živo Telo Jezusovo, in njegova prava živa Kri, torej včlovečeni Bog sam, ki se da za nas na altarju zaklati, ne sicer telesno in v bolečinah, ampak duhovno in nadnaravno — to je ta čista, sveta, neomadeževana daritev, ki jo ti z mašnikom daruješ pri sv. maši.

Naj nam to daritev pojasni pisatelj P. Cochem:

„Ko je Jezus pri zadnji večerji posvetil svoje sv. Telo in sv. Kri, tega ni hotel naenkrat in pod eno podobo storiti, ampak je posvetil dvakrat in v dveh podobah, da nam tako prav živo pokaže svojo smrt. Lahko bi bil kar nad kruhom skupno izgovoril besede: „To je moje Telo in moja Kri.“ Seveda bi bil tudi v tem slučaju kruh njegovo živo Telo in njegova živa Kri. Vender pa bi si mi ne mogli jasno predstavljati njegove smrti, ako bi bila posvečena le ena podoba. Zato je spremenil najprej kruh s čudežno besedo v svoje Telo, potem šele vino v svojo Kri in je vsako posebej podal svojim apostolom. Enako dela tudi mašnik po njegovem ukazu pri sv. maši. Najprej posveti hostijo v sv. Telo, potem šele vino v sv. Kri. Ta ločitev krvi od telesa nam živo predočuje njegovo smrt.

Sedaj pa poslušaj, o kristijan, kaj prav gledè na to trdi pisatelj Mansi: „Ker se je edinorojeni Sin Najvišjega na križu daroval v krvavi klavni dar in pri sv. maši ravno to ponavlja, zato je

daritev sv. maše rayno toliko vredna, kot sama smrt našega Zveličarja na križu.“

Ali sedaj razumeš, kaj pravzaprav daruje pri sv. maši mašnik in skupno z mašnikom tudi — ti?

To je zares dar, več vreden kot cel svet, dà, več kot nebesa, več kot vsi izvoljenci božji, vsi angelski zbori!

In kaj ti je, o presrečni človek, v ta namen treba storiti?

Poslušaj, kako malo tirja Bog od tebe!

Treba ti je le z duhom, s srcem med sv. mašo biti pri zakramentalnem Jezusu na altarju in njega večkrat vsaj s srcem, z željami, četudi ne z besedami darovati nebeškemu Očetu.

Besede so popolnoma postranska stvar. Kjer je notranja, srčna ljubezen, tam se tudi primerna beseda, zunanji izraz te goreče ljubezni hitro najde!

Reci morda: „O Bog, darujem ti tvojega ljubega Sina po mašnikovih rokah v podobi, ki jo ima na altarju, za grehe sveta.“

In korist take tvoje prisrčne sodelitve pri sv. maši! Saj kar sam čutiš, da mora biti neizmerno velika.

Tvoje srce je kar združeno s srcem Jezusovim. Ogenj nebeške ljubezni te ogreva, razvnema. Bridka žalost te prevzema radi storjenih grehov. Čedalje bolj spoznavaš ostudnost greha, ki te trga od Jezusa, izroča satanu. Hvaležen si Bogu, da te zavolj grehov še ni

pokončal. Tvoj sklep je čedalje bolj trden: Vse na svetu raju, samo nobenega smrtnega greha več!

Predragi! Ali sedaj razumemo, zakaj so prvi kristijani po sv. maši s tolikim junaštvom hiteli v najstrašnejše muke, najgroznejšo smrt? In to z veseljem, prepevajoč hvalnice svojemu Bogu! Da so svetniki kar zamaknjeni, z angelsko pobožnostjo bili vsikdar pri tej sv. daritvi pričujoči? In jim je bila v toliko dušno svetost?

Ali pa razumemo tudi, zakaj ima pri nas sv. maša često tako malo vidnih koristih?

Navzlic temu, da še hodimo k sv. maši, so srca naša vender polna sebičnosti, napuha, sovraštva, nečistosti!

Zakaj? Ker pri sv. maši s srcem ne — sodarujemo!

Nek pobožen mož je imel izredno ljubezen do sv. maše. Kedar je le mogel, se je je udeležil. Ob smrti uri je bil čisto miren in vesel. Rekel je, da vse svoje zaupanje stavi v to, ker je tako rad hodil k sv. maši. Župnik, ki ga je imel radi njegove prisrčne pobožnosti posebno rad, je goreče molil za pokoj njegove duše. Tu pa se mu nekoč prikaže v nedopovedljivi lepoti. Pove mu: „V nebesih sem. Sv. maša mi je naklonila nepopisno blaženost.“ Župnik vpraša: „Kako pa si bil pričujoč pri sv. maši? Kaj si delal?“ Odgovori mu: „Ko sem šel od doma, sem se prekrižal. Med potjo sem vselej zmolil en očenaš za milost, da bi mogel biti pobožno pri sv. maši. Ko sem prišel v cerkev, sem

padel pred Križanim na kolena in sem zmolil pet očenašev in češčenamarij v čast peterim ranam Kristusovim. Med sv. mašo sem si mislil, da sem na gori Kalvariji in da vidim pred seboj Zveličarja na križu. Pri povzdigovanji sv. hostije in sv. krvi sem jo molil in sem Jezusa daroval nebeškemu Očetu, pa tudi samega sebe, svoje telo in dušo. To je bilo vse, kar sem jaz storil. In to mi je pridobilo večno plačilo v nebesih.“

To vendar res ni bilo nič posebnega, kajne, predragi?

A bilo je to, kar je najvažnejše, Bogu najbolj dopadljivo: pobožna pričujočnost pri sv. maši, združena s sodarovanjem.

Kdo izmed nas more trditi, da kaj takega tudi njemu ni mogoče?

Ko v začetku sv. maše moli mašnik nastopne molitve in očitno spoved, obudi tudi ti prav pristrčno kesanje nad svojimi grehi! Od tega zavisi vse: Večje ko je tvoje kesanje nad grehi, večja je tudi ljubezen božja do tebe, večjih milosti ti donese sv. maša. — Zaupno kliči pri Kyrie elejson tudi ti z mašnikom: Gospod, usmili se! Kriste, usmili se! Gospod, usmili se! — Pri glorijski hvali in poveljuj Boga, da se je usmilil človeštva, tebe, poslal na svet Odrešenika! — Pri evangeliju in veri prav pristrčno zahvali Boga za luč sv. evangelija, za dar sv. katoliške vere! Skleni, da boš vsikdar zvest ostal sv. kat. Cerkvi, da boš posebno danes branil vsepovsod sv. kat. vero! — Pri darovanju daruj

Bogu svoje srce, svoje misli, želje, besede, dejanja, ude svojega telesa, počutke! Skleni, da jih boš rabil vsikdar le v čast božjo, a nikdar v greh! Pri s a n k t u s u se tudi ti združi z angelskimi zbori in poveličuj njega, ki že prihaja v imenu Gospodovem! — Pristrčno se spomni sedaj vseh živih, za katere si dolžan moliti, ki tvoje molitve pričakujejo, posebno tudi vseh, ki pešajo v veri, omagujejo v čednosti, tudi bolnikov in umirajočih! — In že ti naznanja zvonček veliki trenutek, povzdigovanje, prihod Jezusov na altar. Obudi živo vero v njegovo pričujočnost! Moli ga, daruj ga nebeškemu Očetu, obljubi mu zvestobo! — Sedaj pa se spomni ranjkih, duš v vicah! Zavedaj se, da ravno dušam v vicah sv. maša neizmerno koristi! V tvoji oblasti je sedaj sv. Rešnja Kri! Kako lahko z njo pogasiš ogenj v vicah kakšni duši ali ji vsaj polajšaš trpljenje! Pristrčno moli za stariše, sorodnike, duše v vicah sploh, posebno tiste, ki so od vseh pozabljene, vse, ki si jih imel ti pod svojo odgovornostjo, katerim si bil morda kakorkoli v spodtiko! — Moli Jagnje božje in ga vnovič skesano prosi odpuščanja! — Pri zavživanju se ponižno trkaj na prsa, obudi hrepenenje po Jezusu in gorečo željo, ga v resnici vzprejeti v svoje srce, ko bi bilo le mogoče in ga prosi, da pride po duhovno v tvoje srce! Tako duhovno obhajilo je Jezusu v prav veliko veselje. Saj se spominjaš, kako se je prikazal svetnici in ji je pokazal dve posodici, zlato in srebrno, pa ji je rekel: „V zlati posodici so tvoja resnična obhajila, v srebrni pa tvoja duhovna obhajila.“ — Pri

zadnjem evangeliju se še prav lepo zahvali Jezusu za veliko milost, da si zamogel biti pri sv. maši! Koliko je bolnikov, ki bi tako radi prišli, pa ne morejo! Ti pa si tako srečen, ne po svojem zasluženju, zgolj po usmiljenju božjem!

Nek posestnik je imel sv. mašo v toliki časti, da je skozi leta hodil vsak dan k njej, če je imel še toliko dela. Kakor hitro je zaslišal zvon, popustil je delo, če je bil tudi na polju in je odšel v cerkev. Seveda so mu bile na starost stopinje težke in opešane. Tu pa je kot starček enkrat sam pri sebi razmišljal: „Če bom doma, bom šel vselej k sv. maši. Če pa bom na polju, bom pa že moral sv. mašo opustiti, ker mi je toliko hoje le preveč.“ Kar zasliši nekoga za seboj. Obrne se in zagleda svojega angela varuha, ki je imel polno cvetočih rožic pri sebi. Reče mu: „Bog mi je naročil, da te vedno spremljam na tvojih potih. Kadar si šel v cerkev, je za vsako tvojo stopinjo vzcvela prelepa cvetica. Te sem jaz vse v nebesa odnesel in za tvoj nebeški venec prihranil. Le glej! Te-le sem danes nabral za teboj, ko si šel v cerkev.“ S solznimi očmi je starček poljubil cvetlice, pa tudi svoje stopinje. Nič več ni premišljeval, da bi sv. mašo opustil.

Pa, predragi, saj za sv. mašo splošno ob nedeljah in praznikih tudi mi ravno še ne premišljujemo, da bi jo opustili, če imamo le količkaj dobre volje.

V čedalje večji nevarnosti pa je to, kar je s sv. mašo ob takih dnevih redno združeno — pridiga, in s čimur se tudi ti dnevi še prav posebno posvečujejo —

krščanski nauk ter popoldanska služba božja.

Resnica je, da je treba biti pri pridigi in tudi pri krščanskem nauku:

Ker se v pridigi in krščanskem nauku oznanja in razlaga božja beseda;

ker je znamenje otroške ljubezni do Boga, če pridno in pobožno poslušamo božjo besedo;

ker nas je treba pogostoma opominjati in spodbujati k dobremu in odvracati od hudega.

Sv. Krizostom je govoril svojim poslušalcem: „Dokaz vedno novega napredovanja v vašem zveličanju je, da se vi s toliko ljubeznijo in točnostjo udeležujete oznanjanja besede božje in kažete vedno novo hrepenenje po tej dušni hrani. Kakor je hrepenenje po telesni hrani znamenje telesnega zdravja, tako je tudi želja po nebeški hrani božje besede veselo znamenje, da je življenje naših duš zdravo.“

Zaobrnimo pa te besede, predragi, in recimo:

Kdor nebeške hrane, besede božje, ne mara, on kaže, da je življenje njegove duše — bolno!

Tako je!

Svet je danes na duši bolan! Zato ne mara pridig, ne mara krščanskih nauk.

Zato pa tudi ne ljubi čednosti, ampak greh!

In pridiga je beseda božja!

Otrok, ki ne mara poslušati besede svojih starišev, nima ljubezni do njih!

Zato danes ljudje ne marajo za pridige, ker nimajo ljubezni božje.

„Kdor je iz Boga, posluša božje besede.“ (Jan. 8, 47.)

Odtod pa tudi uprav gorostasna nevednost dandanes v verskih rečeh, posebno med takozvanimi omikanci, v gosposkih krogih!

O vsem mogočem ti je podkovan in ti ve odgovoriti, v verskih rečeh pa je zabit kot — kanón!

Med svetovno vojno je pripeljal častnik vojščake dopoldne ob 10. k velikonočni spovedi. Povedal je duhovniku, da so vsi že zajtrkovali, pa ga je prosil, da bi bili takoj še tudi — obhajani! Začudeno je pogledal, ko mu je duhovnik povedal, da to ni mogoče, ker niso tešč. Vojščaki pa so se mu za hrbtom posmehovali in seveda jezili, ker jim je šelè po zajutru povedal, da gredo k spovedi! Ta častnik je bil katoličan, a seveda zelo „izobražen.“

In taki ljudje, ki ne marajo za pridige, naj potem vedo ceniti — sv. mašo?!

A ne le pri pridigi in krščanskem nauku, torej pri popoldanski službi božji, bodimo ob nedeljah in praznikih, temveč prejemo radi tudi svete zakramente, prebirajmo radi svete knjige in opravljajmo druga dobra dela!

Dnevi Gospodovi po besedi sv. Krizostoma niso vpeljani zato, da bi mi ob teh dnevih lenobo pasli, ampak da se popolnoma posvetimo božji službi in kolikor le mogoče veliko dobrega storimo.

Prvo in poglavito pa, iz katerega vse drugo potem kar samo po sebi pride, je, da smo ob nedeljah in zapovedanih praznikih zares — pobožno pri sv. maši! Amen.

29.

Tretja cerkvena zapoved (I).

Post — nepotreben?

„Posti se zapovedane postne dni!“
Tako se glasi tretja cerkvena zapoved, ki nam zapoveduje, postiti se določene dni tako, kakor ukazuje Cerkev.

S tem smo prišli, predragi, do stvari, o kateri posebno današnji svet prav nič rad ne sliši.

Če kakšna reč sploh, se mu post zdi nepotreben.

Že misel na post mu je neljuba, zoprna. Prav, kakor bi bil post nekaj čisto novega, nekaj takega, kar bi ljudje v prejšnjih časih sploh ne bili poznali.

Zmota, velika zmota!

Sv. Bazilij naj nam to pove!

„Imej v časti post radi njegove visoke starosti! Ravno toliko je star, kot človeški rod sam. Že v rajju ga je Bog ukazal.“

Predragi! Spomnite se na besede, ki jih je Bog govoril v raju Adamu: „Od vsega drevja po vrtu jej! Od drevesa spoznanja dobrega in hudega pa nikar ne jej! Zakaj, kateri dan koli od njega ješ, boš moral umreti!“ (I. Mojz. 2, 16, 17.)

Kaj ni s temi besedami Bog sam čisto jasno že v raju zaukazal zdržek od sadu enega drevesa v raju, torej — post?

In ravno vsled tega je prišla vsa nesreča nad človeštvo, ker prva roditelja nista držala tega zapovedanega posta.

Po čigavi krivdi pa, vprašajmo se takoj tu, Adam in Eva tega zapovedanega posta nista držala?

„Kača pa je bila bolj prekanjena, kakor vse živali zemlje, katere je bil Gospod Bog ustvaril. Ona je rekla ženi: Zakaj vama je Bog zapovedal, da bi ne jedla od vsega drevja v raju?“ (I. Mojz. 3, 1.)

Hudobni duh, največji nasprotnik božji in človeški, se torej že v raju pokaže tudi kot največji sovražnik — postal!

Ali ni torej že v tem, predragi, ker hudobni duh, ki je vedno in povsod najhujši sovražnik vsega, kar je res človeštvu v korist, že v raju nasprotuje od Boga zaukazanemu postu, za nas vse najboljši dokaz, da je post za človeka res dober, koristen?

Ali pa ni prav v tem tudi za današnje človeštvo, če o postu res nič ne mara slišati, resen opomin, da v njem ni duha

božjega, ampak duh peklenške kače, ki Bogu nasprotuje?

Pa poglejmo še dalje v sv. pismo, da spoznamo, kako sv. Duh sam sodi o postu!

Ob času preroka Joela je velika nesreča zadela judovsko deželo: kobilice so pokončale vsa polja in sadeže. „Kar je ostalo gosenici, je snedla kobilica; kar je ostalo kobilici, je snedel hrošč; in kar je ostalo hrošču, je snedla rja. Obrano je polje, zemlja žaluje, ker je pšenica pokončana, trta je revna, oljka peša. Kmetovalci so klaverni, vinogradniki jokajo po žitu in ječmenu, ker je poljska žetev pokončana!“

In k čemu opominja v tej silni stiski prerok na božje povelje svoje ljudstvo? „Prepašite se in plakajte, vi duhovni! Jokajte, služabniki altarja, pridite, prenočite v rašovniku, vi služabniki mojega Boga, ker izginil je iz hiše vašega Boga jedilni in pitni dar. Posvetite post! Pokličite srenjo, zberite stare, vse prebivalce po deželi v hišo svojega Boga! — Zdaj tedaj pravi Gospod: „Spreobrnite se k meni iz vsega srca, s postom in z jokom in plakanjem! In pretrgajte svoja srca, ne pa svojih oblačil, in spreobrnite se k Gospodu svojemu Bogu; ker je dobrotljiv in milostljiv, potrpežljiv in velikega usmiljenja.“ (Joel 1, 4, 13, 14; 2, 12, 13.)

Strašna je bila stiska judovskega ljudstva za časa J u d a M a k a b e j c a. Lisija, poveljnik sirskega kralja Antijoha, se bliža z veliko vojsko, da „zatre in pokonča izraelsko moč in ostanke v Jeruzalemu in izbriše njih spomin s tega kraja.“

Tu pa je zadonel klic Juda Makabejca po vsej deželi: „Vzdignimo svoje potrto ljudstvo in vojskujmo se za svoje ljudstvo in za svoje svete reči!“

Da pa si zagotove pomoč božjo v tem odločilnem boju, „so se postili ta dan in oblekli so se v spokorno obleko in s pepelom so si potresli glavo in raztrgali so svoja oblačila.“ (I. Mak. 3, 35, 43, 47.)

Silna je bila nevarnost ob času kralja Asuera za vse Jude, ki so živeli v babilonskem pregnanstvu.

Kralj je podelil Amanu najvišjo čast v svojem kraljestvu in zapovedal, da morajo po jutrovski šegi vsi pred njim poklekovati. Jud Mardohej tega ni hotel storiti. Vžaljeni Aman vsled tega pregovori kralja, da ukaže pomoriti vse Jude.

Eстера sklene v toliki stiski pomagati svojemu ljudstvu. Ker pa čuti, kako slaba je sama iz sebe, naroči Mardoheju: „Pojdi in zberi vse Jude, ki jih v Insanu najdeš, in molite zame. Ne jejte in ne pijte tri dni in tri noči! In jaz se bom s svojimi deklami ravno tako postila. In potlej pojdem k kralju, postavi nasproti bom storila, ker nisem poklicana in se bom podala v smrtno nevarnost.“ (Ester. 4, 16.)

O Juditi, ki je rešila svoje ljudstvo iz rok Holoferna in njegove vojske, pravi sv. pismo: „Nosila je ostro oblačilo okrog svojega ledja in postila se je vse dni svojega življenja, razven sobot in mlajev in praznikov hiše Izraelove.“ (Judit. 8, 6.)

Nehemija, točaj perzijanskega kralja, zve, kako slabo se godi njegovim rojakom, Judom v Jeruzalemu. Takoj sklene, da jim hoče pomagati. Preprosi kralja Artakserksa, da sme iti v Jeruzalem in ondi pozidati mestno zidovje. Navzlic premnogim velikim težavam in oviram to tudi izvrši. S čim pa si je za to težko delo zagotovil božji blagoslov, pove naj nam on sam: „Ko sem pa tako pripovedovanje (o zasramovanji ljudstva in razdejanji jeruzalemskega zidovja) slišal, sem sedel in jokal in žaloval veliko dni, postil sem se in molil pred obličjem nebeškega kralja.“ (Neh. 1, 4.)

Kako zelo je bil že v stari zavezi pri Izraelcih post v navadi, nam najbolje pove prerok Caharija (8, 19): „To pravi Gospod vojskinih trum: Post četrtega in post petega in post sedmega in post desetega meseca bo Judovi hiši v veselje in radost in v veličastne godove.“

Predragi! Ali naj vam po vsem tem še pripovedujem, da se je tudi Mojzes postil, da je tudi on post ukazal?

Predno je prejel na Sinajski gori dve kameniti plošči zapovedi božjih, „je bil ondi z Gospodom štirideset dni in štirideset noči; kruha ni jedel in vode ni pil.“ (II. Mojz. 34, 28.)

On sam je že svojemu ljudstvu z ukazal za deseti dan sedmega meseca vsakega leta, na dan sprave, kar najstrožji post: „Deseti dan sedmega meseca, dan sprave, bodi najbolj prazničen in svet naj se imenuje! Ta dan po-

korite svoje duše in darujte žgavno daritev Gospodu!“ (III. Mojz. 23, 27.)

Z besedo „pokorite svoje duše“ je zapovedal Mojzes za cel dan popolno zdržanje od vsake jedi in vsake pijače.

Dve prevažni resnici spoznamo iz vseh teh zgledov: Da je bil post pri izvoljenem ljudstvu božjem v prav veliki časti in da je posebno ob časih velikih nesreč in preskušenj vse ljudstvo soglasno ravno post imelo za najboljši pripomoček, da potolaži božjo jezo in in si izprosi božjega usmiljenja.

Poglejmo sedaj v sv. pismo nove zaveze!

Pomudimo se takoj pri tistem, kateremu je Jezus sam dal najčastnejše spričevalo, ko je govoril: „Koga ste šli gledat v puščavo? Preroka? Prav, vam povem, še več kakor preroka. Zakaj ta je, od katerega je pisano: „Glej, jaz pošljem svojega angela pred tvojim obličjem, kateri bo pred teboj tvojo pot pripravljaj.“ (Mat. 11, 9, 10.) Sv. Janez Krstnik je ta veliki predhodnik Jezusov.

In kaj pravi o njem sv. pismo? Sam se je kar najstrožje postil in isto je zahteval tudi od svojih učencev.

„On, Janez pa je imel oblačilo iz kameljih dlak in usnjat pas okoli svojega ledja; njegova jed pa je bila: kobilice in divji med.“ (Mat. 3, 4.)

Njegovi učenci pa so kar k Jezusu prišli in so se mu pritožili, da jih Janez sili k prepogostemu postu. (Mat. 9, 14.)

Tudi Jezus se je postil. „In ko se je štirideset dni in štirideset noči postil, je bil potem lačen.“ (Mat. 4, 2.)

Prelepo je tudi že on sam napovedal post v sv. Cerкви vsak petek. „Prišli bodo dnevi, da bo ženin od njih vzeta in takrat se bodo postili.“ (Mat. 9, 15.) Res so se že takoj od prvega početka postili učenci Jezusovi, kristijani, na tisti dan, ko jim je bil Ženin odvzet, namreč vsak petek.

Čudežno moč posta je Jezus pokazal posebno ob tisti priliki, ko „je pristopil k njemu človek, kateri je pred njega padel na kolena in rekel: „Gospod, usmili se mojega sina, ker je mesečen in veliko trpi; zakaj večkrat pade v ogenj in večkrat v vodo. Pripeljal sem ga k tvojim učencem in ga niso mogli ozdraviti.“ Jezus je hudiču ostro zažugal, da naj dečka zapusti. „In hudič je šel iz njega in mladenič je bil ozdravljen od tiste ure. Tedaj se pristopili učenci posebej k Jezusu in so rekli: „Zakaj ga mi nismo mogli izgnati? Jezus pa jim je rekel: „Ta zarod se ne izžene drugače, kakor z molitvijo in postom.“ (Mat. 17, 14—20.)

Po zatrdilu Jezusa samega zmore torej post z molitvijo to, česar nobena druga reč ne zmore!

Ali čujete to vi, ki pravite, da je post nepotreben?

Seveda neodkritosrčnost, hinavščino pri postu je pa Jezus z vso odločnostjo pobijal.

Žal je imel za to vzroka obilo, ker so tudi gledé posta Judje, posebno farizeji in pismarji, zašli že davno pred njim v samo zunanost. Prav nič jim ni bilo mar, da bi bili s postom Boga častili, ampak samo to, da bi jih bili ljudje videli v njihovem postu in jih hvalili. Kako bahato je zatrjeval farizej v templju: „Se postim dvakrat v tednu.“

Pred takimi je svaril svoje učence, ko jim je govoril: „Kedar se pa postite, se ne delajte žalostnih, kakor hinavci! Grdé namreč svoje obraze, da bi ljudje videli, da se postijo. Resnično vam povem, prejeli so svoje plačilo.“ (Mat. 6, 16.)

Tudi apostoli so se radi in veliko postili.

Ko sta apostola Barnaba in Pavel „postavila mašnikov po vseh cerkvah in sta molila in se postila, sta jih priporočevala Gospodu, v katerega so verovali.“ (Dej. ap. 14, 22.)

Apostol Pavel sam o sebi zatrjuje, da je bil „v trudu in revii, v mnogem čuvanju, v lakoti in žeji, v pogostnih postih, v mrazu in nagoti.“ (II. Kor. 11, 27.)

Ali naj se potem čudimo, predragi, da je post že prav od prvega početka, od ustanovitve sv. Cerkve v njej zapovedan?

Že od prvega začetka sv. Cerkev svojim udom posta ni le priporočala, ampak ukazovala.

In to iz dvojnega preimenitnega vzroka. S postom hoče sv. Cerkev predvsem svoje vernike prisiliti, da krotijo svoje grešno poželjenje, svoje meso, svoje hudo nagnjenje.

„Naš stari človek je bil namreč s Kristusom vred križan, da bi se razdjaló telo greha in da bi več ne služili grehu.“ (Rim. 6, 6.)

„Kateri so pa Kristusovi, so svoje meso križali z grehi in željami vred.“ (Gal. 5, 24.)

Nauk zatajevanja — to je temeljni nauk Jezusov!

„Ako hoče kdo priti za menoj, naj zataji samega sebe in naj vzame svoj križ in naj hodi za menoj!“ (Mat. 16, 24.)

„Kdor ne nosi svojega križa in ne hodi za menoj, ne more biti moj učenec.“ (Luk. 14, 27.)

Le v toliko smo kristijani, v kolikor sami sebe — zatajujemo!

In ravno s postom v prav posebni meri zatajujemo sami sebe in krotimo svoje meso.

Sv. Avguštin to prav dobro pojasni: „Kakor prehudega konja najgotoveje ukrotiš z lakoto, tako ukrotiš tudi svoje nepokorno telo najlažje s — postom!“

Drug prevažen vzrok, zakaj sv. Cerkev že od nekdaj zaukazuje post, je pa — pokora za naše grehe. S postom zadostujemo božji pravici za vse, s čimur smo jo razžalili in si izprosimo usmiljenja božjega, odpuščanja naših grehov.

Ob Jonovem času so celò neverni Ninivljani zadobili usmiljenje in odpuščanje božje! Zakaj? Ker so izpolnili povelje kralja, ki jim je ukazal: „Ljudje in živina, govedina in drobnica naj nič ne pokusijo, tudi naj ne hodijo na pašo in vode naj ne pijejo! In naj se z rašovniki ogrnejo ljudje in živina ter naj vpijejo k Gospodu z močjo in naj se slehrni vrne s svoje hude poti in od krivice, ki tiči v njegovih rokah!“ (Jan. 3, 7, 8.)

Pa bi se Bog na post, ki ga nam sv. Cerkev v njegovem imenu zaukazuje, ne ozrl s posebnim dopadajenjem in nam ravno gledè nanj ne naklonil velike milosti spokorjenja in odpuščanja!

Zato pri vseh spokornikih in spokornicah vidimo, da so potem, ko so spoznali svoje zmote, v posebni meri ravno s postom skušali zadostiti Bogu za yse, kar so ga z grehi razžalili.

Kar nepregledne so množice puščavnikov sv. Cerkve, ki so leta in leta preživeli v samoti, v neobljudenih puščavah, daleč proč od hrupa in vrišča sveta, v zatajevanju in — postu!

Nastala je cela vrsta redov sv. Cerkve, ki so si kot podlago svojega skupnega samostanskega življenja prostovoljno izvolili kar najstrožji post.

Dà, kristijani! Sv. Cerkev skozi vsa stoletja ceni post kot prav posebni pripomoček za boj zoper zapeljevanje hudobnega duha, za napredek v lepem, čednostnem življenju, za rast v pravi, krščanski popolnosti.

Sedaj pa že razumemo, zakaj tudi cerkveni učeniki stolikim navdušenjem slavijo in poveljučujejo post.

„Angelom je ukazano, da prav posebno pazijo na tiste, ki s pobožno zdržnostjo krote svoje telo. Nikar se torej sam ne izključi iz števila teh pobožnih vsled nizke poželjivosti po jedi! Sicer boš enkrat kot ubežnik stal pred Gospodom, ko bo svoje vojščake pregledoval. (Sv. Bazilij.)

„Kaj more biti koristnejšega kot post, s katerim se Bogu približujemo, hudobnemu duhu nasprotujemo, skušnjave premagamo! Vedno je bil post hrana duše. Iz posta izhajajo čiste misli, koristni sveti, dobri sklepi, s prostovoljnim premagovanjem zamorimo meso poželjivosti in poživimo duha čednosti.“ (Sv. Leon.)

„Post očisti srce, razsvetli razum, podvrže meso duhu, krepí voljo, pogasi bakljo strasti in prižge luč čistosti.“ (Sv. Avguštin.)

„Post nam ne izbriše le že storjenih grehov, marveč zabrani tudi prihodnje.“ (Sv. Bernard.)

A ne le z besedo, tudi v dejanji so cerkveni učeniki potrjevali, kako velikega pomena za pobožno življenje je ravno post. Sv. Atanazij, sv. Avguštin, sv. Krizostom in kakor se že vsi ti duševni velikani imenujejo! Vsi so bili veliki tudi v postu. Sv. Tomaž Akvinski se je vsikdar s postom pripravljaj, kedar je imel razpravljati o kaki posebno težki tvarini.

Enako so se tudi vsi drugi svetniki odlikovali v ostrem in strogem postu.

Sv. Vincenc Pavlanski ni nikdar vstal od mize, da bi si ne bil kaj v jedi pritrgal. Imel je poseben, zoperno dišeč prašek, ki ga je neopaženo pri-mešal jedi, da je bila jed neokusna in je tako pre-ma-goval samega sebe. Še v pozni starosti in v bolezni ni pripustil, da bi mu bili kakorkoli postregli.

Sveti škof Mavricij je živel neizrečeno skromno. Skozi cel post ni pokusil drugega kot kruh, za katerega si je moko sam zmel, z vodo in soljo.

Blaženi Nikolaj iz Flije je že kot majhen deček vsak teden tri dni užival le kruh in vodo, po-zneje pa skozi dvajset let nič drugega kot sv. obhajilo!

Pripomnimo pa, predragi, da je bil post v prejšnjih časih sploh za vse ljudi nepri-meroma bolj strog, kot je sedaj. Do večera tudi priprosti ljudje skorej prav nobene hrane niso užili. Prepovedane niso bile le mesne jedi, ampak tudi mleko, jajca, sir. Prav tako tudi vino, dà, celo voda do večera!

Le vprašajte še danes stare ljudi, kako so se včasih postili! Povedali vam bodo, da sedanji posti v primeri z nekdanjimi niso — nič!

A vendar so bili ljudje pri nekdanjih strogih postih veliko bolj zdravi, kot sedaj!

Kar neverjetno je res, kako post tudi telo krepi.

Redovnik samostana kamaldulencev, ki imajo zelo strog post, je pripovedoval, da skorej prav noben redovnik tistega samostana ne

umrje pred devetdesetim letom svoje starosti!

Čudežni zgled Danijela in njegovih sovrstnikov v babilonski sužnosti, ki so bili pri priprosti hrani tako zdravi in rejenih lic, da je kralj kar strmел, se torej ponavlja še danes.

Ne, ne, predragi, post ni nepotreben! Sv. pismo, Jezus, apostoli, cerkveni učniki, svetniki, vsi dobri kristijani vseh časov nam to potrjujejo.

Zavedajmo se torej vsikdar, predragi, da je postno zapoved treba vestno spolnovati:

da kažemo svojo pokorščino do svete Cerkve;

da posnemamo zgled Jezusa Kristusa in svetnikov;

da delamo pokoro za svoje grehe;

da lažje krotimo svoje hudo poželenje.

Naj pravi hudobni svet kar hoče — mi imejmo post sv. Cerkve v čast! Amen.

Tretja cerkvena zapoved (II).

Kedaj in kako se pósti!

Ali ste že slišali, predragi, besedo „ramadan“? Tako se imenuje veliki turški post, ki ga obhajajo Turki vsako leto nekako v mesecu septembru. Pa kako strogo! Od zjutraj do solnčnega zahoda zvečer se vzdržijo vsake jedi, vsake pijače, celò tobaka, na katerega so sicer Turki tako zelo navezani.

Na silno vroč dan tega meseca je spremljal v severni Afriki k piramidam potnika turški Arabec. Posodil mu je svojega osla, sam pa je šel peš poleg njega in mu dajal potrebna pojasnila. Ves je bil že premočen od vročine. Potnik mu ponudi oranžo, da bi si ž njo ohladil žejo. Arabec jo hvaležno vzprejme in jo — spravi! Začuden ga vpraša potnik, zakaj jo ne povžije, ker mu je tako hudo vroče. „Ne smem, ramadan je!“ Tako je resno odgovoril. V resnici ni navzlic pekoči vročini cel dan ničesar zavžil. Šelè ko je zvečer strel iz kanona naznanil sklep posta, je vesel nesel oranžo v usta.

Kar čudno se nam zdi, kajne, predragi, da bi se Turki tako strogo postili, da bi še nobene pijače ne okusili!

Pa smo tekom svetovne vojne tudi mi imeli priliko opazovati, kako strogo se Turki sploh vzdržujejo vina.

V neki hiši je bilo nastanjenih šest vojakov bosanskih Turkov in kot njihov četovodja nek Slovenec. Prve čase so vojaki še tudi vino dobivali. Vsi ti Turki vina niti okusili niso! Seveda je bil Slovenec tega vesel. Vsega je popil on sam.

Da bi tudi nas Turki posekali v vestnem spolnovanju predpisanega posta — to bi pa vendar ne bilo v čast nam kristijanom!

Poglejmo torej, kakšen post nam ukazuje Cerkev!

Predvsem nam ukazuje zdržek, to je post, pri katerem se zdržimo mesnih jedi.

Smemo se torej večkrat na dan najesti do sitega, le mesnih jedi ne smemo uživati tak dan.

Tak zdržek nam je zaukazan vse petke, razven če se obhaja v petek kak zapovedan praznik.

V tem slučaju smemo tudi na petek uživati mesne jedi.

Pod mesnimi jedmi nam je umeti vse jedi, kakršnekoli, ki so pripravljene iz mesa gorkokrvnih, na zemlji, na suhem živečih živali ali iz njih krvi, torej vsako tako meso, goveje, telečje, svinjsko, ali kakršnokoli, naj je že na en ali drug način pripravljeno, pa tudi klobase, mesna juha, godlja in podobno.

Ni pa prepovedano take dni uživati meso živali, ki v vodi živijo ali se sploh vodnim prištevajo, ribe, rake, polže, žabe.

In sicer je dolžan zdržati se mesnih jedi vsak vernik, ki je že izpolnil sedmo leto in ga ne izgovarja kak upravičen vzrok, na primer: bolezen, revščina ali kaj takega.

Kdor je bolan, njega ta dolžnost seveda ne veže. Brez skrbi torej uživa meso, mesno juho, karkoli, da se pokrepča. Ohranitev telesnega zdravja je namreč najvažnejša naravna zahteva, torej nad vsako drugo zapovedjo. Iz tega vzroka smejo tudi porodnice uživati mesne jedi. — Ubogi, ki si morajo svoj vsakdanji živež od hiše do hiše izprositi in morajo torej to jesti, kar dobijo, smejo seveda tudi mesne jedi uživati, kar sploh dobijo. Napačno pa bi delal revež, ki je zdrav in bi lahko dobil na petek postno jed, a bi nalašč šel k taki hiši, kjer ve, da bo dobil mesno, samo da bi se izognil postu. — Posli v hišah, kjer se postne jedi ne kuhajo, smejo uživati mesne. Krivda ne pade nanje, ampak na gospodarja, ki je odgovoren tudi za hrano poslov. Vender pa krščansk posel gleda, da kolikor le mogoče pride v tako službo, da more tudi postno postaviti spolnovati. — Vojaki, ki morajo jesti, kar dobijo, smejo tudi ob petkih uživati mesne jedi. — Prav tako tudi potniki na potu, ki morajo jesti v javnih gostilnah.

Vsi drugi pa, ki jih tak upravičen vzrok ne izgovarja, so dolžni ob petkih zdržati se mesnih jedi.

Pred Bogom so vsi ljudje enaki. Bogati ali revni, vsi brez razločka so dolžni njegovo postavo spolnovati.

Saj je tudi vzrok, zakaj nam Cerkev ob gotovih dneh prepoveduje vživanje mesa, za vse ljudi enako važen.

Pove ga nam sv. Tomaž Akvinski, ko pravi: „Med trojno poželjivostjo, ki človeka na tem svetu prav posebno muči in napada, je poželjenje mesa, nečisto poželjenje, najhujše. Z zdrževanjem mesa ob gotovih dneh se pa ravno to poželjenje najuspešnejše kroti.“

Povejte mi, predragi, ali niso res vsi ljudje brez razločka podvrženi prav hudim nevarnostim in skušnjavam za ohranjenje sv. čistosti? Ali so to morda samo ubogi in priprosti? Ali ne tudi bogati in olikani?

A kaj opazujemo vsesplošno? Posebno bogati ljudje se za to postavo bore malo brigajo!

„Kdo bo meni prepovedoval, kaj naj jem in kaj ne?“ Tako predrzno vprašujejo.

Prijatelj, le počasi! Ali nisi tudi ti, in bodi še tako imeniten in bogat, pod Bogom? Bog pa je ustanovil sv. Cerkev in ji govoril veliko besedo: „Karkoli bote zavezali na zemlji, bo zavezano tudi v nebesih!“ On je nam vsem brez razločka zagrozil: „Kdor cerkve ne posluša, naj ti bo kakor nevernik in očitni grešnik!“

V božjem imenu je torej Cerkev nam prepovedala ob petkih uživati mesne jedi. Če se ti za to njeno prepoved ne brigaš, si po besedi Boga samega ti — kakor nevernik in očitni grešnik!

„Saj na tem vender ni nič ležeče, kaj jem! Glavno je le, da lepo živim!“

Dà, dà, prijatelj, imaš čisto prav! Na tem res ni nič ležeče, kaj ješ, ali meso, ali pečenko, ali fižol in zelje. A na tem je vse ležeče, da spolniš voljo božjo. „Ne vsak, kateri mi pravi „Gospod, Gospod“, pojde v nebeško kraljestvo, ampak kateri stori voljo mojega Očeta, ki je v nebesih, tisti pojde v nebeško kraljestvo.“ (Mat. 7, 21.)

Volja božja pa je, da spolniš ukaz sv. Cerkve.

Če pa tega nočeš, si podoben otroku, ki ukrade klobaso, pa jo navzlic materini prepovedi hoče jesti! Oče to vidi, zagrabi palico in otroka — natepel!

Kaj misliš, da Bog ne udari?

Nek brezbožnež, ki se za božje in cerkvene zapovedi ni prav nič zmenil, je v zasmeh cerkveni zapovedi kar javno jedel na petek meso. Tudi je še povrh prav predrzno silil v nekega kmeta, ki je ravno do njega prišel, da naj tudi on ž njim je meso. Ko kmet tega noče storiti, mu kar s silo namaže usta s koščkom mesa. Potem pa vzame drug košček, ga pokaže kmetu in reče: „Tale mi bo pa prav posebno dišal!“ Široko odpre usta, da bi ga zavžil. Pa — o groza! — ust

ne more več zapreti. Noben zdravnik mu ni mogel več pomagati!

Leta 1856 je prišla družba brezvernih lahkoživcev iz velikega mesta v bližnjo vas in naročila za vse petke v postu kar naprej mesno večerjo. Prvikrat so se zbrali 8. febr. istega leta, prvi petek v postu, pri dobri mesni večerji. Norčevali so se iz cerkvene prepovedi, kar so le mogli. A to je bilo že tudi zadnjikrat. Ob enajsti uri ponoči so se z vozom vračali v kar najboljšem razpoloženju nazaj v mesto. Tu pa se zlomi os pri vozu, voz se prekucne, a ga splašena konja vlečeta naprej. Predrzní smešilci cerkvene zapovedi popadajo na cesto. Niti eden ni odšel brez velike in nevarne poškodbe.

20. marcija 1891 je zahteval v Mislovcih na Poljskem nek mož na petek meso. „To je prepovedano“, ga zavrne žena. Mož pa vztraja pri svoji zahtevi. Žena ga svari: „Nikar se vender ne pregreši zoper Boga!“ Tu pa si mož sam prinese klobaso. Potem pa s predpasnikom zagrne podobo Križanega na steni in govori zasmehljivo: „Tako, sedaj pa Bog ne vidi več!“ Drugo jutro pa je bil hudobnež popolnoma — slep!

Kako vse drugače je devetdesetletni starček Eleazar že v stari zavezi vedel ceniti in spoštovati Mojzesovo prepoved glede uživanja svinjskega mesa!

Kralj Antijoh je na vsak način hotel prisiliti tega častitljivega starčka, da bi prelomil Mojzesovo postavo. Navzočim se je starček smilil. Hoteli so mu rešiti življenje. Nagovorili so ga, da si naj dá prinesiti mesa kakršnega sme jesti in naj se hlina, kakor da bi jedel

po kraljevem povelji darovano meso in se tako otme smrti. Starček pa jih zavrne: „Ne spodobi se naši starosti, hliniti se, da bi veliko mladeničev mislilo, da je devetdesetletni Eleazar pristopil k življenju nevernikov in bi bili oni zapeljani zavoljo moje hinavščine in zavoljo kratkega časa strohljivega življenja in bi s tem madež in prekletstvo napravil svoji starosti! Če se tudi sedaj človeški grozovitosti umaknem, roki Vsemogočnega vender ne uidem ne živ ne mrtev. Torej, ako srčno umrjem, se bom svoje starosti vrednega skazal. Mladeničem pa bom zapustil močan zgled, če voljno in srčno za predrage in presvete postave pošteno smrt pretrpim.“ Po teh besedah so ga vlekli v trpljenje in grozovito umorili. Ne le mladeničem, ampak tudi vsemu ljudstvu je zapustil spomin svoje smrti v zgled čednosti in moči.“ (II. Mak. 6, 18—31.)

Tega ravno, predragi, pogrešamo danes premnogokrat, posebno v premožnejših krogih — lepega zgleda!

Kako naj se mladina zdrži mesnih jedi ob petkih, če vidi, kako brezskrbno starejši ob petkih meso jedo!

Kako naj se otroci navdušijo za cerkveno zapoved, da bi se ob petkih zdržali mesnih jedi, če jih pa doma celò lastni stariši kar silijo k temu, da take prepovedane jedi ob petkih jedo!

In tudi to se danes v resnici marsikje godi!

Kar čudno je, kako so danes mnogi ljudje navezani na meso!

Pa ko bi uživanje mesa bilo res človeku v toliko korist, kot se to splošno misli.

„Lansko leto je vzbudil veliko senzacijo zdravnik medicinske fakultete v New-Yorku, ki je pred večjim zborom zdravnikov dokazal, kako škodljivo vpljiva na človeško telo — preobilno uživanje mesa. Veliko modernih bolezni izhaja od tega. Največ enkrat na dan naj bi človek jedel meso in če le mogoče vsaj en dan v tednu se ga zdržal popolnoma.“ („Edinost“, Čikago.)

Zanimiva je izjava slovečega zdravnika: „Med tistimi ljudmi, ki uživajo le vegetarijansko (rastlinsko) hrano — torej brez mesa — najdemo najlepše in najmočnejše narode na zemlji.“

Nad polovico vsega človeškega rodu še danes célo življenje preživi brez vsakega mesa! Pa so zdravi in učkajo visoko starost!

Ti pa, prijatelj, trdiš, da še en dan v tednu ne moreš preživeti brez mesa! Pa si ves kilav in betežen! Želodec, jetra, srce, vse ti nagaja!

In vender jih je vse polno na vseh straneh okrog tebe, ki še enkrat na teden ne pokusijo mesa! Glej priprosto kmečko ljudstvo, kako malokdaj dobi mesa na mizo! A so zdravi, da jih je kar veselje gledati!

Le poskusi še ti! Kar drugim koristi, tudi tebi ne bo škodovalo!

Saj ti tudi zdravnik predpiše „dijeto“, kedar prideš bolan k njemu! Kako rad ga ubogaš, ker veš, da gre za tvoje zdravje!

Pa ne bi rad ubogal svoje najboljše Matere, sv. Cerkve, ki ti tudi predpiše tako dijeto, a tedaj, ko še prav gotovo ni prepozno, takoj od prve mladosti naprej!

Seveda je ta zapoved često precejšno breme!

Človeška narava je k slabemu nagnjena. Prepovedan sad še vedno mika! Če nikdar sicer, na petek ti bo zadišalo meso!

A glej! V tem je ravno zasluženje, če se premagaš!

Najlepša zmaga je zmaga nad samim seboj!

Poglej na Križanega, kako milo kliče na križu: „Žejen sem!“

Ti pa bi se ne mogel iz ljubezni do njega in iz ljubezni do svoje neumrjoče duše niti en dan v tednu zdržati mesa!

Dovoljeno pa je na petek uživati mesne jedi, če na petek pade kak zapovedan praznik.

Prazniki so namreč dnevi dušnega veselja, post pa je dejanje pokore. Ob dnevih veselja se torej pokora umakne veselju.

Dovoljeno je tudi vsak petek beliti z živalsko maščobo. (Kanon 1250.)

Če torej z živalsko mastjo na petek zabeliš, s tem nič ne grešiš.

Dalje pa ukazuje Cerkev tudi še post v pravem pomenu besede, ki je dvojen, namreč:

pritrganje v jedi, to je post, pri katerem se nasitimo le enkrat na dan (kaj malega smemo užiti tudi zjutraj in zvečer), in

strogi post, to je zdržek in pritrganje obenem.

Strogi post je zapovedan na pepelnico in vse petke ter sobote štiridesetdanskega posta do velike sobote opoldne." (Kánon 1252 § 2, 4.)

Štiridesetdanski post nam zapoveduje sv. Cerkev kot pripravo na veliki praznik Gospodovega Vstajenja, da se v tem svetem času na duši očistimo. Težave posta pa naj nas spominjajo prebridkega trpljenja Jezusovega in nam dajo priložnost, da tudi mi posnemamo trpečega Zveličarja, ki je ravno s trpljenjem in smrtjo prišel do častitljivega vstajenja.

Tako pojasnuje ta post sv. papež Leon: „Ne morem vam tega velikega posta primerneje oznaniti, kot z besedami apostolovimi: „Sedaj je prijeten čas, sedaj so dnevi zveličanja!“ Čeprav ni nobenega časa, ki bi ne bil poln božjih milosti in nam je ob vsakem času dovoljen pristop k božjemu usmiljenju, naj bodo vendar ravno sedaj misli nas vseh s še večjo gorečnostjo posvečene duhovnemu prenovljenju, ko se bliža spominski dan našega odrešenja, ki nas kar sili, da prevzvišeno skrivnost trpljenja Gospodovega praznujemo

Zares po božji naredbi je vpeljan ta post. Saj sega njegov začetek prav v apostolske čase. Sv. Hijeronim piše kar naravnost: „Mi se postimo 40 dni po sporočilu sv. apostolov.“ Kako vse-splošno pa je bil ta post že takoj v prvih časih vpeljan, nam pove sv. Avguštin: „Pred Veliko nočjo se 40 dni postimo. To so tisti presveti dnevi, ki se pred veliko-nočnimi prazniki povsod, po celem širnem svetu od vseh vernikov s hvalevredno pobožnostjo praznujejo.“

40 dni je odločila sv. Cerkev zato, ker se je tudi Jezus 40 dni postil, predno je začel javno učiti. Tudi Mojzes in Elija sta se 40 dni postila.

Od pepelnične srede do Velike nedelje je 46 dni, med temi šest nedelj, na katere pa ni posta. Postnih dni je torej ravno 40.

Na pepelnico, ob petkih in sobotah v postu je torej zapovedan strogi post. (Kanon 1252, § 2.)

Vender pa je gledè sobot v postu v premnogih škofijah — pri nas že — dan spregled. V takih krajih torej te sobote ni strogega posta!

Vse druge dni štiridesetdanskega posta, razven nedelj pa smo se dolžni v jedi pri-trgati.

Strogi post je zapovedan tudi ob sredah, petkih in sobotah kvaternih tednov.

Beseda „kvaterni“ prihaja iz latinske „quatuor“ (tempora), kar pomenja štiri letne čase.

Kvaterni posti so torej tisti, s katerimi pričanja sv. Cerkev štiri letne čase.

Kvaterni tedni so sledeči: po tretji adventni nedelji (za zimo), po prvi postni nedelji (za pomlad), po binkoštni nedelji (za poletje), po prazniku Povikšanja sv. križa, 14. sept. (za jesen).

Tudi ti posti so bili že prav z godej vpeljani v sv. Cerkvi in sicer z dvojnimi namenom. Prvi se ozira na posamezne vernike, drugi pa na celo sv. Cerkev v obče.

Vsak letni čas nam prinaša novih dobrot, a tudi novih nevarnosti za našo dušo, da Boga žalimo, a tudi vremenskih za polja in pridelke.

V kvaternih postih se moramo Bogu zahvaliti za vse dobrrote prejete v minulem letnem času in ga moramo prositi blagoslova in milosti za novi letni čas. Obžalovati moramo grehe, s katerimi smo ga v preteklem letnem času razžalili in skleniti poboljšanje.

Drugi, splošni namen kvaternih postov pa je, da izprosimo sv. Cerkvi dobrih, gorečih duhovnikov.

Ko sta bila Pavel in Barnaba posvečena v duhovnika, je cela krščanska občina molila zanj!

To je tudi nas vseh sveta dolžnost.

Zavedajmo se je in z veseljem jo spolnujmo vsikdar, posebno pa kvaterne dni!

Strogi post je konečno zapovedan še na dan pred Božičem, pred Binkošti, pred

Marijinim Vnebovzetjem in pred praznikom Vseh Svetnikov. (Kánon 1252 § 2)

To so takoimenovane vigilije. Že prvi kristijani so namreč prihajali na večer pred velikimi prazniki skupaj na svetem kraju, da so s postom, molitvijo, prepevanjem svetih psalmov Boga častili in se pripravljali na praznik.

Takih zapovedanih vigilij s postom je bilo prejšnje čase več. Sedaj so pa še samo štiri.

In še od teh vigilij odpade post, če je dan pred praznikom nedelja.

V čem pa, predragi, obstoji pritrganje v jedi? V tem, da se samo enkrat na dan najemo do sitega, zjutraj in zvečer pa le kaj malega uživamo.

Kakor zdržek od mesa, je tudi tako pritrganje v jedi ob gotovih časih človeku ne le v dušno korist, ker je žrtev, premaganje samega sebe, ampak tudi v telesno zdravje.

To nam potrjuje sloveči Hipokrat, imenovan „oče zdravnikov“. Dosegel je starost 140 let in ni bil nikdar bolan. Vprašali so ga, kako je vendar živel, da je tako visoko starost učakal. On pa je odgovoril: „V celem svojem življenji se nisem nikdar popolnoma do sitega najedel.“

Zares zanimiva beseda!

Ti pa misliš, da nisi zdrav, če nisi zmiraj sit!

Kristijan! Ali torej vidiš, kaj poleg časti božje in pokore zate še hoče sv. Cerkev, ki ti ob gotovih

dneh kar s silo, pod smrtnim grehom zaukazuje pritriganje v jedi?

Tebe hoče sv. Cerkev s tem ohraniti — zdravega!

Jasno pa je, da taka težka dolžnost ne more vezati otrok, ki potrebujejo večkratne hrane, kakor tudi ne starih ljudi, ki so že oslabljeni.

Zato je zapovedane postne dni si v jedi pritrigati dolžan vsak vernik, ki je dovršil 21. leto, še ni stopil v 60. leto in ga tudi ne izgovarja kak upravičen vzrok.

Pred 21. letom človek še raste in se razvija. Zato potrebuje pogostneje in obilnejše hrane. Po 60. letu pa že začne telesno pešati.

Cerkev pa je nad vse dobra, prizanesljiva, usmiljena mati.

To prizanesljivost kaže v prav posebni meri tudi gledè posta.

Cerkev olajšuje postno zapoved z večjimi ali manjšimi spregledi, katere podeljujejo škofje, pooblaščeni od svetega Očeta, iz upravičenih vzrokov ali celim škofijam ali posameznim vernikom.

Tudi župniki so pooblaščeni, da v izrednih slučajih iz upravičenega vzroka podeljujejo spregled posameznim vernikom ali družinam. (Kánon 1245 § 1.)

Predragi! O takih olajšavah tu pač ne kaže govoriti, ker so za razne škofije različne.

Saj se itak postna postava z vsemi polajšavami vsako leto v vsaki župniji posebej razglasi in razloži. Le dobro jo poslušajte in se po njej ravnajte!

Če pa ste o kaki reči v dvomu, vprašajte spovednika!

Ker smo že pričeli ta odstavek s Turki, ga z njimi še zaključimo!

17. marcija 1893 je v Albaniji šestleten deček prišel v hišo svojega sorodnika, ki pa je bil Turek. Ta ga je hotel s silo pripraviti do tega, da bi bil na postni dan meso jedel. Brez uspeha! Deček se ne vda. Turek mu zagrozi, da ga bo umoril. Zastonj! Pristrčno poljubi mali križec, ki ga je imel pri sebi. Turek pa je držal besedo. S tremi krogljami je ustrelil malega mučenca sv. posta!

In ti, kristijan, bi se pomišljal, da ne bi z veseljem in natančno spolnoval zapovedi sv. Cerkve o postu?! Amen.

31.

Četrta cerkvena zapoved.

Le z veseljem k angelski mizi!

„O usmiljeni dar odpuščanja grehov, ki med vsemi darovi zavzemaš prav prvo mesto! Ti si varih človeštva. Ti si najboljše zdravilo za vse tudi najhujše bolezni. Kdo pač tebe ne potrebuje, ko smo vendar vsi ljudje grešniki?“

Tako slavi sv. Kasijodor zakrament sv. pokore.

O sv. obhajilu pa govori strmeč sv. Bonaventura:

„O čast, o sreča! Moj Bog, moja ljubezen, moj ženin je postal moja hrana! Plačilo svetnikov, veselje angelov, Beseda nebeškega Očeta je moj živež! Luč sveta, solnce nebes, modrost božja je krepčilo moje duše! Kaj naj še več zahtevam? Kaj me sploh še more mikati? Ko bi imel vendar tisoč src, tisoč jezikov, s katerimi bi mogel tebe, o presladki Jezus, ljubiti in čast skrivnosti sv. obhajila slaviti!“

Ni dvoma, predragi, da je vse to resnica, da sta sv. spoved in sv. obhajilo res za vsakega vernika tu na zemlji kar največja milost, največja dobrotal

Ko bi ljudje le hoteli to vsikdar tudi spoznati!
Žal — nočejo!

Dobe se celò taki nesrečneži, ki ta dva velika zakramenta popolnoma zanemarijo, ju dolgo dolgo časa več ne prejmejo, se zanju sploh ne brigajo več! Zraven pa še vedno trdijo, da so udje sv. Cerkve in hočejo kot taki tudi v javnosti veljati.

Jasno je, da v tako važni stvari Cerkev ni mogla molčati.

Spregovorila je tudi v tem oziru odločilno besedo.

Dala je četrto cerkveno zapoved, ki se glasi:

„Spovej se svojih grehov vsaj enkrat v letu in o velikonočnem času prejmi sveto Rešnje Telo!“

Nad celih tisoč let o tej zapovedi v Cerkvi ni nič znanega. Zakaj? Ker te zapovedi poprej sploh ni bilo potreba.

Besede nebeškega Učenika so bile že same na sebi dovolj jasna zapoved vsem vernikom: „Prejmite sv. Duha! Katerim bote grehe odpustili, so jim odpuščeni, in katerim jih bote zadržali, so jim zadržani.“ (Jan. 20, 22, 23.) — „Resnično, resnično vam povem: ako ne bote jedli mesa Sinu človekovega in pili njegove krvi, ne bote imeli življenja v sebi!“ (Jan. 6, 54.)

Vsak kristijan je brez vseh nadaljnjih opominov čisto dobro vedel, kaj mu je storiti: grehov se spovedati in pristopati k sv. obhajilu. In gorečnost, ki je ravno v prvih časih krščanstva vernike kar sama spodbujala do kar najlepših del božje ljubezni, je poskrbela, da se je to godilo kolikor le mogoče velikokrat.

„Bili so stanovitni v nauku apostolov in združeni v lomljenji kruha in v molitvah.“ (Dej. ap. 2, 42.)

Kedar so bili pri sv. maši, so bili redno tudi pri sv. obhajilu.

Ogenj prvega navdušenja pa je začel polagoma pojemati in začela se je kazati verska mlačnost.

Gotovo je gorečnosti za prejemanje sv. obhajila prav veliko škodoval nesrečni krivoverec Berengar († 1088), ki se je prvi javno drznil napasti nauk sv. Cerkve o presv. Rešnjem Telesu in je tajil spremenenje kruha v Telo in vina v Kri Kristusovo.

Ali naj se potem čudimo, predragi, da so se mnogi res dali zapeljati od tega krivoverca in njegovih privržencev in so sv. obhajilo kar popolnoma opustili?

Treba je bilo jasne besede!

In to je spregovorila sv. Cerkev na četrtem lateranskem občnem cerkvenem zboru leta 1215, ko je slovesno izrekla:

„Vsak vernik obojega spola, kakor hitro pride k letom razločevanja (pameti), naj se vsaj enkrat v letu vestno izpove vseh svojih grehov postavljenemu spovedniku in vsaj o velikonočnem času spoštljivo prejme zakrament sy. Rešnjega Telesa!

Sicer se mu mora v življenju vstop v cerkev, ob smrti pa cerkveni pogreb zabraniti!"

Neverjetno je, kako sovražno in strupeno so posebno zoper to cerkveno zapoved nastopali nasprotniki Cerkve!

Trdili so, da je šele četrti lateranski cerkveni zbor sploh zaukazal prejemanje sv. obhajila, da poprej te dolžnosti v sv. Cerkvi sploh ni bilo!!

Zlobneži! Besede Jezusa samega, ko zakrament sv. Rešnjega Telesa napove in obljubi, ko ta zakrament pri zadnji večerji postavi, besede apostolov, vseh cerkvenih učениkov, vnema prvih kristijanov v prejemanju sv. obhajila, vsa cerkvena zgodovina sploh, ki tako sijajno dokazuje, da so se kristijani vsikdar že od prvega začetka sv. Cerkve prav dobro zavedali svoje najsvetejše dolžnosti, kar mogoče pogosto prejemati sv. obhajilo, čudovito dejstvo, da vse vzhodne cerkve, celo tiste, ki so se že zelo zgodaj odločile od katoliške Cerkve, poznajo dolžnost, prejemati Jezusa v sv. obhajilu — vse to takih zaslepljencev ne pripelje k spoznanju!

Resnice ne vidijo, ker jo videti nočejo!

Če si norec vtepe v glavo, da ne sme nič več jesti in res več noče jesti, pa pride zdravnik in mu z vso strogostjo ukaže, da vsaj enkrat na dan mora jesti, sicer bo umrl — vprašam vas, ali res zdravnik temu človeku nekaj čisto novega ukaže, česar on sploh poprej nikdar slišal ni?

Dokler je bil on pri zdravi pameti, mu pač tega ni bilo treba ukazovati. Sam je dobro vedel, da mora jesti, če si hoče ohraniti življenje. Šelè, ko je norec postal, je na to pozabil in ga je bilo treba z ukazom na to opomniti.

Prav tako tudi v dušnem oziru! Dokler so bili ljudje zdravi, trdni v veri, goreči v ljubezni, so se prav dobro zavedali, da potrebujejo za svojo dušo hrane sv. obhajila, da brez te nebeške hrane njihova duša izgubi nadnaravno življenje za nebesa! Zato jim ni bilo treba šele posebej ukazovati, da pristopajo k sv. obhajilu. Sami od sebe so to radi in z veseljem storili.

Ko so jim pa razni krivoverci zmešali pamet in so si utepli v glavo, da jim dušne hrane sploh ni več potreba, tedaj šelè jih je sv. Cerkev kot najboljši zdravnik s posebnim ukazom hotela prisiliti, da vsaj enkrat na leto užijejo to dušno hrano, sicer so mrtvi na duši, za Cerkev, za nebesa!

Ta cerkvena zapoved je samoumevno še danes v polni veljavi.

Saj je tudi tridentinski občni zbor izrekel: „Ako kdo trdi, da niso vsi kristijani obojega spola, kedar pridejo k pameti, zavezani in dolžni po določilu lateranskega zbora vsaj enkrat v letu se spovedati svojih grehov, on bodi izobčen!“ In zopet: „Ako kdo taji, da so vsi kristijani obojega spola, kakor hitro so dovelj stari, dolžni, vsako leto vsaj okrog Velike noči po določilu sv. matere kat. Cerkve, prejeti sv. obhajilo, on bodi izobčen!“

Jasno je pa tudi, da sv. Cerkev uka-
zuje le dobro spoved, vredno sv. obhajilo.
Saj je slaba spoved, nevredno sv. obhajilo največje raz-
žaljenje božje. In tako razžaljenje božje naj bi sv. Cerkev
ukazala, kakorkoli pripustila!

Četrto cerkveno zapoved torej spolni
le tisti, ki opravi dobro spoved, prejme
vredno sv. obhajilo! (Kánon 861.)

Gledè sv. spovedi se sv. Cerkev ni izrekla, kedaj
ravno se mora opraviti. Ker pa prejem sv. obhajila za-
ukazuje za velikonočni čas in se samoumevno sv. ob-
hajilo ne sme prejeti v stanu smrtnega greha, je jasno,
da se tudi sv. spoved mora opraviti v veliko-
nočnem času. Tridentinski cerkveni zbor je izrekel:
„Po celi Cerkvi imajo verniki navado, ki je zanje iz-
redno koristna, da se svojih grehov spovedujejo v svetem,
najbolj primernem času 40danskega posta. To navado
ta cerkveni zbor prav posebno pohvali in le želi, da se
vedno ohrani.“

Čas, v katerem naj se opravi sv. veliko-
nočna dolžnost, spoved in sv. obhajilo, dolo-
čijo škofje za svoje škofije in se javno oznani.

Dolžnost sama pa te veže naprej, če bi
bil že tudi ta čas minul, a iz kakršnegakoli
vzroka ti ne bi bil v tem času prejel sv. zakra-
mentov. Dolžan si jih torej prejeti potem,
kakor hitro ti je mogoče. (Kánon 859 § 4.)

Kraj, kje naj se ta velikonočna dolžnost opravi,
sedaj Cerkev prepušča posamezniku samemu.

Prav je tako! Kjer upaš lepše in vrednejše opravi, tam pa opravi!

Vender pa je posebno gledè sv. obhajila želja sv. Cerkve, da isto, če le količkaj mogoče, prejmeš tam, kjer stanuješ ti in tvoja družina, torej v svoji domači, farni cerkvi. Vsi farni tvorijo skupaj eno družino. Nič lepšega torej ni, kakor če člani te skupne družine pri isti obhajilni mizi prejemajo svojega Boga. S tem tudi na zunaj pokažejo, da so res ena celota, ena družina. Dajejo pa s tem tudi eden drugemu lep zgled žive vere, kar je posebno danes silno važno.

Kako žalostno je, če tega in onega, morda tudi zelo uglednih oseb, nikdar ni videti v domači farni cerkvi pri sv. obhajilu! In če je to oče, morda celò mati!

Pripoveduj še toliko otroku, da naj le rad pristopa k sv. obhajilu, ne izda toliko, kakor če otrok tebe vidi pri angelski mizi.

Posebno ti, oče, si zapiši v dno svojega ljubečega očetovskega srca prevažno resnico: Moč tvojega lepega zgleada, ko te tvoji lastni otroci vidijo, da pobožno vzprejmeš Jezusa v svoje srce, dela čudeže v srcih tvojih otrok za njihovo celo poznejše življenje!

Saj veste, kako je delal Nikodem! Veroval je v Jezusa in njegov nauk. A se tega ni upal javno pokazati, ker se je ljudi bal. Ponoči je prišel k Jezusu, skrivaj, da bi ga nihče ne opazil.

Možje! Ali ni tudi med nami le preveč Nikodemovega duha — strahu pred ljudmi?

Posebno pa zahtevajte stariši od svojih odraščajočih otrok, da k sv. obhajilu pristopijo v domači cerkvi, vpričo vas!

Sin 19 let je vsako leto za Veliko noč šel v mesto. Starišem je rekel, da gre k spovedi in sv. obhajilu. V dokaz jim je tudi res prinesel rdeč listek. Seveda so mu verjeli. Prijateljem pa je povedal resnico, da ni bil že štiri leta pri sv. obhajilu.

Kako prav je imela zares tista dobra krščanska mati, ki je svojemu 20 let staremu sinu rekla: „K spovedi pojdi kamor hočeš! Nič te ne silim! A k sv. obhajilu moraš pristopiti v naši cerkvi, da te bom jaz videla!“ In tako je delal sin leta in leta! In dela še danes! Pa je gospodar, da malo takih!

Četrta cerkvena zapoved nam torej zapoveduje:

vsaj enkrat v letu se veljavno spovedati svojih grehov in sicer mašniku, ki je pooblaščen za spovedovanje;

o velikonočnem času vredno prejeti sveto obhajilo.

Tistega, ki to trdovratno opušča, more sveta Cerkev izobčiti in mu za kazen odreči cerkveni pokop.

Toda, prijatelj, čuj! Če bi tebi rekel zdravnik, da moraš vsaj enkrat na teden jesti, sicer boš umrl, ali boš potem tako nespameten, da boš res samo enkrat na.

teden jedel! Gotovo ne! Sam čutiš, da samo enkrat na teden jesti je za telo premalo, veliko premalo!

Glej! Za dušo pa naj bi bilo zadosti samo enkrat na leto uživati dušno hrano! Za dušo, ki je v tolikih nevarnostih na vseh straneh, na katero s toliko besno stjo neprenehoma preži hudobni duh, da bi jo pogubil!

Ali si res tudi ti tako nespameten, da se daš begati po besedici „vsaj“? Ali se tudi ti ne daš prepričati, da „vsaj“ pomenja čisto nekaj drugega kot „samo“?

Četrta cerkvena zapoved pravi, „spovej se svojih grehov vsaj enkrat v letu“, ker sveta Cerkev silno želi, da bi verniki večkrat, in ne samo enkrat na leto, opravili spoved in prejeli sveto obhajilo.

„Verniki naj se opominjajo, da pogosto, tudi vsak dan, pristopajo k sv. obhajilu, v smislu odlokov apostolskega Sedeža; in da tisti, ki so pričujoči pri sv. maši, ne samo duhovno, ampak, prav pripravljene, tudi zakramentalno prejemajo pre-sveto Evharistijo.“

Tako sv. Cerkev v svojem 863. kánonu.

Prevažna zadeva!

Predragi! Dobro vam je znano, koliko se je posebno papež Pij X. trudil, da bi se verniki vneli za bolj pogostno, dà, celò vsakdanje sv. obhajilo in se tako povrnili nazaj k prvotnemu duhu sv. Cerkve, k prelepi navadi prvih kristijanov.

20. decembra 1905 je izšel „odlok kongregacije sv. zbora o pogostnem in vsakdanjem prejemanju sv. obhajila.“

Velikanskega pomena je ta odlok.

Najprej omenja srčno željo sv. Cerkve, da bi se verniki vsak dan krepčali z nebeško hrano in zajemali iz nje vedno obilnejših sadov posvečenja. To je tudi želja Jezusa Kristusa, jasno izražena v njegovih besedah: „To je kruh, ki je z nebes prišel; ne kakor so jedli vaši očetje mano in so umrli; kdor je ta kruh, bo živel vekomaj.“ (Jan. 6, 59.) Hotel je s tem izreči: „Kakor je bila Izraelcem v puščavi mana vsakdanja hrana in kakor se mora telo vsak dan hraniti s pozemskim kruhom, tako naj tudi krščanska duša vsak dan uživa nebeški kruh.“ Na ta nebeški kruh moramo predvsem misliti, ko prosimo: „Daj nam danes naš vsakdanji kruh!“

Kaj pa je poglobitni namen takega vsakdanjega sv. obhajila? Ne le to, da bi tako skazovali Bogu čast in spoštovanje ali da bi bilo sv. obhajilo nekako darilo za čednosti vernikov, ampak to, da bi se verniki po sv. zakramentu združili z Bogom, dobili tako moči zoper grešno poželenje, očiščevali se vsakdanjih grehov in se obvarovali večjih grehov. Sv. obhajilo je po besedi tridentinskega zbora „zdravilo, ki nas očiščuje vsakdanjih napak in varuje smrtnih grehov.“

Prvi kristijani so to božjo voljo dobro spoznali. Vsak dan so pristopali k sv. obhajilu. Enako tudi v poznejših stoletjih.

Pozneje pa so začeli vsled napačne strogosti staviti vedno večje zahteve za pogostno in vsakdanje sv. obhajilo. In to pod videzom spoštovanja do sv. Rešnjega Telesa! Prepirali so se o tem, kakšno razpoloženje je potrebno za vsakdanje sv. obhajilo. Kar celim stanovom, posebno zakonskim so zabranjevali pristop k mizi Gospodovi!

Zato se sklene in določi:

Pogostno in vsakdanje sv. obhajilo naj bo vsem kristijanom kate-regakoli stanu in poklica —, torej tudi zakonskim — na voljo! Nikomur naj se ne odreka, kdor je v posvečujoči milosti božji ter je želi s pravim namenom in pobožnim srcem prejeti!

Pravi namen je, če kdo želi prejeti sv. obhajilo ne iz navade, ničemurnosti ali človeških ozirov, temveč ker Bog tako hoče, da bi se vedno tesneje z njim združil in bi dobil pripomoček zoper svoje slabosti in pomanjkljivosti.

Gledè dušnega razpoloženja zadostuje, da je brez smrtnega greha in ima trdni sklep nikoli več smrtno ne grešiti. Za sv. obhajilo se je skrbno pripraviti in po sv. obhajilu zahvaliti

kolikor je gledè na moči, stan in poklic mogoče.

Za pogostno in vsakdanje sv. obhajilo je potreba spovednikovega sveta. Vender pa naj spovedniki tega nikomur ne zabranjujejo, kdor je le v milosti božji in pristopa k sv. obhajilu s pravim namenom.

Župniki, spovedniki in pridigarji naj z veliko vnemo opominjajo in navajajo krščansko ljudstvo na to tako pobožno in zveličavno navado!

Čudovita, predragi, in vender tako priprosto jasna je resnica, izražena v tem odloku:

Sv. obhajilo je predvsem in v prvi vrsti hrana naše duše, naš dušni živež.

Kakor telesno hrano, jed in pijačo, uživaš zato, da telo ohraniš pri moči, krepko in zdravo, tako moraš tudi dušno hrano, sv. obhajilo, uživati predvsem v ta namen, da duši ohraniš življenje in zdravje.

Kakor torej pri telesni hrani nimaš v prvi vrsti v mislih časti božje, da bi ž njo Boga častil, ampak svojo korist, da bi svoje telo ohranil, prav tako tudi pri sv. obhajilu kot svoji dušni hrani ni tvoj prvi namen, da bi Boga počastil, njemu delal veselje, ampak, da bi svojo dušo preživil, ohranil pri nadnaravnem življenju milosti božje.

Predragi! Ali se količkaj zavedamo dalekosežnosti te resnice za vsakega posameznika izmed nas?

Le dobro poslušajte in premislite!

Če je namen sv. obhajila v prvi vrst čast božja, potem ni toliko na tem ležeče, če vsak posamezen človek rad in pogosto pristopa k sv. obhajilu. Čast božja je že dosežena, če le nekateri, duhovniki, redovniki in kakšne pobožne duše, pristopajo pogosto k sv. obhajilu.

Če pa je sv. obhajilo predvsem in v prvi vrsti naša dušna hrana, če sv. obhajilo predvsem zato uživamo, da svojo dušo ohranimo pri življenju, potem je pa ravno na tem vse ležeče, da vsak posameznik sam rad in pogosto pristopa k sv. obhajilu.

Kakor mora vsak posameznik sam svojo telesno hrano uživati, da svoje telo ohrani, tako mora tudi vsak posameznik sam uživati svojo dušno hrano, da ohrani svojo lastno dušo.

Prijatelj! Ali tebi, tvojemu telesu kaj koristi to, če vsi drugi ljudje jedo in svojo telesno hrano uživajo? Nič! Če ti sam ne ješ, ostaneš lačen, če so tudi vsi okrog tebe siti.

Glej! Tako tudi tvoja duša ni nasičena, četudi vsi drugi, cel svet pristopa k sv. obhajilu, a ti ne!

Opešati mora, dà, umreti mora za nebesa, ker ji ne daš — hrane!

Ti se zgražáš nad tem, ko slišiš, kako na Ruskem ljudje umirajo lakote, mirno pa dopuščaš, da tvoja lastna duša umira — dušne lakote!

Kdo torej pristopa pogosto k sv. obhajilu? Tisti, ki misli, da je kdove kako pobožen?

Ne, ne! Ampak tisti, ki se zaveda, da je revež, da je polen slabosti, da je njegova duša lačna nebeškega kruha, da bo njegova duša opešala brez sv. obhajila!

O da bi se mi vsi, prav vsi, tega zavedali!

8. avgusta 1910 pa je izšel še drug prav tako važen in dalekosežen „odlok o starosti, v kateri naj se puste otroci k prvemu sv. obhajilu.“

Najprej omenja, kako je Jezus najbolj ljubil otroke. Njegovo največje veselje je bilo občevati z njimi; roke je nanje polagal, jih objemal in blagoslavljal.

Zato je tudi sv. Cerkev v prvih časih sv. obhajilo delila že dojenčkom pri krščevanju. Pri Grkih in vzhodnih kristijanah obstoji ta navada še danes. Pa ne samo pri sv. krstu, tudi pozneje so večkrat krepčali otroke s to nebeško hrano.

Pozneje se je ta navada opustila in so začeli otroke puščati k angelski mizi šelè tedaj, ko se jim je v razumu že nekoliko posvetilo in so že kaj vedeli o presvetem zakramentu.

To navado je slovesno potrdil četrti cerkveni zbor v Lateranu, ki je zaukazal vsem vernikom, ki pridejo k pameti, spoved in sv. obhajilo.

Tekom časa pa so nastale mnoge napačne navade. Nekateri so menili, da je treba določiti posebno

dobro zavednosti za sv. spoved in posebno za sv. obhajilo. Za prvo sv. spoved so določali manjšo starost, za sprejem prvega sv. obhajila pa so določali starost 10 ali 12, drugod celo 14 in še več let! Taka navada je sicer na videz hotela varovati spoštovanje do najsvetejšega zakramenta, v resnici pa je odganjala vernike od sv. obhajila ter povzročila mnogo zla.

Veliko škodo so povzročili tisti, ki so trdili in še trdijo, da je za prvo sv. obhajilo potrebna izredna priprava. Ti ne pomislijo, da izvira tako napačno ravnanje iz krivih naukovanjenistov, ki so trdili, da je sv. obhajilo plačilo, ne pa zdravilo za človeško slabost. Vse te napake izvirajo odtod, ker se ni niti modro, niti prav določilo, kedaj pride otrok k pameti in ker se zahteva drugačna starost za sv. spoved, drugačna za sv. obhajilo. To je napačno.

Zato se sklene in določi:

Doba spoznanja kakor za sv. spoved, tako tudi za sv. obhajilo, je tista, ko otrok začne misliti, to je nekako okrog sedmega leta, ali nad ali tudi pod sedmim letom. Od tega časa se prične dolžnost spolnovati zapoved o spovedi in obhajilu.

Za prvo sv. spoved in prvo obhajilo ni potrebno popolno in temeljito znanje veronauka. Otrok se bo pa moral polagoma naučiti vsega krščanskega nauka, kakor se bo razvijal njegov razum. Znanje veronauka, ki je potrebno otroku

za dostojno pripravo na prvo sv. obhajilo, bodi táko, da pozna po svojem razumu neobhodno potrebne skrivnosti sv. vere ter razločuje posvečeni kruh od navadnega, telesnega, da pristopi k sv. obhajilu s tako pobožnostjo, ki je primerna njegovi starosti.

Dolžnost zapovedi gledè sv. spovedi in sv. obhajila, ki veže otroka, zadene zlasti tiste, ki ga vzgojujejo. Pristoja pa očetu ali njegovemu namestniku, in spovedniku, pustiti otroka k prvemu sv. obhajilu.

Vsi tisti, ki jim je izročena skrb za otroke, se morajo potruditi, da bodo ti za prvim sv. obhajilom pogosto pristopali k sveti mizi in če je mogoče tudi vsak dan, kakor želi Jezus Kristus in sv. Cerkev in da bodo to storili s toliko pobožnostjo, ki jo moremo zahtevati od njihove starosti.

Otrokom, ko se zavedajo pameti, se mora v nevarni bolezni podeliti sv. popotnica in, če umrjejo, se morajo pokopavati po obredu za odrasčene.

Kristijani! Lepših in za vse človeštvo koristnejših odlokov, kot sta pravkar navedena, si pač ne moremo misliti!

„Kakor mladika ne more roditi sadu sama od sebe, ako ne ostane na trti, tako tudi vi ne, ako v meni ne ostanete. Jaz sem trta, vi mladike. Kdor ostane v meni in jaz v njem, on rodi veliko

sadu; ker brez mene ne morete nič storiti. Ako kdo v meni ne ostane, bo venkaj vržen, kakor mladika; in bo usahnila in jo bodo pobrali in v ogenj vrgli in zgori.“ (Jan. 15, 4—6.)

Gorjé nam, če smo mi take mladike, odločene od trte, od Jezusa! Usahniti moramo! Vrženi bomo v peklenški ogenj!

Toda, ne! Kako naj bomo vender ločeni od svojega milega Zveličarja, brez katerega nič ne premoremo, ko nam on sam po svoji Cerkvi tako prisrčno, tako ljubeznjivo oznanja novo in vender tako staro blagovest, da se smemo ž njim združiti v sv. obhajilu, kolikorkrat le sploh hočemo, dà, celò vsak dan, samo da smo v posvečujoči milosti božji in da imamo dober namen. Ne zato, kakor da bi bili kdove kako dobri in pobožni! Ne, ne! Zato ravno, ker smo grešniki polni slabosti, ker sami spoznamo, da brez Jezusa nič ne premoremo! Z njim se hočemo kot s protistrupom za-varovati zoper strup peklenške kače!

Nad vse pa je lepa, občudovanja vredna ljubezen Jezusa in sv. Cerkve do malih otročičev. Pa tako samoumevna! Ali naj res v ljubkem vrtcu otroškega srca začne nemoteno pogajati plevel greha, ne da bi ga takoj izruvala skrbna roka spovednikova? Ali naj res prej v njem zavlada strast, greh, satan, predno sme v ta vrtec vstopiti nebeški Vrtnar, otrokov najboljši Prijatelj, Jezus?!

Letos 25. junija so pristopili otroci k prvemu sv. obhajilu. Sami malčki, stari od 7—8 let. Vsi z belimi lilijami v rokah.

Po sv. obhajilu mi reče izobražena oseba: „Gospod, odkrito vam povem, jaz doslej nisem bil prijatelj zgodnjega prvega obhajila otrok. Danes pa sem celo sv. mašo jokal. Tako me je ganil pogled na te majhne otročičke z lilijami v roki. Lepšega ni! Pravimate! Danes so otroci z godej zreli! Le vodite jih z godej k Jezusu!

Dà, kristijani! Zgodnje in pogostno sv. obhajilo je pomlad verskega življenja!

Zato pa četrto cerkveno zapoved mi vsi, mladi in stari, samski in zakonski, ženske in prav posebno tudi moški spolnujmo tako, da bomo z veseljem pristopali k — angelski mizi! Amen!

32.

Sklep.

„Milost in resnica se srečata!
Pravica in mir se objameta!“ (Ps. 84. 11.)

Prelepa beseda!

Kje, oj kje vender se v tej dolini
solz godi toliko čudo?

V srcih, družinah, državah, med na-
rodi, vsepovsod, kjer se glas vsemog-
očnega Boga posluša, njegova volja
spolnuje.

Desetere božje zapovedi so božji
glas!

Bog sam jih je govoril na gori Si-
najski!

Bog pa je govoril in še govori tudi
po svoji sveti katoliški Cerkvi.

Tudi petere cerkvene zapovedi so
zato božji glas!

Danes na zemlji ni srečel!

Milost in resnica sta se zgrešili.

Pravica in mir kar ne prideta do
objema!

Zakaj?

Ker svet ne mara poslušati božjega
glasu, noče spolnovati Njegove volje!

Vsi vidimo, kako brezskrbno se pre-
lamljajo božje in cerkvene zapovedi.

Tako med posamezniki, tako pa tudi
v človeški družbi sploh, med narodi, po
državah!

Kar javno se drznejo celò trditi ne-
srečni zaslepljenci, da so narodi kot
taki vzvišeni nad zapovedi Kralja nebes
in zemlje, da njim božjih zapovedi —
ni treba spolnovati!

Trdijo, da je moč — pravica!

Nasilje, krivica — če ima moč — naj
je torej pravica?!

Kaj potem čuda, če na svetu danes
ni pravice, pa tudi ne miru, in ne — lju-
bezni?!

Jeza užaljenega Boga, katerega za-
povedi je svet zavrgel, tepe danes za-
peljano človeštvo.

Uresničuje se, kar je napovedal
sv. Duh sam:

„Kralji zemlje se vzdigujejo in prvaki se zbirajo zoper Gospoda in zoper njegovega Maziljenca in govorijo:

„Raztrgajmo njih vezi in vrzimo od sebe njih jarem!“

On pa, ki v nebesih prebiva, se jim smeja in Gospod jih zasmehuje.

Takrat jim bo govoril v svoji jezi ter jih bo prestrašil v svojem srdu.“
(Ps. 2, 2—5.)

To se godi danes!

Svet, ki ni hotel poslušati Boga, ko mu je govoril v svoji ljubezni, ga mora poslušati sedaj, ko mu govori v svoji jezi in ga straši v svojem srdu.

Človeštvo, pravkar tako ponosno na svojo učenost, omiko, iznajdbe, vseplošni napredek, se onemoglo zvija danes v krčih sovraštva, ponižanja, oslabelosti.

V hipu, ko so ljudje raztrgali vezi božjih in cerkvenih zapovedi in vrgli od sebe njih jarem, so postali sužnji svojih — strasti.

Strašno je to suženjstvo!

Človek je človeku — volk!

Mi to čutimo!

Ponižno in skesano priznavamo svojo — krivdo!

Zgrešili smo načela, ki edina nas morejo rešiti, načela večne Resnice!

V bistvenem, v najvažnejšem, v splošnovanju zapovedi Boga samega, smo — popustili!

Iz lastne moči ne moremo nazaj.

Preslabi smo.

Zato kličemo:

„Spreobrni naš, o Bog, naš Zveličar, in odvrni od nas svojo jezo!

O Bog, ako se k nam obrneš, nas oživiš in Tvoje ljudstvo se bo veselilo v Tebi.

Pokaži nam, Gospod, svojo milost in dodeli nam svoje zveličanje!“ (Ps. 84, 5, 7, 8.)

S to prošnjo pa je že tudi združen sklep slehrnega izmed nas:

„Poslušal bom, kar mi Gospod Bog govori!“ (Ps. 84, 9.)

In zopet se bota med nami milost in resnica srečali!

Pravica in mir se bota zopet objela — v naših srcih, družinah, narodih, državah!

Solnce božje in medsebojne ljubezni nam bo zopet posijalo!

Srečni bomo na zemlji, srečni v večnosti!

In to ravno si mi vsi tako srčno zaželimo!

Zato pa: kdorkoli si in karkoli si —
spolnuj zapovedi!

Amen.

Navodilo k uporabi obeh knjig.

Oj, blažen, ki mu čist je hod,
Ki hodi, kot veli Gospod,
Ki rêke božje vse vrši,
In srčno rad se jih uči,
Ki čuva del krivičnih se,
Ki stêz drži pravičnih sel

(Ivan Vesel: Ps. 118.)

To blaženost tudi Tebi, predragi, predraga, nakloniti — to je namen tako prve, kakor tudi druge knjige „Spolnuj zapovedi!“

A to ni lahko!

Hujši kot kedarkoli je danes boj med dobrim in hudim, med resnico in lažjo, med vero in nevero.

Ta boj se bije brez prestanka vsepovsod, v mestih in na deželi, tudi v zadnji gorski vasici, v slehrnem človeškem srcu.

Velja pa ta boj — očitno ali prikrito — vedno v prvi vrsti božjim in cerkvenim zapovedim.

Življenje ljudi se hoče odtegniti vplivu božjemu.

In to pod mamljivim, blestečim geslom svobode.

Svobodo pa razume današnji zapeljivi svet kot nezavisnost od božje volje, božjih in cerkvenih zapovedi, od tistih, ki božjo voljo oznanjajo, od Cerkev, duhovnikov.

Tudi Ti to čutiš!

„Svoboden si! Uživaj svet! Nikar ne poslušaj tistih, ki to uživanje prepovedujejo in omejujejo!“

Za vsakim oglom takorekoč stoji zapeljivec in Te s podobnimi besedami odvrta od dobrega.

Vsak hip Ti je pri roki protiverski časopis, ki smeši in napada vse, kar je vernemu srcu ljubo in drago.

In Ti — omaguješ!

Kako zelo prav tisti hip, ob uri nevarnosti, potrebuješ poduka, jasnosti, kaj je resnična volja božja, kaj smeš, česa nesmeš.

Seveda bi Ti duhovnik prav rad in z veseljem podal vsak trenutek potrebnega poduka.

A kedaj in kako prideš z njim skupaj? Ali mu sploh poveš, kaj Te bega in vznemirja?

V pridigah pa, kjer je tvarina ogromna, morejo posamezne stvari in naj so še tako važne, priti le polagoma na vrsto. In še tedaj se tako rado zgodi, da gre beseda božja pri enem ušesu notri, pri drugem pa — ven!

Ti pa potrebuješ takoj in brez odloga jasnega odgovora v zadevi, ki prav tisti trenutek vznemirja Tvoje srce!

Glej, v takem trenutku Ti želita ti dve knjigi stati ob strani!

V 60 številkah Ti nudita prav vse, kar obsegajo božje in cerkvene zapovedi.

Vsaka teh števil je zase celota, nezavisna od drugih, poljudna, priprosta, pojasnjena s primernimi zgledi.

O čemerkoli si torej želiš poduka — poglej kazalo, odpri dotično številko in jo preberil

Kakor pri katekizmu, tako tudi pri teh dveh knjigah torej ni namen, da ju samo enkrat prebereš in potem v kot vržeš. Ne!

Kedarkoli si Ti ali kdo drugi iz Tvoje družine v dvomu, kaj je prav in kaj ni prav, vselej sproti si na podlagi teh dveh knjig zopet v spomin pokliči nauk prve mladosti, dobrih starišev, sv. Cerkve!

Skušnja potrjuje, da je posebno ob gotovih trenutkih človek veliko bolj dovzeten za verske rešnice, kot sicer. Srce je mehko, milost božja kar očitno deluje. Človek nehote začuti sladko domotožje po nepopisni sreči mladih let, otroške vere.

To so trenutki velikih praznikov, bolezni, smrti v rodbini.

Oče, mati, žena, kdorkoli si! Porabi tako priliko!

Odpri to knjigo, poišči v njej, kar se ti zdi ravno za tisti hip za kateregakoli izmed Vas najvažnejše in najprimernejše in daj, da kdo navzočih to glasno prebere! Morda pa le res ne bo brez uspeha.

Božja ljubezen se premnogokrat poslužuje neverjetno priprostih pripomočkov, da ž njimi gane ubogo človeško srce in je pripelje zopet k Sebi!

Naj bi bili tudi ti dve knjigi tak priprost pripomoček božje ljubezni!

Vsebina druge knjige.

Drugi del:

Deset božjih zapovedi.

Nadaljevanje.

	Stran
Št. 1. Četrta božja zapoved (I): Spoštuj očeta in mater! . . .	5
„ 2. „ „ „ (II): Da ti bo dobro!	22
„ 3. „ „ „ (III): O dolžnostih staršev do otrok	36
„ 4. „ „ „ (IV): Mati, úči otroka krščanskega nauka! . . .	50
„ 5. „ „ „ (V): Spoštujte svoje predstojnike!	66
„ 6. „ „ „ (VI): Ljubite papeža!	81
„ 7. „ „ „ (VII): Molite za duhovnike! . . .	97
„ 8. Peta božja zapoved (I): Varuj svoje življenje! . . .	110
„ 9. „ „ „ (II): Varuj življenje bližnjega! . .	126
„ 10: „ „ „ (III): Gorjé pohujšljivcem! . . .	140
„ 11. Šesta božja zapoved (I): Varuj se vsake nečistosti! . .	154

	Stran
Št. 12. Šesta božja zapoved (II): O grešnem zna- nju	167
„ 13. „ „ „ (III): Ali res na ples?	179
„ 14. „ „ „ (IV): Nečistost — naj- grša pregreha!	191
„ 15. „ „ „ (V): Nečistost — naj- večja nesreča!	202
„ 16. „ „ „ (VI): V boj za sveto čistost! . . .	214
„ 17. Sedma božja zapoved (I): Zasebna last — potrebna . . .	230
„ 18. „ „ „ (II): Ne škoduj bli- žnjemu na la- stnini! . . .	245
„ 19. „ „ „ (III): O povračilu . . .	263
„ 20. Osma božja zapoved (I): Grd madež — laž!	279
„ 21. „ „ „ (II): Ne greši zoper bližnjega čast in dobro ime!	293
„ 22. „ „ „ (III): Vrni čast! . . .	309
„ 23. Deveta in deseta božja zapoved: Varuj se grešnih misli in želja!	323
„ 24. Blagoslov ali prekletstvo?	338

Tretji del:

Pet cerkvenih zapovedi.

„ 25. Prva cerkvena zapoved (I): Tudi cerkvene za- povedi — spol- nuj! Čemu pra- zniki?	347
--	-----

	Stran
Št. 26. Prva cerkvena zapoved (II): Cerkveno leto	362
„ 27. Druga cerkvena zapoved (I): Sv. maša — najsvetejše opravilo! . . .	377
„ 28. „ „ „ (II): Bódi pobožno pri sv. maši!	394
„ 29. Tretja cerkvena zapoved (I): Post — nepotreben? . . .	410
„ 30. „ „ „ (II): Kedaj in kako se pósti? . . .	423
„ 31. Četrta cerkvena zapoved: Le z veseljem k angelski mizi!	438
„ 32. Sklep	456
Navodilo k uporabi obeh knjig	461

Glasbene priloge :

1. **Kraljci majnika!** Trije mešani zbori. (Majnikova, Češčena Marija, Ave Maria!)
2. **Pozdravljen, župnik!** Pesem za mešani zbor in tenor-solo.
3. **Ave verum Corpus!** — Hvaljeno sveto Rešnje Telo! Za sopran- in tenor-solo, mešani zbor in spremljevanje orgelj.

Zložene so bile vse pred letom 1896, pred več kot 25 leti. So torej zgolj prav priprosti poizkusi izza mladostnih let.

Knjigi so bile pridejane s posebnim namenom. „Majnikova“ in „Češčena Marija“ naj bi domačim faranom na ptujem obnovili spomin na domačo cerkev, kjer so ti pesmi večkrat slišali.

S pesmijo „Pozdravljen, župnik!“ naj bi bila izkazana vsaj skromna zahvala preblagemu gospodu P. Benignu Snoj-u, frančiškanskemu provincijalnemu komisarju v Ameriki, ki je z nedopovedljivim trudom in naporom ustanovil prvo slovensko župnijo v New-Yorku, v kateri deluje s pravo apostolsko gorečnostjo in vidnim blagoslovom božjim kot župnik že celo vrsto let in

so tega njegovega prelepega dela v prav posebni meri deležni ravno tukajšnji domžalski farani.

Pesem „Ave verum Corpus! — Hvaljeno sveto Rešnje Telo!“ pa naj bi pokazala, kar je že v uvodnem pismu prve knjige povdarjeno, da pisatelj teh dveh knjig nikakor ni mislil kakorkoli posegati v delokrog prečastite slovenske duhovščine v Ameriki, ampak vsaj trohico pripomoči k temu, da bi se vsi, ki bi utegnili ti knjigi dobiti v roko in ju prebrati, tem prisrčneje oklenili Jezusa in Njegove sv. Cerkve, za kar se ravno slovenska duhovščina v Ameriki — kakor tudi v domovini — nad vse goreče in požrtvovalno trudi.

Viri:

Poleg v prvi knjigi navedenih:

- Dr. Jožef Franc Allioli: „Sveto pismo stare in nove zaveze.“ Ljubljana 1857.
- Dr. Frančišek Lampe: „Zgodbe svetega pisma.“ I. del.
- Dr. Ernestus Müller: „Theologia moralis.“
- H. Noldin S. J.: „De sexto praecepto.“
- Edward Gürtler: „Vollständige Katechesen für das erste Schuljahr.“
- Franz Bobelka: „Beiträge zum Religionsunterricht für das dritte und vierte Schuljahr.“
- Dr. Janez Zwerger: „Nar lepši čednost in nar gerši pregreha.“ Ljubljana 1879.
- P. Adolph v. Doß: „Gedanken und Ratschläge, gebildeten Jünglingen zur Beherzigung.“
- Dr. Franz Hettinger: „Apologie des Christenthums.“
- „Razlaga svete maše po č. oč. Martinu Cochemu.“ Ljubljana, 1879.
- „Razlaganje keršanskega katoliškega nauka, ktereja je spisal po družih spisih duhoven ljubljanske škofije.“ IV. Celovec 1871.
-

Popravi naj se:

V prvi knjigi:

Na strani 384 v 8. vrsti Okoren v Pokorn

(Prijatelj, oprostil
Le jaz sem okoren,
A Ti si vedno — Pokorn.)

V drugi knjigi:

Na strani	31	v	2. vrsti	dvajsettisoč	v	dvajsettisoč
"	"	39	"	5. "	"	Tvoje " Tvoja
"	"	41	"	10. "	"	žanje " priliva
"	"	48	"	15. "	"	vam " nam
"	"	68	"	6. "	"	naj se za prvim „je“ pri- stavi: pa tudi res
"	"	104	"	14. "	"	oljem v ogljem
"	"	105	"	8. "	"	opgovor " odgovor
"	"	303	"	8. "	"	pridejo " prideta
"	"	303	"	9. "	"	govorijo " govorita
"	"	351	"	4. "	"	zapoveti " zapovedi
"	"	372	"	14. "	"	utešila " utešilo
"	"	403	"	2. "	"	raju " raje
"	"	409	"	6. "	"	poglavito " poglavitno
"	"	413	"	20. "	"	Insanu " Susanu
"	"	416	"	21. "	"	se " so
"	"	450	"	1. "	"	vrst " vrsti

V smislu odloka papeža Urbana VIII. podvržem vso vsebino knjige nezmotljivi sodbi sv. Cerkve in njenega poglavarja.

Pisatelj.

Ave verum Corpus! Hvaljeno sv. Rešnje Telo!

Sopran.
Andante religioso.

A - ve, a - ve, a - ve ve-rum, ve - rum
Hva-lje - no, mo - lje - no bo-di sve-to Reš - nje

Cor - pus, na - tum de Ma - ri - a Vir - gi -
Ti - te - lo, iz Ma - ri - je ro - je - no si za

ne, ve-re pas-sum im-mo-la - tum in cru - ce pro ho-mi - ne, in
nas, u-mor-je - no, pre-bo-de - no na kri - žu za vse lju - di, na

rit. Tenor: A tempo.
mf

cru - ce pro ho - mi - ne. Cu - ius la - tus per - fo - ra - tum un - da
kri - žu za vse lju - di. Iz od - pr - te srč - ne ra - ne sve - ta

flu - xit et san-gui-ne. E - sto, e - sto, e-sto no-bis praegusta - tum mortis
Reš - nja je te-kla kri. Bo - di, bo - di, bo-di Ti nam vsem to-laž - ba v smrti

Zbor anaglasno.

in ex - a - mi - ne. mor-tis
u - ri greš - ni - kom. v smrti

Zbor.

E - sto, e - sto, e-sto no-bis praegusta - tum
Bo - di, bo - di, bo-di Ti nam vsem to-laž - ba

Sine org. Org.

rit. A tempo.

in ex - a - mi - ne.
u - ri greš - ni - kom.

Org.